

Gregori Benford, VELIKA NEBESKA REKA
Prevela Zvezdana Šelmiæ

Prolog
PROPAST

Kilin je koraèao kroz prostrane ruševine.

Iscrpljen, probijao se kroz hrpe uništenog èelika, urušenih tavanica, cigle, kamena i zdrobljenog nameštaja.

Promuklo je dozivao svog oca. "Abrahame!"

Tiho mrmljanje vetra odnelo je ime. Dim se podizao sa tinjajuæih vatri i lebdeo ka njemu, pa je izgledalo da se vazduh leluja i podrhtava.

Odatle se Citadela pružala pred njim niz prostrano, neravno brdo.

Zamršeni prolazi sada su bili pretvoreni u hrpe kamena i šljake. Nogu ukoèenih od iscrpljenosti, oèiju crvenih od dima i bola, zastao je pred zdrobljenom površinom belog mermera - urušenim ostacima kupole koja se nekad uzdizala na kilometar iznad botanièkog vrta Citadele. Mesta na kojima je trèao i igrao se, voleo i smejao se...

"Abrahame!" Retko je izgovarao oèevo ime i sada mu se èinilo èudnim i stranim. On se zagrcnu i poèe da kašlje. U grlo mu je prodro smrdljivi dim.

Niži nivoi Citadele su pomahnitalo goreli. Maške su prvo tamo prodrle. Tamni veo je visio nad udaljenijim područjima - Široko šetalište, Zelena pijaca, Sedište tri dame. Nazubljene ivice srušenih zidova pokrivala je èað.

Iza toga, gordi tornjevi bili su pretvoreni u tupe panjeve. Njihovi ostaci predstavljali su èudovišta obraðenog èelika. Vetar u to promeni pravac i donese mu zvuk zidova koji se ruše.

Ali vetar nije nosio ni jeèanje ni vrisku. Citadela je bila nema. Maške su oduzimale život i liènost, ostavljajuæi samo ispražnjena tela.

Kilin se okrenu i poðe duž padine. Ovo je bio njegov stari kraj. Ispreturani blokovi i zdrobljene ograde ne behu još u potpunosti sakrili staze i prolaze koje je poznao kao deèak.

Tu je ležao èovek, oèiju iskolaèenih prema zatamnjenom nebu.

Tamo je neku ženu raspolutila srušena greda.

Kilin ih je oboje poznao. Prijatelji, daleki rođaci Porodice Bišop. On dotaèe oba hladna tela i potom poðe dalje.

Bio je pobegao sa ostacima Porodice Bišop. Brzo su stigli do dalekog grebena, i tek tada je primetio da meðu preživelim nema njegovog oca. Kilin se onda uputio natrag ka Citadeli, uzevši energetske nazuvke radi brzine. Nalik na vitke pištolje, noge su ga pronele kroz porušene odbrambene zidove pre nego što je iko u Porodici primetio njegov nestanak.

Abraham je branio spoljašnje nasipe. Kada su se maške tuda probile, prsten ljudske odbrane raspao se i pretvorio u strašnu zbrku. Maške su prodirale unutra. Kilin je bio siguran da je èuo oèev glas kako doziva preko komunikatora, ali onda ih je bitka sve ponela u divljem, vrelom tornadu smrti i panike.

"Kiline!"

On zastade. Cermo Sporaæ dozivao ga je preko komunikatora. "Ostavi me na miru", dobaci mu Kilin.

"Hajde! Nema više vremena!"

"Pođite nazad."

"Ne! Maške su još svuda okolo. Neke idu i ovamo."

"Stiæi æu vas."

"Trèi! Nema više vremena."

Kilin odmahnu glavom i ništa ne odgovori. Pokretom prsta se potom iskljuèi iz kom-mreže.

Peo se kroz razvaljeni kamen. Èak i u energetskom odelu bilo je teško probijati se strminama uništenih zidova. Mada maške behu probile ogromne rupe, masivni zidovi su se neko vreme još držali. Ali, èak i teški temelji na kraju su poklekli pod neprekidnim, moænim udarcima.

Prošao je ispod luka koji nekim èudom beše preživeo. Znao je šta leži

pred njim, ali nije mogao da se uzdrži.

Bila je u istom položaju. Dok ju je nosio, vreli zrak beše dohvatio njegovu ženu i èitava leva strana bila joj je spržena.

"Veronika."

On se saže i zagleda u njene otvorene sive oèi. Zurile su u zauvek poraženi svet.

Nežno je pokušao da zatvori te prekorne oèi. Kruti, ukoèeni kapci odbili su da se pokrenu, kao da ona želi da i dalje poslednji put gleda Citadelu koju je volela. Blede usne su joj bile razdvojene u poluosmeh, kakav je uvek imala pre nego što bi progovorila. Ali koža joj je bila hladna i tvrda, kao da se sada prikljuèila nepokornoj èvrstini samog tla.

On se uspravi. Oseæao je njen pogled na leđima dok je nagonio sebe da iziðe.

Spoticao se preko skljojanih hrpa koje su nekada bile kuæe, radionice, elegantne arkade. Vatra je pucketala i u centralnoj biblioteci.

Javni park bio mu je omiljeno mesto, obilno bogatstvo vlažnog zelenila u suvoj Citadeli. Sada je i to bilo sprženo i dimilo se.

Dok je prolazio kraj zdrobljenog Senata, njegove alabasterne galerije su zajeèale, zadrhtale i polako se srušile.

Oprezno je išao dalje, ali nije bilo ni traga od maški... "Abrahame!"

Oko njega ležali su razneseni ostaci njegovog deèaštva. Ovde je, u oèevoj radionici, nauèio da koristi energetska vozila. Tamo je, pod gordim ozidanim svodom, prvi put sreo smernu, stidljivu Veroniku.

"Abrahame!"

Ništa. Ni tela. Verovatno je ležalo pod porušenim nasipima.

Ali, još ne beše obišao èitavu prostranu graðevinu koju su ljudi generacijama gradili. I dalje je postojala šansa.

"Kiline!"

Ovog puta to nije bio Cermo. Fanin glas probio se do njega, oštar i samouveren, uprkos tome što beše iskljuèio kom.

"Povuci se! Ovde više ništa ne možemo da uèinimo."

"Ali... Citadela..."

"Nema je više. Zaboravi je."

"Moj otac..."

"Moramo da bežimo."

"Ostali... Možda je neko..."

"Ne. Sigurni smo. Tamo nije ostao niko živ."

"Ali..."

"Odmah. Pet žena ostalo je da pokriva Krišninu kapiju. Izaði tuda, pa æemo poæi ka Rolovom prolazu."

"Abraham..."

"Èuješ li me? Požuri!"

Okrenuo se da pogleda još jednom. Kada je bio deèak, ovo je predstavljalo njegov èitav svet. Citadela beše uèinila topli dodir èoveèanstva stvarnim i umirujuæim. Odluèeno se odupirala neprijateljskom svetu spolja - snažna, ali i ljupka. Njeni skladni tornjevi blistali su kao kameni slatkiši. Kada se, posle kratkih pohoda, vraæao u Citadelu, srce bi mu uvek poskoèilo od samog pogleda na ponosne, visoke tornjeve. Mnoge èasove proveo je u lutanju kroz lavirint hodnika Citadele, diveæi se elegantnim ukrasima na visokim, zasvoðenim tavanicama. Citadela je oduvek bila prostrana, ali i topla, jer svaka pažljivo oblikovana niša beše ispunjena duhom zajednièke, ljudske prošlosti.

On pogleda ka mestu gde je ležalo Veronikino telo.

Nije imao vremena da je sahrani. Svet je sada pripadao živima, groznièavom bekstvu i sporog melanholiji.

Kilin natera sebe da se udalji od nje za korak, prema Krišninoj kapiji. Pa još korak.

Razrušeni zidovi nadvijali su se sa svih strana. Bilo mu je teško da pronaðe put.

Magla i dim kovitlali su se pred njim. "Abrahame!" ponovo je povikao put

prazne tišine.

Visoki, mrežasti prolazi Citadele sada su ležali zdrobljeni u prašinu, rasuti po unutrašnjim dvorištima. Prešao je preko drevnog, poznatog područja u otupeloj vrtoglavici. Krateri su zjapili tamo gde se nekada jarcao i smejao.

Na ivici zadimljenih ruševina još jednom se okrenu. "Abrahame!"

Potom oslušnu, ali ne èu ništa. A onda, iz daleka, do njega dopre ubrzano zujanje poruka maški, i od tog zvuka usta mu se istog èasa osušiše.

On se okrenu i potrèa. Trèao je bez nade, puštajuæi da mu noge same nalaze put. Pogled mu je zaklanjala peckava prašina...

Trzaj.

Naglo, zaslepljujuæe svetlo.

"Ej, bre. Budi se."

Kilin se zakašlja, pa zaèkilji kroz snažni bljesak grubih žutih lampi.

"A? Šta..."

"Ma, 'ajde, diž' se. Fani naređuje."

"Ja, ne mogu..."

Nad njim se nagingjao Cermo Sporaæ. Krupno, nasmešeno lice bilo je umorno, ali ljubazno. "Samo sam ti izvuk'o stim'lator. Nije bilo vremena da te lepo budim."

"Ah... lepo..."

Cermo se namršti. "Opet si sanj'o?"

"Da... Citadalu..."

Cermo zaklima glavom. "Tog sam se i boj'o."

"Veronika... Našao sam je."

"Da. Èuj, a da ne misliš o tome, a? Bila je dobra žena, sjajna cura.

Ali, sad je se okani."

"Ja..." Kilina je jezik boleo od dozivanja oca. Ili je to bilo od alkohola koji sinoæ beše progutao?

Ovo je bilo jutro, rano jutro. Oseæao je ukoèenost od dugog sna. On zvirnu naviše i ugleda senovitu masu tuđinske mašinerije. A onda se seti: bili su se preko noæi smestili u Valovu. Svuda oko njega budila se Porodica Bišop.

"'Ajde", navaljivao je Cermo. "Izvini što sam ti izvuk'o stim'lator.

Sredi se. Idemo napolje."

"Kako... otkud sad?"

"Ledrof je vid'o neku njušku kako ide 'vamo. Misli da je pošla u ovaj Valov da se sredi."

"Oh..." Kilin odmahnu glavom. Bol se širio iz slepooèenica na vlažno èelo. Kada j seo, graške noænog znoja zakapaše mu sa nosa.

"Bolje se neko vreme okani stim'latora", nastavi Cermo, mršteæi se.

"Loše sanjaš od toga."

"Aha." Kilin klimnu glavom i poèe da nazuva èizme: poslednja stvar koju svlaèiš i prva koju oblaèiš.

"Prošle su godine, znaš", ljubazno napomenu Cermo. "Vreme je da se zaboravi."

Kilin se namršti. "Godine...?"

"Jakako." Cermo se malo zagleda u njega, oèito zabrinut. "Šest godina od Propasti."

"Šest..."

"Èuj, svi mi to volimo, da se malo stim'lišemo tu i tamo. Ali, ako te to vraæa u gadno stanje, bolje nemoj."

"Ja... valjda."

Cermo ga potapša po ramenu. "Ajde, diž' se. Idemo brzo."

Kilin klimnu glavom, i Cermo Sporaæ pođe da budi i ostale. Njegova krupna prilika brzo je klizila kroz senke tuđinskih kanistera i mašina.

Kilinove ruke su navlaèile èizme, ali mu je um još lutao po seæanjima. Njegova prljava odeæa, iznošene èizme, žuljevi i mrlje po šakama... sve je potvrđivalo šta se dešavalo posle pada Citadele, posle Propasti.

Polako je ustao, oseæajuæi kako se ohlađeni mišiæi zatežu i bune.

Citadela beše nestala.

Veronika.

Abraham.

Sada mu je ostao samo sin. Tobi. Samo delić Porodice Bišop.

I, konačno, pred sobom je imao samo beskonačno dugu budućnost bekstva, odmora i ponovnog bekstva.

Prvi deo

DUGO POVLAEENJE

1.

Nešto ih je pratilo.

Pod bleđožitim nebom, Porodica se upravo iskobeljala preko grebena oštrog kao žilet. Kilinovi nazuvci zviždali su dok je ravnomernim tempom savladavao strminu.

Crveno tle bilo je sa dubokim naborima i ispućalo. Ivice tragova traktorskih guma su još bile oštre u ispućaloj glini. Ovde je bilo toliko malo kiša da su tragovi mogli biti stari i čitavo stoleće.

U podnožju padine širile su se crne fabričke zgrade. Kilin prelete preko blistavih abonosnih kupola, nagnavši servere da se sklone od njegove senke, odzvanjajući pri tom od glupog besa.

Kilin jedva da ih je primetio. Posmatrao je rećite simbole ispisane stroboskopom u svojoj desnoj mrežnjači.

Eno: brzi blesak zelenog, prilićno daleko pozadi.

Pojavljivao se i nestajao, ali uvek na drugom mestu.

Eno, opet. Daleko pozadi.

Nije ih direktno pratilo. Nije se ponašalo kao Maroder. Bilo je mudro.

Kilin trepnu, da bi dobio drugu sliku. Porodica se videla kao neravnomerni sloj plavih taćkica na topo mapi. Bilo mu je mило što vidi da dobro održavaju oblik ravnostanog trougla. Čermo Sporac vukao se pozadi, kao i uvek.

Kilin je video i sebe, tirkiznu taćkicu koja je titrala na vrhu. Vršni čovek. Meta.

On iskrivi lice. Ovo mu je bilo prvi put da bude vrh, i baš sada se pojavila ta prokleta zagonetka. Pokušao je da se izvuće kada mu je Kapetan, Fani, naredila da zauzme vodeći položaj. Bilo je drugih sa više iskustva - Ledrof, Džoslin, Čermo. Mnogo radije bi ostao pozadi. Fani mu je stalno davala ovakve dodatne poslove, i mada ih je bez roptanja sve izvršavao, od ovoga se od samog početka ježio.

Fani je znala više od svih drugih; mogla je da prozre trikove Marodera. Ona bi trebalo da je ovde napred. Ali, stalno je isturala njega.

A sad, i ovo. On se spusti iz vazduha, čkiljeći.

Zaustavio se na izbušenoj plastićenoj ploći, od onih starih koje su maške koristile u neku davno zaboravljenu svrhu. Piljevina za pakovanje razlete se pod toplim vetrom, stvarajući prljavosivi sloj preko njegovih krećnjakom izjedenih čizama. Tle je bilo prekriveno mašinskim otpadom, toliko obićnim da ga nije ni primećivao.

"Imam neku taćku pozadi", javi on Fani.

"Njuška?" upita ona.

"Aaa, nikako", brzo odvrati Kilin kako bi prikrrio nervozu. "Misliš li da bih ti javljao da je to ona ista Njuška koja se već danima vuće za nama?"

"Pa, šta je onda?"

"Ne'm pojma. Izgleda veliko, pa onda malo."

Kilin nije znao kako radi njegov skener prostora u retini, i imao je samo uopćtenu predstavu o radarskim snopovima. Ipak, znao je da stvari ne bi smele da izgledaju velike u jednom prolazu, a male u drugom. Navika je znaćila više od analize.

"Oprema ti zakazuje?"

"Pojma nemam. Dobro odbleskuje", odvrati Kilin, pomalo oklevajući. Da li ga Fani zavatlava? Nije znao šta mu se manje dopadalo - ono što ih ovako prati, ili mogućnost da ga oprema izneverava.

Fani uzdahnu. Žilava i brza, predstavjala je gotovo nevidljivu tačicu daleko pozadi. Kilin ju je čuo kako škrguće zubima, pokušavajući da se odluči, kao što je to uvek radila.

"Štabre?" nestrpljivo je upita on. Od nje je zavisilo. Onaje bila Kapetan Porodice i imala je za sobom dug život pun priča i iskustava, i nataloženo znanje koje je u sukobima sa maškama Maroderima značilo više od svega drugog.

Bila je Kapetan tokom svih godina koje je Porodica Bišop provela u pokretu. Zнала je veštine bekstva i potere, pretraživanja i krađe, zavaravanja i napada. I kroz sve te užasne godine zadržala je Porodicu na okupu.

"Približava se?"

"Izgleda. Brzo se kreće."

Fani ponovo zaškrguta zubima. Kilin je u svom umu mogao da vidi njene mudre oči kako se boraju u uglovima, dok je procenjivala položaj. Njeno toplo prisustvo ispunjavalo mu je čula, donoseći čvrstu, stalnu smirenost. Bila je Kapetan toliko dugo i toliko uspešno, da Kilin nije mogao ni da zamisli kako je Porodica mogla bez nje ranije, dok su živeli u Citadeli.

"Pa, da naćinimo pesnicu" odluči se najzad ona.

Kilin oseti olakšanje. "Važibre."

"Objavi poziv."

On žmirnu. "Zar nećeš ti?"

"Ti si vrh. Pa, i ponašaj se tako."

"Ali, ti znaš više o..." Kilin je oklevao. Nije želeo da prizna svoje sumnje, naročito dok Ledrof i otali verovatno prisluškuju. Još manje mu se dopadala pomisao da predvodi napad.

"Slušaj, Ledrof je ovo radio ranije, a i Džoslin. Spustiću se nazad i..."

"Ne. Ti."

"Ali, ja ne..."

"Ćutbre!" Ovo je baš bilo iznenadno i oštro. "Javlja!"

Kilin obliza usne i pokuša da se smiri, a onda upotrebi opšti komunikator. "Svibre nalevo! Pesnica!"

Većina Porodice beše do tada već prešla nazubljeni greben. To će im dati kakav takav zaklon od onoga što se približavalo otpozadi. Posmatrao ih je kako se rasipaju niz neravne, jarugama ispreseccane brežuljke. Bili su spora bujica, a svaki pojedinaćni odziv bio je nalik na piskavi zov insekta.

Kilin ni za trenutak nije pomislio da glasove nose radio talasi, jer ćitav život beše proveo u okruženju senzora, omoguććenom spajanjem akustićnih i elektromagnetnih signala. Naćiniti razliku između njih zahtevalo bi više naućnog znanja nego što ga on ikada beše stekao, nego što će ikada steći. Umesto toga, čuo je nakupljanje sitnih glasića nalik na tihu zvonjavu, dugu i daleku u vrelom mirnom ćutanju prašnjavog kasnog popodneva. Iako je svaki pripadnik Porodice napredovao divnim dugaćkim koracima, Kilinu se ćinilo da Porodica u celini lebdi razapeta na izvesnoj udaljenosti, toliko je postepeno napredovala, kao gusti i tamni prosuti sirup. Pristizali su teško i polako, izmoćdeni i možda poslednji ostatak ćovećanstva; revnosno, spretno, složno.

Kilin uhvati deo Ledrofove rećenice. "Zašto je Kapetan stavila njega... Da mi je znati zašto je on tamo gore..."

"Dosta priće!" ubaci se Kilin.

"Ne bi um'o da naće ni svoje dupe, ni obema rukama..."

"Rekao sam tišina!" ljutito prosikta Kilin.

Kilin je i ranije, preko koma, bio u prilici da čuje Ledrofova poluglasna zakeranja. Do sada na to, mećutim, nije obraćao pažnju. Nije bilo potrebe da srlja u sukob sa tim krupnim, samouverenim ćovekom. Ali, sada više nije mogao da to trpi; Ledrof ih je dovodio u opasnost.

"Kan'da se trza na svaku siću", nastavljao je Ledrof, ali, ipak, naglo ućuta.

Kilin poćele da se to Kapetqn Fani ubacila u opšti kom i ućutkala Ledrofa. Ćak i obićno opominjuće coktanje jezikom smesta bi ga ućutkalo.

Porodica se spuštala sve niže, koristeći većtinu stećenu tokom teških

godina. Zaokrenuvši ulevo, rasuli su se među èvornovatim, zaobljenim zgradama fabrièkog kompleksa.

Fabrièke maške se naglo zaustaviše kada je Porodica prohujala, lako i brzo, kroz njihovo područje. Potom su se masivne, naizgled nespretne mašine zgrobile, uvlaèæi udove u izubijana aluminijska kuæišta. Takve maške nisu imale nikakv drugi odbrambeni mehanizam, pa Porodica uopšte nije obraæala pažnju na te tuponose oblike nalik na kornjaèe.

Ipak, ljudi su morali da budu brzi. Znali su da æe, ukoliko tu ostanu duže, i sporomisleæi bageri poslati poziv. Doæi æe Kopljanici.. A možda i nešto gore.

Kilin se za trenutak zamisli nad mogućnošæu da je ono što ih prati neki Kopljanik, privuèen sitnim okupljanjem koje je Porodica obavila pre nekoliko dana. On još jednom proveri nejasne, treperave tragove iza sebe.

Ne, ni nalik na Kopljanika. Ovo je nešto znatno manje. Jedva da je tvorilo ikakvu sliku. Pa ipak...

"Hej!" uzviknu on. Dva puta je kažiprstom dotakao desnu slepooènicu, èime je poslao topo mapu èitavoj Porodici. "Okupljamo se!"

Ljutito mrmljajuæi, poèeli su da se rasturaju, kvareæi pravilni trougao. Umesto toga naèinili su tradicionalne koncentriène krugove, isprekidane zato što je u Porodici sada bilo tek nešto manje od tri stotine èlanova. A neki od njih su bili bolno spori - trapavi, ili stari, ili ranjeni u ranijim okršajima, bitkama i nesreæama.

Fani odmah uvide u èemu je stvar i javi se. "Potprašite pete!"

Stara izreka je pomogla. Svi su poèeli brže da trèe, oseæajuæi za leđima neizgovoreni strah.

Kilin otposla najsvežiji topo do Fani... Prikazivao je mrlju plavobelih zraka iza njih.

"Gde je?" upita ona.

"Po...pojma nemam", priznade Kilin. "Ali, kao da ima nekakav štit."

"Namerno zavaravanje?"

"Mislim da ne, ali..."

"U ovakvim situacijama tvoj topo nije dobar za odreðivanje velièine. Proceni brzinu. Nikakva proizvodna maška ne kreæe se brzo kao Maroder."

"Ovo se kreæe malo brzo, pa malo sporo."

"Mora da je Maroder."

"Misliš da stanemo i saèekamo ga?"

Osetio je njen procenjivaèki pogled kao hladan klin u svojim èulima.

"Šta ti misliš?"

"Pa... možda nas samo posmatra."

"Mož' bit."

Ništa nije prepuštala sluèaju. "Ipak, najbolje da nastavimo ovako, kao da ga nismo primetili."

Jeste, dok god možemo da vidimo gde je."

Kilin se za trenutak upita šta joj je to trebalo da znaèi, ali nije hteo da pita, jer je Ledrof svakako slušao. Odgovorio je krajnje oprezno. "Stalno skaèe okolo."

"Možda je neka nova maška."

Pa? pomisli on. Kako da odgovorimo? Ipak, pazio je da mu glas bude miran i samouveren dok je govorio. "Mislim da ne treba da odamo da smo ga videli. Ako samo proverava opremu, brzo æe otiæi."

"I vratiæe se kada budemo spavali", mirno odvrati ona.

"Pa šta? Stražar æe ga videti... Ali, ako ga sada napadnemo, dok ga ne vidimo dobro, možda æe pobeei. Onda æe se vratiti sa boljom opremom, i tada ga neæemo videti i smoždiiæe nas."

Fani dugo nije odgovarala i Kilin se upita nije li ispao budala. Lièno ga je obuèavala veštinama, ali se on uvek oseæao sitnim u poreðenju sa njenim sigurnim, skoro nemarnim vladanjem znanjima Porodice. Umela je da bude strog Kapetan, vešt taktièar, odlučna i brza. A kada bi završili borbu ili bekstvo, pa se opet okupili oko noænih vatri da prièaju prièe, umela je da bude topla kao prava baka. Kilin bi sve uèinio da je ne razoèara. Ipak, morao je da zna

šta da èini, a ona mu nije davala lake odgovore.

"Dobre. Tako je najbolje, pod uslovom da je ovo obièan Maroder."

Kilin oseti nalet ponosa zbog njene pohvale. Ipak, prizvuk zabrinutosti u njenom glasu nagna ga da upita: "A šta ako nije?"

"Onda æemo bežati. Što brže možemo."

Sada su bili u podbrežju, i Porodica je trèala preko izlokane ravnice.

Fani je dahtala kad se ponovo oglasila. "Vidiš li ga?"

"Nebre."

"Dosad je veæ trebalo da se pojavi na grebenu. Ne sviđa mi se to."

"Misliš da je zamka?" Kilin je razmišljao o raznim mogućnostima, dok je pretraživao svoj topo prikaz. Ponovo je poželeo da su na njegovom mestu Džoslin, ili èak i onaj prokleti Ledrof. Ako dođe do napada, voleo bi da je kraj svog sina. On pruži pogled unapred i ugleda Tobija u središtu pokretne formacije Porodice.

Fani beše zaostala, ispitujuæi greben.

Kilin opet potraži pogledom njihovog varljivog gonioca. Topo mu je poigravao u oku, stvarajuæi trake svetlosti.

Još zamagljenih tragova.

Zdesna se videlo mutno, bledoplavo svetlucanje.

Kilin prekasno shvati da bi bilo bolje da su se držali grebena. Ovako su se izložili, a i izgubili neprijatelja. On ljutito zagunđa i požuri napred.

Bili su veæ dosta odmakli kroz široku dolinu, kada je pogledao udesno i video najpre sloj talasavog zelenila, a potom i daleku kamenitu padinu. Bio je to svež kamen, oèišæen nekom rudarskom mašinom, a površina mu je bila žuækasta, gola i izbrazdana.

Međutim, pre samo nekoliko trenutaka tog kamena nije bilo tamo. Kilin je bio siguran u to.

"Sledite me!" povika on, obraæajuæi se èitavoj Porodici, pa pohita ka niskom bregu. "Fani, ti se..."

Ali, prekinu ga oštro pucketanje.

Video je Fani kako pada. Iznenađeno je kriknula, i glas joj beše postao oštrij, pun nagle plime straha i bola.

On se okrenu i pripuca po dalekim talasastim bregovima, gde su stajali napola dovršeni blokovi romboidnog kamena.

Odjek mu donese zvuk škljocanja, brze smrti elektronike.

Pogodak. Verovatno ne dovoljno dobar da ubije to nešto, ali dobili su nekoliko sekundi.

"Brže, brže!" povika on.

Pošto su izgubili Fani, morao je da što pre skloni Porodicu odavde. Kilin zažmirka, i ugleda plave taèke Porodice kako se slivaju ka neravnom terenu koji æe im pružiti kakav takav zaklon. Dobro je. Ali, gde je...?

"Tobi! Drži se onog potoka, vidiš ga?"

Na klik odatle, njegov sin je oklevao.

"Desno od tebe!"

...i u trenutku koji je izgledao kao veèno balansiranje nad bezdanim ambisom, Kilin je bio siguran da je deækova oprema uništena ili preoptereæena, i da nije mogao da èuje upozorenje. Ili je bio zbunjen elektronskom bukom. Ili se beše umorio od trèanja. I zato æe ostati kao ukopan, sve dok na suvoj i pusto poljani ne oстане ni jedna nepokretna meta koja bi uskoèila u riblje oko soèiva nevidljive maške Marodera. Kao zamrznuta neodluènost njegovog æe sina pretvoriti u idealnu metu.

Ukoèivši se za trenutak, Kilin se priseti vremena kada je sa ocem pošao u jednostavan sakupljaèki pohod, najobièeniju potragu za potrebnim èip-delovima; izgledalo je to tako laku, da i majka beše pristala da ga pusti. A tamo se Maroder obrušio na njih kada su stigli do izdvojene razrušene stanice, gde su serveri poslovali u nemoj i tupoj poslušnosti. Kilin beše skrenuo malo u stranu, da bi išèupao servo iz prašnjavog skladišta, ali ga je Maroder (taènije Zveèarka, stara ali potpuno naoružana) primetila i pojurila. Tri muškarca i jedna žena razneli su potom Zveèarku na sastavne delove, na jedva dva koraka od Kilina koji je panièno bežao. Toliko se bio prepao, da se

uneredio u odelo. Ipak, sada se više nije sećao stida kada je smrad počeo da se širi, niti zavirlavanja prijatelja. Sećao se samo pogleda svog oca: očiju užagrenih u dupljama, punih očajanja. Kilin je znao da se i njegovo lice sada zgrèilo u iščekivanju predviđenog užasa, dok je njegov sin nepokretno stajao, tokom jednog èvrstog otkucaja srca nepopravljivo izgubljenog vremena...

"Tobi!"

"Uh, dobre."

Daleka prilika sasuljala se niz obalu, u zmijoliki isušeni vodotok.

Kilin nije mogao da diše. Shvatio je da se i sam ukoèio, predstavljajuæi savršenu metu.

"Drž' se i napred, deèko", doviknu on sinu, dok se okretao i sklanjao.

Istog èasa osetio je kako nešto prolazi - ssssip! - kroz nepokretni vazduh.

Desnim okom uoèio je brze, treperave, narandžaste iskre. To je znaèilo da nešto pretražuje, pokušavajuæi da prodre u njega. Ali, bilo je brzo, brže od ièega što je poznao.

Bockavo ledeno crvenilo je prodiralo kroz njega sa bolnim škripanjem.

Kilin se baci na tle. "Fani! Kako je?"

"Ja... auhhh... ne mogu..."

"Ova stvar... šta je to?"

"Nisam... videla... godinama..."

"Šta da radimo?"

Ledrof pokuša da se ubaci u uski snop koma, ali ga Kilin opsova i blokira ga.

"Ne... veruj... onome... što... vidiš..."

"Šta..."

Starica se zagrcnu, i linija joj zaneme.

Fani je više od svih u Porodici poznavala retke, smrtonosne maške.

Borila se sa njima vrlo dugo, još i pre nego što se Kilin rodio. Ali Kilin je po njenom mlitavom glasu znao da joj je ova stvar doakala; možda joj raznela i neke nerve.

Znaèi, nema pomoæi od fine, mudre, stare žene.

Kilin se osvrnu ka izuvijanim, obrađenim oblicima kamena na dalekoj padini. Predstavljali su zakrivljene ravni, površine uoblièene u neke svrhe koje ljudi nisu mogli da razumeju. Uopšte nije razmišljao o njima, pošto odavno beše nauèio da ne zagleda ono što ni jedan èovek ne može da odgonetne. Umesto toga, tragao je za svežim rezovima, nepogrešivim tragovima autosekaèa - kojih, međutim, nije bilo.

"Džosline!"

Izlomljene kamene površine su se stanjile, pa zatreperile, i Kilina obuze vrtoglavo oseæanje da vidi kroz goli kamen u iznenadastvoreni grad pun kosina i èvrstih granitnih zidova. Brujao je od crvene energije, i rastao pred njegovim očima.

"Proklet bio ako znam šta je ovo", promrmlja on.

Grad je svetlucaó, dalek i prozraèan. Prosti kamen beše ustupio mesto staklastoj eleganciji.

A onda se kamen ponovo vratio.

Oglasi se i Džoslin, glasom punim neverice. "Èitava padina?" upita ona.

Kilin je odgovorio gunđanjem. "Za toliku fatamorganu je potrebna ogromna maška."

"Ili neka nova" dobaci Džoslin.

Pojavila mu se zdesna, pognuta i trèeæi uz pomoæ kompresora. Iza njih je Porodica trèala punom brzinom, a dahtanje i stenjanje koje je Kilin èuo bilo je usklaðeno sa njihovom udaljenošæu. Predstavljali su stalni hor u pozadini, kao da ga svi posmatraju, kao da èitava Porodica beži u zaklon, ali je ipak i dalje tu, kao svedok ovog poslednjeg siaušnog dodatka dugoj izgubljenoj bici sa mašinama. Oseæao ih je svuda oko sebe kao nemu porotu.

Džoslin se opet oglasi. "Pogodio si nešto?"

Kilin se beše sklonio iza hrpe drevnih, izuvijanih obruèa. Njihova debela površina bila je prošarana mrljama prljavocrvene rðe. "Valjda."

"Èvrsto?"

"Nebre. Zvuèalo je samo kao da sam pogodio instalacije maške."

"Znaèi, još je tamo. Krije se. "

Još nije bilo izgleda da stignu do Fani. Održavao je bezbednu udaljenost od njenog skljojkanog tela, siguran da je do sada veæ postalo utvrðena meta.

"Mogu da ga nanjušim." Džoslinin alt, obièno mek kao pamuk, bio je sada piskav i visok od napetosti.

Sada, kada se malo sredio, i on je mogao da ga oseti. Težak, uljast miris. Njegovi ugraðeni detektori pružili su mu miris umesto dešifrovanih podataka; ljudi su mirise pamtili bolje nego podatke. Ali, nije uspevao da prepozna bliski, gust zadah. Bio je siguran da ga nikad ranije nije osetio.

Vazduh se izvi od groznièavog, šupljeg vruuung. Do Kilina je doprlo kao zvuk van granica onog što uvo može da uhvati - smeša infraakustièkog tutnjanja pod nogama i elektromagnetske škripe, dosežuæi frekvencije visoke i tanke pod stalnim povetarcem.

"Gaða nas blokovima", reèe on. "Mora da je na Fani koristio neki sistem, koji na nama ne uspeva."

"Ona je imala staru opremu", primeti Džoslin.

"Verovatno upravo menja sistem", odgovori Kilin, dašæuæi i željan da uèini nešto, bilo šta.

"Traži nas."

"Dabre, dabre", promrmlja Kilin. Pokušavao je da se seti. Postojala je neka maška koja je to radila, pre mnogo godina. Emitovala je nešto što se uvlaèilo u samu tvoju liènost, delujuæi na naèin na koji si gledao. Mogla te je navesti da poveruješ kako gledaš obièan predeo, a slika je zapravo bila izmontirana, izostavljajuæi... "Bogomoljka", naglo reèe on. "Bogomoljka, tako ju je Fani zvala. Videla ju je nekoliko puta."

Bogomoljka je emitovala iluzije bolje od bilo koje druge maške. Mogla je da prizove stare slike i ubaci ti ih u glavu tolikom brzinom da nisi znao šta je stvarno. A iza slike stajala je Bogomoljka, sve bliža, pokušavajuæi da te zgromi.

"Misliš da bežimo?" upita Džoslin. Njena daleka taèkica veæ se udaljavala, spremna za pokret.

"Ne, dok mi je iza leða velika zelena taèka."

Kilin se gotovo ludaèki nasmeja, što je u tom èasu bilo lakše nego razmišljati; beše veæ nauèio da se ponaša u skladu sa trenutkom. Svako razmišljanje pretvorilo bi se u brigu, a to je usporavalo onoga ko bi želeo da je brz.

Imao je problema sa topo mapom, kojom je u èitavoj Porodici samo on raspolagao. Nosio ju je u rancu na krstima.

Po legendi, èovek sa topo mapom prvi strada. Prièa je glasila da maške lovci - Kopljanici, Hodaèi, Zveèarke - vide opremu kao blistavo zelenu taèku i gaðaju u nju. Mogli su da uhvate odjek svojih dubokih, tragajuæih zvukova od opreme, i da na osnovu toga steknu predstavu o pravcu. Potom bi se oglasile nešto glasnije, šaljuæi nešto što bi upalo u opremu za topo mapu, a potom žrtvi zdrobilo mozak.

"Pa, šta æemo?"

"Moramo napasti."

èuo je Džoslin kako gunða. Nije joj se to dopadalo. Doduše, nije ni njemu. Ako je ta Bogomoljka upola dobra kao što je Fani prièala, u stanju je da prati tvoj pucanj i da te naðe pre nego što stigneš da ukljuèiš zaštitu.

Ali, ako sada ne ubiju Bogomoljku, ona æe ih pratiti, skrivajuæi se po noæi iza svojih obmana. Moæi æe da im se prikrade i isecka ih na komadiæe, pre nego što shvate šta im se dogaða.

"Èekaj... Baš sam se setio neèega što je Fani prièala."

"Priseæaj se malo brže."

Fani ih je poduèavala prièajuæi im prièe. Prièala je nešto o Propasti, o tome kako su usred najgore bitke neki Bišopi našli naèin da prodru kroz stvorene privide.

On pažljivo zaškljoca zubima, isprobavajuæi - jednom dugo, jednom

kratko. To mu je podesilo vid, tako da se sve crveno pojačalo. Plavo je izbledelo, ostavljajući blistavi, neravni predeo okupan u tečnoj vatri. Nebo se pretvorilo u prazno ništavilo. Dok je preletao pogledom duž spektra, preko dalekog brega prelivali su se purpurni talasi toplote.

"Fani je povređena. Misliš li da pođemo do nje?"

"Tiho!"

Divlje je zatresao glavom, piljeći pravo napred, pogleda uperenog u jednu tačku. Šta je ono Fani pričala...? Pređi na brzu crvenu, gledaj uglovima očiju.

Nešto se zatalasalo. Među uobličenim slojevima hladno sivog kamena stajalo je nešto rasklačeno, zakrivljeno, prošarano nečim nalik na svetleće crve. Slika se stopila sa kamenom, pa potom isplivala iz njega, postajući vidljiva jedino kada bi Kilin brzo okrenuo glavu ustranu.

Iluzija se brzo ispravljala, ali nije bila savršena, i u deliću sekunda bi mogao da vidi napravu sa cevastim nogama, evornovatom glavom i dugim, zglavkastim telom načekanim antenama.

"Vidiš li nešto?"

"Pre bih rekao da..."

Nešto mu je načinilo rupu u oku i prodrlo unutra.

Pao je na leđa, žmirajući, pokušavajući da oseti i prati talase užasne vreline koji su mu sukljali kroz telo u brzim, naglim skokovima.

Usijana agonija zapljusnu mu neuralnu ličnost. Rasla je, širila se i napadala dalje.

Video je i osetio davna, zapamćena lica, bleđa i isušena. Slivala su se ka njemu a zatim se udaljavala, kao da neka ogromna ruka meša špil karata, pa se svaka pojavljuje jasno vidljiva samo na trenutak. I sa svakim proletem sećanjem stizao je i bljesak hromiranog bola.

Bogomoljka je kopala po njegovoj prošlosti. Tražila je i pamtila.

Kilin kriknu od besa.

Borio se protiv evrstog dodira.

"Ja... upala je u mene..." A onda je osetio kako strelica bola bola uranja u nešto hladno u njegovoj desnoj nozi. Osetio je lutajuću vrelinu kako jenjava i zamire. Progutala ju je neka duboko pohranjena, pauzinasta zamka, koju behu stvorili neki davno izgubljeni umovi.

Kilin nije razmišljao šta ga to beše spaslo. Svoje sopstveno telo razumeo je otprilike koliko i maške. Prosto je ponovo skočio na noge, našavši se u dnu obrušene peskovite padine niz koju se sasuljao onako obuzet grčevima. U očima je osećao senku bola.

A ispitivač pravca pratio je uočljive talase sve do samog izvora.

"Džoslin! Uspeo sam da ga fiksiram", javi se on.

"Pa, požuri onda."

"Kreće se!"

U blistavom rubinskom sumraku Bogomoljka se trzala i koprcala prema Faninom opruženom telu. Kilin je čuo duboki testerasti zvuk od kojeg mu se kosa podigla na glavi.

Kao žuti zubi koji progrizaju kost. Ako priđe Fani...

Kilin se usmeri na treperavu sliku Bogomoljke u pokretu, dok je levim kažiprstom pritiskao odgovarajuću tačku na grudima. U levom oku video je kako oštri purpurni krug raste, okružujući zapreminu u kojoj se slika Bogomoljke zgušnjavala i razlivala. On se kucnu po desnoj slepoočnici i Džoslin primi lokaciju.

"Da je spržnemo?" upita ona. Predstavljala je sitnu tačku na drugoj strani doline. Možda da precizno odrede položaj Bogomoljke.

"Nebre. Hajde da raznesemo to đubre."

"Važibre. Kreni!"

Opalio je. Oštri udari u tišini.

Dva starinska patrona zdrobila su maški prednji i zadnji kraj.

Noge su se slomile. Antene su pale na zemlju.

Kilin je video kako Bogomoljkin plavozeleni elektronski život kaplje i ističe, kako joj unutrašnjost umire dok nad-um pokušava da opstane žrtvujući

ostatak... Ali, mraèno pomisli on, mehanièku štetu ne možeš popraviti brzim premeštanjem toka struje.

Maške su najèešæe bile ranjive upravo na takav naèin. Kilin je voleo da ih gleda kako se razleæu na deliæe - zaista, prijatno oseæanje. I to je bio razlog što je, kad god je mogao, koristio patrone.

Skoèio je i pojurio što je brže mogao prema Bogomoljki, koja se još uvek polako raspadala. Loptasti zglobovi otpadali su i oslobaðali noge. Trup joj je pao na tle i prevrnuo se. Ali, nad- um æe biti u njemu, pokušavajuæi da se spase.

Kilin oprezno priðe preko peskovitlog tla prekrivenog hrpom mehanièkih otpadaka. Nogama je odgurnuo u stranu manje delove, ne skidajuæi pogled sa Bogomoljke. Džoslin je stigla sa druge strane.

"Klopka za budale, može biti", reèe on.

"Pojma. Nikad nisam vid'la nešto ovoliko."

"Saglasan", promrmlja zadivljeno Kilin.

Potpuno ispružena, Bogomoljka je bila duža nego deset ljudi postavljenih jedan za drugim. Kilin je zapremnu i masu predmeta oseæao negde u sebi. Bez razmišljanja je mogao da oseti da je nešto preteško da bi se nosilo èitav dan ubrzanog marša, ili da je unutar dometa datog oružja.

U desnom oku su mu svetlucale cifre, pokazujuæi dimenzije i težinu bogomoljke. Nije bio u stanju da išèitava te drevne simbole predaka i jedva je obraæao pažnju na njih. Nisu mu ni bili trebali. Unutrašnji, duboko usaðeni èipovi i podsistemi sve su to preraðivali u direktno oseæanje. Stizali su prirodno i neprimetno, kao i topli dodir vetra koji mu je talasao izbledelu crnu kosu - tiho elektromagnetno stenjanje umiruæe Bogomoljke, tamni pritisak koji mu je stavljao do znanja da æe uskoro morati da mokri.

"Gledaj", pozva ga Džoslin. Bila je toliko blizu da ju je èuo i akustièki; glas joj je bio pomalo isprekidan od napora i naknadnog straha.

"Nad-um je tu unutra", pokaza ona.

Bakarno kuæište pokušavalo je da se ukopa u tle, i pri tom je dobro napredovalo. Džoslin priðe bliže i uperi u njega raskidaè.

"Upotrebi udaraè", dobaci joj Kilin.

Ona izvuèe cev nabijenu diskovima i nacilja. Disk odjeknu èunk kada je opalila u uglaèano, linijama prošarano kuæište. Oklop se zatrese od udara. Èeliènoplave larve sa donje strane zazujaše i zanemeše.

"Dobro je", primeti Kilin. Nedaleko odatle, dva servera pokušavala su da se udalje. Oba su po boènim ploèama imala cik- cak linije. Nikada još nije video servere da putuju zajedno sa maškom visoke klase. "Gaðaj ih", uzviknu on, i sam podižuæi pušku.

"Samo serveri - mani ih."

"Jes'bre." Potom potrèa ka Fani. Držao se njenih odavno uvedenih pravila - prvo se postaraj za nad-um, a onda za ranjene. No, dok je išao nizbrdo ka nepomiènom, opruženom telu, srce mu zastade i on zažali što je dozvolio sebi da izgubi makar i trenutak.

Fani je ležala prepletenih ruku i nogu, zabaèene glave. Izborane usne bile su joj opuštene, otkrivajuæi žuækaste desni i zube oštre od dugih èasova turpijanja. Njeno izborano lice prazno je zurilo ka nebu, dok su joj oèi bile blistavo, staklasto bele.

"Ne!" Nije mnogao da se pokrene. Džoslin mu priðe, kleèe kraj njega i pritisnu dlanove na gornji deo Faninog vrata.

I Kilin je video da nema drhtaja. Osetio je kako se u njega uvlaèi užasna, iscrpljujuæa praznina. "On... isisao ju je", rele on polako.

"Ne! Tako brzo?" Džoslin je gledala naviše u njega, oèiju groznièavih i raširenih, oèekujuæi da porekne ono što i sama beše videla.

"Bogomoljka..." Grlo mu se steglo od saznanja. "Prokleta je brza."

"Ali, ti si je ipak pogodio", primeti Džoslin.

"Sreæa. Èista sreæa."

"Mi... nikad nismo..."

"Ova je imala neke nove trikove!"

Džoslinin glas postade vodnjikav i žalostan. "Ali, Fani! Umela je da se

štiti bolje od bilo koga drugog!"

"Dobre. Dobre."

"Znala je sve."

"Ovo nije."

U Faninim napola zatvorenim, od straha iskolaćenim očima Kilin je ugledao znake kojih Porodica beše već mesecima pošteđena. Oko očiju joj je curkala sivkasta skrama. Dok je gledao, u skrami se pojavi mehurić krvi; pukao je, i ispustio smrdljivi gas.

Bogomoljka se nekako ubacila u Fanine nerve, u njeno telo, u samu nju - i sve to za samo nekoliko trenutaka. Maške to nikada nisu mogle tako brzo, i sa daljine. Do sada je maški Maroderu bilo potrebno da drži zarobljenog čoveka barem nekoliko neprekidnih minuta.

To je bila mala prednost koju je čovečanstvo imalo nad divljim, grabljivim maškama, a ako je ova Bogomoljka predstavljala bilo kakav nagoveštaj, ta sitna prednost sada je izgubljena.

Kilin se sagnu da bolje osmotri. Džoslin beše zgulila gusto prepleteno gumirano odelo i Fanina koža izgledala je kao da su hiljade sitnih igala prošle kroz nju, i to iznutra. Sitne mrlje crnoplave krvi već se behu osušile, tik ispod kože. Bogomoljka beše prodrila u nju i sve proćitala. U jednom jedinom strašnom trenutku zgulila je prepletene neuronske mreže koje su činile Fani i naučila sve o njoj - priču koju svaki čovek nosi u sebi. Stvari u kojima je uživala. Kada je osećala oštre probade bola. Kada i zašto je podnela bezbroj poraza koji su ostajali zbijeni za njom - dugi, neprekinuti niz tame, svetlosti i ponovne tame, kroz koji je napredovala čvrstim i nepromenljivim tempom, stalnom stazom prosečenom kroz mozaik svetova, nada i neprekidnog rata.

Maške iz klase Marodera su baš to i želele: ne metal, niti težnost, niti bilo kakve zalihe. Čak ni sićušne čipove ili dragocene električne sprave koje su ljudi često tražili i krali od nižih maški, servera, radnika i sakupljača.

Skroz mrtva. Maroderi su tražili podatke, informacije, samu ličnost. Ispitujući svaki detalj Fanine ličnosti, Bogomoljka je isisala, sažvakala i izbrisala sve što je činilo Fani.

Kilin kriknu od bola i besa, pa potrčao nazad do raspadnute Bogomoljke i iščupa joj jednu slomljenu nogu.

Teško dišući, on udari patrljkom noge po lešini, od čega se delovi razleteše na sve strane. Ledrof je pokušavao da mu se javi, ali on samo nešto prostenja i potom potpuno isključivši svoju kom-liniju.

Nije znao koliko su dugo trajali to udaranje i ta vika. Najpre su ga ispunili, a potom u istoj meri i ispraznili, raspršivši njegov gnev po beskonačnom vazduhu.

Kada je završio, vratio se do Fani i podigao patrljak u nemom pozdravu poraženog.

Ovo je bila najgora vrsta smrti. Oduzima ti ne samo trenutni život, nego mnogo više - otima ti i prošlost nekadašnje slave i iskustva u bekstvu. Davi život u gustom crnom sirupu uma maške. Čini ga uzaludnim, upijajući i uništavajući, ne ostavljajući nikakvog traga da je nesrećnik ikada postojao.

Ljudske sprave nisu u stanju da spasu um koji je tako izžvakao i svađen. Da ju je Bogomoljka samo ubila, Porodica bi verovatno uspela da napabirèi makar deo istinske Fani. Iz mozga koji se hladi mogli su da izvuku njeno znanje, prošarano prelivima njene ličnosti. Mogla je biti pohranjena u umu nekog pripadnika Porodice, i postala bi Aspekt.

Bogomoljka im nije ostavila čak ni to.

Potpuna smrt. Većeras, kada budu konačno polagali Fani, neće imati nikakvu istinu da izvuku iz mlitavog, šupljeg tela koje je Kilin video pred sobom, napušteno i zgužvano. Porodica neće moći da ponese dalje ni delić nje, i to je bilo gotovo kao da nikada nije ni učestvovala u beskonačnom maršu koji je bio usud čovečanstva.

Kilin i nesvesno počeo da plaće, i tek kada je sa Porodicom napustio dolinu osetio je tinjajući bol u sebi. Tada je shvatio da i to beše način na

koji Fani mogla da i dalje živi, ali to ipak nije predstavljalo nikakvu utehu.

2.

Senke su se protezale, duge i preteće, sve dalje od vrelog oka Jedaèa. Njegovo oštro zraèenje bacalo je mlazeve svetla preko potocima ispreseccane ravnice, dosežuæi do plime ljudi koja je naporno napredovala.

Svaki vetrom izlokani kamen, mada sam taman i neupadljiv, bacao je jasno obojenu senku. Jedaèev spoljašnji prsten bio je mutno crven, a središte blistavo plavo. Kako se približavao zalazak, pa se i Jedaè približavao horizontu, iz svakog kamenitog uzvišenja izvlaèio je obojenu traku. Premeštanje senki oživelo je zemlju, menjajuæi perspektivu. Bilo je teško gledati.

Zato je potrajalo dok Kilin nije postao siguran. Źmirkao je, premešajuæi vid kroz spektar, i jedva je uspeo da razabere talasavu, tamnozelenu oznaku.

"Hejbre", pozva on. "Ledrofe! Baci pogled tamo ulevo."

Porodica se rasu po kanjonu raznesenom u nekom davnom sukobu. Niko nije bio bliži od klika. Usporili su, jedva doèekavši pauzu posle više sati stalnog bekstva punog straha.

"Zašto?" odazva se Ledrof.

"Vidiš li Valov?"

"Ne."

Kilin je polako dahtao, ravnomerno, pazeæi da bolni zvuk njegove slabosti dopre do ostalih. Ledrofov odgovor je bio spor i kratak. Kilin je znao da bi, da je to rekla Fani, Ledrof odvratio oštro i brzo. Po tradiciji Porodice, izabraæe novog Kapetana èim naðu sigurno logorište. Do tada, Kilin je bio vrh i naređivao je sve manevre. Ledrof je to razumeo, ali ga to ipak nije spreèavalo da gunða.

Zastali su da održe kratku službu za Fani, sakrivši telo u Źurno naèinjenu humku. Otad su trèali, dugo i brzo. Nisu mogli još dugo. Kilin je morao da nađe zaklon.

"Džoslin? Vidiš li išta?"

"Ja... možda."

"Gde?"

"Sitno je... možda je greška..." Tanki glas joj je podrhtavao od napora.

"Možeš li da tražiš unakrst sa mnom?"

"Ja... tu..."

U Kilinovom desnom oku blesnu brza slika. Džoslinin sloj je pokazao nesigurnu mrlju.

"Hajde da ga nađemo", reèe on.

"Nebre", dobaci Ledrof oporo. "Bolje da sovimo na otvorenom."

"I da nas zateknu na legalu?" sa nevericom upita Džoslin.

"Sigurnije je. Maške neæe ni pomisliti da smo to mi."

"Suviše smo umorni", presudi Kilin. Bilo mu je jasno da bi Ledrof možda bio u pravu, ali, Porodica je bila naprosto izmoždena. Maške obièeno nisu mogle da nađu ljude u iskljuèenom odelu. Tražile su po mirisu elektronike, a ne kože.

"Valov? Našao si Valov?" Tobi je zvuèao izmuèeno od umora.

"Možda", odgovori Kilin. "Hajde da pogledamo."

"Ni sluèajno!" prodera se Ledrof.

Međutim, hor odobravanja potpuno ga je zaglušio. Ledrof poèe da se raspravlja. To se i moglo oèekivati, kada Porodica maršira bez Kapetana. Svima su im bili potrebni odmor i razmišljanje.

Kilin zanemari Ledrofa i pođe dugim, niskim koracima preko najbližeg brega. Bio mu je potreban ogroman napor da održi glatkoæu pokreta, ali je znao da Porodici iza njega to neæe promæi. Bez razmišljanja je znao da, izmuèena i izmoždena, Porodica mora imati pred oèima makar iluziju snage kako bi povratila samopouzdanje - kako bi zadržala vektor.

Ledrof se približavao otpozadi. Kilinove oèi su automatski preklopile Džoslininu sliku i ponovo uoèile sitnu oznaku koja je tako mnogo obeæavala.

Prešao je preko neravnih, izbrazdanih bregova i shvatio da je prešao oznaku tek kada je signal izbledeo.

"Zakopan je", reče on.

"Gde?" upita Ledrof nestrpljivim, oštrim glasom.

"Pod onom starom fabrikom."

Zgræene u krateru, nalazile su se zaobljene zgrade od kamenog metala. Serveri su škljocali, kotrljali se i poslovali oko njih, nastavljajuæi beskonaènu proizvodnju koja je davala maškama stalnu nadmoæ nad èoveèanstvom. Takve zgrade bile su podizane gde god je tle nudilo bogata nalazišta nataloženih minerala. Ovo je bila napuštena postaja, daleko od krajeva koje su maške odabrale da u njima stvore svoja velièanstvena keramièka staništa. Ipak, beskonaèan niz ovakvih sitnih postaja ispunio je ovaj svet mehanièkim životom i uskoro æe, pomisli Kilin, moæda i doæi kraj dugom boju između maški i svega ostalog.

"Kakvi! Nema ga", izdaleka se oglasi Sunijat. Ona je oduvek bila najopreznija u Porodici. "Moæda je zamka."

Kilin namerno ne obrati pažnju na nju, baš kao i na Ledrofa. Uglavnom je to bilo najbolje, u svakom sluèaju bolje nego ubeðivati se. "Valov je zakopan. Serveri su gradili preko njega."

"Zar su Valovi toliko stari?" upita Džoslin.

"Koliko i maške. Koliko i ljudi", odgovori Kilin, pa se spusti pokraj servera i poæe za poluslepom napravom koja je ulazila u fabriku. Iskljuèili su sve servere, umanjivši im energiju koliko da išèupaju neke prenosive energetske æelije, ali ne toliko da ovi osete kvar. Pri tom su se kretali sa uveæbanom elegancijom. Ovo malo mesto nije imao mašku nadglednika, da ih presretne, pa nije bilo opasnosti. Serveri su bili lak plen. Èinjenica da je Porodica nalik na pacove koji krađu mrvice iz ostave nije ih se ticala, niti ih je brinula.

Ledrof je prvi ušao u Valov, a Kilin za njim. Bilo je nalik na prostrani stari ambar, pun mirisa u kojima je Kilin uživao. Porodica je èitav ulazak izvela automatski; svako je trèao dok su ga ostali pokrivali, ne izmenivši ni reè. Kilin i Džoslin pažljivo su se šunjali duæ nizova rezervoara koji su curili, dok su im èizme šljapkale po kaljuzi.

Ništa. Nije bilo servera koji bi došli da ih pozdrave, smatrajuæi ih za maške. To je znaèilo da je ovaj Valov bio loše održavan, da se nije oèekivalo mnogo posetilaca. Njegovi serveri bili su prebaèeni u fabriku napolju.

"Van funkcije je", gunðao je Ledrof, sedajuæi na gvoædem okovan sanduk i poèevši da guli odelo sa sebe.

"Hrana je dobra", primeti Džoslin. Bila je veæ zavukla ruku u urnu guste sirupaste materije. Sa uæivanjem ju je lizala. Duga smeða kosa beše joj se rasula ispod šlema, a košèato lice opustilo u umornom zadovoljstvu.

Oko njih, Porodica se svlaèila. Dokono ih je posmatrao. Džoslin je uz dubok uzdah stresala èvornovate navlake za kolena. Golenjaèe su joj bile pune speèenog blata, i morala je da ih otkopèa nadlanicom. Njeni mišiæavi udovi skladno su se kretali pod prigušenim svetlom, ali u Kilinu nisu pobudili nikakvu reakciju.

Porodica je skidala mreæasto tkanje i aluminijumske oklope sa tri prikljuèka, otkrivajuæi koæu boje porcelana, èokolade, duvana. Na mnogim mestima koæa je bila crvena i, tamo gde su štitnici ŷuljali, perutala se. Mnogi su nosili èvornovate oŷiljke, od davno zaboravljenih operacija. Na drugima su se videli plavim venama prošarani tragovi starih implanata. Bili su to dodaci iz vremena kada je Porodica još znala kako da radi takve stvari. Glatka i sjajna mesta svedoèila su o zaleèenim ranama. Ali, ništa nije moglo da prikrije otekline i trbuhe nabrekle od upale unutrašnjih organa. Porodica je nosila sve teæi teret laganog nakupljanja bioproblema, nerešivih bez tehnologije koju behu izgubili zajedno sa Citadelom.

Džoslin je pronašla zapenušani kotao slatkog kvasca, i Kilin je progutao komadinu ŷute penušave mase sa tupom proŷdrljivošæu na koju se svi oni behu nauèili tokom godina lutanja. Prošle su veæ sedmice otkako su bili našli poslednji Valov. Za to vreme, svi su ŷiveli od zaliha suve hrane i gorke vode

skupljane dlanovima iz tankih, retkih potoka.

Sada su ih samo Valovi držali u životu. Vlažna i tamna mesta bila su načinjena za maške iz klase Marodera, i, naravno, za još više maške za koje ljudi nisu imali imena, jer nikad niko nije preživio susret sa nekom od njih. Maroderima - kao što su Kopljanici, Njuške, Lupaèi, Baba Jage - bili su potrebni bioproizvodi. Tokom lutanja, povremeno su se zaustavljali po nasumice rasutim Valovima da nahrane svoje unutrašnje, organske delove.

"Misliš da je ovako bolje?" tiho upita Džoslin, pokazujući mu rasutu, sada opranu kosu. Kilin tek tada shvati da je neko vreme spavao.

"Izgleda drukčije, dobre. Fino."

U poslednje vreme nikako nije mogao da smisli šta da joj kaže. Prstima je uvijala kosu u šumu čvrstih kovrdža, koje kao da su joj se obrušavale sa čela. Cermo Sporac joj je pažljivo češljao čuene ploče. Džoslin, opet, već beše razmrsla i izgledila Cermovu čupavu plavu grivu, koja mu se sada spuštala oko ušiju u žutom i belom pramenju. Plavom gumicom je prikupio višak pozadi, u čvrstu punđu tik iznad vrata.

Kilin sanjivo čuenu i zagleda se u Cerna koji je timario Džoslin. Život u bekstvu beše čitavoj Porodici dao noge kojima se može danima čuati, a ipak u magnovenju biti spreman za pokret. Takođe, bili su stekli i zaštitne kacige, što im je zauzvrat upropašavalo kosu. U godinama koje je čovečanstvo provelo u Citadeli, oni koji su odlazili u pohode u svet maški po povratku su bili podvrgavani svečanom češćenju. Taj ritual potom je od detaljnog ribanja prerastao u dugo banjanje i friziranje. Oni koji su bili dovoljno hrabri da pošu zasluživali su oznaku, i zato im je kosa predstavljala odlikovanje. Po svakom povratku bi je drugačije oblikovali, i muškarci i žene, postižući neobične efekte. Nosili su bezbrojne kovrdže, lako prihvaćene trakom sa draguljima, ili guste pramenove podeljene sa strane, ili dve uske pruge sa izbijanom trakom u sredini; ovo poslednje zvalo se 'kontra-mohikanski', mada se više niko nije sećao šta je taj naziv mogao značiti.

Kao i svi drugi, i Kilin je voleo da ima lepu kosu. Bila je duga, sa prepletenim kovrdžama koje su se na vratu pretvarale u nerazmrslivo klupko. Popravljanje štete od poslednjeg marša zahtevalo mnogo strpljenja.

Zaključio je da nije trenutak da za to zamoli Džoslin. U poslednje vreme nije obraćao pažnju na nju, i jedva da je imao nekog osećanja prema njoj, osim običnog, nagonskog bratstva koje je pružao svim pripadnicima Porodice. Spavali su zajedno - povremeno, kao i sve ostalo - i to godinama. Međutim, pre stotina dana Porodica je na Punom Savetu odlučila da umrtvi seksualne centre svih svojih članova.

Bio je to neophodan čin, čak i predugo odlagan. I Kilin je glasao za to. Nisu mogli da traže energiju, i fizičku i psihičku, koju su muškarci i žene posvećivali jedni drugima. Bila je to najbolja mera njihovog oćavanja. Seks je bio sjajna veza. Ipak, opreznost i usmerena energija preživelim su omogućavali opstanak. Porodica to beše naučila na najteži način. U prolaznoj magiji između muškaraca i žena bilo je mnogo više od čipovima kontrolisanih seksualnih centara. Osećao je to kad god bi razgovarao sa Džoslin. Stari odjeci odzvanjali su u njemu, stvarajući pritisak bez olakšanja.

Ipak, sa Džoslin nikada nije bilo ni nalik kao se Veronikom, i znao je da nikada neće ni biti. To sada beše nestalo iz njegovog života.

Mogli su, razume se, da dele zadovoljstva uzajamnog uređivanja. Bili su neprekidno u pokretu, i svaki delić tereta značio je masu na tasu opstanka, pa im je kosa bila jedino preostalo oličenje samoljublja. Češljali su, gladili i bojili jedni druge, boreći se protiv surovosti svog sveta. Izmamljivanje lepote iz zamršene, smrdljive mase pružalo je bar neku malu utehu.

Slatki kvasac beše obavio svoj posao. Čim je Porodica stigla, Cermo je ubacio pregršt izmenjivača u rezervoare. Još davno, maške behu izmenile svoje organske proteine, nagnavši molekule da se uviju u stranu suprotnu od onoga što su ljudi mogli da vare. Cermov dragoceni izmenjivač - sve oskudnija zaostavština Citadele - vraćao je molekule nazad, u oblik pogodan za ljude.

Cermo i Kilin behu probili slavinu na velikom rezervoaru i potom razdelili porcije kaše gladnoj Porodici. Da bi otvorio ventil, Kilin je

upotrebio nogu koju je išèupao sa Bogomoljke. Èinilo mu se prikladnim da baš trofej upotrebi kao otvaraè za konzerve.

Kada je osetio slatku masu kako radi u njemu, èineæi ga ponovo zainteresovanim, Kilin ponovo ustade i poèe da prošparta Valovom. Njegovi dugaèki, mastiljavi hodnici zaudarali su na grubo mleveno žito, na masnu supu, i na razne neodgonetljive stvari.

Prošle su možda i hiljade godina otkako je neki Veštak ili Hodaè došao ovamo u potrazi za hranom. Ipak, Valov je mrmorio i kuvao i dalje. Ekranu za popravke i dalje su se nudili, pružajuæi ruke kao da èeznu za zagrljajem maške. Elektriène aure su zujale, pokušavajuæi da primame æudljive mašine nerazumljivim, pucketavim obeæanjima obnavljanja energije. Istrošene ili ošteæene maške koje bi dospele u Valov možda su samo nejasno slutile šta im je bilo potrebno, odnosno, da li im je uopšte nešto bilo potrebno. Valov ih je zavodio nežnim podmazivanjem, sa svežim delovima spremnim za instant ugradnju, sa bogatim zalihama koje su ljudi samo delom mogli da koriste.

Kilin najzad naðe prostranu peæinu u kojoj je modrozeleni lišaj visio u pramenovima, lepršajuæi na povetarcu sa mirisom badema. Znao je da Lupaèi to vole. I najmanji dodir jezikom ubio bi odraslog èoveka.

U boènom prolazu nalazile su se zalihe kolomasti. Govorilo se da maške jednu sluzavu masu, mada su drugi smatrali da je u pitanju podmazivaè. Kilin porazbija sanduke, posmatrajuæi kako masa istie, poluglasno psujuæi. Ako ljudi gladuju, gladovæe i maške.

U narednoj peæini nalazile su se velike, crne mahovinaste ploèe. Njuške su ih koristile za zamenu živih višeslojnih zglobova. Kilinu otac beše pokazao sve te stvari, dobro znajuæi èemu služe. Ali, sada je Porodica mogla da koristi samo ono što može da se nosi.

"Tata?"

Kilin se trže. "Nebre!" tiho i brzo ga pozva. "Doði mi na svetlo."

"Zašto?" zaèu se Tobijev tihi glas, sav nabijen elektrièitetom.

"Nebre!"

Tobi priðe, prodevajuæi se kroz mrlje senki između ogromnih rezervoara dimljive mase. Deèko je nagonski koristio prednost nejasnog, mastiljavog svetla; beše to nauèio tokom dvanaest teških godina.

Tobi je stigao do oca i pogledao naviše u njega pod žuækastim svetlom. Na njegovom licu nije bilo ni traga straha; samo je raširio tamne oèi pred svetom punim beskonaènih i uvek novih avantura. "Zašto da budem tih?"

"Ako ovde ima odbrambenih maški, kriæe se baš na ovom mestu, daleko pozadi."

"Juuu! Misliš li da ih ima?"

Kilin zapravo nije mislio ništa slièno, ali bio je spreman da iskoristi bilo šta èime bi umirio deèaka. "Ma dobre, mislim."

"Ja ih nisam vid'o", tiho primeti Tobi. Kao i svi èlanovi Porodice, dodirivali su i stezali jedan drugog u tami, govoreæi rukama, verujuæi ljudskom dodiru po telu više nego ikakvim drugim znacima.

"One nose sekaèe. Precvikuju te preko leða u tami." On blago æušnu Tobija, smešæi se.

"Precvikaæu ja njih."

"Nebre, ne bih rek'o."

"E, hoæu ."

"A èime?"

"Ovim."

Tobi podiže viljuškasti kidaè kola. Imao je dugaèke zupce, koji su mogli da se uguraju u sve ulazne otvore maški. Govorilo se da su njihovi osetljivi vrhovi žive maške, organske.

"Otkud ti to?"

Tobi se vragolasto nasmeši. Dok je uživao u oèevoj zbunjenosti, njegove blistave oèi veselo su poigravale. "Na hrpi otpada."

"Gde?" Kilin jedva da je uspevao da prikrije zabrinutost.

"'Odi."

Tobi je èeznuo za društvom za igru. U godinama nakon Propasti, Porodica

je bila primorana na lutanje, nikada ne provodeći na jednom mestu više od nekoliko dana. Samo dan duže i neki nećujni alarm bi možda doveo Kopljanike, ili i nešto još gore.

Zato dečaci i devojčice iz Porodice nikada nisu upoznali stalnost; nigde nisu ostali dovoljno dugo da izgrade tvrđavu za igru ili nauče lepote zajednički izmišljenih igara. Dok je gledao Tobija kako ide ispred njega u prošaranom sumraku, Kilin se pitao da li su dečaku igre uopšte i potrebne. Za njega je ovo dugo bekstvo posle Propasti bilo kao beskonačna igra šuge. Ėitav život je bio igra.

Tobi je video na desetine ljudi kako umiru, ali je uspeo da to bez mnogo napora zaboravi, kao i svi mladi i besmrtni. Bolna istorija Porodice i dalje je bila samo sitnica o kojoj se pripoveda, bez ikakve stvarne težine. A bio je suviše mlad da bi shvatio Aspekte, mada je znao da mrtvi na neki naćin i dalje žive kroz njih. To je za njegove godine oćito bilo dovoljno.

U to Tobi nestade niz mraćan prolaz. Kilin je morao da se pogne kako bi pošao za njim, i nos mu istog ćasa ispuni zadah rastopljenog maziva.

"Evo", prošapta Tobi.

Kilin oseti kako ga obuzima jeza dok je ćeprkao po hrpi otpada. Zglobovi, osovine, zupćanici za gusenice, utikaći, poklopci i rezervoari. Delovi koje je bez razmišljanja prepoznao.

Svi su pripadali maškama grupe Marodera.

I svi su bili najnovijeg dizajna.

Izlizani od upotrebe, i dalje su srebrnasto sijali tamo gde su bili zaštićeni od spoljašnje vlage.

"Fine stvari", nemarno primeti Kilin.

"Dobre, je l'?"

"A-ha..." Ali, delovi ćega?

"Znaći, mogu da ga zadržim?"

Kilin odvagnu u ruci krstasti blok. Bio je dovoljno velik da odgovara Hodaću. "Uf, šta?"

"Ovo", ljutnu se Tobi, podižući kidać kola.

"A... A zašto?"

"Da ubijam servere!"

Kilin se osvrnu, zagledajući dublje senke. Ako je Hodać tu negde, ako je ćuo Porodicu kako ulazi, ako je rećio da saćeka pravi trenutak...

"Pa?"

Nagaćanja. I jezivo osećanje. To je bilo sve.

Kilin pogleda svog sina i ugleda u njemu otvorenu knjigu svega što se mogao nadati da će predati dalje - vitko tkanje svog nasleća. Ipak, ako opstane lišen detinjstva, Tobi nikada neće postati ono što ćovek moće postati u ovom grubom svetu... Bilo mu je potrebno osećanje sigurnosti, izvesnosti. A ako sada postane plašljiv, loše će spavati. Sutra će biti manje brz.

"Hajde, idemo nazad, da pogledamo rezervoare sa hranom. Mislim da je ostalo još za grickanje."

"Oooo..."

"Posle toga ćemo napolje, moćda, da malo lovimo servere."

Tobi sinu. Bio je poslednje dete u Porodici. Maške, nesreće i brojne bolesti behu odneli sve ostale. "Juuu!"

Kilin navede dećaka da se igraju nekakve žmurke, tako da je Tobi morao da ide ispred njega. To je Kilinu omogućavalo da, osećajući kako mu jeza podilazi vratom, neprimetno ćuva odstupnicu. Nije osećao ništa ćudno. Pećine su šuplje odzvanjale, prazne, išćekujući.

Kada su stigli do rezervoara, Tobi je bio zaduvan. Kilin mu pronaće kuglu lepljive pene koja je zaudarala na koću i zaćine, a onda potraži Ledrofa i pomno mu opisa one delove maški.

"Pa? Proverio sam ćitavo mesto", reće Ledrof. "A takoće i Džejk Modelar."

"Ti delovi nisu stari. Najnoviji modeli."

"Znaći, maška ih je ostavila."

"Ali, moćda će se vratiti."

"A možda i neæe." Ledrof zaèkilji put Kilina. Njegova gusta crna brada rasla mu je do oèiju i skrivala mu izraz lica; meðutim, oštrina glasa bila je dovoljno reèita.

"Hteo si da se smestimo u dolini, seæaš se?" mirno nastavi Kilin.

"Pa?"

"Možda si bio u pravu."

Ledrof nemarno sleže ramenima. "Sada je nešto drugo."

Nešto se bilo promenilo od dolaska ovamo, nešto što je Ledrofu davalo sigurnost. Kilin, međutim, odmahnu glavom. "Sve je to strašno èudno. Zbog èega su delovi ostavljeni na gomili? Obièno ih serveri odnose."

Ledrof se iskezi, otkrivajuæi krupne, žute zube. Osvrnuvši se put onih nekoliko èlanova Porodice koji su bili u blizini, on podiže glas. "Što si se tako unervozio?"

"Ona Bogomoljka danas."

"Štabre s njom?" glasno upita Ledrof.

"Fani je jednom rekla da Bogomoljke uvek rade sa drugima."

"Kakvim drugima?" Ledrof namršti svoje èupave obrve, skrivajuæi oèi u senci pod njima.

"U toj dolini je bila hrpa servera."

"Blizu Bogomoljke?" Ledrof je polako izgovarao reèi, kao da ih prethodno ispituje.

"Aha. Bar deset ih je..."

"Oni nas ne love", podrugnu se Ledrof. "Postaješ smeten."

Kilin se mraèno nasmeši. "Jesi li ikada video mašku iz grupe Marodera da putuje sa serverima?"

"Ja bih brinuo zbog maški, a ne zbog servera", glasno se nasmeja Ledrof. Opet je bio glasan, i to je potvrdilo ono što je Kilin podozrevao. Ledrof je sve ovo izvodio zbog publilke. Ali, zašto?"

"Maška koja ima servere može imati i druge maške. Hodaèe. Ili Kopljanike."

"Onda možeš da èuvaš noænu stražu", blago mu dobaci Ledrof. "Dobro uposli svoje strepnje."

Potom iz pojasa izvuèe kuglu organske paste i ponudi je Kilinu. Porodica oko njih je klimala glavom, kao da je uèinjeno nešto znaèajno, i potom se svi razidoše da na miru svare poslednji obrok. Kilin je samo nejasno osetio šta je Ledrof hteo da postigne ovakvim razgovorom, ali odluèi da odustane. Fanina smrt beše ih sve potresla.

Kilin primi hranu i pojede je, što je bio prastari znak drugarstva; Ledrof se potom nasmeši i udalji se. Vrativši se iz potrage za dodatnim slatkišima, Tobi se sruèi pokraj oca, pokazujuæi za Ledrofom. "Šta je hteo?"

"Da prièa o polaganju", odgovori Kilin. Nema razloga da deèaka gnjavi svojim slutnjama.

"Kada æe to biti?"

"Kasnije."

"Imam vremena za još onog lepljivog?"

"Naravno."

Tobi je malo oklevao. "To lepljivo je fino. Ali, kada æemo ponovo naæi Kazu?"

"Sutra æemo poèeti da tražimo."

Tobija je izgleda zadovoljio standardni odgovor, pa otide da lunja dalje. Kilin, pak, naðe neku smrdljivu, ali hranljivu materiju koja je imala ukus kao metalna plomba pomešana sa kartonom. Hemosenzor u prstu na palcu uveravao ga je da nije otrovana; Maroderi su to èesto obièavali.

On podiže i proguta žilavu masu, razmišljajuæi. Nije mogao da se seti koliko je meseci prošlo otkako je Porodica poslednji put bila u Kazi. Godina, možda - samo što nije imao jasnu predstavu koliko je to jedna godina. Znao je samo da je to više meseci nego što može da nabroji obema rukama. Da bi to taèno ustanovio, morao bi da pozove nekog od Aspekata, a to nije voleo da èini.

Nepozvan, međutim, i koristeæi Kilinovu rasejanost, javi se njegov

Aspekt, Artur. Tanušan, precizan glasia kao da je dopirao iz neke tačke tik iza njegovog desnog uha. Zapravo, èip u kome su se nalazili i Artur i još mnogo Aspekata nalazio se visoko pod kožom vrata.

Naš poslednji boravak u Kazi bio je pre 1,27 godina. Godina Snegobara, naravno.

"Aha."

Aspekt je bio ljut što odavno nije bio pozivan: na to je ukazivala isprekidana, cifrasta preciznost njegovog glasa.

Porodica više ne koristi ni sedmicu ni mesec; inaèe bih se izrazio u tim jedinicama. Tako kratke vremenske jedinice su odlike nelutalaèkih naroda, prilagođenih zahtevima poljoprivrede. U moje vreme...

"Mani se toga", brecnu se Kilin.

Samo sam ukazivao da èak i godina poèinje da gubi znaèenje, pošto su maške izmenile godišnja doba.

"Neæu da slušam prièe o starim vremenima."

Kilin potera Aspekta nazad u pozadinu svog uma, i ovaj je gunđao dok ga je polako sabijao.

Kilin je u poslednje vreme sve manje slušao svoje Aspekte. Artura beše dobio tek posle Propasti, i retko ga je pozivao. Aspekti su živeli u razdobljima kada su Porodice obitavale u Citadelama ili u veæim, drevnim Arkologijama. Znali su prokleta malo o tome kako se živi u stalnom pokretu. Èak i da su znali, Kilin je mrzeo da ih sluša kako prièaju kako su nekada stvari bile sjajne. Oduvek se grozio Arturovog tehno-reèenika. Bez obzira šta govorili, Aspekti su uvek završavali prebacivanjem što je Porodica toliko nisko pala.

Kilin nije želeo da to sluša, kao ni o napadu Bogomoljke. Tokom dugog bekstva, morao je zbog nje da savladava bol. Ali, oseæao je njegov pritisak, i znao je da æe morati da ga se nekako oslobodi.

Ledrof se kretao između prignutih prilika Porodice, određujući noænu stražu. Uskoro æe poèeti Svedoèenje. Raspravljajæe o Faninoj smrti, i pevajæe, a onda æe izabrati sledeæeg Kapetana.

Kilin ustad, nogu krutih od dugog trèanja, ukoèenih i bolnih leđa. Ipak, morajæe da pleše iz poštovanja prema Fani, i da peva promukle krike opraštanja.

"Bar neèeg dobrog ima u tome", promrmlja on sebi u bradu. Do ovog trenutka nije ni pomišljao na to, ali sada je osetio gust, prodoran miris alkoholnih isparenja iz obližnjeg rezervoara.

Valovi su proizvodili alkohol kao nusprodukt beskrajnih hemijskih ciklusa. Stara prièa govorila je da i maške vole da se nacugaju, mada za to nije bilo dokaza. Ali, kada se malo razmisli, nije bilo dokaza da maške išta vole, zakljuèi najzad Kilin.

Nije, kao ni drugi, voleo alko, koliko senze koji se mogao dobiti u Kazi. Ipak, alko bi mu mogao pomoæi da prebrodi polaganje. Bio mu je potreban. Da. Da. I on poðe za njuhom.

3.

Kilin se probudio sa tehnikolor glavoboljom.

Ledrofov glas prolamao se odnekud visoko u vazduhu. Kilin se obrnu i nejasno shvati da je zaspao na straži.

"Lenèugobre!" vikao je Ledrof na njega. "Diž' se!"

"Ja... šta..."

"Æut' bre, ni reè! Diž' se!"

Kilin se podigao na sve èetiri, oseajajæi kako mu se svi mišijæi bolno istežu i grèe.

Ledrof ga šutnu otpozadi, i Kilin jeknu i ponovo se pruæi. U nozdrve mu prodre vlažan, prevreli miris, oštar i ujedajajæi.

Ledrof ga zgrabi za kragu i grubo podiže na noge. Kilin se zatetura, guran grubim, žuljevitim šakama i drugih muškaraca. Noge kao da mu se behu pretvorile u drvene oblice. Šuplja peæina se jezivo njihala. Žene su galamile, æuškajajæi ga. Neèija ruka ga dokaèi po obrazu. Poluglasne psovke su neobièno odjekivale. Pod prigušenom, sivkastom svetlošæu, Porodica beše naèinila

gunđavi krug oko njega, i Ledrof ugura Kilina u njegovo središte i pritom ga ponovo šutnu u stražnjicu.

"Zaspao na straži", reče Ledrof, što je predstavljalo optužbu.

"Pijan, sigurno!" diže se glas neke žene.

Džejk Modelar, čija reč je u Porodici mnogo značila, zgađeno se ogласi.

"Mogli smo svi da stradamo."

Ledrof potvrdno klimu glavom. "Kakobre da ga kaznimo?"

Porodica nije oklevala sa odgovorom.

"Tri tovara!"

"Nebre, četiri!"

"Moj termopak!"

"I moj!"

"Neka nosi moj medicinar."

"I kanistere."

"Sve kanistere."

"Dobre. Spav'o je, nek' se sada pomuči."

Kilin nije podizao glavu, pokušavajući da se seti šta se desilo. Alko, naravno. Pio ga je. Malo je plesao. Počeo je da jeca, toga se sećao. Onda je pio još...

Porodica je galamila, šalila se i vikala. Dokoni gnev, osujećenost - Ledrof sve to beše uskladio, da se oslobode osećanja. Bes se najzad istopio u običnu nervozu. Konačno su se složili kakav će kazneni teret Kilin nositi: jedan tovar i medicinara, oslobađajući dve starije žene dobre trećine njihovog tereta.

"Primaš li?" svečano upita Ledrof.

Kilin se promuko nakašlja. "Uf, da. Dvaput da."

Potom odrecitov izvinjenje, puštajući da mu se reči sa oteklih usana otkidaju bez ikakvog razmišljanja. Drevne izreke pratila je tišina.

Ledrof se nasmeja, razbivši time i poslednju napetost u krugu. Usne mu se izviše u nekakvom nedokučivom izrazu, i on napravi šalu u vezi sa nekim mrljama na Kilinovom kombinezonu. Porodica se zakikota. Kilin, međutim, čak ni ne spusti pogled da ih vidi. Znao je da je bio zaspao na nečemu lepljivom. Bilo mu je drago zbog smeha. Biti predmet šale nije ništa u poređenju sa poniženjem što ne umeš sa alkom i što si zaspao na straži.

Nije ni podigao pogled da potraži svog sina dok ga je Ledrof šušкао u stranu. Osetio je da ga oči peckaju, možda od suza, ali užasna glavobolja ga je sprečavala čak i da plače. Najviše bi voleo da je mogao da se odšunja što dalje, onako ponižen, ali usta i grlo su mu bili kao sprženi od onog strašnog alka. Nesigurno je pošao niz prolaz između rezervoara, što dalje od Porodice, dok nije našao izvor prerađene vode. Neko u njega beše ubacio provodno crevo, tako da je radio kao mali gejzir. On se napi, svuče i oprao pod gorkim i hladnim mlazom. Dok je stajao na vazduhu da bi se osušio, puštajući da ga miluje mlaki povetarac iz zjapećeg kanala, iz mračne senke neke ogromne sprave pojavi se Tobi.

"Tata... šta...?"

Kilin se zagleda u to podignuto lice puno poverenja. "Ja... polaganje. Izgleda da sam mu podlegao."

"Meni je pre ličilo na alko", sarkastično primeti Tobi.

"Alko je bio način da se izvučem."

"A ja sam mislio da je to bio... možda Ledrof."

Shvatio je da Tobi pokušava da ga uteši, i da misli kako je najbolje biti sasvim otvoren. Ili jednostavno nije bio dovoljno odrastao da bi znao kako da priča, a da ništa ne kaže.

Kilin lagano zaklima glavom, da bi ga što manje bolelo. Sada se polako prisećao. "Ledrof..."

"Posle pesama polaganja", mirno se nadoveza Tobi, "on je malo pričao."

"Sećam se..." Samo izmaglica.

"Rešio je da potražimo Kazu."

"Fino. A ima li pojma gde se neka od njih nalazi?"

Tobi odmahnu glavom. "Mnogobre je pričao, ali o tome nije."

"Jer nema pojma."

"Ipak, Porodici se njegova prièa dopala."

"Zvuèao je razumno?"

"Donekle", odvrati Tobi oprezno.

"A šta sam ja rekao?"

"Ništa što bi se moglo razumeti."

"Oh." Kilin nije mogao nièega da se seti. "Jesam li imao dosta podrške?"

"Pomalo. Ledrofu se mnogo bolje isplatilo."

Kilin istrese kapljice iz guste kose, a onda je iscedi obema rukama. "Je l'?' Otkud to?"

"Izabrali su njega za Kapetana."

Kilin se ukoèi, sav zapanjen. "Kapetana?"

"Dobre, bilo je glasanje. Svi sem tebe."

"Gde sam ja bio?"

Tobi sleže ramenima, èime je æutke stavio do znanja da je Kilin tada veæ bio u komi.

"Imamo mi i bolje od Ledrofa. Eto, Džoslin..."

"On dobro prièa." Tobi nije morao da doda bolje od tebe, pijanog, ali to se podrazumevalo. Kilin je znao da ga Porodica smatra za dobrog, ali nepouzdanog, a usto i premladog da postane Kapetan. Iako ga je Fani pouèavala, zajedno sa Ledrofom i Džoslin.

Sve do sada Kilinu je bilo mило što o njemu vlada takvo mišljenje. To ga je pošteðivalo silnih ljudi koji bi dolazili sa rasprama u kojima treba presuditi, ogovaranjima i svim ostalim. Svaka Porodica je imala takve stvari, a dok su u pokretu svi su više kukali i tražili utehu u širenju prièa o svojim problemima.

"Pa, možda æe Ledrof ipak imati neke ideje", nespretno primeti Kilin.

"A-ha."

"Ja ionako moram da brinem za tebe."

"A-ha."

Nešto mu za trenutak odvuèe pažnju od sinovljevog opreznog, zbunjenog izraza lica - sitno upozorenje negde duboko u umu - ali ga on potisnu. Kasnije æe biti vremena i za to. Sada je želeo da povрати makar deo Tobijevog poštovanja.

"Ne veruješ ti u to", nastavi Tobi sa prizvukom optužbe.

"Pa, hajde da mu damo priliku." Kilin se ponovo uvuèe u kombinezon, èešuæi se na mestima gde voda ne beše skinula svu prljavštinu sa kože.

"Misliš li da on išta vredi?" Tobi je bio uporan.

"Pa..." Postojala je obaveza da se Kapetani ne ogovaraju. Deèaci to nisu razumeli.

"Tata, ti si mogao da im uliješ malo razuma u glavu."

"Slušaj, sine, neæu da se petljam u to. Dosta mi je što moram da se staram o tebi." Kilin sede i poèe da navlaèi hidrauliène èizme.

"Ali, mogao si."

"Da... pa..." Kilin nije znao šta da kaže. Sada mu je bilo jasno da ga Ledrof beše napravio budalom i pre nego što je poèeo da pije. Još onda je tražio podršku. Raèunao je da æe Kilin utopiti tugu u alku. Tako je Ledrof odlagao Svedoèenje sve dok se Kilin nije dobro naroljao.

"Pa, znam da... da sam imao problem..."

"I jesi."

"Ali, mislim da æu se toga osloboditi."

Tobi s mukom proguta knedlu. "Nije trebalo to da uradiš."

"Mada... samo..."

"Znam, Fani."

"Fani." Noæas se na njega sruèila puna težina saznanja. Nikada više neæe videti to izborano, èvornovato lice. Nikada neæe èuti šale isprieane kreštavim glasom. Nikad.

Kilin potraži naèin da promeni temu. "Hajde, idemo napolje." On navuèe kacigu i dobro ga prièvrsti.

"Zbog zašto?" upita Tobi sumnjièavo.

Kilin se sa gorèinom podseti da Tobi ume da gleda oko sebe, i da pri tom ima samo dvanaest godina. Još bolji dokaz da stvarno nije stvoren za Kapetana. Svi su mogli da pogode njegove poteze, pre nego, èak, što ih i sam smisli. "Da osmotrimo okolo, sada kad nismo toliko umorni."

"Ako nas Ledrof pusti", sarkastièno primeti Tobi.

"Ne budi tako..."

Slab, visok zvuk, negde visoko.

"A?" upita Tobi.

"Æutbre!"

Tobi ne beše èuo zvuk. Deèko otvorio usta da kaže još nešto, ozbiljnih i opreznih oèiju, ali mu Kilin stavi ruku na usta i uputi Porodici bezglasni znak uzbune.

Nešto je dolazilo. I to ne po podu.

Kroz dugaèak, prazan hodnik Valova, Kilin je mogao èuti Porodicu kako žurno uzima oružje iz soški, kako se šunja preko otvorenog prostora i zauzima zaklone. Brzo, bez oklevanja, gotovo nagonski.

Kilin gurnu Tobija u šupljinu ispod rezervoara sa sumpornim isparenjima. Èvrsto je držao deèaka preko grudni, istovremeno osluškujuæi i razmišljajuæi.

Sve što gleda infracrvenim videæe rezervoare kao crvene mrlje. Znaèi, teško æe razabrati ljude. Dobar zaklon, za sada, ali Porodica æe biti prikovana u mestu. Kada se oni odozgo široko razmeste, svaki èovek koji se pojavi predstavljæe jasno vidljivu kuglu, laku metu.

On aktivira èizme, iziðe na otvoreno i skoèi ka ivici najbižeg rezervoara. Nesigurno se doèekao na uskoj èeliènoj ivici, oseæajuæi da æe izgubiti ravnotežu. Ako bude imao sreæe, njegova infracrvena slika stopiæe se sa isparenjima iz rezervoara. Kilin se zatetura, pokušavajuæi da gleda uvis i udišuæi puna plua smrdljive pare.

Tiho škljocanje sleva.

Oklevao je, oseæajuæi da ga obuzima strah. Neprekidno je mahao rukama, kako bi održao ravnotežu.

Ponovo škljocanje.

On skoèi. Sada je išao pod uglom, odabranim pre zbog teturanja nego po nekom planu.

Bacio se u visoki, izvijeni skok. U grudima je osetio iznenadnu hladnoæu i znao je da ga to ispituje hiljadu neprijateljskih oèiju. Nije znao da se kreæe po paraboli, ali je odmah osetio da æe se predugo zadržati na vrhu krive - suviše topao na hladnoj pozadini tavanice. Zato se u prolazu pored široke ograde izvi i šèepa je, a onda se prebaci na grubu policu prekrivenu debelim slojem pahuljica rðe.

Ali, prevrnuo se, ispustio ogradu, i umalo da nije pao s druge strane. Vekovna prašina golicala mu je nos. Sanjiva tama, kao da je bila prošarana bljeskovima boje slonovaæe i žutim. Kilin se podiže na sve èetiri i žmirnuo da razbistri vid.

Gledao je pravo u lice maške. Bio je to trooki server, sa kožom od izubijane organoforme i grubim bronzanim rukama za hvatanje i vuèenje. Nije bio borac, ali je krenuo na njega, i lice se brzo približavalo Kilinovim još zamagljenim oèima.

Kilin izvuèe iz pojasa bacaè šipki i pruži ga napred; i server - koji nije znao ništa o borbi i kojeg je oèito upuæivao neki viši oblik, sposoban za to - nabi se u nju. Oštri vrh oseti nailazak maške i skrenu ka najmekšem mestu. Kilin ga je èvrsto držao, oseæajuæi kako vrh prodire unutra, tik ispod tankog keramièkog otvora za ventilaciju. Vrh naiðe na kolo, obavi svoju magiju, i maška se smesta ukoèi.

Ali, bio je to samo obièan server. Kilin se otkotrlja ulevo, kako bi pogledao iza njega. Na drugoj strani ponora bilo je još mrežastih ograda, èvrstih crnih linija ocrtanih u sivkastom sumraku. Nešto je napredovalo duž jedne od njih. Ne, tri. Svetlucavi oblici sigurno su se kretali u kratkim naletima.

A iza njih, u gušæoj tami, nalazila su se još dva. Imali su vuène štipaljke kojima su se držali za ogradu, što im je omoguæavalo lake pokrete.

Duga tela, laki, paperjasti pokreti. A između ograda su sitnija oblièja šarala između èvornovatih gvozdениh stubova.

Kilin na određeni naèin jezikom dotaèe najdalji zub i time posla poruku - Budite mirni. Oni su sasvim gore - na kanalu niske frekvencije, koji nikada neæe moæi da razume, ali kojeg je koristio èitavog života.

Jedina prednost koju je imao bio je serverov leš. On izvuèe pulsni pištolj iz pojasa i nespretno se povi oko beživotne školjke. Najbliža meta dolazila je prema njemu, možda iz radoznalosti, ali najverovatnije je to bilo programirano traganje.

Rezervoari pod njim ispuštali su èitave oblake isparenja. Kilin baci brz pogled u infracrvenom i ugledao šarenu izmaglicu, ispresecanu blistavim izvorima koji su možda predstavljali ljude. Znao je da æe ova hrpa maški, èim pregleda pod, odabrati mete.

Prvu je odmah oborio. Njene prednje oèi su plavkasto bljesnule - i bila je mrtva. Sledeæa meta poèela je odmah da se okreæe prema njemu. On snažno šutnu telo servera i ovaj se nesigurno zaljulja. Tako æe izgledati aktivan. Istog èasa nešto se zari u njega, stvarajuæi pucketave plavièaste mrežice.

U redu. Sada znaju da je ova maška mrtva i da je prava meta negde drugde. I to je dobro. On je ponovo šutnuo i ova se još jednom zanjihla. Pogodio ju je novi mlaz i otkinuo parèe sa drugog kraja. Server otklizao u stranu i pade, otkrivajuæi Kilina.

Međutim, bio je spreman i istog èasa stade pucati po svemu što je video. U desnom oku mu je veæ poigravala narandžasta iluzija. Znao je da æe ga oslepeti, èim pronaðu pravi naèin da mu prodru u nervni sistem.

Još dva nejasna profila opališe u mašku dok je padala. Pratio ih je po naglom emitovanju radio talasa i pomisli da ih je pogodio, a onda maška uz glasan tresak pade na donji nivo. To ga na èasak zagluši, ali mu se odmah, bez njegovog uèešæa, ponovo izoštri. Tresak beše izmamio uzvike iznenađenja, koji se ogласиše u njegovom unutrašnjem uhu; poticali su od Porodice.

Zdesna mu, međutim, bljesnu blistavo zeleni luk, i u odgovor dopre oštro struganje, praæeno sve dubljim hurrii ranjene maške.

Promukli uzvik Imam ga! i nova pucnjava.

Kilin oseti neobièno vuum mlazeve energije koji su prolazili kraj njega. Ako ga neki pogodi, može mu se zavuæi u kola, uništiti mu nerve ili i nešto još gore. On poèe da puca po njihovom izvoru. Nije mogao da prepozna koje su maške u pitanju, ali kretale su se brzo uprkos polutama i nisu bile obièni lešinari. Nisu pucale da ubiju, nego da pronaðu i podriju.

Tamo! Gore!

Predajem ga tebi, Džejk.

Pratim. Pazi...

Beli blesak.

Džejk!

Iznenadni sjaj za trenutak zaslepi Kilina. Držao je glavu pognutu, dok mu se sistemi nisu prilagodili, a kada je podigao pogled, na infracrvenom je bilo manje oznaka maški.

U unutrašnjem uhu èuo je promukle uzvike.

Ledrof je izdavao smirena naređenja.

Neko je brojao mrtve maške, ali Kilin nije obraæao pažnju na to. Tražio je pokret između rezervoara.

Niz zaklonjeni prolaz prilazilo je nešto brzo. Imalo je usku, maèkastu glavu i oblo telo i Kilin ga smesta prepoznao. Veštak.

Veštak skliznu među naprave za opravku i brzo se provuèe kroz skladište rezervnih delova. Vretenaste noge brzo su se trzale i nalazile uporište.

Veštak nije ni bio borac ni sakupljaè. Ali, ta vrsta bila je pametna, sposobna da organizuje ekipe servera. Ovog sigurno ne bi bila briga za bandu lutalica koja je zalutala u njegovu postaju za opravke.

Međutim, organizovao je servere ovde gore, da skrenu pažnju dok se on šunjao dole. To je znaèilo da se Veštak ili oseæa ugroženim ili da je imao posebno naređenje da deluje protiv ljudi - iako mu to nije bio glavni posao.

A nalazio se na svega nekoliko metara od mesta gde se krio Tobi.

Kilin je znao da ne može mlazom prodreti kroz Veštakovo telo odozgo. Mogao je to samo bacačem šipki.

On se uspravi, duboko se pognu i proceni rastojanje. Odašiljanje poruke Tobiju samo bi uzbunilo Veštaka. Bio je spremio da skoči, ali... vuuu! Nejasnan, grabljivi oblak ga zapljusnu ostrim slikama vrelih žutih pustinja, škriputavog peska, mučnoslatkog mirisa sprženog mesa... Sve je to bilo smešano, i naglo je prodiralo u njega. On izgubi ravnotežu, osetivši da mu ruke i stopala postaju ledeni i neosetljivi.

Ipak je skočio.

Pod je jurnuo ka njemu i on se nagnu napred, ne osećajući ništa u telu sem sposobnosti da usmeri neosetljive ruke, pune piljevine, da gurnu šipku napred. Vetar je zviždao. Veštak je metalasto odbljeskivao pod slabašnom svetlošću. Bacač beše oživeo, okrećući vrh, dok su njegovi sićušni senzori tražili i kušali. Veštakov keramički oklop ga je prizivao.

Kilin dotače Veštaka najpre čizmama, i zanjihao se unapred. Vrh bacača šipki zari se i on oseti kako se izvijaja, traga i snažno zagriža. Brza električna munja projuri kroz njega i uzemlji se u Veštaku, čiji izvor energije se istroši u jednom naglom porastu.

Veštak zazvižda i ukoči se.

Kilin je ležao nekoliko dugih trenutaka, nastojeći da razmrsi čula.

Nešto ga je bilo snažno pogodilo, tik pre nego što je skočio. Osluškiavao je daleke svilaste uzvike i pokušavao da poveže glasove sa imenima. Svi su govorili nešto o Džejku, ali neko vreme nije uspevao da razmrsi učvorene niti.

Tek kada se kruto podigao sa zakrivljenih, ugljenohromnih leđa Veštaka, uspeo je da shvati: Džejk Modelar bio je mrtav. Ne samo ubijen, nego sasvim mrtav. Nešto odozgo, između polumračenih ograda, našlo je Džejka, isisalo mu ličnost, a sada beše nestalo.

Pred očima mu se pojavi Tobi i pomože mu da se nasloni na kućište Veštaka. Ubacio mu je piće u usta, i nervozno mu se obratio, i Kilin odvrati mrmljavim, hrapavim glasom. Svet oko njega polako mu se vraćao.

Ledrof se spusti odnekud sa neba, premeštajući se između sada običnih ograda, narandžasto osvetljenih bakljama. Bio je obuzet nesuspregnutim i slepim besom, i iz očiju je sipao oganj. Pet žena je pretraživalo podupirače, u potrazi za onim što je napadalo, ali ne beše ostalo ništa. Ledrof ugleda Kilina naslonjenog na Veštakov keramički oklop i spusti se nekoliko koraka dalje, pri čemu mu noge zazujaše od udara.

"Šta si to uradio?"

"Euo sam da dolaze. Otišao sam gore." Kilin je gurao prste u oči duplje, pokušavajući da prebaci oči na normalan vid.

"Pucao si prvi?"

"Jakako." Kilin najzad oseti da mu se oči vraćaju u normalu. Svet kao da je skočio prema njemu, a onda se umiri.

"Zabranio sam pucanje."

"Nije bilo vremena da pitam."

"Prokleta budalo! Ovo su obične maške. Ne bi nas dirale da nisi..."

"Mani priču, Ledrofe. Ove su bile organizovane."

Ledrofovo lice se zgrèi u grimasu neverice. "A ko ih je organizovao?"

Kilin potapša po Veštaku.

"To je samo radnik", prezrivo primeti Ledrof. "Takvi nas ne love."

"Ovaj je lovio. Kako mi se čini, iznenadili smo ga dok je leškario u ovom Valovu i popravljao se. Tobi je našao delove, sećaš se?"

"Mogli su biti ovde ko zna otkad."

"Serveri bi ih pokupili. Veštak ih je odbacio i brzo završio sa opravkom, pošto je čuo da ulazimo."

"I poveo servere sa sobom?"

"Tako izgleda. One maške tamo gore, dobro ih pogledaj. Izmenjene su. Veštaci to umeju. Euo nas je i povukao se. Zatim je razmislio. Sastavio je malu ekspediciju, dok smo se mi sinoć odmarali."

Ledrof se namršti. "Možda."

Kilin uzdahnu. "Ma jeste."

"Da, to se desilo", ogласi se i Tobi.

Ledrof se nasmeši dečaku. "O tome æu ja odluèiti."

Kilin se upravo spremao da mu oštro odgovori, ali se u to žurno pojavi Džoslin. "Kapetane, pokušali smo sa Džejkom", reče ona. "Nismo mogli da spasemo ni sitnicu."

Ledrof ozbiljno zaklima glavom. Kilin se jedva primerno trže kada æu kako Ledrofa oslovljavaju kao Kapetana. Moræe da prima naređenja od njega.

Ledrof je veæ sa nesvesnom ozbiljnošæu nosio ogrtaè Kapetana. Progovorio je kao za sebe. "Pitanje je šta je Veštak hteo?"

"Da nas ubije", ogласi se dečak sa užasnom jednostavnošæu.

"Posao Veštaka, Tobi, jeste da prave stvari", primeti Ledrof, pa podiže išèupanu ruku iz spaljenog leša i odvagnu je. "Oni ne love ljude."

"Do sada nisu", umeša se Kilin. "Do sada."

4.

Dvoje mrtvih za dva dana. Sasvim mrtvih. Nestalih.

Na taj naèin Porodica je izgubila mnogo više nego da je izgubila troje, ili æak i èetvoro obiènom smræu. Nagomilana stoleæa su im makar to pružala: dok je drhtavi poslednji dah tela bio tragedija za osobu, ne mora toliko duboko da pogodi one koji su voleli oslobođenu dušu.

Da su Fani ili Džejk samo malo saèekali, bilo bi dovoljno vremena. Nekoliko pripadnika Porodice nosilo je sitnu, preciznu opremu kojom se mogao izvuæi najbitniji deo gotovo mrtvih - brzo, glatko, prikupljajuæi niti proteklog života i liènosti.

Međutim, nešto sa viseæih ograda beše uperilo u Džejka najstrašnije od svih oružja. Potpuna smrt bila je, barem do sada, opasnost koja je pretila samo od maški Marodera.

Ono odozgo je pobeglo. Ako je to bio samo server, ili æak i još jedan Veštak, to je znaèilo da maške behu pridodale još jednu užasnu sposobnost svojoj bujici inovacija.

Dvoje potpuno mrtvih. Toliko duboka rana onemogućila je Porodici da još istog dana napusti Valov. Mudrost jeste nalagala da odu, što dalje od izdajnièke klopke, ali mudrost dolazi samo pri razmišljanju. Porodica je žalila i mrzela, a i jedno i drugo ih je spreèavalo da razmišljaju.

Kilin se osvetoljubivo obrušio na Veštaka. Ulubio mu je ploèe, šutirajuæi ga, išèupao mu savitljive antene. Porodica se okupila i zajedno su, u slepom besu, rastrgli Veštaka. Èupali su mu delove i aparate, æak i ono što bi moglo da im koristi u sopstvenim odelima. Puzali su preko mehanièkog leša, prikupljajuæi najbolje proizvode maški koje ljudske fabrike nikad nisu videle - a nikad ni neæe.

Žaleæi za Džejkom Modelarom, žene su divlje èupale pažljivo podešene delove, kopale kroz usklađene celine od bakra i silikona i odbacivale ono što nisu poznavale ili nisu mogle da koriste. To se odnosilo na gotovo èitavog Veštaka, jer niko u Porodici nije znao kako takve naprave rade. Najспособniji među njima mogli su samo da povezuju modularne delove, uzdajuæi se samo u pogled da pronađu prave elemente. Teorije su znali vrlo malo, a razumelli još manje. Dugo razdoblje teškoæa i bekstva beše svelo njihovo nekada bogato nasleđe znanja uz ravna, kruta pravila štapa i kanapa.

Umesto nauke imali su jednostavne slike, pravila za korišæenje bojama šifrovanih žica koje su nosile nepoznate nazive: volti, amperi, omi. Bila su to imena duhova koji žive u maškama i mogu se podvræi volji èoveèanstva. Struja, to su znali, teèe kao voda i nemo obavlja posao. Bilo je oèito da sjajni navoji zlatne žice i savršeno izrađeni kvadrati od oniksa nekako upravljaju strujom. Elektroni su sitne životinje koje upravljaju pokretima velikih životinja; to je bilo oèito.

U vreme Citadele bilo je muškaraca i žena koji su se razumeli u grubu elektriку. Godine dugog povlaèenja su ih uništile - a nije bilo vremena da se strpljivo uèi ispoèetka od Porodiènih Aspekata.

Porodica je divlje pabirèila, grubo razdiruæi Veštaka. Cilindri su krvarili uljem po ploèastom podu. Optièke niti kidale su se i šibale po

pljačkašima, koji su ih gazili i šutirali u mračne uglove.

Kilin je polako pustio da se gnev u njemu smiri. Poznavao je Džejka Modelara èitavog života - bio je prilièno povuèen èovek, sa uskim oèima i tankim, uvek iscrpljenim usnama. Źalio je za njim. Međutim, znaèaj ovog napada nije mu izlazio iz glave. Ostavio se pabirèenja i umesto toga se latio nepokretnih delova, gonjen radoznalošæu.

Sasvim sluèajno je našao kuæište nad-uma. Ledena aluminijumska ploèa iznenada se oslobodila i otvorila. Kilin Źmirnu, trgnut iz zamišljenosti. Znao je da ima samo nekoliko trenutaka vremena. Pretpostavljao je da je Veštak veæ mrtav, ali oklopljena masa je unutra zujala od neme energije.

Mogao je da pozove Sunijat, da je upita šta da radi. Ona æe možda nešto znati, a možda i neæe, ali vreme koje æe joj biti potrebno da doðe svakako æe im strašno umanjiti izgled.

Stoga se mentalno pripremio. Izveo je nekoliko okreta i tapkanja unutar lobanje i prizvao Aspekt Artura.

Bio si veoma zauzet.

"Artur? gledaj..."

Možda me se ne seæaš? Pozvao si me šest puta za, verujem, èitavih nekoliko godina.

"Da, da." Prokletstvo... Ako Artur ne bude pružio pomoæ, baš usred...

"Gledaj, kako da razoružam ovo?"

Zašto ti to treba? Sumnjam da umeš da ga razumeš.

"Prokletstvo, ne raspravljaj se sa mnom! Kako?"

Vrlo dobro. Vidiš li onaj Źuti provodnik? IŠèupaj ga.

U Kilinovom levom oku bljesnu novi sloj slike, prikaz voda kako se podiže i iskljuèuje. Pratio je sliku.

Sad upotrebi klešta. Preseci plave kablove.

Uèinio je to. Poèelo je zlokobno zujanje.

Brzo! Opruga okidaèa!

Kilin je preseèe mlazem sekaèa podešenim na maksimum. Nad-um gadno zaškripa, ali nije pokazao znake umiranja. "Ah", uzdahnu on.

Sasvom zadovoljavajuæe. Otkada ih poznajem, mašine višeg reda imale su prilièno dobru odbranu od kraðe memorije.

"A-ha." Kilin ukloni svetlosne cevi, kako bi dospeo do jezgra.

Obièan evolucioni razvoj, zapravo. Ovaj Veštak ne Źeli da mu struènost ukradu suparnièke grupe mašina, kao ni one koje sluŹe u stranim gradovima. Zato je nauèen da sprŹi sam sebe pre nego što ga proèitaju.

Dok je presecao vodove ka jezgru, Kilin je jednim uvom slušao kako mu se u glavi odvija Arturovo predavanje. Nikada nije razumeo mnogo od Arturovih govoricija, ali kada je radio neki ovakav posao bilo je zgodno imati pri ruci aktivnog Aspekta, spremnog da pruŹi savet. Problem je bio samo uæutkati ih. Artur je Źiveo pre više stoleæa i beskrajno je nagvaŹdao o starim dobrim vremenima. Kilin je retko kad imao strpljenja za takve prièe. Međutim, dopadao mu se svetlucavi romantièni oreol oko Artura, hladna daleka sigurnost koja je uticala i na Kilinov naèin razmišljanja.

Ipak, ovog smo uhvatili. Èudno. Verovatno postoji neko odlaganje pre samoubistva. Inaèe bi zbog neke iznenadne nezgode poverovao da je napadnut. To bi ga navelo na sasvim nepotrebno samoubistvo. Stoga ovaj period odlaganja, kada je uhvaæen, mora znaèiti da su Veštaci programirani više zbog nezgoda nego zbog napada. Da, siguran sam da je tako. Ja...

Kilin je drŹao klešta blizu jezgra. Najpre je osetio nalet vreline na ruci. Potom ga je protreslo brzo, zveketavo šištanje. Bilo je toliko glasno da ga nije osetio kao zvuk, veæ kao silu, kao kada te neèija pesnica udari po uvetu.

On se zatetura i udalji, dok mu utrnuli prsti ispustiše klešta. Èlanovi Porodice zajaukaše i pokriše uši. Svi su se sasuljali sa Veštakovog tela, udaljavajuæi se uz bolne uzvike.

Kilin duboko udahnu, gotovo ošamuæen. Njegovi èulni centri bili su za trenutak prezasiæeni. On udahnu pojaèani miris mošusa, ulja i smrdljivu gorèinu hemijskog otpada, pa povika u gotovo nemom, sivom svetu. "Prokletstvo!

Šta je eksplodiralo?"

Ništa. To nije bio zvuk, mada priznajem da tvoj/naš nervni sistem više ne pravi dovoljno precizne razlike. (Neophodno prilagođavanje, na žalost, ali pri tom je izgubljena izvesna fina nijansa u osetljivosti).

Šta, do đavola..."

Kroz pećinu je odjekivao hor jauka.

Bio je to snažan elektromagnetni signal. I ja sam uhvatio njegov odjek. Pretpostavljam da sadrži tipičan otisak Veštakove ličnosti, njegovo nakupljeno (mada precizno obrađeno, lišeno viškova, zadivljujuće sređeno) znanje.

Kilin zatrepta. "Št... zašto?"

Veštak ga je poslao svojoj kući. Sačuvao je, moglo bi se reći, svoje nasleđe. Sada može da umre.

Kilin se otetura nazad do Veštakovog leša, dok mu je u glavi zvonilo. Jezik mu je bio nesiguran, dok su oči pokušavale da se usredsrede. on podiže klešta i dotače njima jezgro.

"Hej! Ovde više nema struje."

Mrtvi nose svoje tajne sa sobom.

"Sve?"

Sve što bi suparničkoj civilizaciji maški moglo da bude od koristi. Podatke o njegovom području, ili o raznim mašinama sa kojima se ovaj Veštak susretao. Možda i veštine koje je stekao. I, naravno, odlomak ličnosti koju je to iskustvo stvorilo u ovako naprednoj maški.

Kilin nije razumeo gotovo ništa od toga, ali nije se ni potrudio da pita. Pitanje bi samo povuklo novo beskonačno blebetanje u njegovom umu. Mogao je da čuje Arturov originalni glas, prilično negovan i ženskast, ali brži nego što bi stvarni ljudi mogli da govore. Kada bi prizvao nekog Aspekta, ovaj bi mu sedeo u umu kao majmun na ramenu. Ćavrljao bi, pružao tehničku pomoć, a Kilin je iza tog usađenog znanja nazirao i oblik karaktera ličnosti, baš kao da se neko nalazio u istoj sobi sa njim.

"Možemo li išta da spasemo?"

Da vidimo... probaj onaj stimklat tamo.

Kilin nije imao predstavu šta bi mogao da bude 'stimklat'. Artur je to osetio dok je uobličavao reč, pa je stvorio i treperavu zelenu tačku kraj metalnog dela sa izbočenim ivicama. Kilin je pratio vodove i ućinio ono što je Arturova zelena simulacija nalagala. Za trenutak je, negd iza ušiju, osetio brzi nalet zadovoljstva-bola.

"Šta je to?"

Nešto od Veštakovih nedavnih sećanja, rekao bih. Mogli bismo da u njemu potražimo podatke.

"Hejbre, ja sam već pomalo umoran."

Zapravo mu je bilo dosadno. Bilo mu je jasno da je i Artur toga svestan, ali nešto ga je ipak teralo da bude ućtiv sa Aspektom. Na kraju krajeva, Artur mu je bio predak.

Pa, onda se odmaraj. Ja ću ovo prevesti sa mehaničkog jezika i kasnije ću ti pokazati rezultate.

Kilin se nije odmarao, mada je tako izgledao. Povukao se na mahovinasti jastuk smeđeg organo-otpatka i izvukao malu ploću memorijskog ćipa. Bila je stara i imala je pukotine i ulubljenja od upotrebe, iako se za bledi polilitijum tvrdilo da je više nego većan.

Danima je razmišljao o ovome. Naroćito je ćeznuo za njom u ledenim noćima, kada je Porodica bivala primorana da spava na tvrdom tlu ispod neba posutog zvezdama. Tada bi se zagledao u narandžaste, zelene i plavovrele tačke svetlosti, kojih je bilo na stotine hiljada, rasutih poput dragulja u ulju, i koje su treperile od zraćenja što je poticalo od oreola prašine i gasova. Zraćile su obilnom svetlošću, dovoljnim za hodaње, ćak i ćitanje - samo da je iko u Porodici mogao da ćita nešto više od obićnih brojeva i nešto malo šifrovanih uputstava o maškama.

Bila je to jedina noć za koju je ikada znao, dobro došla polutama posle zaslepljućeg duplodana punog svetlosti Jedaća i Deniksa, zvezda njihove planete. Ipak, i od nje je bećao kad god je mogao. U utoćište starih, mrtvih

vremena.

Našao je utikač energije u tabli za autopopravke. Mrežasti zidovi bili su izgrebani i zamrljani od maški koje su ih, u prolazu, koristile stolema. On ubaci dodatne ampere i ispruži se. i smesta se nađe u pauzinastom holovremenu divote i transoblikovanog mesinganog zračenja.

Spustilo se na njega kao drhtavi niz zanosa i svetlucavih potencijala. Rubinsko. Golicavo. Ljuto kao biber. Polako narastajuće. Dahtavo.

Vrteti se zauvek u šumnom vrtlogu... glatko, vešto kliziti van vremena i pokreta... polubudan, poluspavajući... ovaj unutrašnji svet ispunjavao mu je pluća pametnim zadovoljstvom. Stalno iznova, vraćalo ga je u duboku ekstazu, ali ga nije puštalo da zapadne u topli zaborav. Slatko uskrsnuće...

Blistava svetlost. Grube psovke.

Kilin zatrepta. Nečija ruka beše ga zgrabila za kragnu i podigla. "Nis' čuo? Napolju je transmaška."

Bio je to Cermo Sporac. Njegovo rošavo lice lebdelo je ispod opšteg sjaja Valova. Cermo isključivši Kilina sa dovoda energije.

"Ja... samo sam..."

"Znam šta s' radio. Samo ne daj da te Ledrof u'vati, to je sve."

Cermo Sporac ga pusti i Kilin pade nazad na smrdljivu mahovinu. Prva pomisao bila mu je da se ponovo priključi, da ukrade još nekoliko minuta pre nego što neko drugi dođe da ga prekine...

Ipak, primorao je ruku da se udalji od kabla. Taj neko mogao bi biti i Tobi. Dečko je već suviše često zaticao svog tatu skljojkanog u nekom uglu, naduvenog od voltaže.

Polako, polako. Kilin ukloni priključak. Morao je da nagna sebe da se seti da Fani više nema. Svima je, govorila je, bilo potrebno nekakvo pribeglište od svakodnevne strave. Ona ga je puštala da se provlači sa tim povremenim priključivanjem. I sa pomalo alkohola.

Ne više. Ledrof je bio pristojan, čvrst, ali neiskusn. Kilin je do sada bio posvećen staranju o Tobiju, žaleći svaki trenutak koji provede na poslovima Porodice. To će morati da se promeni. Ali, biće teško.

Ustajanje, kako bi se udaljio od iskušenja, zahtevalo je svu njegovu nesigurnu koncentraciju. Dok se teturavo podizao na noge, čuo je Ledrofa kako negde galami na Porodicu koja je još uvek dokoličila ili spavala. Kilin žurno pođe da obuva hidraulične čizme.

Gurao je kopče na mesto, kako bi bio potpuno spreman. U to se javi Artur:

Analizirao sam onaj delić sećanja iz Veštaka. Vrlo zanimljivo, mislim i za tebe.

"Oh?"

Vidiš? Prizori koje je Veštak sakupio.

Kilinove oči ispuniše se žutozelenim panoramama: dnevnik izvršenih popravki i načinjenih stvari. Bilo je krupnih planova nekih mašinskih delova. Zamršenih žica. Ali, iza toga, kao nepotrebna i slučajna pozadina, bili su bregovi puni biljnog zelenila i ravnomernog srebrnožutog rastinja koje se povijalo pod vetrom. Kilin ga prepoznaše. Drveće.

"To... to nije iz starih vremena?"

Ne. Iz dešifrovanih Veštakovih podataka vidim da je sveže. Slike su načinjene na mestima koja se nalaze na svega nekoliko dana hoda odavde.

"Sjajno!"

Bujna panorama se iznenada isključivši. Pre još uvek ošamućenog Kilina, Artur beše osetio nečije približavanje. Pred njim se nadnosio Ledrof, čija je gusta crna brada izgledala kao štit za prikrivanje pravog izraza lica.

"Šta je sjajno?" upita Ledrof. "Jesi li spreman?"

"Uf, da... Kapetane." Kilin jedva natera sebe da to izgovori. Bilo je vrlo teško iščupati tu reč iz sebe. "Vidi, baš sam obradio neke sitne podatke iz Veštaka."

Ledrof sleže ramenima. "Veštaci pojma nemaju", dobaci on i okrenu se da pođe.

"Nebre! Ovaj nas je napao, zar ne?"

Ledrof se ponovo okrenu i podboèi se. "Napravio je grešku."
 "Organizovao je one servere. Sredio je Džejka."
 "Pa?"
 "Mislim da je to nešto novo."
 "Programiran da nas prepozna?"
 "Dobre, ako naiðe na nas. A onda - ne samo da pozove Marodera i èeka, veæ da sakupi servere i napadne prvi."
 Ledrof se namršti. "Da, to sam i ja pomislio."
 "Izvukao sam deliæ njegovog seæanja."
 Ledrof je izgledao na oprezu, kao da Kilin laže. "Bio si odlepio."
 Kilin odgovori okolišno. "Samo sam se odmarao."
 Ledrof je bio krupan èovek, ali sada je delovao neobièno nesiguran u sebe. Nije jedva doèekao novi podatak; bio je nepoverljiv. Kilin shvati da èovek beše konaèno dobio ono što je toliko dugo želeo - postao je Kapetan - ali da sada nije znao šta da poène s tim. To mu se oseæalo u glasu, tek kao nagoveštaj odbrambenog ponašanja. "Pa?"
 "Mogu da ti proèitam jedan deo."
 "'Ajde", složi se Ledrof gunðavo.
 "Eto."
 "I...?"
 "Velika zelena dolina. Tri ili èetiri dana hoda."
 Ledrof je izgledao prepadnut, a onda sinu od iznenadnog olakšanja. Porodica je bila bez dobrih mapa i sigurnih pravaca još od Propasti, kada su svi orbitalni sateliti èoveèanstva bili uništeni. Lutali su, koristeæi samo stare mape i svoja istraživanja. Jedini siguran vodiè im je bila potreba da izbegavaju gradove maški, gde bi svakako bili poubijani. Ipak, stalno promenljivo vreme na njihovom svetu, Snegobaru, do sada im je pobrkalo i preostale mape. Više nisu imali nikakav siguran pokazatelj.
 Ledrof je naglas razmišljao. "U fabriku napolju upravo je došla transmaška. Ako možemo da joj promenimo pravac, da joj premostimo program..."
 "To zelenilo... Moglo bi biti ivica Pege."
 "Dobre, dobre." Ledrofu kao da beše laknulo.
 Kilin se nasmeši, zadovoljan što bar jednom nije lažov za kakvog ga je Ledrof smatrao. "Idemo. Hajde!"

5.

Polaganje Džejka Modelara je potrajalo, a onda je potrajalo i gunðanje Porodice dok su se spremali za novi pokret. Dizali su se glasovi blagog neslaganja. Umorna, suncem speèena lica su se grèila. Oèi su se skupljale, razmišljajuæi o pasivnom otporu.
 Porodica je tek poèela da stresa prašinu iz poslednjih nekoliko nedelja. Noge su ih bolele od dugog, napornog marša. Stomaci su krèali za novom kolièinom otpadne supe, proteinskih pogaèa, sunðerastog gorkog hleba. Uхватili su se za vlažnu iluziju bezbednosti Valova i želeli da tu i ostanu.
 Ledrof se sada pokazao kao pravi voða. Zaustavio je nekolicinu koja je poèela da rastura Valov posle Veštakovog napada. Takva slepa osveta mogla je lako da pokrene uzbunu i dozove Marodera. Ledrof je smireno razoružao tu nekolicinu natopljenih alkam i poslao ih na korisniji posao.
 Takoðe, nije dopuštao ni zle, pakosne reèi. U godinama posle Propasti, Porodica je nauèila da besciljno blebetanje treba strogo kontrolisati. U krizi - laganoj, nadolazeæoj ili brznoj, svejedno - uvek je bolje trèati nego prièati.
 Neko je morao da preseèe narastajuæe gunðanje koje je glumilo razgovor. Ledrof je to obavio, koristeæi svoj gromoglasni glas da ih nadvisi.
 Porodica se rasu da pokupi opremu, polako shvatajuæi koliko svako od njih može poneti iz Valova. Odugovlaèili su, stalno iznova jeli, koristeæi svaku priliku da sednu i kobajagi popravljaju oklope, svoju elektroniku, svoje pažljivo održavane èizme. Ledrofov glas se ponovo prolomi, goneæi ih da se obuku i spakuju hranu za neodreðeno dug marš. Kilin je klimao glavom, još uvek svestan svog poniženja, ali, svestan svega što se moralo uèiniti.

Bilo je posla. Ledrof je jednu grupu zadužio da sakriju tragove boravka u Valovu. Najgori zadatak beše zapao Kilinu i Cermu Sporaæu: da uklone Džejka. Nije bilo mesta gde bi sahranili leš - ukoæeni, zaustavljeni mehanizam èija je koža predstavljala mozaik smeðih mrlja i blistavo belih pruga. Dok ga je vukao, Kilin je oseæao Džejkovu mrtvu masu kao nešto èvršæe i jaèe nego što je sam Džejk bio za života.

Morali su da polako rastvore Džejka u jednom od rezervoara, puštajuæi da se meso razlije u brljavu sluz. Bilo je pogrešno prepustiti telo tlu - znali su to i duboko oseæali. Ono što uðe u Valov, možda æe jednog dana i iziæi.

Ipak, gledati kako Džejk otiæe i krvari, kako se avetinjski bele kosti najpre izboèuju kroz prozirnu kožu, a onda je probijaju, kako se koža polako ljušti...

Kilinu se srce beše popelo u grlo. Klizavim šakama jedva je zadržavao Džejkov nožni èlanak. Ljuta isparenja iz parafinskog rezervoara prodirala su mu u glavu i maglila mu oèi, izmamljujuæi mu suze.

Ipak, plakao je za Fani, ne za Džejkom.

Vreme je odmicalo i zadah je postajao sve jaèi. Konaèno je mogao da pusti Džejka. Dok su stopalo i mršava golenica tonuli u smeðu, gustu masu, Kilin se opraštao i sa Fani. Potom se oteturao odatle.

Pomogao je Tobiju da se obuèe, pažljivo mu zatvorivši sve kopèe, puštajuæi da mu detalji priprema ispune sav um.

Tek kad su ponovo bili u pokretu poèeo je da misli.

Išli su preko zakošene doline. Kilin je nosio kazneni teret na gornjem i donjem delu leða. Dahtao je sa svakim dugim korakom, puštajuæi da snažna prizemljenja izdišu umesto njega.

Odavno od oca beše nauèio taj napred nagnuti korak, koji štedi snagu. Pod niskom gravitacijom Snegobara, ljudski mišiæi, pojaèani servo ureðajima i zapeææenim odelima, pomagali su im da koraèaju kao divovi. Delovi poskidani sa maški bili su ruèno prilagoðeni ljudskim golenicama i ramenima. Kada bi ga pokrnio odgovarajuæi de-poli signal, prilagodljivi metal se prelivao i savijao poput meke, hromirane gline.

Bila je to glavna veština koju je Porodica još posedovala - bez koje bi brzo izumrla. Džejk Modelar je u tome bio najbolji. Džoslin, Cermo i još nekolicina takoðe su poznavali umetnost modelovanja. Talenat je obitavao u rukama, pa ga je Porodica èuvala kao vrstu primenjene umetnosti. I mnogi Aspekti koji su putovali u njihovim umovima bili su u nju upuæeni. Ipak, obièna govorna uputstva nisu bila dovoljna. Aspekti nisu umeli da rade mišiæima 'svog' tela. Morali ste 'osetiti' stvar, inaèe bi šavovi pucali, površine bi žuljale ispupèene mišiæe, servo ureðaji bi se gušili i koèili.

Kilin je deliæem uma osluškivao zujanje i rad svog odela, puštajuæi da mu èula lutaju po terenu ispred njih. Kržljivo žbunje bilo je raštrkano po bregovima, uporni i nepobedivi život, mada je narandžasta glina bila ispresekana milionima tragova maški.

"Izgleda vlažnije", ogłosi se on.

"Vidiš li potoke?" odvrati Džoslin.

"One jaruge tamo napred deluju sveže."

"Siguran si da je to pravi vektor?"

"Potpuno."

Nepozvan, ubaci se Artur:

Ponovo preraèunavam svakih deset minuta. Uputili smo se pravcem za koji smatram da odgovara podacima što ih je Veštak nosio. Naravno, Veštak je možda bio zbunjen, ili je pogrešio...

"Izvlaèiš se, a?" nervozno promumla Kilin.

Ni sluèajno. Samo sam rekao...

Oglosti se i Ledrof. "Proveravaš put?"

Artura, naravno, nije mogao èuti niko sem Kilina. Ipak, bilo je èudno kako je Ledrof osetio o èemu govori Kilinov Aspekt. Možda je Kilin mumlao u komunikator. "Vidiš li one zelene vrhove? Na Veštakovim slikama nalazilo se nešto slièno."

"Aha." Ledrof je bio tek daleka iskrica, ali se oseæalo da mu glas

odražava skepsu. Kilin je znao da æe dugo potrajati dok Ledrof zaboravi njegovo alko-pijanstvo. Kapetan to može iskoristiti kao zgodan naèin da ga stalno potkopava. Veæ je davao prednost Džoslin, kako bi držao Kilina na mestu.

"Krenimo tamo."

"Pa, mogli bi."

Kilin je èuo Ledrofa kako škrguæe zubima, što je znalilo da nema nikakvu bolju ideju. Ledrof je hodao teškim koracima, dižuæi oblake prašine. Iza njega se vukla transportna maška koju behu preprogramirali.

Stariji èlanovi Porodice vozili su se na bakrom prošaranim bokovima velikog tegljaèa, držeæi se lepljivim ploèama za ispupèene zidove aluminijumskih rezervoara. Njihali su se kao grane dozrelog voæa, poskakujuæi kada bi transporter oklevajuæi zadrhtao pred nekom izboèinom. Gvozdeno sivi masiv izdizao se nad dalekim horizontom kao nedostupna tvrðava.

Kilin nije voleo da se trucka na transporteru, te se odrekao svojih perioda odmora na njemu. Više je voleo da bude na otvorenom. Ako bi se desilo da im se put ukrsti sa nekim Maroderom, ovaj æe prvo videti izložene muškarce i žene. Kilinu se èinilo najpravednijim da on bude najvidljiviji, dok je Tobi bio bliže transporteru.

Za Marodera, njegov baèvasti srodnik neæe predstavljati metu. Tek pogled izbliza rekao bi Maroderu da je ta glupa maška kidnapovana, preprogramirana, i da više ne nosi propisani teret iz male fabrike u oblasno skladište.

"Hejbre, tata." Tobi mu je mahao izdaleka.

"Vreme za jelo?"

Tobi se nasmeja. Bila je to stara šala, iz vremena kada je deèko svakih nekoliko klikova želeo dodatni obrok. Bilo je to u teškim vremenima posle Propasti. Niko u Porodici nije bio stvarno na to spreman. Niko nije ni pomišljao da æe im sudbina biti beskrajna bežanija.

"Mane", odvrati Tobi. "Ja nisam izelica."

"Pa onda, štabre?"

"Samo sam se umorio od trèkaranja uz ovaj tovar sala na transu."

Niko u Porodici nije imao ni grama sala na sebi, ali reènik im je bio pun izraza u vezi sa nošenjem suviše telesne mase - nemarnom, ružno nabrekliom odeæom. Bio je to preostatak iz vremena kada je salo bilo moguæe, i kada je smatrano osiguranjem u sluèaju teškoæa. Meðutim, sada su teškoæe stalno bile tu, i Porodica je koristila reèi obilja sa izvesnom èežnjom, šupljom hrabrošæu, kao da održava reèi u životu kako bi saèuvala i obeæanje da æe jednog dana ponovo moæi da prikupe santimetar ili dva masnog tkiva.

"Pokupi èvarke kada pootpadaju."

"Ako otpadnu, èuæe se pljus."

"Svejedno, drži èetvore oèi na oprezu."

"Hoæu da budem sa tobom."

"Suviše je opasno."

"Nije!"

"Jeste."

"Nije! Nebre, nikako! Pogledaj ono zelenilo tamo!"

"Samo vlažna mrlja, i to jedva."

"Nije! Svi znaju da maške ne vole zelenilo."

"Možda."

"Boje ga se. Ne mogu dobro da vide pri zelenoj svetlosti."

"Gde ima zelenila, ima i vode. Što pomaže rðu."

"To sam i rekao, je l' tako? Pa, pusti me onda da idem sa tobom."

Žalostivo gunðanje u Tobijevom glasu dirnu Kilina, i tek što zausti da kaže sinu da ostane miran i bezbedan kraj transmaške, zateèe sebe kako proverava plavo prošaran prikaz u svom levom oku. Dobar, èvrst, napred usmereni trougao stajao je nad topo mapom neravne doline.

"Okej. Drž' se levo od mene."

"Superbre!" Tobi poskoèi dvadeset metara u jasan, proziran vazduh, i èim se spustio poèe je da trèi. Podvriskivao je od iznenadne energije i zaèas se našao kraj oca.

U sinovljevom glasu Kilin prepoznade prizvuk Veronike. Mada je imao njene snimke, nikada ih nije prizivao iz èipa za dugotrajno skladištenje u korenu kième. I ovako je i najmanji nagoveštaj mogao da ga prožme gorèinom i slašæu. Tobi je bio potpuno njihovo dete. Nisu koristili druge genetske komponente dok su ga pravili - što je znaèilo da je Tobi bio jedino Veronikino nasleðe.

Jer, Veronika beše nestala u Propasti i bila je potpuno mrtva.

Veæina Plemena tada je pala, spržena nemim udarima napada maški na Citadeli. Stotinama godina pre toga maške su polako zauzimale delove Snegobara, dok je èoveèanstvo to oprezno posmatralo. Snegobar je bio hladan, vodom bogat svet sa vetrovima koji su premeštali vlagu u velikim, visokim, èupavim oblacima. Maške nisu volele takve planete, što je i bio razlog da èoveèanstvo doðe baš ovamo, kako bi napredovalo na svoj skroman naèin.

Tako je glasilo ono malo istorije koje Kilin ikada beše èuo - mada, zapravo, i nije mario za to. Istorija je bila gomila prièa, a prièe su uvek gomila laži - ili se, barem, nisu razlikovale od njih. Toliko je znao, i to mu je bilo dovoljno. Praktièan èovek morao je umeti da predvidi trenutak pred sobom, a ne da se troši na prašnjave prièe.

Porodica Bišop je živela u gruboj èvrstini i lepoti Citadele. Kilin se seæao tog vremena kao preko bezdanog ponora, mada beše prošlo svega šest godina od Propasti. Sve godine pre toga bile su sabijene u jedan blistavi, èudesni trenutak, pun ljudi i dogaðaja koji više nisu bili stvarni - koji su bili zbrisani kao da nikada nisu ni postojali.

Od tada su Bišopovi bili nošeni dalje ne toliko pobedonosnim hordama iza sebe, koliko narastajuæom plimom imena izgubljenih bitaka, zaseda u koje su upali, klopki koje su se zatvorile, pripadnika Porodice koji su bili ranjeni ili potpuno ubijeni, a ponekad i ostavljani u obespokojavajuæem, neèasnom i pustošnom neredu da bi ostali pobjegli, da bi spasli preostalo jezgro Porodice, da bi održali u æivotu neku tanku nit nasleða.

Imena su bila mesta na mapi. Testerasti Greben, Korint, Kamena Planina, Reèni Tok, Veliki Alisini Izvori, Valov - ali mape više nisu bile papir, veæ puke šifre u memorisjkim èipovima pojedinaca. I tako, tokom šest godina proganjanja, kako su èlanovi Porodice padali i bivali utopljeni u umove maški, Porodica beše izgubila èak i mape po kojima bi znala gde im se nalaze uporišta koja su se još držala, borila se i bivala pokorena. Sada su imena bila samo imena, bez èvrstine ili mesta u æivom tlu Snegobara.

U stalnom povlaèenju Porodica je mogla da sa sobom nosi veoma malo, te je odbacila štampane mape i ostale sitnice koje su nekada oznaèavale njihovu vlast nad zemljom. I tako se trag odbaèenih stvari protezao preko godina i kontinenata.

Kilinov otac beše nestao u Citadeli, nestao u haosu. Veronika je bila pogoðena dok je stajala tik kraj Kilina. Vukao je njeno telo sa sobom, tražeæi medicinara koji bi mogao da popravi štetu. I tek kada je pao, potpuno iscrpljen, u blatnjavi kanal za navodnjavanje, video je da ju je mlaz energije pogodio dok ju je nosio. Bio je suviše ošamuæen i izmuèen da bi to primetio. Oèi su joj bile iskolaèene, razrogaèene od šoka, dok je oko njih kapala sluz. Bila je potpuno mrtva.

Sve do Propasti imao je bezbroj roðaka, Porodica mu je izgledala neizmerna. Sada je imao samo Tobija.

"Glebre. Servere, oglasí se Tobi. Pošto mu je pokazao, udalji se, poskakujæi.

"Hejbre!" povika Kilin za njim. "Najpre to proverí!" I on skoèi napred i prestiže sina.

Server je izgledao bezazleno. Njegov blistavi, izgravirani oklop bio je sveæe uglaèan. Zdepastim rukama prekopavao je po nekom jadnom mehanièkom otpadu - kacigama, zarðalim kuæištima, iznošenim sivim biozglobovima.

Kilin mu se pribliæi i maška okrenu svoje lake gusenice. Ove, opet, udariše i zagrebaše o izlokanu brazdu u sivobelom, izrovanom granitu, i prednja soèiva se okrenuše da prouèe Kilina. Server za trenutak zastade, kao da razmišlja, a onda se okrenu, nezainteresovan, i poðe nizbrdo, podiæuæi finu

prašinu koja je zbog niske gravitacije lebдела kao svetlucava izmaglica.

"Izgleda da je u redu", nesigurno primeti Kilin.

"Mogu li da ga oplevim?" upita Tobi glasno, spustivši se uz zviždanje i udar na izlokani zrnasti granit.

"Da ga opleviš? Mislilo sam da si pun delova."

Tobi sleže ramenima, klatareæi se. Sitni delovi visili su mu oko pojasa.

"Izgledaš kao hodajuæe skladište."

"Èovek uvek treba da ima rezervu", odgovori Tobi, braneæi se.

"Ne više, jer æ te usporiti."

"Ooo, ma daj! Imam mesta." Tobijevo lice se zgrèi u šaljivu masku, kobajagi bola.

"Ne." Kilina samog sebe zaèudi što je to tako oštro rekao.

"Ali, ja..."

"Ne. Prosto ne. A sad se vrati na položaj."

Tobi nije imao položaj u formaciji, ali ta reè pomogla je da zvuèi važnije. To je prijalalo deèaku, pa sleže ramenima, još uvek ozbiljno namršten. Udaljio se ni ne pogledavši servera koji je poskakivao nizbrdo.

Kilin odavno beše nauèio da oslušne kada ga nešto gricka. Dugo je nepomièno stajao. Pustio je da mu pojaèana èula rade, pokrivajuæi lagano kretanje Porodice i udaljavanje servera. Glasovi su se razvlaèili i prekidali - neprekidno, tiho mrmljanje Porodice.

Dobro su napredovali kroz dolinu. Transportna maška je poskakivala sa njima kraj korita pešèane reke. Kilin beše odabrao taèku gledanja jednog od staraca, Faulera, koji se njihao u korpi privezanoj za mašku. Èuo je Faulerova džangrizava pitanja - Kad æemo stati? Imamo li išta od onog gorkog soka iz Valova? Kako misliš, nestalo? Siguran sam da smo imali pun krèag! - i šljunak kako izleæe ispod maskinih gusenica.

Dolina je bila potpuno tiha. Kameniti bregovi bili su prošarani otpadom maški. Neki truli biodelovi behu obojili vazduh. Te rasute hrpe starih delova, koje su zagađivale èitav Snegobar, bile su toliko uobièajene da ih je Kilin jedva primeæivao. U ovakvoj divljini, lutajuæe maške sakupljaèi nisu se trudile da pokupe poneku zarðalu kacigu ili teške slomljene osovine, da bi ih potom dugo transportovale do topionica i fabrika. Otpad se nakupljao vekovima. Pošto su maške postepeno menjale klimu Snegobara, led se povlaèio, otkrivajuæi još starije ðubre iz vremena kada su maške radile nepoznate stvari u starim, hladnim danima. Sada je i taj otpad, crvenim mrljama od rðe, prekrivao tle.

Sred svega toga opstajale su biljke - dobar znak. Veæ satima su prolazili pokraj sitnih znakova bujanja, širenja trave, mrkog bilja.

Deniks je zašao pre jednog sata, a sada je i Jedaè bio napola zaklonjen iskrzanim brdima. Promene boja zbunjivale su Kilina, èineæi da i najmanja pukotina i jaruga prokljuèaju od svetlosnih priviðenja.

Porodica se postojano kretala, stalnim ritmom kao da ništa ne oèekuju. Kad god bi savladali neki uspon, razgovor bi se pojaèao, reèima koje su se spajale u grupni govor. Mesecima su pratili neoznaèenu putaju kroz iscrpljene, isušene doline. Samo su ih Valovi održavali. Nagoveštaj obeæanja pred njima davao im je dodatnu brzinu.

Ipak, Kilin nije oseæao ništa pogrešno, osim što je izgravirani server bio dovoljno neobièan da podstakne seæanja. Pažljivo je posmatrao sina i èesto proveravao putanju.

A onda, u sred pretraživanja topo mape, oglasi se Artur:

Baš uživam u ponovnom pogledu na zelenilo.

Kilin se iznenadi. Ovaj Aspekt obièno je bio dalek, èinjeniean, hladan prizvuk u njegovom umu.

"Dobre. Toliko dugo sam jeo samo u Valovima."

Sumnjam da bi mogao da jedeš ovo. To su grube, žilave biljke.

"Ovde mora biti podzemne vode."

Pretpostavljam da ulazimo u zonu Pege.

Kilin sinu. "Dobre? Biæe vlažnije?"

Možda. Pega je udarna zona oko mesta pada meteora. Ispucala stena dozvoljava izviranje vlage koja je izbegla naporima maški da isuše planetu.

Ponekad je to čak i glacijalni led zakopan pod putujućim peskom. Meteori su jedina odlika klime Snegobara koju maške, kako izgleda, nisu savladale. S obzirom na orbitu naše zvezde oko Jedaëa, koja je prilično eliptična, nimalo me ne čudi što srećemo mnogo meteora. Sada se približavamo Jedaëu, a uobičajena Gausova raspodela gustine sitnog otpada, veličine meteora, predskazuje da ćemo sve češće doživljavati sudare.

"Bolje vreme?" Artur je morao da govori istinu, ali ponekad su Aspekti koristili maglovite, gnjavatorske načine za to.

Opet, možda. Maške izgleda menjaju orbitu IR-246.

"A?"

Izvini. Vi tu svoju zvezdu zovete Deniks, je li tako?

"Ne zovemo je tako, ona to jeste."

Za mene je ta zvezda dvesta četrdeset šesti izvor infracrvene svetlosti, otkriven u blizini središta Galaksije. Katalog je načinjen dok smo se približavali unutrašnjoj zoni središta, posebno određenoj...

"Hejbre, to zaudara kao kofa đubreta. Ka..."

Zanimljiv izraz, to poslednje. Sećam se da potiče iz drevne zemljanske civilizacije, koju danas poznajemo isključivo na osnovu holosnimaka...

"Mani starine, važi? Ne razumem... Deniks je sunce i njegovo ime to i znači."

Vi ga tako zovete, da. To je obična zvezda, kao i milioni drugih koji se vide kada ni Deniksa ni Jedaëa nema na nebu. Kao sada.

Kilin podiže pogled, istinski zapanjen. Iza planinbskih vrhova nalik na zube testere, Jedaë je tonuo u krvavo crveni san. Visoko gore, u tami, vrhovi čioda svetleli su bojom ambre, jasno plavom, blistavo zelenom. Fino pramenje protezalo se između žmirkanja. Nikada nije ni pomislio da mogu ličiti na Deniks.

"Sve... to?"

U rasponu od jedne svetlosne godine oko Jedaëa, postoji približno milion zvezda. Mnoge su već ušle u kasne faze evolucije i zrače razne boje. Neke šire mlazeve iz hromosfere. Napredniji..."

"Mani se trtljanja! Hoćeš da kažeš da su sve velike?"

Neke su već od Deniksa - koji je, na kraju krajeva, samo M-1 tip, kojeg su tvoji preci odabrali ne zbog lepote nego zato što se njegova planeta nalazila duboko u ledenom dobu, i čito nije mogla pobuditi zanimanje kod civilizacija maški - dok su druge...

Kilin pusti Artura da se udubi u pradavanje, ne prateći ga. Nebo nad njim iznenada se beše pretvorilo u ogromnu činiju nezamislinih dubina. To su bila druga sunca. Čitav njegov život - od najranijeg detinjstva, preko rada i ljubavi i izgubljenih nada, do poslednjih povlačenja - sada mu se činio iznenada patuljastim, kao sitni pokreti na goloj izgrebanoj ploči, u noći ispunjenoj čima.

6.

Nastavili su marš i kroz polutamu. Snegobar nije poznavao pravi mrak, pošto se milion sićušnih svetala tamo gore beše zaverilo da zaseje nebese mutnim, stalnim zračenjem. Nije bilo oštarih, razaznatljivih senki.

Tokom godina, daleke kugle i kovitlaci gasa pomerali su se preko neba. Sazvežđa svetlucavih svetala menjala su se u vremenu koje je dečaku trebalo da postane muškarac. Ipak, zvezde su bile tek sitni činioci rubinski bogatog, olujama prošaranog neba.

Kilinovi preci behu prilagodili čei, tako da je on sada mogao da vidi u rasponu daleko većem od običnog ljudskog, logaritamskog viđenja. Mogao je da vidi zvezde kao blistave baklje, a onda, čvrsto zažmurivši na jedno oko, da ih prebaci u mutnu nijansu mastila. Maške su mogle da vide pod svakom vrstom zračenja, pa je čovečanstvo, prekrojivši svoje čei, odavno sustiglo mašine.

"Maška iza onog brda", oglasi se Tobii.

Kilin usmeri vektor udesno i začas se spusti kraj svog sina. "Kog tipa?" Tobijev glas bio piskav i uzbuđen. "Vidim tri fabrička tegljača."

"Šta rade?"

"Rade."

"Kopaju?"

"Kao da neš' prave."

"Šta prave?"

"Pojmatija. Vidiš onaj transporter što ga istovaruju?"

"Aha. Zavežljaji..." Kilin pojačava vid do maksimuma. Pregledao je blede slike u potrazi za rečitim tragovima većih maški.

"Biljke", uzbuđeno reče Tobi. "Žanju biljke."

Kilin zažmiri, ali ipak nije mogao da razabere dovoljno detalja. Pitao se da li mu to oči popuštaju, i da ga možda zato zavaravaju. Čovek je morao da pazi na svoju opremu. Malo je zapusti, pa će te ubiti u roku od pola minuta. Angelika, mlada žena u Porodici, umela je da sprovede nekakav unutrašnji program, da zaleži nevolje sa očima. Morao da joj se javi za pregled. On se namršti, uznemiren svojom neefikasnošću.

"Nisam to vid'o ranije", reče on najzad.

"Nisi vid'o maške da koriste biljke?"

"Video sam ih da seku drveće, još davno, kada..." On odmah zastade, pošto je to vodilo u davninu, kada je Citadela čvrsto stajala i kada sam izlazio sa ocem u pohode, kada je čovečanstvo imalo šume i useve i svekoliko, sada izgubljeno nasleđe, a o tome nije želeo da tek tako usput razgovara sa Tobijem - kada je drveće još bilo."

"Šta li to rade?"

Kilin je posmatrao četiri masivne zgrade zbijene u bočnoj jaruzi. Dva kovitlaca prašine spuštala su se sa padina. Vrteli su se i njihali blizu smeđih zgrada nalik na glinu, podižući vrtloge mekog peska.

"Ne znam. Još davno, maške su sekle useve koje je Pleme pokušavalo da gaji, u dolini blizu Citadele. Ali, ostavljale su ih tamo. nisu pravile ništa od njih."

"Da ih sredimo?" razdragano upita Tobi.

Kilin baci pogled na mršavo sinovljevo lice, prošarano smeđim, mahovinastim tragovima od žuljanja odeli koje su svi povremeno dobijali, pa ga lupnu po ramenu i nasmeja se. "Imamo li to ovde jednog maškomrzitelja?"

"Ha!" I Tobi se nasmeja, i Kilin primeti da njegova razdraganost potiče delom i iz činjenice da je dečko umeo da lako, i bez velikog razmetanja, pokaže svoju hrabrost i da stekne poštovanje.

Porodica će odlučiti o eventualnom napadu. Dečaci su, naravno, pri tom išli sa ostalima - Porodica se nikada nije delila u opasnim situacijama. Ljudi su se danas više od svega plašili razdvajanja, gubitaka, deljenja. Ipak, mlađarija je u svakom napadu bila daleko pozadi, i zato je njihova reč imala malu težinu. Tako je Tobi i dalje imao neki ostatak slobode detinjstva, i Kolin je nagoni pokušavao da to održava. Znao je koliko brzo će se težina sveta srušiti na dečaka, a onda više neće biti dečak.

Pristigao ih je deo Porodice, spuštajući se u niskim silaznim putanjama, prizemljujući se uz pneumatsko čuung. Ledrof se savetovao, držeći zabačenu kacigu dok je razgovarao. Oko njega se beše okupilo desetak članova Porodice.

Tobi mahnu ka Ledrofu, ne skidajući rukavice. "Misliš da će ići?"

"Pojmatija", odgovori Kilin.

"Hej, gle mu bradu."

Zamršena crna dlaka bila je nagužvana u krivu liniju. Tobi se zakikota. "U'vatila mu se u vizir."

I Kilin se nasmeši. "Kladim se da ga čupa dok trči."

Stara tradicija dopuštala je blago zavatlavanje Kapetana, i Kilin oseti prilično zadovoljstvo zbog izrečene šale. I dalje se čudio koliko je Ledrof vešto manevrisao da bi postao Kapetan.

Pomišljao je da je Ledrof smatrao kako ga brada čini starijim. Možda mu je ta smrdljiva, pod kacigom zamršena masa pomogla da postane Kapetan. "Kakav ružan busen", primeti Tobi.

"Zaklanja ga od sunca", ipak, odobravajući, odvrati Kilin.

"Kad meni poene da raste, neću pustiti da me odelo čupa."

"Neka, to će ja da ti radim." Kilin veselo zagolica Tobija pod bradom.

" Ledrof im se javi preko opšteg komunikatora. " Situacija još uvek ista?"

Ledrofov glas već beše počeo da zadobija prizvuk samouverenosti, kao u èoveka naviklog da izdaje naređenja.

U dalekoj fabrici nije bilo znakova zanimanja za njih ili promene ponašanja. Kilin odmeri Ledrofa i upita se šta æe ovaj uraditi. Ovo æe mu biti prvi pravi posao otkako je postao Kapetan. Izgledao je oprezno, oèi su mu bile sužene i pažljive.

Sveopšte odgovaranje za trenutak zagluhnu Kilinova èula i on se obrati samo Tobiju, pa njih dvojica nastaviše da motre na sitna oblièja maški, koje su naizgled i dalje mirno obavljale svoj posao. Otkako je pijan zaspao na straži, klonio se da se mnogo oglašava.

Ali, u njihov dvostrani razgovor ponovo se ubaci Ledrof. "One zgrade tamo izgledaju mi nove."

Tobi mu odgovori, krajnje mirnim glasom. "Stopljena glina, izgleda."

Kilin je bio blago iznenađen; deèko je, kako se èini, svuda sakupljao podatke.

Ledrof klimnu glavom. "Maške koriste biljke, a? Možda proizvode nešto što bi i nama valjalo."

Kilin, međutim, u međuvremenu prizva Artura i nemo ga upita:

Šta ti misliš o ovom?

Ova zona Pege je stara oko desetak godina. Svakako je bilo dovoljno vremena da maške iskoriste sve organske sirovine koje su ovde rasle.

"Da navalimo?" predloži Džoslin.

"Dabre", javi se Cermo, već se primieðuæi padini.

Kilin je oseæao zamah u Porodici. Već su se oseæali snažnije, posle samo jedne noæi u Valovu. Je li to znaèilo da Džejk i Fani behu zaboravljeni, a opreznost smanjena? Ne... Porodici zapravo nisu bile neophodne nove zalihe; nešto se beše uskomešalo u njima, nešto prastaro - žeð za punom pobedom, za osvetom. Rastrgli su Veštaka, ali Ledrof im nije dopustio da unište Valov. Krv im je i dalje žudila za odmazdom, a ovo bi dobro poslužilo. Najbolje bi bilo pustiti ih da napadnu. To bi barem izvuklo iz njih prigušenu zlobu.

Ledrof se osvrnu: video je njihovo nestrpljivo meškoljenje, njihove stisnute usne. Kilin je oseæao kako u njima narasta plima i znao je da bi je ili trebalo obuzdati, ili da æe se, uz veliki potres, sama razbiti.

"Obrazujte zvezdu!" uzviknu Ledrof.

"Dabre!"

"Ja æu napred!"

"Ja sam vrh!"

"Heja! Heja!"

Skrenuli su ka fabrikama, kreæuæi se duž èetiri ose, kako bi zbunili eventualnu odbranu. Ništa im ne beše pošlo u susret.

Sa ramena su im zapucketale narandžaste plamene mreže, sustižuæi servere. Maške su počele da se neodluèeno vrte, dovedene do zagušenja.

Porodica je jurila kroz dvorišta, preko ograda od kerami-cevi, niz ugljeniène ploèe. Udarali su nogama o vrata i upadali u odeljenja, tražeæi upravljaèke maške. Kilin i Džoslin behu se odvojili i sada su hitali niz dugaèak hodnik prepun razne mašinerije. Brzina je bila najbolja taktika kojom su ljudi raspolagali. Radnièke maške bile su naèinjene da budu pouzdane i èvrste. Reagovale su prilièno polako, osim ako ih uzbuna ne bi prebacila u brzi mod.

Stigli su, dahæuæi, na otvoreni prostor, i na njih je jurnula upravljaèka maška, štekæuæi šifre prepoznavanja preko širokih kom-linija. Okrenula je ogromna staklasta soèiva ka njima, i za trenutak prekasno shvatila da nisu u pitanju bile obiène maške koje greškom behu zalutale tamo gde nisu potrebne. Upravljaè se okrenu, povlaèeæi se. Bakarna ploèa na boku skliznu mu u stranu i nešto se promoli ispod nje, uzevši Kilina za metu...

Kilin naglo skoèi u stranu, ali ga sveg protrese parajuæi zvuk. Pao je na pod pre nego što je shvatio da divlji zvuk struganja oseæa elektromagnetski. Kiseli smrad mu zagolica nozdrve.

Džoslin se nasmeja, pokrivši usta. "Samo je hteo da sa tobom neposredno porazgovara, to j' sve."

Paranje se èulo zato što je Džoslin spržila upravitelja pucketavom olujom mikrotalasne buke. Ostao je zamrznut, u ukoèenom, smešnom položaju. Bio je podboèen, a poslednji oèuvani odašiljaè klepetao je simbol-znak za NESMETAJ, NESMETAJ, NESMETAJ.

"Odeæa!" uzviknu odjednom Džoslin, pa prekoraèi preko Kilina, potpuno sigurna da je nepovreðen. On ustade, žalostivo trljajuæi rame. Bio je tresnuo o veliku, èelikom oklopljenu mašinu sa ogromnim osovinskim valjcima. Video je da u pitanju beše neka vrsta prese. Vlakna su u nju ulazila na drugom kraju fabrike. Uskovitlani cilindri su ih povlaèili, preplitali i prebacivali do smrdljivih hemikalija - i na najbližem kraju, potom, pomaljali su se uglaèani navoji zlataste tkanine.

Džoslin sa divljenjem otrže jedan komad. Kilin je ostavi da uživa, i poðe da potraži Ledrofa, ukljuèivši se u opšti komunikator. Porodica se okupljala, podnoseæi izveštaje.

Nadzornici onesposobljeni. Nigde ni traga od viših maški.

Fabrika osigurana. Naðeni neki veoma potrebni delovi.

Nadzornici nisu poslali znak za uzbunu. Koliko su uspeli da dokonaju, fabrika nije javila da je napadnuta.

Starci su unutra, bezbedni. Postavljena je straža.

Ledrof je slušao i klimao glavom. Zatim se nasmeši, pokazujuæi krnjave tamne zube. Njegov prvi napad na kapetanskom položaju, i sve je dobro prošlo.

Kilin potraži Tobija i zateèe ga kako èaèka upravnika.

"Sredio sam servera", žalostivo primeti Tobi, tužan što nije našao ništa veæe. Kilin mu pokaza kako da navede upravnika da se okreæe na rotorima, divlje se vrteæi i mlatarajuæi rukama. Tobi se nasmeja i razvedri se. Bio je toliko oduševljen bezumnom maškom, da je zaboravio da pokrije širom otvorena, vesela usta. U Citadeli bi to bilo neuètivo, simbolièno otkrivanje svoje grube unutrašnjosti. Kilin pomisli da ga opomene, ali shvati da æe kasnije biti vremena za lepo vaspitanje. Možda.

Ledrof potom izdade naredbu da se serveri odblokiraju i vrate na posao. Porodica æe na taj naèin možda moæi da shvati šta se ovde dešava. Kilin je posmatrao spore, moæne mašine kako se ponovo laæaju svojih poslova. Nisu obraæale pažnju na ljude, buduæi da nadzornici nisu stigli da im pošalju upozorenje. Na njihovim tamnim kuæištima stajale su oznake u kojima su samo upraviteljske maške mogle da se razabiraju, i koje ni jedan èovek nije nikada shvatio.

Na jednom od servera stajao je isti onaj ugravirani, unakrsno prošarani oklop kakav Kilin jednom veæ beše video - bilo je to nešto novo u izgledu servera. Kilin to beše uoèio, ali nije dalje obraæao pažnju. Sklop maški bio mu je potpuno nevažan - ne bi umeo da odvrne kuæište gusenica, koristeæi pri tom krstasti kljuè i odvrtku, kao što ne bi umeo ni da preprogramira bioèipove u sopstvenoj glavi; ali, bilo je bitno raspoznavati obiène servere od maški višeg reda.

Obièno su se nove pojedinosti u izgledu poticale od mudrijih maški, pa potom silazile i do servera; meðutim, ovaj izukrštani aluminijum, koji se najpre pojavio kod servera, oèito je imao neku svrhu. Serveri koji su pomagali u napadu na Valov nisu imali neke posebne oznake. Ipak, svaka promena mogla je znaèiti opasnost.

Èim je fabrika bila obezbeðena, Porodica se obrušila na nagomilano bogatstvo. Tkanina je bila retkost. Odgovarala je na elektriène dodir-naloge, rascepljujuæi se tamo gde ju je dodirivao nokat povezan sa strujom.

Desetak èlanova Porodice prizvalo je Aspekte i poèelo da koristi stare veštine seèenja, planiranja i šivenja nove odeæe. Smeh je odjekivao kroz duge nizove mašina koje su još tkale. Porodica je volela rad, ukoliko je bilo moguæe odmah videti rezultat. Nove košulje, jakne i pantalone za nošenje ispod odela svima æe podiæi moral.

Kilin je tumarao unaokolo sa Tobijem, razgledajuæi. "Glebre", reèe deèak, pokazujuæi ogromnu hrpu mesnatih biljaka sa suvim lišæem. Serveri su

istovarivali mala kola koja behu dovezla prikupljeno bilje. "Kako li samo prave tkaninu od toga?"

"Neko mehaničko znanje."

Kilin je slegao ramenima. Odavno beše prestao da pokušava da shvati kako maške izvode svoja svakodnevna čuda. Međutim, Tobi je bio mlad i mislio je da može da razume sve u svetu koji odavno beše prevazišao ljudsku moć razumevanja.

"Ovo lišće ima kraste."

Nepozvan, Arturov hladan i precizan glas se zatalasa u dubini Kilinovog uma:

To je sloj silikon-bora, da štiti biljku od ultraljubičastog zračenja Jedača. On hvata čvrste fotone i pretvara ih fononskim procesom u korisno...

"Čutbre", promrmlja Kilin, i Artur umućee. Odlazak Aspekta ostavio je blagi drhtaj ljutnje, škakljivu notu koja je vibrirala kroz Kilinova čula.

"A?"

"Samo sam učutkao jednog brbljivog Aspekta."

Tobi je opipavao čvrsto, staklasto lišće. "Vidi ovo."

"Mora da je..." Kilinu se odjednom javi pomisao, koja mu se nije svidela.

"Misliš li da su ih maške napravile?"

Kilin neodređeno klimnu glavom, zamišljeno iskriviši usne. "Može biti. Strašno čudno izgleda."

"Ako ih koriste, možda ih i sade?"

"Nikad čuo."

"Baš su grubo. Nimalo ne liče na biljke."

Budući da Tobi nije shvatao pozadinsko značenje toga, Kilin nemarno dodade:

"Hajde, pronjuškaj malo unaokolo. Možda serveri imaju i seme."

"Dobre." Tobi je bio srećan što ga je otac poslao samog. Prošao je čvrstim korakom kroz kolonu servera koji su nosili šestougaone pakete od plastibakra. Serveri su pripadali najglupljoj vrsti. Nisu primetili Tobija, osim kao prolaznu smetnju, detalj koji je privremeno zaklonio njihovu putanju a zatim nestao pre nego što su morali da se jave spoljnoj inteligenciji sa zahtevom da ga prepozna. Veći problemi su se po pravilu prenosili upraviteljskim maskama.

Što je značilo, koliko je Kilin znao, da će čitava fabrika polako stati; kako serveri budu nailazili na teškoće, javljaće se upravicima da dobiju pomoć, a pomoći neće biti. To će na kraju aktivirati alarm u središnjim gradovima.

Pohodi su uvek bili time ograničeni. Istinska umetnost bila je upravo u pogađanju koliko vremena imaš pre nego što se pojavi neki upravitelj. Oni su se mogli onesposobiti mikrotalasima, ali prošlo je mnogo vremena otkako je Kilin video upravitelja kako odgovara na alarm. Maške su postajale sve mudrije. Ili su možda posvećivale tek delić pažnje problemu štetočina.

Porodica je već godinama živela ovako - kao nomadi koji napadaju izdvojene fabrike sa serverima, skrivajući se gde bi mogli, prateći lutalačku putanju kroz sve pustošnju zemlju. Goli bregovi nisu pružali nikakav zaklon od Jedačevog blistavog zračenja. Ono malo hrane što bi našli i mogli da ponesu bilo je zbijeno u prenosive kocke - zalogaje - koji su hranili mišiće, ali pržili jezik svojom snagom. Nekoliko pripadnika Porodice još je znalo kako da načini zalogaje od onoga što nađu u Valovu, a nekoliko puta je sudbina čitave Porodice zavisila od tih kockica. Porodica je imala periode duge bežanijske kroz uništene kanjone, vođena napred samo kockama zalogaja i retkim gutljajima ustajale vode koja je kapala sa klizišta što su ih načinile maške.

Kilin se sećao toga dok je išao senovitim hodnicima, ispod brujeće i zujeće mašinerije. Tražio je Ledrofa, ali fabrika je bila ogromna i puna dugačkih hodnika beskrajsne proizvodnje energije. Dokono i radoznalo je istraživao.

Neobične, staklaste biljke često nisu služile samo za tkanje. Ispod neumorno vrtećih čunaka i presa izlazili su vlaknasti materijali, zrnasti i

kruti. Kilin ih opipa i pokuša da otkine komad, ali bez rezultata, Našao je i neke sitne, kao kamen tvrde spravice, sa utikačima i kontaktima koje nije razumeo. Sve u svemu, nabrojao je preko deset neobičnih stvari koje su izlazile iz fabrike; tek po koja mu je nešto značila, a samo je tkanina mogla biti od koristi čovečanstvu. Okolna skladišta bila su prepuna dodatnih nerazumljivih proizvoda, umotanih i zapečaćenih za transport.

Njegovo zanimanje bilo je isto praktično. Odavno se više nije divio šta je sve u stanju da proizvede neka naprava. Ovo izobilje ovde sada mu je izgledalo jednako neizbežno kao što je bogati, organski svet izgledao njegovim dalekim precima. To je prosto bila trajna odlika poretka stvari, nešto sasvim prirodno.

Njegov svet bio je jednostavno podeljen. On je živeo - najbolje što se moglo - među zelenim, mekim i gipkim stvarima koje su imale ograničenu upotrebljivost i od kojih je čovečanstvo nekada krenulo. Međutim, hrana je poticala uglavnom iz rezervoara po Valovima, ili iz retkih vlažnih zaostataka Kaza koje behu našinili ljudi. Ostaci nekada bogate ekosfere Snegobara ponegde su još cvetali - uglavnom prerije i puzavice. Mogli su divlje da rastu samo u pustarama, daleko od gradova i puteva maški.

Na drugoj strani dubokog ponora ležao je veći deo njegove planete. Maške su napadale sve manje zelene oaze. Veći deo Snegobara sada je bio otvorena, ogoljena pustinja, koju su koristili za sirovine. Svuda po Snegobaru bili su razbacani keramo-oblikovani mehanočuvani. Kilin je jednom video jednog od njih, kada je Porodica prešla preko planinskog prevoja, plativši to sa šestoro mrtvih. Bila je to staklasta, strma stvar koja je pucketala od elektromagnetskih razgovora. Njen duboki, zagrobni glas odjeknuo je po svim Kilinovim ćulima, užasno preteći.

Kilin je prihvatao kao običnu činjenicu da su te daleke i strašne zone bile potpuno prirodno mesto za širenje inteligencije. Zujavi, rotacioni procesi oko njega bili su neupadljivi, čisti. Ni jedan čovek nije sumnjao u to, jer su posedovali stoletno nasleđe, u kojem su maške nadmašile Porodice u svakom pogledu. Nekada je Snegobar bio ledeno, ali i zeleno mesto. Sada je bio sve suvlji, te je i sam vazduh isisavao ljudima vlagu iz grla. A izgledalo je kao da su to učinile maške.

I jesu, svakako.

Zbunilo ga je stalno mašinsko zujanje unaokolo. Arturov upad mu se za trenutak učinio kao sopstvena iznenadna misao. "Šta to znači?"

Civilizacija maški je pre više stoleća počela da menja ekologiju Snegobara. One ne rade dobro u toplom i vlažnom svetu kakav je ovaj nekada bio.

"Ega lošeg ima u tome?"

Vlaga i toplota pogoduju rđi. Snegobar je nekada imao guste šume i ogromne prerije koje su se pružale od jednog obzorja do drugog. Maške su došle da vide je li planeta pogodna za njihove projekte, i izgleda da su zaključile da jeste - ali i da će joj, naravno, biti potrebno i ono što bi se po njihovom, verujem, moglo nazvati poboljšanjem.

Kilin se zaustavi kraj predmeta od ugljostakla, koji je sekao nešto nalik na velike kugle od mutnog, metalastog sunčera. "Otkud to znaš?"

Bio sam tamo. Najpre smo ih primetili kao obične istraživače. Plemena su osnivala svoje Citadele...

"Bilo ih je više od jedne?"

Arturov prigušeni, melodični glas samo je za trenutak zastao od iznenađenja.

O, da... Tako lako zaboravljam... da si mlad. Nekada smo imali fantastične stvari. Kada smo došli na Snegobar, nismo se zavaravali kako smo bezbedni od maški. Ipak, uspeali smo da nekako pokrijemo čitavu planetu, da zaštitimo svaki...

"Dajbre, nastavi." Nikada još ne beše čuo da je, osim Citadele, postojalo išta što je čovek napravio; bile su tu samo stvari preuzete, ili naprosto ukradene od maški, i potom prepravljene. Aspekti su često govorili o stvarima za koje je Kilin znao da ne postoje i zato je mislio da su u pitanju

laži, izmišljotine ili nekakve bajke, kako bi zadržali njihovu pažnju. Suprotnosti između te prošlosti i sadašnjeg stanja dovele su do toga da je Porodica retko išta pitala Aspekte.

Maške nas nisu direktno napale. Neki su mislili da nas one jedva primećuju, ili da možda misle da smo nekakvi lokalni oblici života bez ikakvog značaja - što je, mislim, i istorija potvrdila, sa žalosnim posledicama po sve nas. U svakom slučaju...

Ovde je Artur, oèito, osetio Kilinovo nestrpljenje. Glas mu se ubrza, sve dok slike i misli nisu počele da pristižu u naglim, blistavoplavim èvorovima - žive slike isporučene bez objašnjenja, puštajući da se Arturova zapamćena iskustva sliju pravo u Kilina.

Najpre smo primetili da su se zime pojačale i da pada manje kiše. Usevi su nam jedva opstajali. Morali smo da pod hitno preduzmemo novo ukrštanje i genetske izmene, kako bismo ih učinili spremnim za izmenjena godišnja doba.

"Predviđali ste vreme?" Kilin je bio zadivljen, ali je poželeo da to nekako sakrije od Artura. Ali, naravno, to nije bilo moguće. Osetio je da Aspekt sija od zadovoljstva.

Razumeli smo ga, da - ili smo barem bili uvereni u to. Tek polako smo počeli da shvatamo da maške namerno dovode oblake gasa i prašine na planetnu orbitu Snegobara. Èak su koristile i fino samlevene asteroide. To je izazivalo olujne prašine, za koje smo u početku mislili da su prolazna odlika promene klime; meòutim, one su zapravo izazivale promenu klime. Prašina je proširivala ekvatorijalni pojas. Maške su nekako uspele da ispare veliki deo ledenih kapa na polovima. To je, opet, dalo Snegobaru suvlju, hladniju klimu - nekim procesima koje ne mogu ni da zamislim. Oèito su se maške i ranije bavile takvim planetnim inženjerstvom, i dobro su razumele hiljade usputnih posledica koje se pri tom moraju uzeti u obzir. Bilo je to iskazivanje ogromne moći, i to toliko postepeno, da nismo ni bili svesni dubine promena sve dok ne behu prošla èitava stoleća. Do tada su nam usevi stalno podbacivali i najzad smo se našli na ivici opstanka u Citadelama - jer smo svake godine sejali sve više, a žnjeli sve manje. Bili smo tako naivni; mislili smo da nas maške možda nisu ni primetile, ili da barem ne obraćaju pažnju na nas. Kakve smo budale bili!

Kilin podiže jednu metalastu loptu i baci je na pod. Razbila se u hiljade niti finog tankog vlakna, i svako je svetlucalo jakim fluoro-svetlom. Uon ponovo usmeri pažnju na Arturovu neprekidnu priču. Uvek je zanemarivao ta drevna znanja, smatrajući da će im Fani reći sve što je korisno. Znao je da je Ledrof ista takva neznalica. "Ali, Pege su još ostale", primeti on.

Bili smo toliko traljavi u zapažanju, da isprva nismo shvatili značaj Pega. Snegobar sledi gotovo kružnu orbitu oko Deniksa. Deniks se, opet, kreće oko Jedača u dugoj elipsi. Sve svoje vreme na Snegobaru proveli smo u toplom srednjem delu njegove orbite - posle ledenog doba, ali pre nego što se Deniks približio Jedaču. Evo:

Trobojni trodimenzionalni dijagram bljesnu u Kilinovom levom oku. Ledeno plava tačka kružila je oko plameno crvene kugle. Potom se tačka gledišta pomerila i kugla je sada kružila oko vrelog kovitlaca boja: Jedač. Brojevi i reči koje Kilin nije razumeo davali su božne ploče sa podacima.

"Aha." Kilin se trudio da smisli šta da kaže. "Lepo je."

Ne pravim ja ovako prefinjena pomagala da bi se ti divio umetnosti.

Arturov glas bio je strog i ljutit i Kilin prilježno zatvori desno oko. Dijagram naraste, pokazujući Snegobar kao mutni, suvi disk. Mrlje boje peska stapale su se u sive, rebraste šare.

Prizor se potom ubrza. Proletala su stoleća. Blistave zone leda postepeno su se topile. Oblaci su se razbijali. Pustinje su nagrízale ivice kamenitih planinskih masiva.

Ovo su učinili da bi se približili klimi kakvu vole maške. A onda...

U Kilinovom desnom uvetu oglasiše se tri note - poziv na skup. "Slušaj, moram da idem", reče Kilin s olakšanjem.

U desnom oku mu se pojavila dvodimenzionalna mapa, kako bi ga odvela do Ledrofa.

7.

Približavajući se, Kilin ugleda Ledrofa kako vodi sastanak. Petoro pripadnika Porodice sedelo je na velikoj mašini od bakarstakla, na kraju barake za sklapanje sa limenim krovom.

"...pošto smo vrlo brzo ušutkali upravnike, verovatno nije bilo uzbune, niti ikakvih signala poslatih napolje, ništa", govorio je Ledrof dok se Kilin spuštao na uglađani pod.

"Hmmm", sumnjičavo primeti Džoslin, omotavajući oko prsta pramen kose. "Dobro, obično smo dobijali nekoliko dana slobodnog disanja. Ali, sada?"

"Dobro smo napali", ponovi Ledrof. "U stvari, najbolje."

Kilin za trenutak pomisli da je u pitanju bila obična rutina, ali ne reče ništa. Neka se novi Kapetan šepuri.

Cermo Sporac je zatrepao poput sove. "Dobro bi nam došao odmor."

"O čemu će se razgovarati?" upita Kilin.

Ledrof napravi malu dramatičnu pauzu, spuštajući kacigu na obližnju polugu. Sedeo je na vrhu masivne, aluminijumom optočene mašine u obliku piramide, sa kontrolnim polugama koje su štrčale na sve strane. "Raspravljamo o logorovanju ovde", saopšti on svima ispod sebe.

Kilin frknu. "Još imamo snage za korak ili dva."

"Ja mislim da smo još uvek umorni", razložno primeti Ledrof. "Ranije se više maške, po tri ili četiri dana, nisu pojavljivale da provere umrtvljenu fabriku... Kažem da to iskoristimo, da se odmorimo."

"Bogomoljka je možda pozvala Marodere", oglasi se Džoslin, "da pokušaju da nas nađu."

Ledrof zakluma glavom, dok mu se čupava brada širila kao eksplozija ispod kratko ošišane kose. Kilinu ne promaće da je Ledrof bio sveže izbrijan oko unazad začešljane kose. Glatka koža boje lešnika delovala je čvrsto i svetlucavo. Sada je obraćao više pažnje na izgled. "Dobre - na otvorenom. Ovde nećemo gledati."

"Ko kaže?" upita Kilin dok se pentrao na veliku, nemu mašinu. Odatle je imao pogled na čitavo postrojenje. Serveri su se još motali okolo po svojim tupavim putanjama. Svuda se čulo neprekidno zujanje mašina. Između stalnih, efikasnih puteva maški, Porodica se kretala svojim putevima, uzimajući sve što bi našli.

Ledrof ga odmeri. "Jabre. Običaj! Posle pohoda, Porodica se odmara."

Cermo Sporac klimnu glavom, sa prijateljskim i toplim pogledom u svojim krupnim očima. "Treba nam vremena za malo istraživanja. Možda ćemo naći servo-uređaje, možda čak i priključke za stimulaciju."

Džoslin se nasmeja. "Cermo, nema takvih priključaka u fabrici."

Cermo sleže ramenima. "Moglo bi biti. Pojmatiya, dok ne vidim."

Nešto malo dalje od njih privuče Kilinovu pažnju. Isprva nije razumeo.

Ledrof se nasmeši. "Šta znači, dobre? Ja kažem da se smestimo u velikoj hali, da postavimo..."

"Čekaj. Vidiš ono?" pokaza Kilin.

Džoslin začuči. "Server. Pa?"

"Jesi li ikada videla takvog?"

"Možda, jednom", polako odgovori Cermo. Nisam siguran."

"Sećam se jednog, negde..." započe Džoslin.

"...ranije, danas. Ali, ja mislim da ih je bilo i blizu mesta gde nas je uhvatila Bogomoljka", zaključio Kilin.

Ledrof odmerio servera, dok im je prilazio na gusenicama. Imao je izgravirane bočne ploče i, mada je skrenuo u stranu ka ulazu u fabriku, njegove prednje oči zurile su u staklobakarnu piramidu sve dok nije nestao.

"Pa?" upita on.

"Mislim da je to izviđač", rereče Kilin.

Ledrof začuči u njega sa svog sedišta. "Možda na raznim mestima postoje različiti serveri."

"Ali, ne mora biti", hladno odvrati Džoslin.

"Nova vrsta servera", primeti Cermo. "Možda ih ima puno."

"Izviđač, za koga?" upita Ledrof.

"Za Marodere", odgovori Kilin.

"Maroderi ne koriste izviđače, to znam", primeti Cermo.

"Pa šta?" sarkastično upita Džoslin. "To što ti ne znaš, ne znaš odmah da nije tako."

Cermo se naroguši. "Fani je znala."

"Lepo rečeno. Ali, nemamo Aspekt Fani da je upitamo", gorko primeti Džoslin.

"Moramo se onda koristiti iskustvom!" uzviknu Cermo.

"Moramo koristiti svoje glave!" odvrati Džoslin.

Ledrof ih prekide. "Ja mislim da treba da koristimo i jedno i drugo."

Kilin se namršti. "Ja kažem da poslušamo Džoslin."

Džoslin to primi uz kruto klimanje glavom; žustrost tog pokreta otkrivala je koliko je bila napeta. I ona beše mnogo naučila od Fani, ali nije propustila glavnu i najtežu naučenu lekciju stare žene: Iščekuj. Prozri mašku pre nego što ona prozre tebe.

Kilin u njenom tinjajućem pogledu uoči koliko ne voli Ledrofa. Iznenađen, shvati da je Džoslin želela da bude Kapetan. Bio je toliko obuzet sobom, da to nije ranije primetio.

"Serveri mogu da nose teret Maroderima", nastavi Džoslin. Ponovo je počela da se poigrava kosom. Potom ju je opet pažljivo zagladila, namestivši kovrdže u pravilne talase iza ušiju.

Cermo sleže ramenima. "Ovaj server nije ništa nosio."

"Trenutno, nije. Ali, možda je ostavio negde teret", bila je uporna Džoslin.

"Zašto?" upita Ledrof.

"Da bi video šta radimo", odgovori Kilin.

"Fani nije pričala ništa o tome, nebre", primeti Ledrof. Svestan koliko je to jadno zvučalo, on požuri da doda: "Maroderi su prebrzi za servere. Sigurno bi ih ostavili za sobom."

"Bogomoljka može da bude spora", primeti Kilin. "Nikad je nismo videli da se mnogo kreće."

Ledrof se ponovo namršti. Kilin je viđao Ledrofa u dugim marševima i u bitkama, i znao je da ume da bude oprezan, čak i dalekovid. A sada, postavši iznenađeni Kapetan, pokušavao je da uskladi sva gledišta i dođe do saglasnosti. Možda je tako i trebalo. Ipak, Kilin je osećao kako kod Džoslin, pa čak i kod Cerma, raste nervoza. Ledrof će to morati brzo da suzbije. Porodica ne može ni da maršira ni da se odmara dok se u njoj kuva bes.

Ledrof je sada bio opterećen onim što je zapadalo svakom Kapetanu: ljudima Porodice, koje su ga vrtile kao u vrtlogu. To je bio mali, ali stalni priliv. Sve te sitne žalbe uvek su zahtevale odmor, ili pošteđu starijih i slabijih. I svaki Kapetan bi, videći koliko štetu nanose stalni ubrzani marševi, bio spreman da sasluša te dobronamerne i zapravo gotovo jadne glasove. Bilo bi čovečno dozvoliti Porodici da isprazni sve bolove i napetost. Ali, često nije bilo i pametno.

Ledrof je govorio polako. "Nadao sam se da ćete svi biti istog mišljenja."

"Džoslin i ja, mi smo videli servera sa Bogomoljkom. Mi smo sigurni", oštro odvrati Kilin, delom da bi se oslobodio napetosti, a delom da bi pokazao Ledrofu kako, kao Kapetan, mora da nešto preduzme.

"Tvoje sećanje je puno alka", buknu Ledrof besno.

"To je prošlo." Kilin oseti kako crveni.

Cermo okrenu stvar na šalu. "Kiline, trebalo bi da si na našoj strani. Ako ostanemo ovde, večeeras ćeš dobiti još."

"Ja nemam tvoju rezervu masti da upija alko, to j' sve", odbrusi mu Kilin. Cermo je oko pojasa imao blago ispupčenje, primetno, čak, i ispod srebrnaste tkanine. Bez obzira koliko loša vremena bila za Porodicu, Cermov stomak je opstajao, i on je, zapravo, bio i pomalo ponosan na njega.

"Da nosiš tu rezervu u maršu, gutao bi prašinu", oštro mu dobaci Cermo.

"Ne bih rekao, osim ako trčiš kao da su ti čizme vezane u čvor", nastavi Kilin.

"Da niste raspoloženi za nizanje?" mirno ih upita Ledrof.

Takav znak-pitanje mogao je da da samo Kapetan, i svaki član Porodice morao je da posluša. Kilin namah shvati da je, nekako, upravo to priželjkivao. Morali su da se oslobode jeda koji ih je pritiskao još otkako su izgubili Fani.

"Hejbre" počeo nizanje Kilin. "Ovde smrdi k'o da pretvaraš to stomak u gas."

"Onda bar ima neke punoće u mom prdežu", odvrati Cermo.

"Onda idi i gađaj Marodere gasnim bombama, a mene ostavi ovde sa starcima", šmrknu Kilin.

Ledrof se umeša. "Jedino što možeš da rasturiš jest' taj tvoj trbuh", dobaci on Cermu.

"Razneću ja tvoju mamu, pazi samo", odgovori mu Cermo.

"Ne bi mogla da ti ga nađe, pipajući pod tom stomakom", nastavi Ledrof, hvatajući zalet.

"Izvlači se k'o teleskop, drugar. Daleko napred", iskezi se Cermo. "Kad ga sledeći put budem vadio, nađi se u blizini da čuješ kako škljocaju zglobovi."

Džoslin se nasmeši, pa se i sama uključi. "Mislim da bih mogla da pogledam kroz taj teleskop."

"Virni, slobodno!" zadovoljno uzviknu Cermo. Setio se da pokrije usta, ali u nizanju se nije zahtevala čak ni ta osnovna pristojnost.

"Misliš, mikroskop, toliko je mali!"

Prošli su još nekoliko krugova, prepucavajući se oštrim šalama. Kapetan je uvek mogao da naredi nizanje, kako bi umanjio napetost koja je stalno izbijala, i mogla da nabuja ako se ništa ne preduzme. Brze dosetke mogle su da uvrede ili zabave - u najboljem slučaju oboje. Dok se grupa preganjala, svako je učestvovao, dok su ostali odgovarali novim dosetkama ili pljeskom.

"Meni se čini da Cermo ne prdi dok govori."

"Hoćeš dakažeš da ume da govori?"

"Njegova zadnjica zna više reči od njegovih usta."

"A i bolje se izražava."

"Ni ne balavi toliko."

"To tvoja mama ostane bez reči kad počnem da teleskopiram."

"Hejbre, pa bar sam bio ljubazan. dao sam tvojoj mami nešto lepo i sveže za jelo."

"Zvuči kao da jesi!"

"A tvoja žena je k'o kvaka, svako ju je cimnuo po koji put."

"Možeš da se kladiš u to!"

"Tvoj otac nikad nije ni pokušao. Tol'ko je ružan, da kad joj priđe ona misli da je server."

"A tvoj je toliko glavat da jedva namiče kacigu."

"Pa, bar je nešto namaknuo."

"Jadničak, namiče kacige."

"Dobro nizanje!"

"Tvoj tata je tol'ko ružan, da kad plače suze mu teku niz leđa."

"Uuuu!"

"Hejbre! Hejbre!"

Ako nizanje ne usmeri agresiju određenog para, grupa će ih naterati da se suoče jedno s drugim. Koristeći neutralne izraze, ili ohrabrujuće uzvike, ostali se povlače iz igre i ostavljaju samo taj par u takmičenju. Ovog puta je Kilinov bes na Ledrofa - koji je rastao danima - izleteo u nekoliko oštarih dosetki, a završilo se time što je Kilin podigao ruke, dlanovima napred, i počeo da mudro odmahuje glavom.

"Hajde da se manemo priče o mamama, Ledrofe... jer sa tvojom sam već ranije završio."

"Ooo-jeee!"

"Niz!"

"Zabij taj nokat! Svi behu poustajali, smejući se i udarajući se po ramenima u gorkoslatkoj smirenosti izgladenih nevolja. Članovi Porodice koji

su došli da posmatraju nisu ništa govorili. Grlili su jedni druge, smejuæi se i još uvek dobacujuæi; razgovor je sada bio besciljan i vedro neusmeren, ali je ipak delovao isceljujuæe. Porodica nije smela da trpi nekanalisani gnev. Partija nizanja, nekada prijatna zabava u Citadeli, postala je neizbežna i neophodna Porodici koliko i rukovanje.

Kada je Ledrof došao da zagrlji Kilina, mirno mu se obratio. "Mož' biti da si u pravu. Hajde da se gubimo odavde."

Kilin klimnu glavom, iskezi se, snažno ga lupi po ramenu i po prvi put iskreno pomisli na Ledrofa kao na svog Kapetana.

Kad su ponovo bili u pokretu, Kilinu je bilo lakše da razgovara sa Ledrofom.

"Misliš li da ona fabrika znaèi kako maške sada koriste i Pege?" upita Ledrof dok su dahtali, koraèajuæi ogromnim koracima, razdvojeni nizom niskih bregova.

Tobi je bio Kilinu zdesna, držeæi položaj na unutrašnjoj strani ivice pokretnog trougla. Prelazili su preko mrke doline osušenog blata. Ogromne pahulje blata dizale su se same od sebe, pokrenute prodornim sjajem Jedaèa. Veliki, kao glina crveni kovitlaci bili su tanji od ljudskog doruèja, pa ipak viši od neke zgrade. Kilin je imao oseæanje kao da hoda preko mrkog, olujom zatalasanog jezera, nekako zamrznutog u pokretu. Spustio se na jedan veliki blatnjavi talas, kroz oblak koji se razilazio; spustio se uz udar, èizama uronjenih u lepljivu prašinu.

On snažno kinu i dojaviti:

"Artur kaže da je sve što smo videli u onoj fabrici napravljeno od bilja." Potom iskoèi iz prašnjave bare u bistar, èist, suv vazduh.

"A ja sam našao neke servere kako toware seme", upade Tobi. "Seæam se toga."

Ledrofov glas je zvuèao uznemireno. "Znaèi, možda se i maške useljavaju u Pege?"

"Tako izgleda."

"Prokletstvo! Zašto ne ostanu u svojim smrdljivim, masnim gradovima?"

"Artur misli da planiraju da zauzmu èitav Snegobar."

"Dobre, jedan od mojih Aspekata isto kaže", složi se Ledrof. "Prokleti Aspekti brinu i prièaju, brinu i prièaju - samo za to imaju vremena."

Kilin odgovorio potvrdnim gunðanjem. "Maške se možda samo spremaju za približavanje Jedaèa."

Tobi se javi sa pitanjem. - Približavanje? Hoæe li ostati na nebu?"

"Seæaš li se kako sam ti crtao orbite?" upita ga Kilin.

"Aha, pPomalo." Deèko nije bio naviknut na taj unutrašnji svet projektovanih slika, linija i krivih koje vise u vazduhu, vodopada nekada razumljivih podataka što ih behu skupili prapraoci koji nikada nisu ni pomišljali da æe se to njihovim potomcima èiniti kao gomila besmislica. Tobiju se više dopadala stvarnost.

"Artur kaže da se stvari menjaju. Jedaè æe postati veæi."

"Pa?"

"Maške se takoðe menjaju."

Tobi se podsmešljivo nasmeja. "Oh, pa taj Artur je pravi matori prdež."

Kilin se zakikota. Neka deèak ostane takav kakav je još neko vreme.

Nikakva šteta.

Otkako su izašli iz opljaèkane fabrike, prenosio je sinu Arturove podatke. Bilo je bolje da on sam pojednostavi izraze, nego da uèi deèka uvrnutom izražavanju Aspekata. Za to æe ionako uskoro imati dovoljno vremena.

Kilin nije želeo da Tobi veæ poène da nosi Aspekte, mada je bio ušao u godine kada je Porodica to dozvoljavala. Aspekti mnogo više utièu na mlade umove. U stara vremena Citadele, Porodica bi saèekala dok Tobi ne bude sasvim odrastao. Sada je, meðutim, svaki odrasli nosio najveæi moguæi broj Aspekata. Njihovo živo prisustvo održavalo ih je u dodiru sa prošlošæu, èineæi ih naslednicima velike rase, a ne samo ofucanom bandom u stalnoj bežaniji. Najkorisniji su bili kao izvor starih znanja i veština. Ipak, veza sa ponosnim

danima èoveèanstva znaèila je i nešto još više, pošto je tek poneko u Porodici, dok su bili u bekstvu, imao vremena da uèi od svojih Aspekata i Lica.

Ledrof je dahtao, dok je trèao skokovitim koracima. "Ako smo znali šta rade, zašto... aaghhh!"

Bezglasni zvuk struganja koji beše dopro od Ledrofa Kilinu nije trebalo prevoditi. Porodica nikada nije saznala zašto su maške iznenada uništile Citadelu, kao što u stara vremena Pleme nije ni pomišljalo šta maške smeraju sa Snegobarom.

Svi pokušaji da dopru do viših maški, da razgovaraju, da pregovaraju, propadali su. Tek po koji èovek je znao kako da razgovara sa maškama, makar i na najprimitivniji naèin. Moasa, starica koja se sada vozila na transportnoj maški, bavila se prevođenjem dok je bila devojkica. Porodica odavno nije imala prilike da koristi njeno znanje; bili su suviše zauzeti prostim trèanjim, jelom i ponovnim trèanjem.

Kilin je posedovao i jedno starije prisustvo, Lice po imenu Bad, koji je nekada davno bio vrhunski prevodilac. Ipak, Kilin ga nikada nije koristio u tu svrhu, veæ je drevnom inženjeru prepuštao samo jednostavne poslove. Sada je, međutim, pozvao Lice i upitao: "Znaš li nešto o promenama klime?"

Odgovor Lica Bada stigao je u kratkim jedinicama, pošto su Lica imala samo ogranièene delove nekadašnje liènosti.

1. U moje vreme dani topliji.
2. Jednom sam prevodio za Veštaka.
3. Veštak kaže da se Snegobar hladi.
4. Treba da ti ponovo prevodim?

"Nebre, izvini", blago odgovori Kilin, dirnut žalostivim glasiæem koji se nudio. Odavno nije prizivao Bada. Bilo je teško osloboditi èak i jednostavno Lice i pri tom ostati na oprezu, a uz to i u pokretu.

Razmišljao je o Badovom pitanju. Pozvao je Artura i dobio kratak pregled drevnih metoda razgovora sa maškama. Uglavnom je bilo nerazumljivo.

Kada je èoveèanstvo bilo primorano da napusti drevne Arkologije, lukavo je pokušalo da iskoristi svoje sakupljaèke veštine u trgovini sa maškama. Ekipe bi pošle ka dalekim gradovima, a onda bi najbolji plen ostavili pred obližnjom ispostavom maški. Redovno vršene, ovakve mirovne ponude navodile su obližnje naseobine maški da prestanu sa napadima na ljude u Citadelama. Ta politika je neko vreme uspevala i ljudi su poverovali kako su njihove Citadele, manje i bezazlenije od ogromnih Arkologija, stvarno bezbedne.

Neke Porodiène Citadele rasle su na tome, usmerivši se na pregovore sa izaslanicima maški i ugovaranje trgovine. Porodica King je u tome bila najbolja, ali èak i njihovi vrhunski prevodioci povremeno su postajali žrtve izdaja i bili ubijani. Bio je to rizièan život.

1. Ja bih ipak radio.
2. Daj mi da radim.

Kilin mraèno primeti da bi ovog puta u opasnosti bila njegova koža. Bad je to shvatio i povukao se, posramljen. Aspekti i Lica bili su neobièno nezainteresovani za posledice svojih saveta, pošto nisu mogli da osete Kilinov bol ili teškoæe. Ali, ako on umre, i oni æe.

Potpuno neoèekivano, javio se besni, mraèni Aspekt. Kilin je zaškripa zubima.

Jeretièki trgovci sa maškama doživeli su zaslužen sudbinu. Pregovori sa neživim su nemoguæi. Istorija te je sigurno nauèila tome!

Aspekt po imenu Nialdi zabadao se Kilinu u èula kao živa munja, oslobađajuæi se mnogo godina nakupljenih osujeæenja. Nialdi je zaista bio drevan, iz vremena kada se èoveèanstvo bez napora širilo po umerenim podruèjima Snegobara. Bio je èuveni sveštenik tadašnje religije.

"Pokušavam da smislim kako da nam svima spasem kožu, kopile matoro!" glasno se prodera Kilin. U mislima je pokušavao da zgrabi Aspekta, ali se ovaj izmigoljio, lepeæuæi kao jato besnih narandžastih ptica.

Odbacuješ Reè? Zar te nije divlji bes maški makar nauèio da se ne možeš odreæi svojih dela? Kroz mene govori Gral!

"Nosi se nazad!" povika Kilin, pa posegnu za Nialdijevim lepeæuæim nitima. Aspekt, meðutim, nastavi da ga zasipa religioznim izrazima, lepršajuæi mu kroz èula. Kilin je bio toliko rešen da se doèeæa Aspekta, da se sapleo - i pao. Zakrivljena èeona ploèa kaciga spade mu, i on se naguta peska. Potom ustade, psujuæi.

"Ne možeš da obuzdaš svoje Aspekte?" podrugljivo ga upita Ledrof.

"Taj èovek ima stopala kao kamenje", bocnu ga Džoslin.

Iznerviran, Kilin najzad primora Nialdija da se vrati u daleki zakutak uma, i sabi mu proroèke trublje u pukotinu koja ih konaèno uæutka. Svima u Porodici postajalo je sve teæe da kontrolišu svoje Aspekte. Još jedan razlog da ne optereæujem njima Tobija, gorko je pomislio.

Izišli su iz blatne doline i popeli se na izlokani greben. Deniks i Jedaè bacali su na tle svoje razlièite, oštre zrake. Grmlje je bilo naèieèkano u senkama. Prodirali su sve dalje u Pegu. Korita potoka bila su vlaæna, kao da je ovuda poslednjih dana prošla kiša. Visoko na nebu povremeno bi promakao po koji paperjasti oblak, nošen brzim vetrovima. Veliki nanosi uglaèanog šljunka i peska govorili su o bujicama koje su se nekada sjurivale sa sve niæih glinenih bregova.

Porodica je bila dobro raširena. Èak i kad bi ih primetila neka leteæa maška i bacila eksplozivnu bombu ili drobljaè, samo nekolicina bi bila u dometu.

"Gledaj levo", doviknu Ledrof Kilinu. "Vidiš nešto?"

Predeo uskoèi u jasnu æiæu, dok se Kilin spuštao na neku zarðalu olupinu. To je nekada bio puzaè. Veoma star, sudeæi po konstrukciji, lišen iole vrendih delova, zveketao je kao odbaèeni bubanj dok je Kilin gledao put dalekog horizonta.

"Lièi mi na maške, samo.."

"Šta kaæe tvoj daleko-gledaè?"

"Metal maški, i to mnogo. Ali, ne oseæam njihovo razmišljanje."

Kilinova èula imala su ugraðenu zbirku tipiènih elektronskih potpisa maški, i sada su analizirala sitne odlomke nezaklonjenog emitovanja u daljini. Kilin nije mogao da proèita, a nekmoli da razume grafièke prikaze koji su odgonetali koji signali lièe na maške. Podaci su mu pristizali kao lepljivi mirisi, prošarani oštrim neprijatnim smradom.

"Je li moguæe da te zavitlavaju?"

Kilin se brecnu. "Mogu da raspoznam maške bræe od bilo kog drugog", reèe on. To nije bilo taèno - Cermo Sporæ imao je bolji nos. Meðutim, krupajliji su nedostajali sposobnost procene i brzina.

Pomalo oklevajuæi, Kilin prizva Artura i zatraæi pomoæ.

Pitaš da li maške mogu da se tako skrivaju? Ne, sumnjam da mogu potpuno da zaklone svoje emitovanje. A ne verujem ni da mogu da u potpunosti izbegnu senzore koje nosimo.

"Siguran si?"

Ako smem da te podsetim, uèestvovao sam u razvoju te tehnologije.

"Ako dopustim da veæina uðe u domet skenera..."

Uveravam te...

"Tata, èujem neki razgovor", oglasi se Tobi.

"Kakav?"

"Neki èudni glasovi. Pojmatija ko su."

Oglasi se i Ledrof. "Moæda je u pitanju neki njihov trik.."

Kilin je bio zbunjen. Svi nagoni su mu govorili da beæi - i veæ se nagoni sagnu u rukom u rukavici proveriti spojeve na èizmama. On okrenu glavu. Sitna promena u kapacitetu èula donela mu je odlomak razgovora i on se istog èasa ukoèi. æurni, prigušeni, ljudski glasovi:

"Stiæu.."

"Previše ih je. Ne mogu da razaberem."

"Ja kaæem da odmah beæimo."

"Gle, levo. Ima li znakova da nas opkoljavaju?-"

"Moæda su samo serveri."

"Nee, hodaju suviše visoko."

"Oseæam u njima mnogo metala maški. Grozno smrdi."

Tobi prvi povika. "To su ljudi!"

I bili su, tanki klin koji se probijao preko duboko izbrazdne ravnice. Kilinove usne se zaokružise u zaprepašæeno O.

Javi im se daleki, zvonki glas. "Koja Porodica? Koja Porodica?"

Odgovorio je Ledrof. "Bišop! Šest godina od Citadele!"

Javi se ženski glas. "Mi smo Rukovi."

"Imamo ovde roðake - vaše roðake."

"Strièeve i tetke i ujake!"

Èizme su se zarivale u drevni pesak dok su dva trougla hitala ravnicom u susret jedan drugom. Opšta jurnjava i vika. Pitanja o nestalim roðacima odjekivala su im kroz èula, a vraæali su im se promukli odgovori. Tutnjava nogu na najvišoj taèki visokih skokova. Potom su se vrhovi strele sreli i muškarci i žene se baciše jedni na druge. Iza izgrebanih kaciga stajala su napola upamæena lica, ljudi koji su do pre jednog trenutka bili tek blede slike iz nekadašnjeg èudesnog života. Lica su sada bila izbrazdana i puna smeðih lišajeva, dubokih ožiljaka i èak praznih oènih duplji, za koje se nije mogla naæi odgovarajuæa zamena. Ispucale usne otkrivale su uništene, sivo izjedene zube. Vikali su i dovikivali se, mada je zapravo veæina od njih poznavala tek po neko od skakutavih lica koja su pristizala preko ravnice. U Citadeli su živele hiljade ljudi. Toliko dugo su proveli u svojim malim i èvrstim grupama, seæanje im je bilo toliko preoptereæeno svakodnevnim užasom, da je svako lice predstavljalo iznenadan podsetnik, neporeciv i životan, nekadašnjeg zajedništva. Izgubljeni prijatelji su se grlili. Vazduh je bio pun uzvika. Iznenada su sebe videli kao nešto više od izmuèene grupe progonjenih litalica. Njihovo podvriskivanje i iznenadna radost bili su u slavu èitavog èoveæanstva.

Tobi je smesta našao deèaka i dve devojèice, koji behu pristigli pre najbržih odraslih trkaèa. Zagrlili su se, brbljali, ludirali, èak su se i rvali u nezamislivom oduševljenju, dok su se oko njih stapale dve Porodice, dva dugo razdvojena toka tela, razgovora i obiènih besmislenih uzvika, cike i naglih suza.

Kilin je našao èoveka kojeg je poznavo, s kojim je radio u njivama: Sanhakana, ispupèenog èela i još uvek glatko obrijanog, oèiju koje su poigravale u mreži bora od sunca. Sanhakan ga je lupio po leðima, opsovao i podigao Kilina u medveði zagrljaj. Obojica su se mahnito smejali, piljeæi jedan u drugog kroz vizire, kao da bi da se uvere da je onaj drugi èvrsta èinjenica a ne groznièav san. Potom su skinuli kacige, kao i svi oko njih, i poljubili se u znak pozdrava. Sada se verovalo samo dodiru i ukusu, ljudskom pritisku toplog tela punog mirisa. Kilin udahnu kiseli, znojavi Sahankanov zadah, a potom i nalik na mošusni miris žene koja mu se iznenada našla kraj lakta, ispupèenih punih usana. Pa još jedne žene, stare, izborane i pune zadaha na slane izluèevine, bele kose, sa neèim neuhvatljivo slatkim u mirisu. Tapšuæi, gladeæi i grleæi, probijao se kroz vrtlog priljubljenih tela koja su ga udarala u mahnitoj radosti. Lica, naborana i puna ožiljaka. Jecaji. Stigao je do starca sa gotovo zatvorenim oèima, ali èiji zubi su svetlucali od pohlepne mladosti. Kilin ga zagrlji, mada od buke unaokolo nije mogao da èuje šta mu starac vièe. Potom su Kilina preuzele sledeæe željne ruke, i dok se okretao od starca zaèuo je iznenadno spaaaang, koje mu se zabilo u krsta i probilo mu se do glave. Sve se zacrvenelo. Nešto ga je udarilo po nosu, donoseæi mu za trenutak gusti ukus krvi u ustima. Zaèuðeno je obliznuo usne. Jezik mu je zastrugao po pesku. Vid mu se malo izbistrio, oblaci su se razišli, i on ustanovi da leži nièice. Pomerio je olovne mišiæe i prevrnuo se na leða. Kraj njega je ležao starac, raširenih ruku i nogu. Jezik mu je virio iz usta, a na licu je nosio izraz koji Kilina ispuni jezom - užasan, izoblièeni izraz kakav je imala Fani.

Borio se da se podigne na lakat. Neprekidni govor oko njega sada je postao znatno viši. Vrisci. Tela koja padaju. Kilin pokuša da pogura ivicu èula napred, da ustanovi šta se dešava. Sve je bilo gusto, zamagljeno,

prigušeno, kao da pliva u prašini. On se podiže na kolena i ugleda nekoliko pripadnika Porodice kako nepomično leže. Drugi su bežali. Neki su bili ukočeni od šoka.

Tobi.

Oštri bol mu prostreli ruke. Kilin se teturao, oslanjajući se na njih.

Ugledao je sina kako nesigurno posrće vrlo blizu njega.

"Tobi!" Kilin se podiže na kolena. "Skloni se iza nečega!"

Tobi ga ugleda. "Na koju stranu?"

"Hodi!"

Nesigurno se teturajući na nogama, teškim kao da su od drveta, Kilin se zatetura prema hrpi izrovašenog stenja.

"Dođi... ovamo." Obojica su se skljkali iza najveće stene. I tek tada Kilin shvati da ne zna iz kog pravca je došao napad.

Tobi je pobelevih očiju zurio u prilike u trku. "Šta...?"

"Bogomoljka", reče Kilin.

8.

Dvadeset dva leša. Kilinovi podsystemi automatski su ih prebrojali, dok je on sam pažljivo pretraživao daleke bregove.

Dvadeset dvoje skljkanih kao vreće. Potpuno mrtvi.

Pogodilo ih je nešto što je pucalo iz daleka, nešto užasno precizno. Za to je bila potrebna veličina, kako bi se dobila triangulacija.

Nešto tako veliko lako se primeti. Čak i onako uzbuđeni, trebalo je da ga uoče kako im se približava. Međutim, koliko je Kilin video, nije bilo ničega primetnog, nikakvog škriptavog poigravanja pešane svetlosti.

Bogomoljka.

Kilin je osetio čuo tanko, visoko, hladno skrii i nagoni se sagnuo. Bio je to zrak u prolazu. Bogomoljka je mogla da bude iza njega, mogla je da bude bilo gde.

Tobi je ležao, sa levom nogom koja je štrčala, ispravljena. Čekao se odgurnu obema rukama i delimično se podiže uz stenu. Ali, iskrivio je lice i umalo da izgubi ravnotežu.

Kilin ga prihvati za mišicu. "Hajde!" šapnu mu on, i obojica, pognuti i pomalo se teturajući, pođu ka najbližoj jaruzi.

Dok su tako hitali, Kilin je osećao:

Duboko mumlanje akusto-elektro buke, kao kad Maroder strobo- pretražuje.

Vreli pucketavi smrad.

Dubok udar u krstima...

Skrii.

Tobi bolno jeknu. "Šta je... šta..."

"Prešlo nam je preko glave. Dobili smo samo pozadinski odjek."

Kilin se sećao ovakvih zbrkanih, oštarih i vrelih uboda: nailaze dok koristiš drugi emisioni rezanj, kada se bojni talasi prepliću da bi stvorili mali, brzo pokretni šiljak. Kilinu je to jednom otac objasnio, a sada je mogao da se seti samo da je najbolje zatvoriti sva čula osim vida - postati neosetljiv.

Kilin isključio zvuk, miris, dodir - i smesta se naše u nemom, praznom svetu. Pojednostavio je vid. Boje se behu iscedile iz sveta.

Za sve to vreme napola je nosio Tobija, nespretno se batrgajući dok je grabio napred.

Borio se da sačuva ravnotežu. Stopala je osećao samo po tupim udarima o tle.

Prigrlio je Tobija što je čvršće mogao, pokušavajući da ga zakloni od nepoznatih vektora.

Skrii...

Sasuljali su se niz padinu jaruge i pali jedan preko drugog.

Porodica je čučala duž kamenitog udubljenja. Kilin i Tobi su ležali dašajući i posmatrajući oko sebe. Kilin beše ponovo vratio čula na normalu.

Porodice su se neodlučno branile. Poneko bi brzo podigao ruke i bez nišanja ispalio rafal elektrobuke. Ako ti glava nije izložena, nema lakog

ulaza u èula; ali, naravno, nisu imali pojma šta sve Bogomoljka može da uradi. A ovog puta ih je imala lepo prikovane, zbijene zajedno.

Kilin oprezno dotaèe deèaka po kolenu. "Oseæaš ovo?"

"Ah... Ahha... U redu je."

"Siguran si?"

"Mora da me je dokaèilo u prolazu."

"A ovo?" Malo mu je istegao nogu.

"U re... au!"

"Odmaraj je. Verovatno æe se brzo povratiti."

"Ahhh..."

"Koliko je gadno?"

Tobi prevrnu oèima. Lice mu je bilo bledo. Kilin ga je zgrabi u bezumnom strahu. "Tobi!"

U deèaku se odvijala bitka između ugrađenih metalnih delova i pojaèanog mozga sa delovima kojima Kilin nije znao ni ime. Stiskao je pesnice u nemoænom oèajanju. Lice mu se beznaðežno grèilo. "Tobi!"

"Ahhh..." Dug uzdah. Tobijeve noge su se trzale.

"Mirno lezi."

"Ja... ne..."

Uvek je bilo tako. Sloæeni udari putovali su bræe nego što je ljudska misao mogla da ih prati. Bili su posmatraèi svoje sopstvene groznièave unutrašnjosti, drevne veštine ugraðivanja.

Deèakove usne su se tupo pomerale, a onda se zarumeniæe. Unutraænja bitka se povukla.

Tobi dahnu i zagrcnu se. Na Kilinovo iznenaðenje seo je, zagrebavši rukavicama po mrkom pesku. "Sredili smo je... veæ?" prošapta on.

"Ne, slušaj, lezi ponovo..."

Tobijeve zelene oèi se usredsrediæe i izbistriæe. "Daj mi..."

"Ti samo..."

"Daj mi da pucam!" zahtevao je Tobi, ovog puta jaèim glasom.

"Lezi mirno. Pojma nemamo gde je."

"Èuo sam nešto tamo." Tobi nesigurno pokaza ka dalekoj kamenitoj padini. Iz dubine jaruge mogli su da vide samo njenu gornju, iskrzanu ivicu.

"Kako je zvuèalo?"

"Kad su ljudi poèeli da padaju", nesigurno stade da prièa Tobi, "èuo sam cepanje metala. Stvarno glasno. Nisam mogao da pomerim nogu, i pao sam i ponovo èuo taj zvuk. Dolazio je odande."

Kilin oseti promenljivu izmaglicu uzvika dveju Porodica, krvareæeg èoveèanstva koje se stapa. Ranjenici su jeèali. Neki su jecali. Neka æena je dozivala - Aleks... Aleks... Aleks... Aleks - piskavim, paniènim glasom.

Nekolicina je traæila nareðenja, æalostivo dozivajuæi svoje Kapetane. Ledrof je nepotrebno zahtvao da se uzvratu vatrom, ali izgleda da niko nije shvatao šta se desilo, kuda da gledaju.

Svi su bili zbijeni u jaruge po ravnici, nesposobni da manevriæu, gotovo bez zaklona, Porodice æe morati da puæu napolje, a Bogomoljka æe dræati poloæaj negde visoko i pratiæe ih.

Kilin izvuèe jednu dugaèku nit iz paketa na ramenu i zakaèi je za èeliènu kopèu na kraju rukava koæulje. Bila je to èulna cev, koju beæe dobio od oca i èija je mikro-površina bila izbrazdana i poæutela. Njen drugi kraj potom zakaèi za kopèu na slepooèenici.

"Šta to..." slabašnim glasom upita ga Tobi.

"Gledam."

Kilin zatvori oèi i èulna cev preuze stvar. Video/èuo je bræe promene u okolini. Potom izvi ruku naviæe i proturi je iznad šljunka na obodu jaruge. Pretraæivao je daleki horizont, pomerajuæi taèku gledanja naniæe. Pomerio je ruku u pravilnim razmacima, da promeæa dotok podataka. To æe mu pomoæi da uoèi fatamorgane.

"Jesi li iæta uhvatio?" upita ga dubok æenski glas iza njega.

"Ne. Ostavi me ovako."

"Ako naðeæ, gaðam."

"Ako nađem, ja gađam."

"Ne. Bolje."

Nije otvarao oči. Daleke izrovnane padine poskočile su i pretopile se kroz žižu, preopteretivši spektar pretraživanja. On otpuza malo više uz padinu, kako bi dobio niži ugao i počeo da pretražuje podnožje brda.

Kroz njega odjednom prođe šapat nečeg metalnog, pretopivši se odmah u nervoznu zveku. Pucanj izdaleka, možda. On nastavi da menja filtre u desnom oku i već je bio spreman da odustane, kada uoči neki pokret.

Nestao je istog časa, ali je ipak uspeo da ga vrati. Lelujavo telo. Trokrate noge. Neobična tvorevina beše ugnezдила u stenju, pomerajući antene u trzajima.

Kilin se iskopčea i otklizava niz padinu, dok mu je topli pesak curkao za vrat i u odelo. "Okej, da vidimo..."

Kraj Tobija, masirajući dečakovu butinu, klečala je žena. Nosila je izbledelu sivu tkaninu preko spoljkostura koji ju je obavijao kao pesnica sa mnogo prstiju. Viđao je to i ranije, ali nikada tako dobro načinjeno. Rebra spoljkostura prekrivala su njeno dugo, mršavo telo i spuštala joj se niz noge u izukrštanim spiralama. Oko vrata su se rebra pretapala u savitljive trake, koje su se potom spajale na potiljku. Lako su se povile kada je podigla pogled ka njemu, povukavši joj i napevši mišiće. Sivoplave oči bile su joj mirne i procenjivačke.

"...da vidimo šta imaš", dovrši on rečenicu, uspevši da u otkucaju srca pogleda njen iznošeni ranac natrpan kabastom opremom, njen košati crni spoljkostur, garavu kosu uvijenu u punđu i načekanu šnalama.

"To vidiš sada." Dok je to govorila, poslala mu je dva znaka: košatom šakom iz ranca na ramenu izvukla je tanku šipku od presovane plastike, uputivši mu pri tom surov osmeh, sav oštar i napet.

"Ja..." On neodređeno pokaza preko ramena. "Našao sam. Šta je to?"

"Ptica", kruto odgovori žena.

Tobi ju je smireno posmatrao, sa nekim razlivenim osmehom, kao da ga je njen dodir umirio. Kilin pomisli da dečak počinje da oseća naknadnu reakciju, da mu se u nogu vraća osećaj i mišići opuštaju.

Žena zabi šipku u blistavi cilindar koji joj je ležao kraj nogu, i Kilin prepoznađe delove skinute sa Marodera, dovrtljivo spojene u oružje kakvo do sada nije video. Dok ga je ona podizala uvis, njen spoljkostur se povijao i preo i popravljao joj trenutnu nesigurnost nogu.

"Sigurno nećeš..."

Oči joj ponosito sinuše. "Mogu."

"Okej."

Otpuzala je deo puta uz žutomrku pešeanu padinu. Napredovala je krutim pokretima, a spoljkostur joj je strugao o kamenje dok se protezao. Sjajnocrna rebra štitila su joj prava rebra od gnječenja o oštro stenje. Pogurala je šipku napred, sa krajem opterećenim bakarnim cilindrom, pa potom, desnom rukom, uhvatila držač sa donje strane šipke i pogledala niz nju. Imala je dva oena priključka, nalik na veštačke mladeže tik kraj tamno oivičenih oenih duplji. Oba su skliznula u kopče na donjem kraju šipke.

Kilin joj je bez reči poslao svoju kratkotrajno sačuvanu sliku Bogomoljke. U okviru se nalazila i oznaka DOMET 2,3275 KM ZONE, ali on nije znao šta to znači.

Ona lako klimnu glavom, zatvorenih očiju. Potom je opalila.

Bakarna ptica kao da se otkinula sa svoje motke i otklizala. Ubrzavala je sve češće, i pre nego što je Kilin stigao da ustane, začuo je prigušeno kraaamp.

Iz čula mu istog časa nestade dubok ton. Shvatio je da je sve vreme, od početka napada, bio u dometu Bogomoljke, osećajući njeno stalno traganje.

Žena se podiže, polako i bolno.

"Prokleta dobro ti j' to oružje."

Njene tamne, krupne oči polako zatrepataše. "Ubijena."

On glasno odahnu. "Dobre, dobre."

Bogomoljka je ležala kao hrpa otpada u podnožju kamenite padine. Delovi joj behu pootpadali sa teškog èeliènog kuæišta i razbili se o rasuto stenje.

"Ovo kao da je ista ona koja nas je napala pre nekoliko dana", polako reèe Kilin.

Žena podiže tanke, tamne obrve. "Da?"

"Bogomoljka. Ali, udesili smo joj nad-um udaraèem!"

"Sigurno?"

"Video sam."

Ona je zujala i škljocala dok je hodala, dok joj je spoljkostur davao neku neobiènu, krutu ljupkost. Lice joj se sužavalo ka šiljastoj bradici, koja je bila pokrivena crvenim osipom. Kilinu je izgledala kao iza rešetki, sa kostima poput kalcijumskih šipki u mašini u pogonu. Ipak, nešto kao da ga je dotaklo kada su mu se mirne sivoplave oèi zagledale u lice.

"Ovaj deo ovde" - on dotaèe èelièni elipsoid sa izgraviranim ivicama - "mislio sam da je to nad-um."

Ona brzo okrenu glavu, u kratkim trzajima, kao da upija sliku svakog dela rasute Bogomoljke.

Ispod Bogomoljkinog središnjeg, staklom pokrivenog elipsoida, okretale su se bušilice. Maška je pokušavala da se ukopa u peskovito mesto koje beše pronašla. Kilin pritisnu svoju drobilicu u prikljuèak elipsoida i opali. Naprava se zatrese i zaustavi.

"Sad u zaklon", dobaci mu žena i neobièno brzo se okrenu ka dalekoj jaruzi gde su Porodice još èuèale. Kilin je išao za njom, ne shvatajuæi. Oseæao je nejasnu sivkastu slabost dok je prelazio preko spržene ravnice.

Tobi se ne beše pomerio, ali je isprobavao nogu, lupajuæi po zemlji da bi otklonio oseæaj obamrlosti u njoj. "Hejbre! Sredili ste je?"

Kilin potvrdno klimnu glavom. "Mora da je to druga..."

"Gledaj!" uzviknu iznenada žena.

Kilin proviri prema opruženom lešu Bogomoljke. Preko udaljenog brda stizala su èetiri servera. Pažljivo su birali put naniže, èesto praveæi duge pauze. Svi su imali izgravirane boène ploèe, baš kao i onaj kojeg Kilin beše video u fabrici.

"Prokletstvo!"

Prvi server koji je stigao u podnožje naišao je na deo Bogomoljke i pokupio ga, pažljivo ga prièvrstivši na svoju platformu.

"Sastavljaè", objasni žena.

"Šta?"

Nije odgovorila. æutke su gledali dalje. Kilin pomože Tobiju da se podigne do ivice jaruge, a pridruži im se i još nekolicina. Bogomoljka se beše raspala na desetine delova, i serveri su pažljivo skupljali jedan po jedan.

Kilin je posmatrao servere, èkiljeæi zbog objedinjenog blještavila Deniksa i Jedaèa. Prekasno je shvatio da je Bogomoljka koristila prednosti sjaja dve zvezde. Èak i ovako poboljšani, što je predstavljalo nasleðe iz ranijih stoleæa, ljudi nisu mogli da vide tako dobro kao maške, ni u tami ni u jarkom sjaju. Pred varkama Bogomoljke bili su slepi.

A Bogomoljka ih je uhvatila kada su bili najmanje oprezni, najotvoreniji i ranjivi baš kao ljudi. Kilin je ritmièki stezao vilice, kao da žvaæe tu èinjenicu.

Nije želeo da se vrati u ravnicu iza njih, da vidi ko je sve pao. Suviše toga je viðao proteklih dana. Èula su mu donosila isprekidano cviljenje oèajanja i užasnog iznenaðenja.

Biæe vremena za to. Gledao je kako se dva servera sastaju i zajednièki podižu svoj teret na голу kamenu zaravan. Mogla je poslužiti kao dobar radni sto, a izgleda da im je upravo to i trebalo. Jedan server izvuèe hrpu preciznih alatki i poèe da rastavlja masivni, napola uništeni deo Bogomoljke.

"Popravljaju je", zaèuðeno primeti Tobii.

"Video si pre?" upita žena.

"Nebre, ništa slièno", odgovori Kilin. "Ali, nad- um..."

"Nije jedan."

"Kako to?"

"Lakše se leèi."

Tobi se umeša. "A lakše ga je i oživeti."

"To, dabre." Žena nabra usne, kao da okušava mogućnost koja joj se ne dopada.

"Izgleda da su pronašli kako da raspu nad-um u različite delove Bogomoljke."

"Jedan glup, mnogi pametni?" odsutno upita žena.

Kilin shvati. Ako se inteligencija može sklopiti iz mnogo rasutih delova, od kojih je svaki pojedini na niskom nivou, ali pri èemu svaki dodaje bitan deo onoga što je potrebno za mnogo pametniju mašku... "Možda. Onda dolaze serveri i popravljaju je. Možda i dodaju jedan od manjih umova, ako je mrtav."

"A onda se ona budi. Misli. Lovi." Njena vrana kosa bila je sva u uvojcima sa plavièastim odsjajem. Bili su upleteni u šaru koja je lièila na tkaninu maški gledanu iz velike blizine.

"Nova vrsta Marodera?" upita Kilin.

Žena izvi guste obrve, ali ništa ne odgovori.

"Ne možemo je ubiti?" upita Tobi, teturajuèi se okolo da isproba nogu.

"Ne, osim ako zdrobiš sve delove", odgovori Kilin, poèinjuèi da shvata. Procenjivao je bez brojki, samo na osnovu oseæanja u seæanju. Odgovori su mu se pojavljivali u glavi, a on se nije zaustavljao da se upita dolaze li od Artura ili od nekog drugog tehnièkog Aspekta kojeg je nosio. Umesto toga je samo mirno rekao: "Teško da imamo dovoljno oružja. Možda bismo mogli da zdrobimo svaki deo te Bogomoljke. Ako joj se sasvim približimo."

"I ja æu pomoæi!" uzviknu Tobi.

Žena se namršti. "Previše."

Kilin se složi. "Ako to uradimo, potrošiæemo veæinu naoružanja."

"Opasno."

Kilin je upitno pogleda i namah shvati da ona ne misli na neposrednu opasnost, nego na pretnju koju predstavljaju ovakvi Maroderi. Novi tip maški.

Tobi se udalji, tražeæi oružje; noga ga je nosila kao kruta motka, ali ga je nosila. Žena ne reèe ništa više; samo je posmatrala servere kako polako prikupljaju delove. Disala je toliko plitko, da se èinilo da joj se spoljkostur ni ne pomera. Izbledela siva tkanina joj se pripijala uz telo. Bila je mršava, ali obline su se ipak isticale ispod neizbežnih grubih delova spoljkostura, te je delovala kao žena zatvorena u crni kavez. Kilin se upita odakle joj energija za sve to, a onda primeti da su joj leđa na košulji otkopèana; mora da je to uradila dok se vraæala od Bogomoljke. Fotovoltne oèi su se okretale sa svakim njenim pokretom, tražeæi ultraljubièasto zraèenje Jedaèa.

I sve to da bi napajali školjku koja æe joj dati dovoljno snage u mišiima da dostigne ostale. U njenom sluèaju, genetsko kalemljenje ka veæoj snazi nije uspelo. Njen metabolizam je mnogo sporije i nepotpunije pretvarao hranu u snagu. Bio joj je potreban taj rebrasti oklop kako bi održala korak sa ostatkom Porodice. Pravila su bila gruba. Ko zaostane, mrtav je.

"Misliš da možemo da je sredimo?" upita je on.

"Moramo."

"Idem po Ledrofa i još neke. I ti serveri su prilièno èudni. Bolje da isplaniramo kako da ih iz daljine poskidamo. Ne da ih samo iskljuèimo."

"Vreme."

"Šta? Mislim da æe im biti potrebni sati dok prikupe sve delove..."

"Ne. Prvo æemo žaliti."

On klimnu glavom. Bilo je bolje ostati tu i razmišljati o Bogomoljki, nego poæi i pronaæi prijatelje, ranjene ili mrtve ili èak i potpuno mrtve. Ali, sada æe morati.

"Ti si...?"

"Šibo."

"Porodica Ruk?"

"Porodica Najt."

"Ovo nije tvoja Porodica?"

"Srela sam ih. Moja Porodica je gotova."

Mirno ga je posmatrala, ne odajući ništa. Nije poticala iz njegove Citadele, jer tamo nije bilo Najtovih. Znači, i druge Citadele su bile uništene.

Kilin je već počinjao da shvata kako njegov gubitak nije ništa strašniji od ostalih, ali ova žena pred njim beše izgubila čitavo svoje nasleđe i suočila se i sa pobunom sopstvenog tela. Imao je hiljadu pitanja da joj postavi, ali njen usiljeni i setni pogled, veličinom bola koji nije izrekla, izbrisao mu je sve misli.

"Hajdemo. Porodicama će trebati pomoć."

Pomogao joj je da se izvere iz jaruge na sprženo tlo prošarano novim mrtvima.

Drugi deo

NEKADA ZELENi SVET

1.

Probudio se, ali nije oživeo. Nije ništa ni video ni čuo.

Kilina je vodio samo nesigurni osećaj da je došlo do promene temperature. Ležao je potrbuške i osećao sitnu jezu kako se prokrada iz vlažnog tla u njega. Kao da se samo tlo propinjalo ka njemu, polako i metodično, šireći mu se kroz odelo, u prepone i kukove, pa preko leđa u ramena. Ruke su mu bile prekrštene, a čelo položeno na njih. U nozdrvama se jeza slivala ka nakvašenim sinusima. Oštri ujed mu je plamtao u očima iskrama crvene vreline.

On okrenu glavu. Ni vida, ni sluha. Rastrzani delići toplote polako su se gubili. Kao u odgovor, skoliše ga oštri probadi ledene hladnoće. Osećao je oštre tople talase kako mu prelaze preko još neosetljive kože. Nejasni tragovi omamljujuće hladnoće prelazili su mu preko lica. Toplotne bitke behu izmešale toplotu i hladnoću u uskovitlane čvorove, koje je osećao kao plamene vrhove igala kako se u vrtlozima zarivaju u njega. Na njegovo iznenađenje, strujanja se nisu pretopila u sve slabije tragove hladnog i toplog, nego u ono što su sve vreme i bila: u glasove. Sitne, stopljene, promukle glasove njegovih Aspekata.

Sveti Gral, Arture, više neće trpeti slatkorečiva baljezganja. Moramo naterati ove ljude da se pokrenu, i to smesta i brzo.

1. Moramo u zaklon.

2. Bogomoljka - oni ne razumeju.

3. Ne mogu da shvatim tolike gubitke.

Naravno da se osećam jednako ugroženim kao i vi zbog ovog užasnog načina na koji se izjalovljuju mogućnosti. Mogli su poći putem kojim smo im savetovali da pođu, tamo na onom mestu - kako se zvalo? Greben Izgubljene Majke, tako se zvalo. Da su poslušali, skoro sigurno bi stiglo Kaze. Tačno se sećam da je tamo, u blizini, bila Kaza. Nialdi, tvoje sećanje na veličanstvene stare dane bolje je od mogeg. Kako se ta Kaza zvala?

Oaza Goldston. Često sam blagosiljao to mesto zbog njegove posvećenosti našoj stvari.

E, da, ljubak događaj, sigurno. Bilo ih je tako mnogo u ta lepa vremena, kada smo imali postaje na odgovarajućim razmacima između Citadela. Kakvo bogatstvo! Putovali smo bez straha koji bi nam grickao pete, nikada se ne trudeći da nosimo vodu ili zalihe, jer smo znali da ih ima dovoljno na samo maloje daljini, u Kazama i Citadelama gde...

1. Drži se teme.

Vrlo dobro, Bade. Ne moraš da se brecaš. Kako ja vidim stvar, sa preostalim mapama i dalje bismo mogli da se vratimo istim putem i potražimo Oazu Goldston. S obzirom na to koliko su mape mrljave i oskudne, naravno da ne mogu biti siguran, ali moji proračuni...

Pogrešili su daleko više, Arture, time što su zanemarili reči našeg Bratstva. Najviša zapovest koju sledimo iz naših prvih dana ovde - ne, još iz Većite Istine koja nam je ukazana pre mnogo nezapaćenih eona - svakako

pokazuje da ovo lutanje po divljini koju su naèinile maške predstavlja pogrešan put ka konaènom izbavljenju svih nas. Moja polumrtva braæo, ako treba da hodamo zemljom snažni i potpuni, moramo se držati zajedno.

Uvrediaæu se zbog tvog zakeranja, Nialdi. Ne porieëm tvoje medicinsko umeæe i duboko ga poštujem, ali...

Ja sam i duhovni vođ Porodice! Pretvoren sam u Aspekt iz oseæanja moralnosti, a ne samo...

1. Prežvakavanje nije isto što i mudrost.

2. Držite se onoga što sada možemo.

Ono što moramo, dragi moj mali zbunjeni prijatelju, jeste da preuzmemo vođstvo. Ova jalova pustoš u kojoj tako ponizno bitišemo pravo je prokletstvo! Naša sve malobrojnija Porodica još nosi naše èasno ime i još je sposobna da dostigne visine u kojima je nekada obitavalo èoveèanstvo...

1. Kako æemo?

2. Sve je bolje od ovoga.

3. Možda da napravimo brod.

4. Poslednji smo izgubili pre dve stotine šezdeset devet godina.

Suviše si požurio, Bade. Sasvim sam svestan mehanièkih grozota koje su izazvale gubitak poslednjeg od zvezdanih brodova koji su nas doveli do ove košnice gargantuanskih...

Mašinski ðavoli! Ne koristi druge sladunjave izraze za njih, Arture! To su prokleti...

1. Teško je napraviti brod.

2. Najpre moramo da napravimo Citadelu.

3. Danas niko ne zna kako se prave brodovi.

4. Vas dvojica ne prièajte tako brzo.

5. Ja sam samo Lice, da znate.

Sve to se odvijalo u rastrzanim deliaima modre vreline. Kilin je nepomièno ležao.

Negde duboko u njemu osetljivost i volja bili su razdvojeni, dok su žice pokušavale da se ponovo sklope. Toplotni glasovi su se stapali sa ledenim drhtajima u bubnim opnama. Njihova usputna rasprava odzvanjala je toplotnom zvonjavom - uskomešanom, rasplinutom, nepovezanom.

Pokušao je da se usmeri i preotme kontrolu nad vidom. Kvadrat u levom oku ispunio se sivkstim zraèenjem praskozorja i iskrzanom, oblom ivicom kamena.

Oseæao je glasove kako se povlaèe, govoreæi sve brže. Njegova onemoæala, delom zaslepljena èula prevodila su njihov govor u sve slabije toplotne šifre. Grubi naleti toplote i hladnoæe preletali su mu, jeèeæi, preko grudi i vrata. Artur, Nialdi i Bad nisu želeli da se povuku nazad u svoje tesne æelije. Zvali su ga.

Pokaj se, ti koji uæutkuješ reè i mudrost što potièu od tvojih otaca! Da se nisi usudio...

Verujem da bi mogao, Kiline, da nešto i nauèiš iz ove rasprave. Garantujem ti da ti je potrebno da se uzdigneš i pogledaš šta se dešava, ali verujem da æeš ustanoviti kako je veliki deo onoga o èemu govorimo povezano sa situacijom u kojoj se sada nalaze obe Porodice. Moramo da razradimo strategiju na osnovu pažljivih procena potencijala i rizika, ukljuèujuæi...

1. Slušaj, Kiline, mogu da razmišljam umesto tebe.

2. Daj mi vremena i moæi æu da rastavim tu Bogomoljku.

3. Da vidim kako radi.

On ih odgurnu i potisnu u njihova ležišta.

Kilinu u vidno polje upade æoškasti blok svetlosti. Slepilo beše išèezlo, i spoljašnji svet se sruèi na njega. On okrenu glavu i ugledao suhu ravniciu kako se izdiže i uvija, protežuæi se. Porodica je spavala. Jedaè je predstavljao maglovito ljubieasto zraèenje nad dalekim planinskim vrhom.

Kad su mu Aspekti vratili sposobnost procene prostora, osetio je prašnjavi miris savane, pomešan sa jasnim ljudskim mošusom. Uši su mu zapucketale, i propustile do njega šaputanje vetra.

Aspektima je trebalo vremena da direktno osete svet, umesto da se

koriste običnim ostacima. To ih je sprečavalo da postanu suve, trijeve ličnosti, spore u reakciji, jedva nešto bolje od drevne knjige iz biblioteke. Kada je Kilin bio budan, dobijali su isečke iz sveta, sedeći tik iza njegove svesti. Dok je spavao, mogli su da mu podignu one kapke, da uhvate pogled na ono što im je pružalo neophodnu dozu iskustva. I nisu mogli samo to. Slušali su preko njegovih bubnih opni, okušavali njegovim ćulima - a u isto vreme su mogli i da ga izoluju, osiguravši mu dubok san.

Aspekti su žudeli za navalom opažaja, jer to je bilo jedino što su imali od života. Kada se probudio, Kilin više nije mogao da požuruje stvari. Morao je da ih pusti da se polako povuku, tužno napuštajući svako pojedino ćulo, povlačeći se u svoje crne ćelije skladišta ćipova.

Te poslednje noći Kilin je oslobodio dva Aspekta, Artura i Nialdija. Oni su bili najsnažniji i trebalo im je najviše šetnje.

Bad, Lice inženjera kojeg je ubila Njuška pre više stoleća, bio je moćna ličnost uprkos svojim ograničenjima.

Lica su bila delimični snimci mrtvih. Mozak, lišen kiseonika, ili ćiji je nervni sistem bio pod teškim šokom zbog smrti, nije mogao biti u potpunosti aspektovan. Daleko je teže bilo izvući ličnost iz uma koji klizi u moćnu tamu. Porodica je u takvim slućajevima spasavala samo strućnost i umeća mrtvih.

Tako snimljeno Lice imalo je neki neodrećeni prizvuk originalne ličnosti, ali skresane i sporomisleće. Bad je bio sjajan prevodilac znakova maški. Ćak je savladao i neke jezike maški, u vreme kada je ćovećanstvo bilo u dodiru sa otpadnicima maški. Kilinu je ćesto dodijavala sporost Lica. Ponekad bi pomislio da Bad nije ćak ni Lice, nego da pripada najnižem nivou, Analozima. Ipak, Bad se pokazao korisnim u pronalaženju ulaza u maške ili u proceni namene pojedinih njihovih delova.

Kilin ustade, osećajući da su mu mišići zgrćeni. Jućerašnji užasi danas se behu pretvorili u bolove. On trepnu levim okom i prizva topo prikaz Porodice Bišop. Tobijev narandžasti simbol govorio mu je da dećko još spava, na pola puta uz zaklon jaruge. Dobro. Dećaku je potreban odmor.

Kilin ukrućenim korakom poće ka dalekom jezgru Porodice. Svi se tokom noći behu rasuli. Dve Porodice bile su se raćirile niz greben i u dolini ispod njega, na sat ubrzanog marša od lećine unićtene Bogomoljke. Svaka lovna maška iz grupe Marodera nabasala bi na najviše nekolicinu, a to bi uzbunilo ostale. Kilin je postepeno, dok je koraćao, ukljućivao svoje funkcije, vraćajući se u stanje pune upotrebe ćula. Pri spavanju na otvorenom, najbolja odbrana koju su imali bila je da iskljuće sve unutrašnje sisteme koje bi maške mogle da nanjuše. Dok je zaobilazio vetrom izlokano stenu, on oseti prijatno ping povratka svih sposobnosti.

Trgao se kad je iz neverovatno tesne jaruge izronilo neko obliće. Bila je to Šibo.

"Kako si se uvukla tamo?"

"Sklupćala se. Bezbednije." Oći su joj bile crvene od plaća, ali na licu nije bilo drugih tragova.

"Je li bilo problema noćas?"

"Ne."

"Straže su videle nešto?"

"Ne."

Kilin je želeo da razgovara sa njom, ali um mu je bio sav uskovitlan i prazan. Njeni jednosložni odgovori nisu podsticali razgovor.

"Kad god se budim, plaćim se da neću moći da pokrenem svu svoju opremu."

"Da."

"Dosad sam, ipak, uvek uspevao", nastavi on trapavo.

"Da."

"Jesi li ti ikiada imala jutarnje kvarove?"

"Da."

"I popravila si ih?"

"Moje Lice."

Nije bilo ćak ni onog dodatnog Mmm-hmm, koje bi mu pomoglo da nastavi. Ipak, nešto u njoj ga je teralo da traći šta bi joj još rekao. Njeno sjajno

načinjeno oružje govorilo je o sposobnostima koje u Porodici Bišop nisu postojale. a njena hladna, samodovoljna sigurnost naprosto je budila radoznalost.

On pokaza svoje levo oko. "Koji vam je broj?"

Šibo trepnu, jednim okom se odsutno zagleda u prikaz Porodice, i odgovori trenutak kasnije. "Osamdeset sedam."

Po pauzi je bilo jasno da je čekala da joj Aspekt ili podličnost daju broj, isto kao i njemu. "Porodica Bišop svedena je na broj od jedan šest šest. Juče smo izgubili njih dvanaestoro."

"Porodica Ruk dvadeset šest."

Zastao je dok je Artur računao umesto njega. "Ukupno trideset osam mrtvih. Prokletstvo!"

"Zajedno nas ima dva pet tri."

"Dobre, jadno. A od dva pet tri stvarno ih radi možda stotinu. Ostali su povređeni ili stari ili deca, kao Tobij."

Ona zaklupa glavom. "Dobro. Deca."

Kilin shvati šta time misli da kaže. "Dobre. Barem Rukovi imaju decu. Kod nas se posle propasti rodilo devet beba. Dve su bile mrtvorođene. Ostale su bile preslabe ili deformisane ili su umrle na maršu."

Neko vreme su ėutke hodali. Roditi se na maršu sa bilo kakvim nedostatkom značilo je da ėe majka ubiti bebu. Kilin nije želeo da tako završe razgovor. Disao je malo dublje od napora da održi korak sa njom. Kretala se brzim, efikasnim pokretima mišićavih nogu. Spoljkostur joj je zujao kao neobično mehaničko ljubimče.

On pokuša ponovo. "Pitam se zašto Bogomoljka nije juče pogodila ni jedno dete."

Dok je Porodica Bišop izgubila sve osim Tobija, Rukovi su, srećom ili pomoću neke nagonske veštine, uspeli da od Marodera sačuvaju nekoliko mladih... Ali, nisu imali bebe.

"Manja meta."

"Mislim da nije to."

"Zagonetka." Šibo odmahnu glavom pred novom nerazumljivom osobinom maški. Bogomoljka je potpuno ubila najstarije iz dve Porodice. Neki su govorili da stariji ionako prvi umiru, i da je Bogomoljka samo prodrila kroz zgusnutu masu nakupljenog i još uvek trijumfalnog susreta Porodica, napadajući ljude kao da im razabira godine. Moasa, starica koja je najbolje umela da prevodi maške, takođe je bila ubijena.

Bogomoljka kao da beše namerno preskočila lake, mlade mete, ėak i kada su stajale tik kraj onih koji su upravo pali. Kilin je sumnjao da je takvo gađanje moguće u kovitlacu naglo preplašenih, razbežanih ljudskih stvorenja. Ipak, bilo je lakše misliti da je opstanak dece velika sreća, a ne još jedna neprijatna i nerazumljiva hotimičnost Bogomoljke.

Stigli su do zbijene grupe ljudi iz obeju Porodica. Tiho su seli, pokoravajući se starom pravilu da niko ne stoji dok god je odmor moguće. Kilin je osećao kako mu se mišići potkolenica istežu, još uvek puni noćne hladnoće.

Nialdi mu beše objasnio kako da iskoristi pritisak u lobanji i kićmi da nadvlada napor. Ipak, stare veštine nisu mogle da ponište svu štetu.

Ledrof je nepovezano razgovarao sa jednim pripadnikom Rukovih, ali Kilin nije uspevao da skrene pažnju sa piramide oko ėije osnove se behu okupili. U sumrak je pomagao da se pronađe i dokotrlja stenje za nju. Ėetvorostrana piramida izdizala se sa tla doline, sa štrčućim grubim ivicama. "Loš posao", promrmlja za sebe.

"Nebre. Dobro je", šapatom ga ispravi Šibo.

Stranice su mogle biti glatkije, a i uglovi su bili nejednaki, ali Kilin ipak oseti toplinu zbog njenih reći. U poslednje vreme je retko dobijao pohvale. A osećao se i pomalo ponosnim što je radio u polutama, samo on i još petorica dovoljno snažnih. Porodice behu zajednički prenele potpuno mrtve, što je većinu potpuno iscrplo. Kada je Ledrof naredio zaustavljanje u ovoj dolini, neki su cvileli da je prekasno, da su suviše umorni da urade sve što treba. Kilin, Cermo i nekolicina Rukovih samo su odmahnuili glavom, zanemeli pred

tolikom mlitavošću, i obavili ono što su znali da mora biti obavljeno.

Piramida je poëivala nad potpuno mrtvima, zaštitnièki ih pokrivajuæi. Nikakva obièna maška u prolazu neæe moæi da razruši ovo ljudsko groblje. To pravilo bilo je staro više vekova. Predstavljalo je poslednje utoèište iz vremena kada je još postojala nesigurna ravnoteža izmeðu ljudskih Arkologija i mašina.

Mrtvi æe poëivati u miru. Kilin je bio umoran i uvlaèio je svaki dah kao da mu i za to treba poseban napor. Ali, bio je ponosan što se držao starih obièaja. U mislima mu se pojavila nejasna slika, mnogo veæa piramida na žutomrkom pesku, kako se zariva u bledoplavo nebo. U poreðenju sa njom ljudi koji su je gledali izgledali su kao patuljci. Èak i isklesani kameni blokovi od kojih beše naèinjena bili su veæi od èoveka. Video je to ranije, jer za trenutak mu je lebdela pred oèima i prilikom ranijih pogreba, pristižuæi nezvana od nekog dubokog Aspekta. Nije znao gde se nalazi ta ogromna piramida, velièanstvena u nemom i veènom prekору onome što je sustiglo ljude koji su poëivali u njoj.

"Kiline?"

U Ledrofovom glasu oseæala se blaga nervoza i Kilin shvati da nije odgovorio na nekoliko poziva.

"Oh, da?"

"Bogomoljka. Šta misliš, koliko æe trebati dok je serveri ponovo sastave?"

"Nikad, nadam se. Mislim da smo sve sredili."

"Slažeš se, Šibo?" upita Ledrof.

Ona odmahnu glavom. "Ne znam ja te stvari."

"Ne možeš da kažeš?" Ledrof kao da je bio uvreðen što niko ne može da mu pruži jasan odgovor.

"Nismo pokvarili svaki deo", nastavi Kilin. "Nije bilo dovoljno oružja."

Èovek po imenu Fornaks nagnu se napred. Kapetan Rukovih beše juèe poginuo, a ovaj èovek kao da je sasvim prirodno došao na njegov položaj. Bio je usukan i žilav, sa pogruženim izrazom lica kao da je video previše stvari koje nije želeo, i pri tom zna da æe ih videti još. Duge bore poèinjale su mu tik ispod oèiju, nalik na reke sa mnogo pritoka na obrazima. "Ta Bogomoljka... Misliš da je samo prolazila ovuda?"

"Može biti", odvrati Ledrof. "Na jednu smo veæ naleteli."

"Ista Bogomoljka", primeti Kilin.

Fornaks se namršti, kao da ne želi da mu poveruje. "Sigurno?"

"Od prve sam uzeo parèe noge. Ovoj je nedostajalo parèe."

"Možda je imala nezgodu", primeti Ledrof.

"Prokleta èudno", nemarno odvrati Kilin.

"Mi nismo sretali Bogomoljku", reèe Fornaks. "Mada sam èuo nešto slièno, od moje majke."

"Bogomoljka je pobila Najtove", promrmlja Šibo.

Fornaks je delovao zbunjeno. "Rekla si Hodaèi, Kopljanici, Zveèarke. Okružili su vas Najtove, zar ne?"

"Bogomoljka ih je vodila", mirno odgovori Šibo. "Hvatala je one koji su izbegli."

"Znaèi, Bogomoljka je vodila grupu Marodera?" upita je Ledrof.

Šibo æutke klimnu glavom.

"Kako si ti pobegla?" upita je Kilin.

"Zavukla sam se u stenje."

Kilin se seti gde je spavala. "Kada je to bilo?"

Ona zastade, oèito pitajuæi Aspekta. "Šest godina, 'prilike."

Pogledao ju je sa poštovanjem. Godinama je živeo potpuno sama. "Znaèi, Citadela Najtovih stradala je u isto vreme kada i naša. Mi to zovemo Propast."

Fornaks klimnu glavom, mraènog pogleda. "I našu. Zadržavali smo Marodere dva dana. Potom su nam porušili zidove i isterali nas napolje."

"Mi smo izdržali tri dana", reèe Kilin. "Bilo ih je koji su govorili da su u daljini videli nešto veliko, veliko kao Bogomoljka."

Fornaks uzdahnu. "Tu se lako greši. Ima mnogo strašnih prièa. Zašto bi

Bogomoljka bila tamo? Hrpa šipki i buriæa. Ne izgleda kao neki borac."

"Brza", dobaci Šibo.

"Ja mislim da je samo imala sreæe", primeti Ledrof. "Uhvatila je Fani u lošem trenutku. Kilin ju je sredio jednim metkom, seæate se?"

"To sam ja imao sreæe, a ne Bogomoljka."

Ledrof sleže ramenima. "Naskoèila je na nas kad nismo pazili. Sastanak Porodica."

Šibo ponovo odmahnu glavom, polako i tužno, ali opet nije ništa rekla. Fornaks ju je pažljivo gledao, kao da mu je suparnik. Kilin je znao da to nije moguæe, jer, ma koliko bila dobra, Šibo od davno nestalih Najtovih nikada ne bi mogla da postane Kapetan Rukovih. Znaèi, Fornaks verovatno upravo saznaje stvari za koje ranije nije èuo, iako je Šibo veæ duæe vremena bila sa Rukovima.

To nije èudilo Kilina. Ona je govorila samo najneophodnije stvari. Veæ je èuo od Cerma da je živela sama, u senkama fabrike maški, kada su Rukovi tuda naišli. Primili su je, ali Najtovi su živeli drugaèije. Jela je, radila, marširala i volela se na svoj naèin - zapravo, uopšte se nije zbližila sa Rukovima. Fornaks je to znao.

"Bogomoljka ima mozak u svim svojim delovima", primeti Kilin. "Zato smo pokvarili sve što smo mogli."

"Takvu mašku još nismo sreli", reèe Ledrof. "Ali, sada smo je sredili."

Šibo ponovo odmahnu glavom. "Bogomoljke imaju zamenu."

Fornaks iskrivi lice u izraz odbijanja. "Èime? Razbacali smo delove na sve strane!"

"Možda joj nešto donosi delove", zamišljeno primeti Kilin. "Možda èak i umove."

"Lakše je poslati novu Bogomoljku", odvrati Fornaks.

"Ne, ako je naroèito napravljena."

"Za šta?"

"Za lov na nas."

Fornaks se podrugljivo udari po kolenima. "Svi Maroderi nas love."

"Maroderi obavljaju poslove, ne traæe samo nas", primeti Kilin. "Ako nas vide, prate nas. Napadaju, ako im doæe zgodno. Ne umeju da šalju iluzije pravo na nas, kao Bogomoljka."

Fornaks šmrknu i sleže ramenima. "Èujbre, znam da si ti sredio Bogomoljku."

"Dvaput", dopuni ga Kilin.

"Dobro. Ali nema razloga da praviš gužvu od toga."

Kilin steæe ruke u pesnice i natera sebe da oæuti. Nije bilo smisla poèinjati raspravu između Rukovih i Bišopovih.

"Šta misliš, kako je znala da nas ima toliko na okupu?" upita Ledrof, oèito u želji da zagladi stvar.

"Naterala", odgovori Šibo.

"Šta?" upita Fornaks.

Pogledala ga je oèima skoro biserno belim, na dugo preplanuloj koži boje prozirnog mahagonija. "Naterala nas je da se sretnemo."

"Naše dve Porodice?"

"Dobre."

Fornaks se glasno usprotivi. "Nebre, nikako! Pre dva dana smo videli Baba Jagu. Pošli smo ovamo da je izbegnemo. Videli smo Zveèarku kako prelazi daleki greben, tamo na jugu. Samo sluèajno smo pošli niz onu dolinu, kako bismo se udaljili od Zveèarke pre nego što ponovo skrenemo na jug. Prosto..."

Još dok je govorio, shvatio je i zaèutao. Nastupilo je dugo æutanje, dok je Kilin polako razumevao istinsku neizmernost onoga sa èim se behu suoèili. Bogomoljka je koristila Zveèarke i Baba Jage i sve ostale Marodere. To je svakako ukljuèivalo i ono što ih je uhvatilo u Valovu i potpuno ubilo Džejka. Samo da bi poterala Bišopove prema Rukovima, i u trenutku njihovog susreta obavila žetvu smrti.

Džejk je predstavljao mali gubitak, u poređenju sa katastrofom koja se sruèila na njih u trenutku najveæe ljudske ranjivosti. Radost susreta i

topline novih ljudskih veza koje ih, na kraju krajeva, i èine ljudima. To je, u jednom grotesknom trenutku, bio pun pogodak, a sada su preživeli nosili unutrašnje ogorèenje bola što se suviše dobro seæaju tog trenutka, jetkog sjedinjenja veselja i užasa - a i to sjedinjenje æe imati svoju cenu. Kilin je bez razmišljanja oseæao da Bogomoljka razume ljude mnogo bolje od svih ostalih maški. Znala je kako da ih rani u samu liènost, u postojano oseæanje zajedništva. I zato je bila mnogo opasnija od svakog veštog Kopljanika ili Brka.

2.

Dve Porodice su tog jutra odluèile da nastave svaka sa svojim Kapetanom. Jedan Kapetan bi znaèio jednu Porodicu. Izgubiti èitavu Porodicu iz Plemena bilo bi nedopustivo. Osim toga, ni jedna Porodica nije htela da prihvati zvanièni prestanak svog postojanja.

Razgovor je trajao satima. Ledrof i Džoslin pregovarali su sa Rukovima o punom Svedoèenju, pošto Rukovi nisu imali Kapetana. Prikupili su sve fraze i rituale i druge detalje, ne izostavljajuæi ni jednu reè ni pokret. Svaki korak je nosio istu liturgijsku težinu i ozbiljnu, pažljivu detaljnost kao i u mnogim ranijim stoleæima. Bilo je u tome tihe, beznadežne i predusretljive utehe. Ljudi su koristili uoblièavanje i glaèanje fraza kao pribežište iz grubog sveta u kome su živeli. Prièanje prièa, uglaðena veština govora - to je èinilo kiæenim i ljupkim ono što bi inaèe i logièno bilo samo brz i jednostavan posao. I to im je za trenutak pružalo prijatni zaklon ogromnog ljudskog nasleða, makar da su ga samo napola pamtili, zamagljeno i puno praznina. Nadugaèko su razgovarali, uživajuæi u tome.

Takvi razgovori su se u Citadelama odvijali posle više meseci detaljnih priprema. Svedoèenje je nekada bilo sveèana ceremonija u visokim, metalom obloženim kriptama. Sada su voðe razgovarale èuèeæi, èešuæi se i pokriveni prljavštinom, oko grube piramide za novopremiñule. Nekada su svaku Porodicu èinile hiljade ljudi. U ovom plemenskom razgovoru niko nije izgovorio ni reè kojom bi priznali koliko su se smanjili.

Rukovi su izabrali Fornaksa za Kapetana. Trebalo je da mu u èula ugrade topo prikaz Porodice Ruk, što je bila tradicija. No, žena koja je znala kako se to radi bila je mudra stara tehka po imenu Kuiper, a ona je juèe poginula.

Fornaks i Ledrof se izgleda nisu dobro slagali. Složili su se da Porodice treba da krenu. Bilo je opasno ostati blizu Bogomoljkinog leša, èak i pošto je bio potpuno onesposobljen. Maroderi u prolazu moždab i mogli da je oprave. A mogla bi se u blizini naæi i još neka Bogomoljka.

Kilin je oseæao nejasnu nelagodnost, jer izgleda da niko nije shvatao bitnu razliku između nje i drugih Marodera. Bogomoljka je umirala, ali se ponovo dizala. Kao da je bila projektovana za upornost, za nepopustljivost i veèitu energiju, a naroèito za pronalaženje ljudi.

Samo ljudsko ogranièeno oseæanje za kategorizaciju moglo ju je svrstati zajedno sa Maroderima, kao da Plemena ne žele ni da joj jezikom priznaju visok nivo, daleko veæi od svih ostalih progonitelja èoveèanstva. Mada su znali za ogromne gradove maški, za neverovatne graðevine i neizmerne poduhvate, nešto u ljudskom duhu ih je spreèavalo da dodele ime ili znak neizrecivoj snazi koju je Bogomoljka mogla da oznaèava.

Niko nikad nije video ništa nalik na Bogomoljku dok su skupljali otpad, prepadali servere ili lovili sitnice iz gradova maški. Nije pripadala klasi radnika. Za razliku od Marodera, izgleda da nije obavljala nikakav vidljiv posao. Izgleda da je ništa nije zanimalo, osim lova na ljude. Kilinov otac beše pre nekoliko godina video nešto nalik na Bogomoljku, i uspeo da to preživi i da podnese izveštaj o tome. Legende Plemena govorile su o raznim, retko viðanim maškama, prenoseæi se kroz stoleæa nestalih sakupljaèkih pohoda i užasnih trenutaka u kojima mnogonoga oblièja prolaze dalekim obzorjima. Te visoke maške ostavljale su za sobom uništene živote i sejale potpunu smrt, ali ostavljale su Porodicama i nešto mnogo opipljivije - tradiciju uroðenog užasa, i avetinjskog i neporecivog, živog u suvim i sigurnim seæanjima Aspekata koliko i u govorkanjima o susretima koje je tek po neki èovek uspevao da

preživiti.

Kilin nije mogao da poveruje kako se sve to odnosi samo na Bogomoljke.

Njemu je otac mnogo puta ponavljao dugu litaniju o vrstama Marodera.

Spora, zvučna preciznost njegovog glasa govorila je o visokoj ceni što su je ljudi platili za svaku reč iz nje - cenu koju će, ako se zaboravi makar samo za jedan strašan trenutak, morati ponovo da plate.

Kilin je sada poznao tipove Marodera i iz iskustva na otvorenom. Ipak, najsnažnije se sećao žalostivog spuštanja očevog glasa, dok je sinu prenosio drevna predanja i umeće. Glavno kod svih tuđinaca je to što su nam tuđi, rekao mu je bezbroj puta. Potom bi se mračno nasmejao i nastavio: Planiraj da će te iznenaditi.

Najstrašnija je bila činjenica da svi Maroderi ubijaju samo usput. Čak i Kopljanici, opaki, sitnih očiju, brzi kao strela, bili su samo zaštitnici fabrika i napadali su ljude samo u blizini postrojenja.

Jedino se Propast nije slagala sa tim pravilom. Možda je bilo i prikladno što je njegov otac pao u Citadeli Bišopovih, jer time se okončalo jedno razdoblje. Kilin nije video očevu smrt; uhvatio je samo kratke i iskidane reči preko koma dok je bežao sa Tobijem, a kasnije je čuo spiskove nestalih. Tako su se detalji, za koje je možda i bolje ne znati, pomešali sa mnogim drugim pitanjima, lebdeći u sumraku svega neizbežnog.

U osvežavajućem prepodnevnom vazduhu pokupili su imovinu mrtvih. Kilin je našao mehurasti ranac načinjen od neke svetlucave materije maški, kakvu nikad ranije ne beše video. Uštedeo mu kilograme tereta, a i fino mu je prijanjao uz pojas, kukove i ramena. Svaki od mrtvih beše ostavio svoju zalihu sabijene hrane i flaša sa vodom, što je bio daleko najkorisniji deo svačijeg nasleđstva.

Kilin je stajao i žvakao smotuljak žilave gume koju je nosio Stari Robert. Posmatrao je Čerka kako se oprema ugljo- aluminijumskim kompletom kompresora za cevanice, gužvajući mašmetal kako bi ga uvukao u sare čizama. Drugi su nosili improvizovane doskokače za kukove i dvoslojne kacige, tovarući na sebe opremu; ali, Kilin je znao da će je pobacati u roku od nedelju dana, kada se pokaže preteškom ili nezgrapnom. Kilin odavno beše rešio da nosi samo hranu i težnost, a da sve ostalo zanemari. Dva puta je već lomio rebra pri padu, jer nije nosio štitnik za grudi.

Dok su ostali prilagođavali opremu, Kilin se odmarao, sa mrežastom jaknom pod glavom umesto jastuka, spreman da podsmešljivo odmeri meke valjke koje su mnogi vukli sa sobom radi spavanja. Morao je da zabrani Tobiju da se natovari kompletom za kuvanje. Bila je to uistinu sjajna stvarica, mudro načinjena u neka davna vremena od savitljivog metala. Gorela je vrelin plavim plamenom. Ipak, dečak bi s njom bio preopterećen, a Kilin nije imao pojma ni kako da nađu potrebno gorivo. Ionako su retko jeli kuvanu hranu. Maroderi su, kako se činilo, mogli da namirišu isparenja preko pola Snegobara.

Kako se približavalo podne, Porodice su se polako pribirale. Pošto se behu posavetovali sa svojim Aspektima, Ledrof i Fornaks raspravljali su kojim putem da se pođe. Kilin se nije mešao. Džoslin je stalno podržavala Ledrofove ideje, a i drugim sitnim znakovima pokazivala je da je njena veza sa Kilinom za sada, u najboljem slučaju, bila zamrznuta. Kilin sleže ramenima, mada se osećao pomalo povređenim.

Porodice su bile nehatne; emocionalno opterećenje od juče beše ih učinilo setnim i sporim. I Kilin se tako osećao. Pomešalo se to sa mamurlukom, od male prozirne boce mirisnog voćnog vina koje je našao kod tela Hede, jedne Rukove. Podelio ga je sa troje Rukovih i Šibo. Čak i jedna čaša meke žućkaste težnosti bila je strašno jaka. Nije mnogo otpio, ali ipak se stideo što je ponovo posegnuo za pićem. Sve jača glavobolja širila mu se preko čela i zarivala mu se u oči. To ga je podsetilo da ima problema sa gledanjem na veliku daljinu, pa je pošao u potragu za Angelikom.

Ona kao da je jedva dočekala njegovu molbu, pa je odmah izvukla alatke. Kilinu se uvek nekako dopadalo osećanje kad ga neko obrađuje, dok se logorska vreva polako pojačava. Opuštao se u mekom dodiru ljudskosti i umirujućem tempu

svakodnevnih postupaka.

Sedeo je nepomičan kao kamen, kad je u blizini primetio ženu. Angelika ga je čekala po opremi za daleko gledanje na zadnjoj strani vrata. Nije mogao da okrene fiksiranu glavu, ali je uspeo da malo pomeri oči. Žena je bila neprirodno mirna. Još malo je pomerio oči. Čak i od toga Anđelika je zastenjala i promuklo ga opsovala. Ona je bila poslednji Bišop koji je išta znao o opremi za daleko gledanje. Izvršila je nekoliko podešavanja, zatvorila poklopac od telometala i grubo ga munula u rebra nekom šiljatom alatom. Kilin jeknu.

"Samo sam ti proveravala reflekse", mirno mu saopšti Angelika.

"Izgledaju dobri."

"Nije nego."

"Sledeći put sedi mirno." Angelika se iskezi i udalji se, dok su joj hromirane dokolenice odbijale oštru Deniksovu svetlost.

Kilin protrlja vrat i isproba oči usmerivši pogled u onu ženu. Bila je od Rukovih, mlada i vrlo mišićava. Crna kosa joj se kovrdžala na slepoočnicama kao garava oluja, štrčala u nejednakim pramenovima. Pogledao ju je u oči i ugledao u njima crnoplave niti prepletene sa purpurnim krvnim sudovima. Sedela je kruto, nepomično, nakrenute glave kao da osluškuje nekog nevidljivog.

A tako je i bilo. Usne su joj se brzo i bezglasno micale, kao da pokušava da nadglasa oluju Aspekata koja je besnela u njoj.

Kilin odavno nije video nekoga toliko opsednutog, još od propasti kod Velikih Alisinih Izvora. Ženine usne bile su vlažne od pljuvačke. Leva ruka počela je da joj poskakuje, i za trenutak kao da je treperenje desnog kapka odgovaralo pokretima ruke.

Kilin posla poziv Fornaksu; on je trebalo da se postara za svoju Porodicu. U to mu priđe Tobi, već natovaren rancem, i zagleda se u ženu.

"Ajao, klovn", reče on.

"Nemoj tako govoriti", odvrati Kilin, pažljivo posmatrajući ženu.

"Baš ju je uhvatilo."

"Bilo dobro."

"Ne izgleda tako."

"To se moglo i očekivati."

"Ja to ne očekujem."

"Aspekti umiru zajedno sa svojim domaćinom, znaš već. Imaju pravo da se uplaše."

"Šta to rade?"

"Ako se upaniče, počinju da govore svi u glas." Kilinu je i samom bilo čudno što kao da se izvinjava zbog nećijih tuđih Aspekata.

Tobi je bez stida, zapanjeno zurio u devojku. "Zar ne može da ih isključi?"

"Ne, ako se oslobode svi odjednom."

"Zašto je prevrnula oči?"

Ispod kapaka se videlo više beočenja nego dužice, a i usne joj se, u grču, povukle sa požutelih zuba.

"Prokletstvo! Gde je Fornaks?"

On dotače ženino lice. Bilo je lepljivo i vlažno.

"Vidi joj ruke." Tobi kao da nije umeo da se zabrine.

Kilin se osvrnu; nije video Fornaksa, već samo nekolicinu Rukovih, kako gledaju ka njima. "Otimaju joj velike delove čula. Žive kroz njih."

"Mogu li da nas vide?"

Kilin je oklevao. Nije želeo da Tobi počne da ovako misli o tome, pogotovo ne posle svega što se već beše desilo. Ipak, dečko će se ionako pitati, pošto je već video. "Aha. Kada Aspekti postanu ovakvi, obaraju naše filtere. Puštaju da sve utiče u njih. Pokušavaju da zgrabe što više sveta, dok god mogu."

"Ubre..."

"Ali, ako preteraju..."

Žena iznenada skoči na noge i počne mahnito da igra, visoko podižući noge, izvijajući ruke pod nemogućim uglovima. I noge i ruke bile su joj u

vazduhu gotovo u isto vreme, stvarajuæi neobiène lukove i ritmove. Potom pade na zemlju. Noge je behu izdale, ali je nastavila da igra, divlje se ritajuæi po prašini i stenju, Nekim neverovatnim naporom uspela je potom da se ponovo uspravi, i dalje mahnito mašuæi nogama. Èitavo telo joj se uvijalo neverovatnom brzinom, prateæi svaki pokret ruku i nogu. Znoj je prskao sa nje, ali joj je lice, ipak, ostajalo nepokretno. Sve èešæe je treptala, kao da joj stroboskop preseca vid, i oèi su joj se još više prevrnule. Otvorila je i usta. Duboka, grlena pesma. Tonovi su se slili u jeèanje, dok je igrala sve bræe, podiæuæi oblak prašine.

Tobi se povlaèio, prepadnut, a uglovi usta behu mu se opustili od straha i strepnje. Kilin ga gurnu još dalje, a onda skoèi æeni na leða; meðuim, ona se izvi, i dalje nastavljaæuæi da igra, istovremeno zamahnuvši na njega otvorenim dlanovima. Njeno desno stopalo ga pogodi u koleno zamahom koji je bio deo neke figure, i on se brzo povuèe, osvrnuvši se. Porodice su trèale prema njima, ali nigde nije video Fornaksa. Brzim zamasima nogu, æena je uspela da se ponovo uspravi; poèela je da skaèe sve više i više, praveæi, uz pomoæ èizama, snaæne, preterane piruete. A onda, iznenada, ote joj se sopranski krik.

Kilin se ponovo baci na nju. Ovog puta ju je uhvatio dok se i sama spremala za novi veliki skok. Otvorio je maleni kapilarni otvor na njenom ramenu, a onda je naglo, leðima, povuèe preko svog kuka, spreèivši je svojom težinom da se kreæe dalje.

Kapilarni prikljuèak bio je prastara odlika svakog ljudskog biæa. Bio je ugraðen u samu ljudsku DNK, pruæajuæi neposredan pristup do mozga. Za njegovu upotrebu bili su potrebni precizni alati, dok se za samo otvaranje traæila paæljiva priprema. To je bio najprecizniji telesni otvor.

Kilin zabi u njega prst.

Æena urliknu, isteæe se - i opusti se.

Tobi mu pomoæe da je spuste na zemlju. Kilin potom zatvori kapilar, i baš je uvrtao poklopac na mesto, kada se nad njim prolomi Fornakov glas. "Ne otvaraj to. Zar ne znaš... pa to je En! Jedna od naših!"

"Dobre", odvrati Kilin, ustajuæi. "Neæu ga otvarati."

"Ti... pa ti si ga veæ otvorio!" Fornaks je bio uæasnut, i blede usne mu se zgrèiæe nad retkom bradom.

"Morao. Aspekti su je zaposeli."

"Mogao si..."

"Da je pustim da se povredi, da istegne miæiæ, da pokida zaptivku.

Naravno."

Fornaks pobesne. "To je stvar Porodice Ruk!"

Kilin shvati da æe se Fornaks dræati principa i da se u tom trenutku pokazuje kakav je èovek. "Dobre, i izvinjavam se."

"Stavio si prst..."

"To ih obièno zaustavi."

"Mogao si izazvati ošteæenje uma!" Fornaks je i dalje besnio, nesposoban da se smiri iako je dobio izvinjenje. Mada su mu oèi i dalje blistale od pravednog gneva, usne su mu se nabirale kao da se neèega priseæa. Kilinu postade jasno da æe ovaj pustiti da oseæanja vladaju njime, sve dok se mozak ne ubaci i zaustavi ga. To baš nije bio najbolji naèin za jednog Kapetana. Kilin je barem toliko znao.

"Njeni Aspekti su toliko podilejisali, pa neka oni sami poprave ætetu", primeti Kilin.

"E pa, ja..."

Tobi se umeæa. "Ti nisi bio tu. Morali smo neæto da preduzmemo!"

Kilin ga je potapæa po ramenu, zadovoljan, ali ipak nije hteo da Fornaks pomisli da se deèko trpa u sve. "Ovde vaæi reè Rukovih, Tobi."

Tobi je, meðuim, bio uporan. "Ali, ovo..."

Dug, napet trenutak izmeðu dvojice muækaraca.

"Hvala na pomoæi", progunða najzad Fornaks, iznenada svestan da ih ostali gledaju. "Obojici", dodade on i klimnu glavom deèaku.

Kilin dotaèe èelo u znak prihvatanja. Fornaks beæe izveo dobru, brzu

promenu, pokazujući onoliko samosavlađivanja koliko to ljudi i očekuju od jednog Kapetana. Kilin zaključio da Fornaks ipak nije toliko loš. Predstojećim marš predstavljao bolji, istinitiji test. Ćinilo se, ipak, po svemu sudeći, da bi Ledrof i Fornaks na kraju mogli postati onakvi Kapetani kakvi su očekivani bili potrebni Porodicama. Doduše, ni jedan od njih nije bio ni blizu Fani; ali, zar to iko može biti?

Dva dana su naporno marširali. Na otvorenoj, spećenoj ravnici jedina bezbednost im je bila u rasutosti. Ledrof i Fornaks su držali dve Porodice odvojeno, u dva trouglasta klina sa po tri prednja izviđača. po četiri na boku, i tri pozadi. Maroderi su odavno voleli da napadaju otpozadi, često koristeći kao zaklon greben koji zaštitnica upravo beše ostavila za sobom.

Pošli su ka unutrašnjosti, ka oćetom središtu Pege. Imali su samo grubu navigaciju, a niko nije znao koliko je ta Pega stara. Ipak, dok su se provlačili kroz zakošene doline, dokazi su se pribirali oko njih. Trnovita šikara ustupala je mesto žbunju debelih listova. Suvo šiblje se polako povlačilo i u senkama su se pojavili nagoveštaji boje. U jarugama se vlažno tle nalazilo na dubini od samo jednog koplja.

Sredinom popodneva, drugog dana, Porodice su počele da se polako spajaju. Razmenjivali su ohrabrenja i podatke o lakšim putanjama, kao pravi stari veterani. Kilin je osećao lagano stapanje. Možda se genetska i istorijska osnova odvajanja Porodica može povući pred plimom neophodnosti i smanjene brojnosti. Ipak, bio je to samo detalj, u poređenju sa retko pominjanom dilemom koja im je svima bila na umu. Tragali su za utoćištem.

Svi su oni bili prilagoćeni Citadelama, lakoj udobnosti stalnog skloništa. Samo su se smeli i mladi upućivali iz Citadela da otimaju i krađu od civilizacije maški. Sada je ćitava Porodica živela nomadskim životom. Jedina svratišta su im bili Valovi i retke Kase. Zato su se držali nade da će naći neko konaćno mesto za poćinak, neko stalno uporište u tom nesigurnom svetu.

Kilin je i nesvesno razmišljao o tome, zadovoljan što imaju Kapetane da se o tome staraju. Osetio je Arturovo prisustvo kako mu narasta u dnu uma, i njegov hladni, ironićni glas:

Ti shvataš, zar ne, da su ljudi u poćetku bili nomadi?

"U poćetku, pre Citadela?"

Mnogo pre toga, naravno. Sigurno se sećaš šta smo prićali ranije?

"Prokletstvo, ne mogu svega da se sećam! Koliko se meni ćini, ti radije prićaš nego što dišeš."

Rekao sam ti da nemam odgovarajuće mape ove Pege. Ona je nova. Ali, zaista žalim zbog one gužve u kojoj si se našao kada si se probudio pre dva dana. Mi smo stvarno zabrinuti; a pretpostavljam da se to desilo u najgore vreme za tebe, i na najgori naćin.

"Samo se drţi svog mesta. Ne blebeći. Moraću da budem grub."

Dozvoli da dodam samo toliko da nomadski naćin života genetski sasvim odgovara nama ljudima. Civilizacija je relativno nov pronalazak...

"Misliš, civilizacija maški?"

Ne, naša civilizacija. Ne samo oni grubi oblici koje smo imali u Citadelama. Originalno ljudsko društvo. Bilo je ogromno, velićanstveno! Gradili su brodove koji su nas doveli ovamo - za putovanja preko neizmernih daljina. Došli su da bi uspostavili dodir sa glasovima koje su ćuli preko radija. Oni...

"Ćijim?"

Arturov glas kao da je nerado otkrivao ćinjenice.

Pa, oćito su te emisije bile nekakav slućajni efekat civilizacije maški. Ali, shvati, govorili su neobićnim šiframa, koje smo lako mogli da pogrešno razumemo. Originalni Kapetani dolazili su ovamo da nađu ono što su poruke obećavale - biblioteku sveg galaktićkog znanja. Zamisli samo! Prikupljeni spisi i slike i pesme, ko zna koliko bogatstvo? Brodovi Kapetana mogli su da putuju brzinom tek nešto manjom od svetlosne. Ali, ćak i tako, za putovanje im je trebalo preko sedamdeset hiljada godina. Tolika ųrtva...

"Došli su da uèe od maški?" Kilinu je to bilo besmisleno koliko i uèiti od kamena, ili od vazduha. Maške su naprosto postojale, kao prirodna sila sa kojom se ne komunicira.

Pa, na žalost...

U to zaèu piskavi poziv od Šibo. "Prašaè!" Dopirao je sa druge strane uske, kamenite doline. To ga otrže iz sanjarenja.

Porodice se smesta baciše na zemlju i potražiše zaklon. Preko dalekog æuvika lebdeo je predmet s èetiri krila, svetlucajuæi kao fino uglaèani bakar pod Jedaèevim sve nižim, vrelim, plavim zraèenjem. Deluje je lako i lenjo, pomisli Kilin. Odavno nije video Prašaèa, ali ovaj nije izgledao kao da ide prema njima.

Šibin isprekidani glas pokazivao je da beše došla do istog zakljuèka.

"Prašaè prazan. Traga."

"Misliš da je na putu kuæi? Da istražuje?" Kilin zaèkilji ka vitkom lebdeæem telu. Ni traga od bledobebe prašine koja se obièno spuštala iz njega u tankom, preciznom mlazu.

"Video je."

"Ponjatija da li nas primeæuje. Prilièno je daleko."

"Ne praši. Traga."

Porodice su dugo ležale u zaklonu, dok je tetelica lebdela u elegantnim krivuljama. Kilin ju je pratio sa zanimanjem, nemo i bez razmišljanja išèekujuæi da ode. Svi veæ odavno behu nauèili da treba pustiti da maške proðu bez borbe, osim ako su šanse bile izrazito na strani ljudi. Protiv Prašaèa, međutim, nikad nije bilo nikakvih prednosti.

Kada je Prašaè nestao iza horizonta, brzo su pošli u suprotnom pravcu. Kilin dovede Tobija bliže sebi, èesto proveravajuæi desni bok formacije. Koliko j ljudima bilo poznato, Maroderi nikada nisu radili sa Prašaèima, ali posle susreta sa Bogomoljkom Kilin je sve mogao da oèekuje - bilo šta.

I zato je pre ostalih èuo zvuk metalne agonije. Projurio mu je kroz èula visokim, drhtavim tonom i odmah nestao. Kilin smesta uputi signal ostalima i izvrši potragu za vektorima. Ukazivali su na obližnju žbunovitu jarugu.

Kilin se provuèe kroz žilavo šiblje i ugleda izvor piskavog, mikrotalasnog vriska. Zveèarka, zaneta u posao.

Bila se doèepala èitavog odreda rudarskih servera. Serveri su oèito pokušavali da sagrade fabriku za obradu nekog bogatog nalazišta rude, i Zveèarka ih je polako proždirala, mada joj je trbuh veæ bio upaljen. Kilin je èuo duboke bas drhtaje od kojih se treslo tle dok je pretapala servere u lako prenosive grudve. Dok je varila, od Zveèarke je dopiralo krèanje creva, a keramièka rebra grèila su joj se uz pucketanje i stenjanje dok je gurala servere u svoju unutrašnjost.

Nedaleko od nje još su se dimile dve spržene olupine. Bile su to upraviteljske maške koje su nadgledale ove radnike. Pošto njih više nije bilo, serveri su mogli samo da skièe pozive svom dalekom gradu. Ovoliko duboko u Pegi, Zveèarkin transport biæe tu da je odnese mnogo pre nego što pristigne pomoæ.

Kilin daje znak ostalima da se ne približavaju.

Dok se bave svojim glavnim poslovima, Zveèarke ne predstavljaju opasnost. Neki Maroderi su lešinari, kao Kopaèi i Njuške. Njih je lako izbeæi, ukoliko si brz i imaš postavljene izviđaèe. Ostali su ratnici u stalnim sukobima raznih gradova maški. Skupljaèi, Zveèarke i Hodaèi poèeli su da se pojavljuju davno pre vremena Kilinovog oca, izgleda u odgovor na neizbežnu nestašicu sirovina.

Zveèarke su bile duguljaste, varljive mašine koje kao da su se sklupèavale i rasklupèavale dok su se kretale. Tragale su za nižim maškama iz drugih gradova i uništavale ih, rastavljajuæi ih radi rezervnih delova ili samo zbog metala. Njihova glatka, èlankovita koža bila je nabijena cevastim topionicama i livnicama.

Kilin beše jednom, davno, sa ocem, naišao na jednu od njih. Pokušavala je da pojede neku nižu mašku. Citadeli su u to vreme bili neophodni neki krupniji delovi, kakve su Maroderi imali u izobilju. Zato je èitava grupa

sačekala da se Zvečarka zasiti i ispruži kao ogromna cev od izgrebanog aluminijuma, spremajući se da izluči poluge metala.

Tada su se obrušili na nju, u trenutku kada je najranjivija, i začas je rasporili, otkinuvši potrebne delove i sprživši joj nad-um. Takođe su iz zasede napali Zvečarkine nosače, kada su ovi prilježno pristigli.

Pamtio je to kao najlepše vreme koje je ikada proveo s ocem. Bili su sami, štiteći bokove grupe. Kilin je sredio Nujušku koja je nosila jestivu hranu za svoje organske delove. Obojica se behu nakrcala masnom gumom.

Bili su napolju ukupno šest dana, a kada su se sedmog ujutro vratili, saznali su da je u njihovom odsustvu Kilinova majka umrla. Nisu mogli nikako da joj pomognu. Dobila je neku zarazu zaostalu iz vremena kada su maške pokušavale da istrebe ljude bio-inženjerskim zarazama. Zaraze su sada veoma retko izbijale, uglavnom zato što nisu mogle dugo da opstanu u biosferi. Ipak, čak i stare epidemije, uspavane u nekom kutku, mogle su da mutiraju i ponovo napadnu. Njena smrt je u preostalim godinama pre Propasti još veoma zbližila Kilina i njegovog oca.

Zagledan u halapljivu Zvečarku, Kilin oseti kako se u njemu razbuktava stara borba. Vid mu se suzi na crveno oivičenu izmaglicu oko ogromne, nepodnošljivo ružne maške. Zvuci Porodice jenjali su, svet čula beše se raspao. Oči su mu probadale vrele plave munje. Kao da se nagnuo unapred, balansirajući na vrhovima prstiju, spreman da zapadne u divni slepi bes, da uništi i rasturi grozno ružnu i poslom zauzetu Zvečarku.

A onda je osetio nečiju ruku na mišici i začuo Šibin šapat. "Mirno."

"Ja, ja moram..."

"Idi."

"Ubiću ih sve, proklete..."

"Idi sad."

"Ja... ja samo..."

Ruka joj je bila čvrsta i hladna. Osetio je kako napetost u njemu popušta. Osetio je ostale kako se okupljaju na početku jaruge i njihovu zbunjenost što je ušao toliko duboko.

"Nepotrebno. Zvečarkini nosači će uskoro stići."

"Ja..."

"Jedini način da pobediš Marodere je da naučiš o njima."

"Ali..."

"Ne rizikuj. Seti se Tobija."

"Ja... dobre. Dobre."

Ostavili su Marodera da se i dalje gosti.

3.

Brzo su se kretali, gonjeni onim pogledom na Prašaća i Zvečarku. Sve gušće bilje oko njih delovalo je kao neizgovoreno obećanje zelenog mira. I tek kad su dobro odmakli vratila im se sigurnost.

Porodice su šapatom razgovarale o mekoj vlazi u vazduhu, o bledozelenoj travi, o izuvijanim smeđim puzavicama i lozama koje su se pomaljale iz pukotina i malih zaklonjenih udubljenja. To što su našli Zvečarku kako mirno radi svoj posao u ovoj okolini malo im je potkresalo neme snove. Sada su žurili ka središtu Pege.

Kilin, međutim, nije osećao potrebu za žurbom. Maroderi su ga ljutili, ne izazivajući strah. Za njega su predstavljali stalnu pretnju, omrznuti ali prirodni.

Čak i u prvom trenutku, kada je ugledao Zvečarku, smatrao je da je zla - da je u pitanju scena bez ijednog učesnika. Serveri koji su bivali pojedeni dok su dozivali daleke zaštitnike, nisu bili ništa manje drevni neprijatelj nego Zvečarka koja ih je varila. I čak i kada ga je obuzeo crveni gnev sećanja, imao je vremena da primeti kako su se Zvečarkine antene zaplele u puzavice. Maškama je bilo teže da se kreću po terenu obraslom biljem. Još jedna mala prednost. Još jedan način na koji su Pege oživljavale nekada zeleni svet.

Ledrof zatraži pesmu i preko koma odjeknu drevni marš Porodice, koji u

davna vremena beše komponovao neki maršal dugog koraka. I Kilin dozvoli da ga obuzme duh bubnjajuæe muzike. Pjesma Porodice mu je sama navirala na usne.

Ovo je bilo njegovo omiljeno nasleðe, mnogo draæe od Aspekata èiji se život sastojao od neprekidnog govora. Naroèito je voleo ovaj obllik muziæke umetnosti, njen polet, èudesnu, zanosnu umetnost Moca. Pre koliko generacija je æiveo taj kompozitor u Porodici? Moæda mu je to bio èukundeda. Kilin bi rado prisvojio to srodstvo. Artur je pokušao da mu zamaæe oèi nekim drevnim znanjima, ali Kilin je bio suviše obuzet divnim ritmom da bi obraæao paænju.

Dok je uæivao u ritmu i melodiji, primetio je da se Porodica kreæe bræe. Ledrof beše prizvao èvrsti ritam da bi ih brzo udaljio od Zveèarke, prigušujuæi strahove. Uspelo je.

"Prašaè!" povika neko.

Muzika se naglo prekinu.

Kilina je to uhvatilo na pola koraka. Za trenutak je ostao da lebdi, a onda je pao i otkotrljao se u uzan, presušen potok. Njuškao je po dugim talasnim duæinama. "Nema njihovog smrada."

Proverio je gde je Tobi, a onda je oslušnuo Porodice kako traæe zaklon. Majke i oèevi Rukovihu, zabrinuti i histerièni, dozivali su decu. Èula su mu se ispunjavala panikom.

U to se javila Šibo. "Nebre. Gledaj."

On stade zumirati horizont i isprva nije mogao da poveruje u to što vidi. Da li mu je to Angelika pokvarila opremu za daleko gledanje? Ti leteæi predmeti izgledali su daleki, ali su mirisali kao da su sasvim blizu...

Šibo se opet javi, mirno i jasno. "Ptice."

Zapanjene, Porodice su polako ustajale. Otresali su prašinu i èkiljili u lepršavu, æivu nebesku maglu. Stotine taèkica lepršalo je i cvrkutalo iznad grmlja.

Neko vreme je vladalo æutanje, a onda se preko koma zaori opšte oduševljenje. Neki od mlaðih nikada ne behu videli da nešto leti, a da nije od metala. Mislili su da vazduhom vladaju samo maške, baš kao što njihovo zraèenje boji nebo praskozorja u mleènosivo.

Tobi potrèa napred, vièuæi. "Hejvi! Hejvi!" Ali sitne èestice organskog života, umesto da ga pozdrave kao pripadnika svojih srodnika, prhnuše uvis kao iznenaðeni oblak u bekstvu. Tobi je zbunjeno æmirkao.

Kilin se nasmeja. "Moræeš polako s njima."

Tobi se namršti. "Zar nas one ne vole?"

"æivot se raða u strahu."

"I od drugog æivota?"

"To posebno."

"Maške se ne boje."

"Maške se boje maški. Seæaš se onih servera, kako su zvali u pomoæ?"

Tobi odluèeno klimnu glavom. "Maške se boje i nas."

Kilin se bleðo nasmeši sinu, dobro znajuæi zbog èega je deèko æeleo da se iskaæe toliko potpuno pogrešnom izjavom. "Moæda", uzdržano mu odgovori.

"Jesu." Tobi opipa disk-pištolt od izglaèanog èelika koji je nosio na pojasu, nesvesno gladeæi taj mali znak moæi.

"Serveri i upravnici zovu pomoæ èim nas vide, ali to je zato što misle da smo neprijateljske maške."

Tobi se iskliberi, kao da se raduje. "Nebre!"

"Da."

"Mi imamo dve noge. Maške imaju gusenice."

"Pa?"

"Maške to vide."

"Naša oprema je od njihovog metala. Serveri vide i to."

"Mane, nebrey", odluèeno reèe Tobi. Da bi završio ovaj blagi sukob sa svojom unutrašnjom slikom poloæaja ljudi, on odluèeno poæe ka svom poloæaju u klinu. Kilin ga je gledao kako odlazi, mršava prilika koja se kreæe sa nehotiènom elegancijom preko neravne šikare i jaruga.

Tobiju je bilo potrebno da smatra kako je èoveèanstvo makar ravnopravno sa maškama, da u ovoj beskrajnoj beæaniji postoji sistem gubitaka i dobitaka.

Tako je mogao da prihvati i ostavi iza sebe juèerašnji pokolj. Kilin nije hteo da ga laže, ali je ipak izbegavao i da jasno kaže ono što je deèak polako uviðao: da ljudi toliko malo znaèe, da serveri èak nisu ni programirani da reaguju na njih. Samo su Maroderi imali nareðenja u vezi s ljudima, a i to se ticalo samo istrebljenja. Èak i strašna Bogomoljka verovatno ne kotira mnogo visoko u kulturi maški.

I Kilinu je bilo potrebno da nekako ostavi taj pokolj za sobom. Nije mogao da provodi sate ureðujuæi kosu, zureæi u prazno, kao što su radili mnogi, pa i Džoslin - stvarali su ukrase koji æe nestati èim sledeæi put stave kacigu. To njemu nije pomagalo.

Kilin je oseæao šok, žaljenje i tugu kao težak, crni, snažan pritisak iznutra, nedefinisan i nedodirljiv. Retko je govorio o tim preprekama, koje je i sam nejasno oseæao. Nekada je Džoslin pokušavala da ga nauèi da oslobaða oseæanja govoreæi o njima. On se, meðutim, od toga oseæao samo trapavo i glupo, a i jezik bi mu otežao - kožast, izdajnièki insturment.

Rešivši da se oslobodi osujeæenosti isto kao i mnogo puta ranije, on se javi Ledrofu. "Idem na daleko levo."

"Dabre!" odgovori Ledrof sa oèitim olakšanjem.

Kapetan je èitavog jutra bio meta gunðanja i žalopojki. Teret pokolja beše se pomešao sa bolnim nogama i izmuèenim mišiæima, stvarajuæi slanu èorbu nezadovoljstva. Džoslin je još od jutros zauzimala levo krilo i bilo je potrebno da je neko zameni.

Ovde je zemlja bila glatka i mlada, kao da su je divlji elementi ušlaèali, umesto da je razderu. Tamo gde su prestajali masivni grebeni, bregovi su se pružali u neravnomernim grupama... Kilin je trèao dugim kosinama na najdaljoj granici Porodièenih èula, i izdaleka je video da prelaze preko pravilnih neravnina na terenu. Te uzbrdice i nizbrdice su se udaljavale od ljudskih trouglova, i Kilin se zbunjeno namršti.

Artur se javio sa snebivljivim obaveštenjem:

S obzirom na to da se nalazimo u Pegi, to nije ništa èudno.

Kilin je osetio Aspektovo blago negodovanje što ga nije neposredno upitao. Ipak, neka bude proklet ako pusti da ga ovaj natera da moli. Saèekao je malo, ali Artur nije rekao ništa više. Kilin na to u potpunosti oslobodi Badovo Lice.

1. Pega pravi udarne talase.
2. Šire se iz središta.
3. Sabijaju stenje.
4. Ostavljaju grebene.
5. Grebeni se povijaju oko središta.
6. Lako je videti.

Pre nego što je Kilin stigao da odgovori, Artur se oglasi sa otrovnim prizvukom.

To je jedna hipoteza, da. I teško da je posebno verovatna. Ja bih pre rekao da su ovi grebeni formirani kao posledica povratnih udarnih talasa. Seti se da su ovu tundru nešto pre toga stvorili Prašaèi. Pod njom leži glacijalni led Snegobara, kojeg su Prašaèi odvojili od biosfere, uèinivši na taj naèin životnu sredinu ovako suvom. Udarne talasi su izazvali trenutno topljenje tih ledenih slojeva. To je izazvalo pomeranja, stvorivši grebene. Kada...

1. Suviše komplikovano.
2. Samo prati krivine.
3. Postæe zelenije.

Kilin odgura Bada i Artura dovoljno daleko pozadi, da se njihova nastavljena rasprava èula samo kao tiho, uporno mrmljanje. Èizme su ga prenele preko narednog grebena, dok ga je polako ispunjavalo oseæanje slobode i potrage. Zaista je primetio da su naredni okrugli, masivni bregovi nešto zeleniji. Èuo je dovoljno njihovih razgovora, da mu to probudi zanimanje. Zelenilo je bilo najgušæe pri vrhovima, kao da je tu led bio bliže površini. Po toplom danu se topio dovoljno da ishrani duboko korenje.

Samo toliko se seæao iz obuke u zemljoradnji, dok je još bio deèak. U Citadeli je mnogo više voleo da luta i istražuje, kao i njegov otac. Ipak,

umetnost navodnjavanja useva rastopljenim ledom ostala je negde u njemu i sada ga je zagolicala osećanjem približavanja izobilnom utočištu.

Spustio se kraj èvornovatog spleta grmlja, kako bi se olakšao. To je zahtevalo izvesne pripreme. Morao je da otkopèa naramenice na grudima, pa teretni pojas i putnièku uzengiju. Zauzimanje odgovarajuæeg položaja ostavljalo je èoveka ranjivim, ali je on ipak više voleo da ostane sam. Zadovoljstvo koje je nalazio u ovom svakodnevnom èuèanju dolazilo je prvo od toga što je bio sam i barem za trenutak oslobođen Porodice. Drugo, bilo je nekog neodređenog zadovoljstva što pomaže zelenom životu svojim suvišnim sekretima. Treæe, u pustoši Snegobara ovaj èin je oslobađao njegovu unutrašnjost, svim onim sitnim pokretima i previranjima, procesima o kojima nije razmišljao ni koliko o kiboritmovima i zaštitnim žicama u svojim èulima. U ovako gadnom svetu - mada on to nikad ne bi priznao - jednostavno, ubedljivo zadovoljstvo.

Opustio se u osnovnom osećanju, baš kao što se, kad god je mogao, prepuštao vlažnom dodiru alkohola. Dok je èuèao i olakšavao se, iznenadio se kada je ugledao malog miša kako proviruje iz spleta korastih puzavica i zuri u njega.

Bila je to prva životinja koju je Kilin tokom godina video. Zažmirkao je, iznenađen. Miš je zaèkiljio naviše u èoveka-planinu i zacijukao. Kao da se nije plašio, nego je bio nekako zbunjen.

"Znaš šta sam ja?"

Vlažne oèi su ga oprezno prouèavale.

"Ja sam kao ti! Vidiš?"

Sitne šapice su se izvile, spremne za beg.

"Eto, obojica seremo."

Njuškica se sumnjièavo nabrala.

"Vidiš? I ja sam od mesa. Nisam maška."

Sitna krznena životinja bila je zapanjena Kilinovom velièinom. Èulo se kako njuška. Gledali su jedan u drugog preko nepremostivog ponora.

Kilin konaèno obavi posao i ustade. "Hejbre, našao sam miša", javi on preko opšteg koma. To je izazvalo uzvike oduševljenja. Kada je Kilin otabanao niz brdo i dalje odatle, miš je još piljio za njim, bistrih i blistavih oèica.

Te noæi su logorovali između dva izuvijana brega. Ledrof je dao Kilinu ponoænu smenu straže, iako mu je to bila veæ treæa noæ stražarenja za redom. Ledrof se privikavao da bude Kapetan, ali se na Kilina oslanjao nešto više nego na ostale.

Šibo je deo smene stražarila sa njim. Bila je rešena da govori što manje, pa su èulima mogli da uhvate i najsitniji signal. Kilinu se dopadalo jednostavno osećanje njenog prisustva. Noæ je bila oblaèna, ali zvezde su se probijale kroz pukotine.

Njena smena bila je sledeæa i morali su da obiðu logor kako bi joj pokazao sitne znake koje je primetio u senovitoj dolini. Bilo je prijatnije koraèati kraj nje, makar da su provodili vreme u gotovo nemom, èulima popunjenom zajedništvu, nego nepokretno ležati i odmarati se u logoru, spavati i buditi se zbog unutrašnjih sukoba.

"Tiho?"

"Dosta", odgovori on.

Njen široki osmeh razbio je tamu, kao beli polumesec. "Umoran?"

"Nebre. Mogao bih da srušim planinu."

"Hmmm!" promrmlja ona, šaljivo se diveæi.

"Dobro spavaš?"

"Tvrda zemlja."

"Natrpaž žbunje na gomilu, napravi madrac."

"Najbolji madrac je èovek."

Njene svetlucave oèi uhvatiše blagu svetlost Jedaèevog diska i on shvati da ga podbada. "Muškarac ili žena?"

"Muškarac je najbolji."

"Ane. Žena je najbolja. Masnija je."

"Mast? Nebre."

"Imaš je više nego ja."

"Nisam èvarak."

"Prava vrsta èvarka. Na pravim mestima."

"Ne bih mirno ležala pod tobom."

To nije bila samo najduža reèenica koju je ikada èuo od nje, nego i najzanimljivija. "Ne bih ni hteo da mirno ležiš."

"Dobro." Opet onaj brzi, beli osmeh. Nije mogao da smisli šta dalje da kaže. Uvek budna èula polako su ih prožimala, prepliaæuæi njihove svetove. Ipak, pošto su njegovi seksualni centri bili iskljèeni, zaèikavanje i dvosmisleni pogledi su se konaèno rasuli u varljivoj polutami, nesigurni bez pravog vektora. Kilin zažali zbog toga, i pokuša da joj nekako objasni. Međutim, tog èasa se u obližnjem grmlju zaèu neka životinja, pa su potrošili dosta vremena prateæi je kako bi se uverili da nije nešto drugo. Dotle je pravi trenutak prošao, a on nije znao kako da se vrati u pređašnju situaciju. Kao da su mu stvari u poslednje vreme izmicale, kao da je svet jurio kraj njega pre nego što bi on stigao da ga uhvati.

Dok su prelazili preko ispucale ravnice, Kilin je zaèu hladno, suvo èegrtanje.

"Šta je to?" Pokušavao je da izvuèe neku reè od Šibo. Sada je naglo zastao, nakrenute glave.

"Pesma", odgovori Šibo.

"Još neka Porodica?" upita Kilin pun nade. Bišopovi su godinama mislili da su ostali sami. Sada se usuđivao da pomisli i na mogućnost umnožavanja èuda. Tobi je svaki slobodan trenutak provodio sa svojim vršnjacima, i bio je željan da ih ima više.

"èudno."

"Nije pesma", primeti Kilin malo kasnije. "Više..."

"Nije akustièno."

"Kao daleki glas", nastavi Kilin. "Iz metalnih usta."

Istraživali su u svim pravcima, podešavajuæi oèi kroz èitav spektar, èula napetih do maksimuma. Ništa.

"Ne oseæam maške", priznade najzad Šibo."

"Šta to govori?"

"Èula sam jednom. Magnetski."

"A?" Kilin se prebaci na ultraljubièasto i uhvati neko slabo zraèenje. Osetio je kako mu se vrat ježi.

Nešto je lebdelo u noæi.

Ali, nije bilo od organske materije.

Tragao je za neèim što se približava po valovitom tlu, i nije obraæao pažnju na vazduh nad sobom. Sada je, međutim, uoèio poigravanje plime prozirnog svetlucanja. Iz neke visoke žiže spuštale su se linije isprepletane plavobeke svetlosti. On još više napreže oèi, blagosiljajuæi Angelikinu izuzetnu veštinu.

Linije su stvarale ogromnu, nejasnu mrežu. Širila se preko neba, sužavajuæi se i uvijajuæi ka jugu. Kilin posla pitanje Arturu.

To što vidiš jesu dipolarne linije Snegobarovog magnetnog polja. Ono varira, opadajauæi sa kubom rastojanja od južnog pola - koji leži van horizonta, iza onog strmog brega. Ipak, ova ovde pojava je neka vrsta anomalije. Ne razumem je u potpunosti, ali mogu da pretpostavim...

"Odgovori!" zatraži Šibo.

Èula je nešto što je njemu promaklo. Kilina je opreznost naterala da okleva. Na kraju krajeva, ovo je moglo biti i delo maški.

Pažljivo je osluškivao. Pošto je uæutkao Arturov tihi, gunđavi glas, jedva je uspeo da razabere brujanje.

Ja rastem i lomim i talasam. Èuj me. Sada!

Kilin upitno pogleda Šibo. Njeno glatko lice bilo je ushiæeno.

"Odakle si?" upita Kilin preko èula. S naporom je uoblièio svoj glas kao mešavinu akustike i elektrogovora, stežuæi grlo kao da pokušava da imitira žabu. Efekat, preveden i filtriran kroz duboke èipove, poslao je u vidu

elektromagnetskih impulsa kroz tanan, prozračan vazduh.

Nastupio je dug trenutak æutanja, propræen zvucima vetra. A onda, Oluje besne tu gde sam. Vi ste samo bleði šapat. Tako brzo govoriš.

"Pitao sam odakle si?"

Opet dugo æutanje.

Ja kružim oko Jedaæa.

"Mi takoðe", odvrati Kilin ozlojeðeno.

Video je nad sobom svetlucave narandžaste senke kako silaze niz plave linije polja. Arturov glas mu zapišta u umu, ukazujuæi da su to èestice koje padaju ka polu, prolazeæi kroz atmosferu i stvarajuæi prozirne oreole. Tek to mu je pokazalo svu ogromnost èitave pojave. Nešto-glas pretvorilo se u lokalne linije polja i magnetni konus koji se širio iz neke taèke visoko gore. Mreža nalik na šator ravnomerno se širila na sve strane, i Kilin ustanovi da se on i Šibo nalaze taèno u središtu kruga što ga je ona stvarala. Znaèi, nije bilo sluèajno: to nešto nameravalo je da se obrati upravo njima.

Ja sam spor. Ovoliko protegnut, umaram se. Hoæu da naðem biæe po imenu Kilin.

Kilin žmirnu, toliko zapanjen da mu oèi same preskoèiše u infracrveno.

"Št...? Pa to sam ja!"

U dugim sekundama æutanja pomislio je da je èuo nekoliko slabih, drhtavih glasova kako zvižde niz linije polja. Kao da su sluèajno pobegli nekom ogromnom, nevidljivom biæu.

Imam poruku za tebe. Evo.

Iznenada se zvuk zvonjave promeni, kao da sada recituje.

Nemoj pokušavati da sagraðiš Citadelu. Ostani u pokretu. Traži Argo.

"Šta? Šta je Argo?"

Ja samo prenosim poruku. Ne razumem njen sadržaj.

"Odakle ona potiee?"

Iz veæe dubine. Prema Jedaðu.

"Od koga?"

Ne znam ko je šalje.

"A šta si onda ti?" odrešito upita Šibo.

Splet magnetnog fluksa. Obiæan ogrtaè, kažu neki, kojeg nose vetrovi plazme. Plivam u svetlosti boje bakra, kraj usta koja ne poznaju granice. Ja sam zarobljen u linijama polja sa mnogo polova, gumasto obmotan oko narastajuæeg diska Jedaæa.

Kilin se zagrcnu, zbunjen. "Pa kako si, do đavola, dospao ovamo?"

Nekada sam bio nešto drugo. Ne znam šta. Možda Aspekt. Sada sam meki, vlažni, vrtložni oval od plazme i polja.

"Zašto?" upita Kilin.

Šaputanje, brujanje.

Zašto da ne? Šta je još dostojno pogleda? Kažem ti, mali Kiline: ni mermer, ni blistavi spomenici prinèeva neæe me nadživeti.

Kilin se smesta izgubi u tom neobiènom jeziku. "A?"

Besmrtan, ja sam. Kažu oni.

"Oni?" upita Šibo.

Tvorci ovog mesta, ovog mekog zamka koji leti u divljim vetrovima, nad blistavim protegnutim diskom plamene, kljuèale vreline.

Kao dodatak ovom oštro izgovorenim tekstu, hladni odsjaji boje žada osvetlili su elegantno zakrivljene linije polja. Kilin se upita sa kolike daljine potieu ove energetske iskre fosforescencije. Ako se to što govori nalazi na Jedaðu, koji živi na dalekom nebu...

"Ti si u Jedaæevom disku?"

Moja zapretena stopala, da. Moja glava para prostor meðu zvezdama.

Stajali su ošamuæeni i nemi. "Bio si èovek?" konaèno upita Šibo. Meðu maglièastim nitima polja lebdele su žute, plamenožlatne, narandžaste niti, kao da biæe pokazuje svoje sposobnosti, ili traga po ogromnim prašnjavim skladištima magnetne memorije.

Opet, ja ne znam. Bio sam neka vrsta biæa, smrtnog, nasukanog u moèvari entropije. Davno. Nešto u meni me pozdravlja iz davno prošlih fosilnih

razdoblja.

Kilin se borio sa suprotnim pobudama. Bilo je neèeg užasnog u tako groteskno ogromnom biæu. ali ono je govorilo napetim glasom, nalik na kablove pod naponom, dubokim brujanjem. To je nekako zvuèalo ljudski. A imalo je i poruku za njega.

"Šta je to Argo?"

Neka proðe trenutak dok povratim daleki deo sebe... Da, evo. Ne baš Argo, nego Argos, da. Postoji li više od jednog Arga? Moje fazno seæanje mi odgovara da je Argos bio 'suparnik rane Sparte'. Eto, to je to.

"Šta je do ðavola Sparta?"

Grad.

"Gde?" upita Šibo.

Linije polja se zatalasaše, i niz njih potekoše purpurne iskre.

Nemam podataka. Beznadežno je star taj sistem. A taj vaš jezik! Obogaljen, grub, prostaèki glup naèin da se sabije znaèenje u linijske, kutijaste kaveze.

"Nama je dobar", primeti Šibo.

Nesumnjivo. Ipak, da bih bio pošten, priznajem da sam, prouèavajuæi vaš reènik, naišao na neobièno lepe, èak i ljupke pojedine reèi. Vidovnjak. Šuštavac. Prekopleten. Kakve reèi! Graciozno lebde na ivici besmislenosti. No, naš Argos je bez lepote i bez znaèenja. Pa, dosta je. Ja sam samo doneo poruku, kao što sam bio zadužen, i sada odlazim.

"Èekaj!" povika Kilin.

Šareni odsjaji se, meðutim, povukoše uz linije polja, hitajuæi da se zbiju. Dok su bleđeli, ponovo se pojavilo obièno, široko magnetno polje planete, jasno usmereno ka južnom polu.

Dugo su osmatrali, ali prisustvo se nije vratilo. Kilin je govorio o njemu dok su završavali obilazak, a Šibo je odgovarala škrto, kao i obièno. Èitav dogaðaj je bio potpuno nerazumljiv. Doduše, barem je bilo lako poslušati. Niko se nije spremao za izgradnju Citadele. Ostanak u pokretu bio je neophodnost, a ne odluka.

"Šta je, do ðavola, taj Argos?" sa oèajanjem upita Kilin.

"Pitaj Aspekta!"

Artur je smesta odgovorio:

Pretpostavljam da je u pitnju greška u prenosu. Argos je bio grad u klasiènoj Grèkoj, na Zemlji. Njegova uloga u ranom intelektualnom...

Kilin meðutim prekinu Aspektovo zamorno trtljanje i nastavi da koraèa kraj Šibo. Ma šta da je biæe polja mislilo pod tim, nije bilo važno, jer poruka je oèito bila stara i besmislena. Kilin stoga reši da postupa kao i inaèe, i nije se uznemirvao oko skladišta prašnjavih podataka i hrpe istorije koju su mu Aspekti uvek naturalni.

Kako su starili, mnogi od njegovih starijih Aspekata davali su sve manje i manje podataka. Hvatala ih je neka vrsta senilnosti. Siæušni glasovi mogli su da se sete neke žurke od pre trista godina, ali nisu bili sigurni u vezi sa pojavama maški tokom prošle nedelje. A lepote kojih su se seæali iz Arkologija - bogate, kristalne balske dvorane velièine brda, stolova koji se povijaju od mesa, haljina prozirnih ali i prijatno toplih - ispunjavale su Kilina gadljivom, posramljenom zavišæu.

Najstariji Aspekti bili najgori: stalno su trtljali o neverovatnim lepotama. I drugi èlanovi Porodice oseæali su isto. Džoslin je jedva mogla da podnese da prizove svoje; bili su neobièno matori i slali su joj slike izobilja za koje je znala da moraju biti lažne.

Slike magnetnog biæa komešale su se u Kilinovom umu, mešajuæi se sa tihim govorom Aspekata. On protrese glavu, da je izbistri.

Obrati ozbiljnu pažnju na Aspekte i oni æe te lišiti èvrstine sveta, njegove neophodne grubosti.

Ostavio je Šibo i vratio se u logor, opuštajuæi se u dremljivom bogatstvu Pege. Nije mogao da se umori od nje. Toliko zelenog, pomisli on. Toliko zelenog, zelenog, zelenog.

4.

Marširali su obuzeti osećanjem zelenila i bujnosti. Valoviti bregovi davali su njihovim koracima gotovo senzualni ritam. Sitne, pištave životinje motale su im se oko nogu. Bogato zelenilo i sladak vazduh su ih uljuljkivali. Tokom èitavog dana nisu videli ni traga od maški. Kao da je išèezao suvi, mrtvi svet kakav maške behu stvorile od Snegobara. Iz davno uspavanih dubina izlivalo se staro, vlažno obilje.

Ledrof i Fornaks su se na svakom zastanku ponovo sukobljavali. Držali su neprekidnu raspravu u okviru granica Plemena, ali ipak nisu mogli da prikriju koliko nerviraju jedan drugog. Èak i ritam marša koji su nametali bio je predmet rasprave, potom naizgled razrešen, pa onda opet svađa.

Ledrof je pozivao na opreznost. Fornaks je želeo da stigne do središta Pege što pre, smatrajuæi da æe biti bogat prirodnom hranom. Fornaks je neprekidno vodio Rukove daleko ispred, u dogovorenoj formaciji dva klina. Ledrof je preko koma grdio Fornaksa, a jednom je u oèajanju tresnuo kacigom o zemlju. Pošto su kacige spadale u opremu koju je ljudima najteže da naprave, a niko nije imao rezerve za veæinu potrebnih èipova, to je predstavljalo istovremeno i neoèekivan i potpuno sulud èin.

Upravljali su se po nebu. Obe Porodice behu odavno izgubile opremu za globalno pretraživanje. Deniks je bio na zalasku. Noæ je bila prošarana širokom Jedaèevom trakom što se protezala preko èitavog neba, odbljeskujuæi nejasnom, srebrnastom svetlošæu. Obe Porodice najzad se zaustaviše radi odmora. Èesto je izgledalo da je to jedina stvar oko koje se bespogovorno mogu složiti.

Kilin je izbegao veèerašnju raspravu otišavši u boènu patrolu. Poveo je i Tobija sa sobom. æutke su hodali, puštajuæi da im zajednièka èula otkriju stalno tiho vibriranje bregova i èvornovatog, žilavog drveæa. Ovde je bilo teže uhvatiti drhtavi tenor dalekih pokreta maški, ili nanjušiti njihov uljasti miris. Život je smetao. Oseæali su hitru, æurlikavu simfoniju.

"Tata?" Tobi je bio promukao od celodnevnog napornog hodanja.

"èuješ nešto?"

"Ne, nema. Samo sam se pitao."

"O èemu?"

"O onoj ženi od pre neki dan."

"Onoj što su je izludeli Aspekti?"

"Dobre."

Kilin je oèekivao da Tobi to pomene. "Oni uglavnom nisu toliko gadni."

"Hoæe li ona biti dobro?"

"Verovatno. Sada može da hoda. Njeni Aspekti su još uvek pomalo prepadnuti. Hoæe još malo da požive."

"Onakvo ludaèko igranje? To je život?"

Tobi se zaustavi i okrenu prema ocu. Stajali su, vitki i mišæavi, oslobođeni tereta i opreme, obuèeni samo u izgužvana skoèiodela. Klin Jedaèevog širokog diska pružao se nad obzorjem, bacajuæi plavièaste senke preko Tobijevog lica i smetajuæi Kilinu da ga dobro vidi.

Deèakova usta bila su iskrivljena, kao da zadržavaju reèi koje bi imale loš ukus.

"Ona možda nosi tuce Aspekata", reèe Kilin. "Svi oni pokušavaju da upravljaju stvarima, oni..." On duboko uzdahnu, trudeæi se da objasni osećanje koje se ne može opisati reèima. Neprekidni mišji glasovi, sitne ruke koje pritiskaju, svrab sa unutrašnje strane oènih jabučica. "Obruše se na tebe toliko brzo, da ne razlikuješ ono što ti misliš od onoga što oni kažu."

"Zvuèi... ovaj..."

"Grozno."

Tobi je i dalje stezao usne; bile su neobièno zgrèene. "Dobre."

Kilin raširi ruke u gestu za koji se nadao da deluje bezbrižno. "Vidi, sada nam ide prilièno loše. Svi su nervozni. I Aspekti su ljudi, znaš. Samo su malo zbijeni, to j' tako."

"Hoæe li biti tako i kada mene opsednu?"

"Niko ne kaže da æe i tebe opsesti." Kilin je izgovorio polulaž, u nadi da æe time suzbiti narastajuæi gnev koji je oseæao iza zgrèenih usta, ali odmah uvide da je to beskorisno.

Reèi se stadoše otkidati sa iznenada opuštenih usana, i svaka je iskakala kao pljuvaèka. "Prokleti bili ako probaju!"

"Neæe", brzo reèe Kilin. "Premlad si."

"Neæu, kažem ti."

"Niko to ni ne pominje, sine", pokuša da ga umiri Kilin.

"Poèeæe èim se smestimo. Imam dovoljno godina, ili sam bar prokleta blizu."

"Ne još!" Kilin je u svojoj brznoj reakciji osetio sopstvene skrivene nade, svoju želju da vrati vreme unazad i saèuva u svom sinu barem neku sliènost sa svojim nekadašnjim životom.

"Uskoro."

"Ionako nemamo nikog ko bi to mogao." Jedinu od Bišopovih koja je umela da izvrši prenos uskladištenih Aspekata ubila je Bogomoljka pre nekoliko dana.

"Rukovi imaju", nepopustljivo primeti Tobi, i Kilin najzad uvide zbog èega se ovaj razgovor uopšte beše poveo.

"Koga?"

Tobi više nije mogao da se zaustavi. "Ženu po imenu Pamela, radila je na troje Rukovih dok smo logorovali tamo dole. Video sam kako to radi... Samo im otvori prerez na vratu i oni se ukoèe i opuste, a onda im ubaci èip i oni ustanu i sve je drugaèije. Oèi im trepere svuda unaokolo, kao da nikad nisu videli ni zemlju ni nebo, i govore èudno, ravno. Kao da više uopšte nisu isti ljudi."

Tobijevo lice beše se uoblièilo u gnevni, upitni izraz, kao da postavlja dugo èuvano pitanje. Kilin skinu mrežastu rukavicu i uhvati Tobija za rame.

"To se dešava svaki put. Aspekti moraju da se ugnezde kako treba. Za dan ili dva, tim Rukovima æe biti dobro."

Tobijevo lice se zgrèi, i oèi mu se ispuniše suzama. "Izgledali su kao... kao..."

"Znam. Znam." Neko vreme su obojica æutali, stojeæi zajedno na izlokanoj ploèi pegavog smeðeg kamena, lica napola pokrivenih obojenim senkama.

Kilin èvrsto steže sina oko ramena. Oseæao je da su im reèi sada suviše, jer bi samo izražavale neodreðena oseæanja. Mnogo šta se neoèekivano pojavi, dok naizgled raspravljaš o neèem sasvim drugom. Ovog puta je Kilin oseæao kako se između njih ušunjala tuga, koja se nije nakupljala samo proteklih nekoliko dana, nego tokom mnogih godina, tokom èitavog muènog bekstva od Propasti. A o tome nije imalo šta da se kaže. Usud im je bio da istraju i nastave, a opet i da doprinesu svemu ljudskom, da ništa ne zaborave.

On se nakašlja i proèisti bolno grlo. Pre nego što pravi trenutak proèe i pretvori se u trapavu, protraæenu posustalost, on pokuša da nastavi.

"Aspekti, to je naš naèin da saèuvamo dovoljno umeæa i znanja. Inaèe bismo..."

"Znam sve to. Ali, mislim, ja sam... ja sam..."

Kilin zagrlji sina, kako deèko ne bi morao da se trudi da kaže još nešto. Obojica su znali kako se oseæa i da tu niko ne može da mu pomogne. Tobi je brzo rastao, iako je neprekidno bio u bekstvu. Uskoro æe to neko primetiti i Kapetan æe morati da odgovara pred èitavom Porodicom zato što Tobi ne nosi Aspekt. Bilo je mnogo raspoloživih Aspekata, uskladištenih u èipovima koje je Ledrof nosio pod desnim kukom. Svaki od njih bi omogućio Porodici pristup podacima ili umeæima koji bi im uskoro mogli hitno zatrebati. A pošto su Rukovi imali veštu ženu, ubacivanje bi bilo sasvim lako.

Kilin požele da može da kaže Tobiju da æe ih spreèiti, da æe odložiti ugrađivanje Aspekta u njega. Ipak, obojica su znali da se moraju pokoravati odluci Kapetana.

"Slušaj, ja..."

"U redu je, tata", reèe Tobi suznim glasom, prigušenim zbog pritiska o grubo tkanje Kilinovog skoèiodela. "Znam. Znam."

Pošto su završili prvi široki krug oko logora, Kilin posla Tobija na

spavanje. Deèaku je bio potreban san, a i Kilin je želeo da razmišlja.

Nositi Aspekt predstavljalo je pomoæ Porodici, ali bi moglo da naudi deèaku, da ga zaspe zbunjenošæu, da utopi njegove sveže ideje u pobunjene glasove. Porodica je bila u najgoroj situaciji do sada. Živeli su sasvim pristojno nekoliko godina posle Propasti, boraveæi u Kazama i Valovima tokom dugih niza udobnih dana. Tada je bilo puno vremena da se primi Aspekt, da se sjedini sa sitnim, zbijenim dušama.

Ali, sada su živeli na gruboj ivici opstanka. Nije bilo sigurnog pribežišta. Aspekti su oseæali narastajuæe oèajanje, koje ih je sve obuzimalo; nalazili su ga u dubokim uglovima uma. Ako ih usade Tobiju, a uskoro budu morali na težak marš, ili budu napadnuti...

Dok je obilazio sledeæih nekoliko krugova, Kilin više puta ljutito odmahnu glavom, kao da bi da je izbistri. Svaki put bi pažljivo razmislio o èitavoj situaciji, i zamislio kako Tobi prima Aspekta. Nije mogao da dozvoli da se to desi. No, još je snažniji bio nagon da se živi po strogim pravilima Porodice. Uvideo je da æe morati da naðe put između te dve neporecive istine. Izgleda da nije bilo naèina da deèak izbegne svoju sudbinu.

Sutradan su se kretali dobrim tempom - kada Kilin otkri nešto.

Pažljivo se popeo na brdo i ugledao ispucanu dolinu, tamo gde se široka kamena ploèa oduprla talasanju Pege. Presecali su je mali potoci.

On pozva Džoslin. "Lak prolaz levo. Otvorena voda! Drži se uz prevoj kad predeš." Brzo je pošao nizbrdo, preko izrovašene doline, pa kroz sve uži prolaz koji je obeæavao brz prolaz. Potom se napi iz potoka. Voda je bila hladna i oštrog ukusa, i on napuni njome usta, a onda, kada se Porodica pojavila na nazubljenom grebanu iza njega, poðe dalje.

Bio je na pola puta uz strm padinu, kada ugleda usamljenu kamenu ploèu, napola nakrivljenu na tlu. Mora da je behu naèinile ljudske ruke. Maške su glaèale i laserom sekle svoje kamenje. Ovo je, međutim, bio grubi, prošarani sivi granit, oivièen alabasterom, ispresecan talasastim znakovima. Istrošene ivice i izbledeli urezi slova svedoèili su o starosti. Èak ni u Citadeli nije bilo kamenja toliko ukrašenog i toliko starog.

On zastade, zbunjen, i konaèno zatraži pomoæ od Artura.

Prilièno je star, to garantujem. Mnogo stariji od mene. Arhaièan. Ja nikad ne bih napisao nešto takvo, mada sam bio neka vrsta pisca i barda u svom prvom životu.

"Proèitaj."

Evo, moraæu da mu dam odgovarajuæi oblik i glas.

On,

na èijoj ruci je bila upisana slava, kada je, u boju u prostranim zemljama, zaustavio i suzbio prvi napad. Svojim grudima je razdvojio plimu neprijatelja - onih užasnih, ludih mehanizama, nemilosrdnih prema palima.

On,

koji je u ratovanju prešao sedam vrsta živih mrtvaca. Njegovom pobedom Snegobar je pripao èoveèanstvu.

On,

èijim uspesima su još uvek namirisani vrtovi južnog okeana.

On,

èiji je veliki žar potpuno utrnuo mašine svojom ogromnom, blistavom vrelinom.

On: Kao zgasla vatra u velikoj šumi, èak i sada ne napušta svoje blago, Snegobar.

On: Koji je poveo èoveèanstvo na slobodu iz èeliènih palata.

On: Kao da se umorio, napustio je svoj oèiti život. Sada mu dajemo telesni oblik u drugima, kako bi mogao da koraèa svetom nad kojim je izbio potpunu vlast.

Snegobar: Steèen njegovom rukom.

On: Koji je imao ime Èandra.

On: Koji je pokrenuo èoveèanstvo u ime Delova.

On: Koji je podelio led među Porodicama.

On: Koji koraća među vama kao mudri predak.

On ovde takođe leži.

Do trenutka kada je Artur završio dugi, pevljivi recital, ostali iz Porodice behu prišli i stali kraj Kilina. On otvori Artura i njihovim èulima. Duboki, jednostavni ritmovi potpuno obužeše Porodicu. Èak iako nisu mogli da èitaju reći uklesane duboko u stenu, osećali su težinu vremena koja je pritiskala ovu poruku.

Nemo, jedno po jedno, doticali su nakrivljeni kamen. Pod njim je bilo blago kvadratno udubljenje, u kome je verovatno bio sahranjen èovek po imenu Èandra.

Kilin uzdahnu i pođe uzbrdo sa Tobijem. Nisu ništa govorili. Èinilo se da su rećenice iz nezamislivo dalekog vremena bile mnogo teže od juèerašnjeg pokolja. Ako, nekada davno, Èandra zaista beše stigao ovamo i porazio maške, bio je odista veliki èovek.

Je li Èandra postao Aspekt? Ma koliko se trudio, Kilin nije uspevao da se seti da iko u Porodici nosi Aspekta koji se tako zove, ili je toliko moćan. Ali, ako Aspekti Èandre još žive, i ako bi uspeo da dobije takvog Aspekta za sebe, Kilin je osećao da bi mogao da postane bolji èlan Porodice - ili bolji otac...

Hodao je jedva gledajući, i zato je Tobi primetio prvi. "Tata. Vidiš ono? Izgleda kao zgrada maški."

U èulima je odmah ustanovio da je još niko drugi nije ugledao. Razgovarali su o Èandrinom kamenu. Glasovi su se talasali, isprekidani - stalni govor u pozadini kojim je èoveèanstvo sklapalo okvir svog iskustva, olakšavajući težinu sveta.

Ponovo se namrštio. Izbegavali su mesta maški, a ova èudna stvar tamo napred...

Iznenada je shvatio da nije u pitanju jedan predmet, nego dva.

Jedan se pokrenuo. Zveèarka.

Pošla je ka njima zdesna. Kretala se uvijanjem i odvijanjem, a gusenice su zvonile pod njom. Kilin je mogao èuti kako joj siva keramo-rebra pucketaju od napora.

Porodica je već bežala, èak i pre nego što je ugao Zveèarkinog napada bio tačno određen. Nisu mogli da stignu do poèetka kanjona koji beše ostao iza njih. U suvim koritima okolnih potoka bilo je malo dragocenih zaklona.

"Svi desno!" povika Ledrof. Porodica je smesta skrenula, shvatajući njegovu nameru. Zgrada maški æe im pružiti kakav takav zaklon.

Imali su svega nekoliko trenutaka. Tri žene od Rukovih upotrebile su svu energiju svojih èizama da isprednjaèe, a onda su se okrenule i legle da uzvrate vatru.

Kilin im se pridruži ne uporabujuć; pucao je pod nezgodnim uglom. Nije imalo smisla težiti preciznosti; pucnji su pogađali i odbijali se, ali nisu usporavali užasno ružnu i neumoljivu Zveèarku.

Næe svi stići na vreme. "Tobi! Brže!" povika on, znajuć da je beskorisno ali ipak želeć da nekako iskaže narastajuću strepnju.

Ovu su Zveèarku videli i ranije, bio je u to siguran. Da bi ih pratila, mora da beše zanemarila napola pojedeni obrok. Zveèarke nikada ranije nisu bile toliko agresivne, da bi ih pratile.

Jedna prilika je trèala sporije, mada ništa manje panièno od ostalih: Stara Meri. Poslednjih dana nije se osećala dobro. Već je bila zaostala, i Kilin je mogao èuti njeno ubrzano disanje kako se pretvara u dahtanje.

On okrenu nazad. Stigla je posræući uz strminu i Kilin opali preko nje, pravo u plavousijana usta Zveèarke. Maška, međutim, jedva da je primetila da su joj otpale antene, i da joj je odvratno lice izbrazdano.

Šèepala je Staru Meri. Ruke i usta koja su se brzo otvarala progutaše je skoro nehajno. Zveèarka èak nije ni usporila.

"Meri!" kriknu Kilin, obuzet gnevom i oèajanjem. Znao je da æe Zveèarka tek kasnije otkriti da Meri nije sva od metala, kao maška. Isprobaæ je, ustanoviti da je nesvarljiva i ispljunuæe je.

Kilin nije imao vremena za žaljenje. Okrenuo se i potrèao, svestan da je

sada on najizloženiji. Zvečarka ih je svakako sve videla kao bespomoćna metalom omotana stvorenja i pogrešno protumačila da su zgodan izvor rude za čipove. Pošto nisu nosili ne-jedi-me šifre Zvečarkinog grada, bili su slobodna lovina.

Kilin se beše sav uneo u trčanje. Zvečarka je bila iza njega, škripenje i struju preko korovom obraslog korita potoka.

Šuplje šuuung izvi vazduh oko njegove glave - ječanje talas buke, stopljene podzvučne tutnjave ispod nogu od elektromagnetne škripe, podižu se do frekvencija od kojih su zubi škripali.

Zvečarka je pokušavala da ga zbuni, da mu pokvari senzore. Refleksno je pognuo glavu, mada to nije valjalo, jer su mu se svi receptori isključili. Osim brzo pomerane slike, nije čuo i nije osećao ništa drugo.

Tobi se teturao pred njim. Kilin ga zgrabi za rame, cimnu i podiže uz pešanu obalu.

Novo šuuung mu mutno odjeknu u izolovanom umu. Bilo je toliko snažno, da je zateklo Tobija nespremno. Dečko se skljoka i pognu se, boreći se za vazduh. Jednim kotrljajućim pokretom, Kilin podiže Tobijevu težinu preko leđa.

Sada već sasvim blizu, Zvečarka uputi užasno vrelu neuralnu iskru, koja se zari u Kilinu u nogu. Mišići poskoče i urliknuše, i trenutak potom obamreše, postavši hladni kao kamen.

Kilin se, međutim, i dalje teturao. Zgrada maški se pomaljala pred njim. Bila je visoka, upadljiva, mnogo viša od običnih građevina maški.

Nek stići.

Teturao se. "Kiline!" pozva ga neko.

Pesak mu je klizao ispod čizama. Nebo se beše nakrenulo.

On nespretno potraži oružje. Zvečarka će se svakog trenutka naći nad njim. Ali ako bi mogao da opali, sigurno, brzo i mirno...

A onda se svet srušio na njega. Zvuci kao da behu podivljali. Zvečarkino zveckanje i struganje bilo je šuplje, sve tiše...

Neko ga je lupao po leđima.

Tobijeva težina nije ga više pritiskala.

Čula su mu bila preplavljena zbrkom oseta, naglo otvorena nekim oslobađajućim signalom.

Kilin se okrenu da dočeka Zvečarku, ali ugleda samo zadnji deo njenih ogromnih sivih cilindara kako se njiše. Povlačila se.

Cermo Sporac je vikao:

"...nisi zatvorio uši, čuo bi i tamo dole. Potpuno ludo."

"Zašto? Zašto je stala?"

"Zbog one siće tamo."

Mala piramida se pomaljala kroz ispust od pešara na kome su stajali.

Kilin ju je prošao ni ne primetivši je.

On zažmirka na tanano oblikovanu stvar. "Kako?"

"Pojmatija. Možda daje naređenja Zvečarkama."

Kilin već beše čuo za takve stvari, ali ih nikada nije video.

Četvorostrani spomenik sa hromiranim stranicama i mnogo detalja mora da je rekao Zvečarki da ne prilazi bliže.

Porodica je oko njega veselo galamila. Tobij je bio dobro. Šibo je blistala. S obzirom na užas od pre nekoliko trenutaka, ovo oduševljenje bilo je posve razumljivo, čak i posle gubitka Stare Meri.

Iscrpljena, ali oduševljena lica lebdela su mu pred očima. Povelili su ga naviše, ka velikoj građevini maški. Prijatelji su mu doneli piće. Deca su veselo tapšala rukama.

Maške nisu mogle prekršiti naređenje da ostave na miru druge maške i njihov posao. Ljudi su mogli. Zato su nekažnjeno stupili na tle masivne građevine. Posle neravnog tla, prostrani, ravni trg delovao je neobično.

Kilin se zbunjeno namršti. Šta je to bilo toliko drugačije na ovom mestu?

Obično nije obraćao pažnju na tvorevine maški, osim što je tražio šta se može pokupiti. Ovo mu je, ipak, spaslo život.

Bilo je široko i visoko. I neverovatno uobličeno.

Na velikoj mermernoj platformi stajalo je nešto što se Kilinu u prvi mah učinilo kao iluzija. Samo su maške stvarale privide; bio je na oprezu. Ali kada je nogom udario tu stvar, odgovorila je umirujućim, evrstim zvukom.

Bila je masivna, načinjena od ploča od beličastog kamena, ali, ipak, kao da je lebдела u vazduhu. Skladne krivine spajale su se pod neverovatnim, mada neizbežnim uglovima. Zidovi od belih ploča težili su naviše, kao da nema gravitacije, a potom su se izvijali prema spolja, poput kupole koja kao da je postajala sve lakša i prozirnija kako je napredovala u vis. Konačno, visoko iznad okupljenih Porodica, kamen se izvijao ka unutra i stizao do završetka koji je parao nebo zašiljenim vrhom.

Ukrasi na paučinstom kamenu, blistavo beli, nisu zanimali Kilina onoliko koliko više nego upadljiva konstrukcija. Nikada se još ne beše susreo sa takvim umećem.

Oko njega je trajalo slavlje. Spas bez bitke bio je znak za oduševljenje. Čeruo Sporac je izvukao opor, jak voćni brendi, koji je služio i kao ritualna težnost i kao cenjena valuta među Porodicama.

Ledrof i Fornaks su malo oklevali, a onda odlučili da puste neka pir potraje. Bilo je tek podne, ali Porodice su bile pod stresom. Mudar Kapetan dopušta da se suvišna energija sama istroši.

Kilin ih je gledao kako odlučuju, nagnuti jedan ka drugom. Nije mu se dopalo, ali, pokorio se.

Promukli glasovi su se podigli u pesmi. Mahali su mu rukama. dve žene od Rukovih pošle su ka njemu, sa očetim namerama. Njihova glatka koža, tamna od dvostrukog sunca, nije se slagala sa avetinjskim bledilom kamenja kojim je on koračao. Rukovi, uprkos svemu što su propatili, nisu bili isključili seksualne centre. On promrmlja nešto kao zahvalnost, pogladi ih po svetlucavoj kosi i udalji se. Primetio je da Šibo nema u blizini.

Istraživao je, ne obraćajući pažnju na odjekivanje glasova. Na ivicama prostranog kvadrata stajala su četiri vitka tornja. Kilin prođe između njih, odmeravajući njihovu ozbiljnu, nemu visinu. Stajali su kao glasnici na uglovima spomenika, čuvari od svake grube sile koja se mogla pojaviti na svetu.

Ustanovio je da se svaki toranj naginje unapred pod malim uglom, a nešto mu je reklo i razlog tome. Kada tornjevi jednog dana padnu, pašće prema spolja. Tako neće oštetiti veliku, vazdušastu građevinu u središtu.

Na zadnjoj strani poslednjeg mermernog zida nalazila se ploča, potpuno crna. Izgledala je kao tamno oko koje zuri u negostoljubivi svet. Preko njega su bila upisana slova NW.

Dok se Kilin približavao, ploča kao da žmirnu. Površina joj je za trenutak bljesnula crvenilom, i u Kilinovom umu stvori se miran, pevajući glas koji je govorio o nestaloj slavi i imenima zvučnim i čudnim.

Kilin oseti reči kao kristalno hladne klinove značenja, iznad običnog govora. Zinuo je, kada je napokon shvatio.

Sve ovo, zaćudo, nisu načinile maške.

Sve je bilo deo ljudskog vremena i dela.

A maške su ga ipak ostavljale na miru.

Kilin je slušao neko vreme, ne shvatajući ništa sem osnovne činjenice: da su muškarci i žene nekada pravili stvari fine i uređene kao i maške. Mnogo lepše od Citadela. A pravili su ih tako dobro, da su čak i mašine priznavale njihovim delima pravo na opstanak.

Ošamućen, otvorenih očiju ali ne videći, nije čuo Čerua Sporaca sve dok ga ovaj nije potapšao po ramenu.

"Hajde! Ti ćeš prvi udariti."

"Šta...?"

"Srušićemo jedan od ovih."

"Jedan...?"

"Veliko rušenje! Veliko! Slavlje!"

Neki članovi Porodice već behu počeli da grebu oznake u podnožju jednog od vitkih tornjeva. Čeruo Sporac povuče Kilina ka njima. Više nije bilo zanimljivo čerupati fabrike maški, ali ovo neobično mesto bilo je drugačije.

"Ne razumeš", uzviknu Kilin. "Ovo nije zgrada maški."

Cermo se iskezi. "Misliš da je brdo? A?"

"Napravili su je ljudi."

Cermo se nasmeja.

"Jesu! Tamo preko ima glas..."

"Èu je glasove", doviknu Cermo ostalima. "Mora da ga je Zveèarka malo protresla." Odgovorilo mu je opšte mjaukanje.

"Ovo je sagradilo èoveèanstvo. Zato je tako, tako lepo."

"Maške, to j' sve." Cermo prièe podnožju tornja.

"Ne! Nekad davno, neko - muškarci i žene, mi - radio je ovakve stvari. Gledaj, samo malo gledaj."

Ostali su bili uz Cerma, razvuèenih i nasmejanih lica, spremajuæi se da na svoj grubi naèin urade ono što muškarci i žene rade kad god naiðu na nezaštiæene tvorevine maški.

"Samo prokleta delo maški, eto šta je", pomalo nervozno reèe Cermo. "Ako neæeš s nama, mi æemo sve sami."

Dve žene se nasmejaše i dodadoše Cermu cev sekuæeg zraka, odavno otrgnutu sa Veštaka. Cermo pritisnu dugme i iz nje se zaèu spremno zujanje.

Groznièava smeša strepnje i gneva natera Kilina da iskoraèi. Cermo se napola okrenu ka tornju i uperi sekuæi zrak u jednu od belièastih kamenih ploèa. Gomila je mrmljala u išèekivanju, a kroz žamor su se provlaèili visoki glasovi veselja.

Kilin ga snažno udari u leða i Cermo se zatetura, zveknuvši licem o toranj, i Kilin ga doèeka udarcem noge u rebra. Sekaè pade na mermer.

"Ti..." jeknu Cermo. Kilin šutnu zujeæi sekaè što dalje od obojice.

Cermo naèini fintu i tresnu Kilina pravo u desno oko.

Kilin se zatetura, pokušavajuæi da usmeri pogled.

Cermo se pognu i povuèe, ali mu Kilin podmetnu nogu. Krupajlija pade na kamene ploèe i zastenja.

Kilin potom potraži Ledrofa i Fornaksa. Bili su daleko i kao da ih nije bilo briga. Stoga se okrenu i obrati moru ljutih lica. "Ostavite to! To je naše. Ljudsko."

"Štitiš smeæe maški?" doviknu neka žena. "Ja..."

"Ljudi su nekad davno napravili ovo. Ljudi drugaèiji od nas."

Žena iskezi svoje sive zube. "Ko kaæe? Ovo su maške!"

"Neæu da se raspravjam. Odbij." Kilin je piljio u njih, ukoèen, crvenog lica, raširenih oèiju.

Pogled su mu uzvraæale suæene oèi, procenjujuæi vredni li se pobiti s njim.

Ruke su mahale vazduhom, željne težine oružja.

Vetar je zviždao između visokih blistavih tornjeva.

I trenutak je prošao. Masa se polako stade razilaziti, mraèno mumlajuæi, odvræajuæi pogled. Otišli su da pokušaju da povrate raspoloženje.

Kilin pomoæe Cermu da sedne i donese mu vode. Cermo je bio tip koji brzo menja raspoloženja i bes ga beše prošao. Kilin podeli s njim malo brendija, a onda se zagrlise. Sve je bilo gotovo, osim što je Cermo imao izubijana rebra, a Kilin modricu oko oka.

Potom je ustao i gledao kako mali oblak klizi preko neba, uokviren tornjevima i lepotom velike zakrivljene kupole.

Opet je slušao drevni duboki glas i njegovu pevajuæu prièu. Nije obraæao mnogo paænje dok su Ledrof, a potom i Fornaks, kratko porazgovarali sa njim zbog sukoba.

Tobi je neko vreme gledao tornjeve, i Kilin mu reèe da je to delo ljudi. Tobi nabra nos od vedrog deèaèkog èuðenja, i nekoliko trenutaka kasnije ponovo se igrao sa decom Rukovih.

Rekao je to i Šibi, i ona je klimnula glavom i ništa nije rekla. Slavlje je svuda oko njih polako jenjavalo.

Kapetani najzad odluèise da se što više udalje od Zveèarke. Porodice su, na kraju krajeva, jele, i mogle su da odræe raniju brzinu. Na stenjanja i gunðanja, jednostavno su naredili Porodicama da marširaju.

Kilin odmahnu glavom i pusti da se drevni glas vrati u svoje boravište. I on bi voleo da se neko vreme odmore ovde. Da ožale Staru Meri. Da se najedu. Da se kroz prièu i slavlje oslobode poniženja pred Zveèarkom.

Dok je navlaèio ranac, Kilin se namršti. Ako maške poštuju ovo mesto ljudi, onda bi i ljudi trebalo da ga poštuju. U to je bio siguran.

"Marš!" naredi Ledrof. "Krila napolje. Napred!"

Ostavili su ravni trg bez osvrtanja.

Artur je bio uzbuđen, ali Kilin nije bio raspoložen da ga pažljivije sluša. Aspekt nije umeo da objasni kako i zbog èega taj spomenik beše tu dospeo. Izgleda da nije bilo nikakve veze sa onom Èandrinom ploèom u blizini. Kilin iskljuèi Arturovo zbunjeno uzbuđenje, a onda ponovo zauze daleko levo krilo za predstojjeæe putovanje.

Artur je stalno ponavljao ime. Obrtao ga je po umu, pokušavajuæi da u njemu nađe neki smisao. Nije lièilo ni na jedan poznati jezik.

Konaèno je odustao. Izgubljeno u vremenu, nije znaèilo ništa, iako je primetio da lagani i teški zvuk, Tadž Mahal, prijatno leži na usnama.

5.

Sledeæeg jutra Kilina su doèekale novosti od kojih je logor brujao. Šibo, na noænoj straži, beše primetila servera kako ih posmatra sa udaljenog brega. Pucala je na njega, ali munja je ili promašila ili je, još gore, bila odbijena.

Ledrof i Fornaks odluèili su potom da pošalju poteru za serverom, dok su Porodice povelu putem koji je skretao od servera.

Poteru je èinilo šestoro dobrovoljaca. Dvoje su bili muškarci od Bišopovih, još uvek besni zbog toga što im je Bogomoljka pobila roðake. Dvoje su bile žene iz Porodice Ruk, vitke i košèate. Kosa im je bila kratko podrezana i uvijena u èvrste èvorove, koji su stvarali šaru sa nekog drevnog spomenika èije svrhe se više niko nije seæao. Njih dve bile su trkaèice, obuèene za lov i vođene svojom strašæu ka gonjenju. Šibo, mada nije bila trkaèica, bila im je prijatelj i takoðe se beše prijavila.

Smejale su se i šalile sa dvojicom muškaraca i Kilinu - koji je bio šesti - èinilo se da nisu ništa drugaèije od drugih žena koje je poznao. Porodica Bišop nije imala žene lovce, mada je Džoslin bila neka vrsta trkaèice. Kilin je iz njihovog razgovora shvatio da su se Rukovi uvek držali principa jednake podele rada, tako da su se muškarci i žene smenjivali i u kuvanju i u lovu, u odbrani i veštinama, èak i u nošenju tereta i trèanju. Ženama Rukovih su se ispod grubog tkanja odeæe ocrtavali veliki mišiæi butina i listova. Ipak, ponašale su se vedro i opuštene.

Svi su se složili: ta posebna vrsta servera mogla ih je odvesti do Bogomoljke, a iznenaditi Bogomoljku bilo je mnogo bolje nego obrnuto.

I tako su pošli u susret dugom i zamornom danu. Mada su ih stoleæa pripremila za trèanje, Kilin je znao da æe morati da se pazi. Godine su poèele da ga pristižu. Bolovi i poznata ukoèenost u kolenima i kukovima govorili su mu da je na ivici izdržljivosti. Sitni opažaji pristizali su mu iz ugrađenih senzora, podnoseæi izveštaj o mikromolekularnom stanju. Kilin ih je automatski uzimao u obzir, ni ne pomišljajuæi otkuda potieðu.

"Tobi bezbedan", javi mu Šibo.

Kilin žmirnu. "Je li to toliko oèito? Ali, u pravu si - ne volim što ga ostavljam."

"Bogomoljka traži starije, izgleda."

"To i ja stalno govorim sebi. Vredi rizika, mislim, ako uspemo da zaskoèimo Bogomoljku."

"Nada. Svi se nadaju", odgovori ona setno.

Pratili su tragove servera kroz vlažnu jarugu. Potoci su se slobodno slivali sa glinovitih brda. Sneg se u dubini topio i voda je izvirala iz plitkih džepova, podstièuæi rast bilja.

Tragovi su ih odveli do prostrane ravnice. Dok su pretraživali, Kilin je postajao sve oèajniji. Znao je uobièajenu brzinu servera i njihovu opštu sposobnost procene terena. Ovi tragovi išli su jasnom, inteligentnom putanjom

između hrpa ledom izjedenog stenja i niskih glibovitih naslaga gde æ se tragovi najlakše prikriti i pomešati. Ovaj server bio je mnogo mudriji od ostalih. Dok su pretraživali dolinu dugaèkim, klizajuæim, èizmama pojaèanim koracima, i ostali su to primetili.

"Nebre", javi se jedna od Rukovih preko koma, "tragovi ovde prestaju."

"Vetar ih briše", objasni Šibo.

To mesto bilo je vlažno i dobro je primalo otiske. Tamo gde je umesto èvrsto nabijene gline poèinjao pesak, tragovi behu izbledeli. Kilin požuri preko mrkog peska. "Ne vidim gde je izišao", reèe on.

"Obiđite!" naredi druga žena. Ona je bila glavna, i kao da je bila lièno uvređena zbog kašnjenja u nalaženju plena.

Obišli su spoljašnju ivicu prostrane, plitke naslage. Trag se nigde nije pojavljivao, a ipak nigde unutra nije bilo nièega gde bi server mogao da se sakrije.

"Pretraži po delovima!" javi se ponovo žena. Podelili su ovalni prostor u delove i izveli pravilno mrežasto pretraživanje, zavirujuæi pod svaki grm. Ništa.

Odustali su tek kada su Jedaè i Deniks bili veæ nisko nad valovitim obzorjem. Od servera nije bilo ni traga. "Mrzim što se vraæam, a da ga nismo ni videli", reèe žena.

"Sve je to bez smisla", primeti jedan od muškaraca, iscrpljen i besan. "Videli bismo transporter, da je došao po njega. Server nije imao kuda da ode."

"U vazduh", nagovesti Šibo.

"Serveri koji lete?" frknu druga žena. "Nikad èula."

Muškarac, međutim, nastavi. "Serveri su suviše glupi. Uvek su bili, uvek æe to biti."

Dok su marširali nazad, morali su da savladaju pravo planinsko podruèje. Kilinu je to bilo prvi put, otkako pamti, da je prešao preko visokog prolaza. Taktika Bišopovih, naime, bila je da se drže dolina, izbegavajuæi nesigurne visine. Rukovi su, kako izgleda, bili na to naviknuti, i žena koja ih je vodila mirno im je objasnila da, ukoliko žele da stignu Porodice do sumraka, moraju da krenu preko sedla.

Tokom dugog penjanja, Kilin se seti šta je onaj muškarac rekao. Porodice su, negde duboko u umu, uvek nosile tu izjavu, neproverenu i proizvoljnu: uvek su bili, uvek æe to biti.

Pa ipak, sada je sve ukazivalo na suprotno. Kilin iznenada shvati da su se ljudi uvek nalazili korak ili dva iza svakog cik- caka civilizacije maški. Èoveèanstvu su bile potrebne tradicije i rituali koji Porodice drže na okupu, i koje su nekada ujedinjavale Plemena. Ipak, sada im je jedino pravo oružje bilo promena, a ne slabaèki i èesto nekorisni pištolji i šipke koje su nosili. Ili zaplenjeni projektori išèupani sa nepokretnih leševa Marodera, ili laseri otkinuti sa kopaèa koji tragaju za rudom, kao što su to glupe Njuške. Sve to oružje bilo je dobro za dan, ali ne i za stalno, lagano proticanje ovog beskonaènog rata, sukoba oèajnièkog sa jedne, i gotovo usputnog sa druge strane.

On pozva Šibo preko liènog koma i upita je šta misli. Njena samodovoljna, zatvorena uzdržanost polako se topila, i Kilin veæ beše savladao svoju stidljivost. Ipak, èak i tako, bilo mu je mило što je smesta odgovorila. "Dobre, treba uèiti od tehno- maški."

"Misliš, da bolje otimamo?"

"Ne, da pravimo." Glas joj je bio miran i èvrst.

"Dobre, od delova maški mogli bismo da pravimo oružje maški, ali..."

"Da pravimo ljudsko oružje. Ne da kopiramo maške."

"Ljudi mrze maške, Šibo. Ne žele da uèe o njima. Uostalom, ni ne mogu."

Èuo je njeno promuklo mmm-hmmm, iako je bila prilièno udaljena. Behu se raširili, kako bi izbegli zasede. Ekipa je brzo napredovala preko hladnog planinskog prelaza. Snegobar je bio toliko mlada planeta, da na planinama uopšte nije bilo sloja zemljišta. "Maške namerno èine razumevanje teškim."

To iznenadi Kilina. "Misliš?"

"Brane svoj tehno od drugih gradova maški. Ono što zbuni njih, zbuniæe i nas."

"Zvuèi beznadežno."

"Nebre. Moæemo da uèimo tehno ljudi. Uèili smo, u Arkologijama."

Nije æeleo da sluša kako su stvari sjajno stajale u stara, dobra vremena. Ipak, æeleo je da nastave razgovor. "Misliš na onaj Tadæ Mahal koji smo videli?"

"Dobre."

"Ako su ljudi to mogli nekada..."

"Moæemo opet", jednostavno zakljuèi ona.

"To tvoje oruæje... kako radi?"

" Pokazaæu ti veèeras." Ona odmeri dugu, cevastu pušku koju je dræala u ruci. "Podesila sam je za ljudsku upotrebu."

"Odlièno." Kilin je bio zadivljen.

Stigli su u logor baš kada su zaplamsale prve zaklonjene vatre. U izdvojenom klancu, kojeg Fornaks beše našao za Rukove, bilo je zapaljivih æbunova, dok su se Bišopovi raširili po obliænjem bregu. Bilo bi poniæavajuæe odustati od dostojanstva odvojenih i odbranljivih logora, bez obzira koliko su bile male zalihe svake Porodice. I zato je svaka Porodica pravila svoje uobiæajene tri vatre i pokrivala ih zategnutim platnom od grubog tkanja. Plamen je bio suviše vidljiv u infracrvenom, ali širok i zakošen šator toliko æe raspršiti sliku, da senzori maški neæe moæi da je uhvate. Ili se bar tako verovalo.

Kad je teškim korakom ušao u logor, stresajuæi opremu, Kilin je bio bolno svestan neobièno udobnog naèina na koji su se Porodice uljuljkivale u svoje umirujuæe pretpostavke. Koristili su pohabana pravila, nasleðena od dedova koji behu izginuli u sukobima od kojih su sada, zbog brzog prenošenja nasleða, bila ostala samo imena: Skoèidæonov Prolaz, Kameni Zid, Babino, Bolesonovo Iznenadenje, Onaj Sa Tri Zveèarke, Šansigrad. Lepa imena, èesto izgovarana oko vatri. Kilin se ipak pitao da li su uz svako ime prihvatili i odgovarajuæu kolièinu nevidljive ranjivosti. Ta pomisao ga je uznemiravala, jer je do sada i on bez razmišljanja smatrao da opstanak Porodice zavisi od tradicije.

Jeo je sa Tobijem, Dæoslin i Šibo. Svi behu sakupljali korenje i bobice koji su se mogli pošteno smešati sa zbijenom masom ponetom iz poslednjeg Valova. Pošto su proverili da li odgovara ljudima, pa je usitnili i zagrejali sa vodom iz potoka, masa je imala hranljiv ukus. Zaèas su je slistili.

Potom je nastupio najprijatniji sat u æivotu Porodica, vreme opuštenih mišia i oseæaja topline i sitosti koji se pruæa kao prijatan sloj pred nadolazeæim snom. Tada su poèinjali razgovori. Kruæili su oko tri zaklonjene vatre kao niti koje ih povezuju, odvajajuæi ih od bolnih tela i stalne blage strepnje. Dvoje posetilaca od Rukovih opisivali su svoja bekstva i bitke. æene Rukovih povele su prièu o mirisima i znacima maški, o èitanju njihovih tragova radi utvrðivanja starosti i namere, kako ponekad lukavo leæe, èekajuæi kraj izvora i bara. Najpre je Fornaks poèeo blago nizanje, a potom i Ledrof.

Svi su uæivali u stapanju Porodica, jer je to znaèilo nanos novih prièa, šala, predanja. Govorkalo se i o ljubavima, mada je Ledrof to prekinuo podignutom obrvom i znaèajnim mrštenjem. Bolje je ne potezati to. Uprkos svim nedaæama, Rukovi ne behu umrtvili svoje polne centre, a Bišopovi su teško mogli da im odgovore o svojoj sasušenoj æelji. To je moglo izazvati izvesno usiljeno i æalosno nezadovoljstvo.

Uspeh ima mnogo glasova, ali promašaj je nem. Bilo bi dobro imati prièu za prièanje o poteri tog dana. Kilin je mozgao o izgubljenom tragu servera. Samo simbolièno je uzeo uèešæa u pesmi posle veèere, i saslušao samo prvu prièu pre nego što se odšunjaio dalje.

Cermo ga je video i sustigao, nudeæi mu boèicu grubog ali jakog brendija. Kilin je osetio brzu, poæudnu glad za njim, pruæio ruku - i povukao je. "Mislim da ne."

"O, ma 'ajde. Gadan dan. Malo alka æe ti pomoæi."

"Srušia me. Oglupia. Ako poènem, posrkaæu sve što imaš."

"Ne pre mene", veselo odvrati Cermo, i Kilin uvide da je ovaj već dobro odmakao.

"Izvini, Cermo", blago reče on.

Morao je da uloži napor da bi se udaljio. Već je osećao oštar ukus brendija i njegov gusti miris. Ali, znao je kako bi delovao na njega i na šta bi ličio posle toga.

Bekstvo u zaglupljene delove sopstvenog mozga bilo je suviše lako. Dosad je imao prokletu mnogo sreće. Nije se desilo ništa opasno kada je pio, ili bio mamuran, ili priključen za stimulatorska kola u Valovu.

Ali, ničija sreća ne traje daveka.

Moraće da sačuva bistru glavu ako želi išta da nauči. On natera sebe da ode do mesta gde je Šibo sedela usamljena. Njene visoke jagodice hvatale su slabu polusvetlost, zasenjujući joj oči i čineći ih neprozirnim i tajanstvenim. Kao poslednja od Najtovih, biće uvek dobrodošla kraj logorskih vatri. Ali, retko je odlazila tamo, radije čačkajuć po delovima maški koje je nosila u crnom rancu.

Proveo je jedan sat sa njom, ali, činilo mu se da je prošao čitav dan. Nije se osećao toliko obeshrabrenim i sitnim još od vremena kada je prvi put pošao sa ocem u jednostavne pohode prikupljanja.

Šibo nije samo savladala tehno maški, nego ga je učiniła i razumljivim. Umela je da sklopi potrebne dodatke za svoju pušku. Znala je kako da preuredi cevi. Od delova maški napravila je automatski punjač, koji se lako uklapao u kućište puške. Uklapao se i u njen spoljašnji kostur, pa je mogla da puni pušku jednim udisanjem vazduha. Kilin se divio koliko vešto beše pretvorila svoj nedostatak - većito pokretna rebra spoljkostura - u prednost. Pucala je brže nego što je Kilin uopšte mislio da je moguće.

Dok mu je objašnjavala, govorila je više nego ikada. Spoljkostur beše dobila još kao devojčica. Veštakinja joj ga je napravila od polikarbonske pene, otpadaka neke Njuške. Kilin je podozrevao da je to podstaklo Šibinu sposobnost da prevodi maške na ljudske izraze. Možda ju je to spaslo i od Propasti Kingovih.

Dok mu je objašnjavala nije se pravila važna, nije se cifrala; samo je upravljala pažnju na ono što treba uraditi. Mnogi članovi Porodica mrzeli su sve što potiče od maški, i podnosili su samo ono što je bilo potpuno preuređeno za ljudsku upotrebu. Energetski nazuvci, upijači udara za potkolenice, meki oklopi... Kilin je bio naviknut na njih. Dok mu ih je Šibo pokazivala, morao je da savlađuje istinsku grozu.

A onda je, polako, postao radoznao. U njenim rukama tuđinski su predmeti poprimali ljudske oblike. Njeno brzo, prodorno razmišljanje otvaralo mu je nove puteve, razotkrivajući tajne maški. Kada je rekla "Pa, gotovo. Sada spavaj, dobre?" bilo mu je gotovo žao što se završilo.

Cermo je hrkao kad je Kilin prošao kraj njega. Krupajlija je zijao prema nebu.

Kilin je bio nemiran uprkos iscrpljenosti, a ipak nije želeo da se pridruži onima oko logorskih vatri. Mada mu nije smetao smrad od mnogih dana napornog marša, setio se majčinog starog pravila - okupaj se kad možeš, jer niko ne zna koliko dobro Maroderi mogu da njuše.

Našao je mali potok u blizini, koji je tekao iz hrpe stenja u obliku roga. Voda ga je smesta umrtvila, a potom mu donela bol u stopalima. Ipak je ostao u njoj nekoliko dugih, bolnih minuta, uživajući u svetlucavom toku više vode nego što je video još od Valova.

Potom je morao dugo da hoda kako bi povratio cirkulaciju u nogama i prekinuo tihi bol u njima. Zato je bio prilično udaljen od šatora sa vatrom i jedini od Bišopovih je video Prašača da dolazi; međutim, bio je gotovo go, bez opreme, i nije mogao da preduzme baš ništa.

Prašač se našao nad njima pre nego što je Kilin, jureći kroz grmlje ka svom oružju, mogao da učini išta drugo do da viče. Bišopovi su počeli da istrčavaju iz crveno osvetljenih šatora sa vatrom. Prašač je leteo nisko sa severa i bljuvao tamni oblak za sobom, čak i dok je još doticao horizont.

Zujao je i zveèao, približavajuæi se postojanom brzinom. Kilin nije mogao da proceni je li naciljao baš njih, jer kao da nije usporio dok je preletao preko logora Rukovih i Bišopovih. Crna magla se vukla za njim, a potom padala polako i ljupko, kao da ni malo ne žuri da stigne do tla i poène svoj posao. Primetivši napredovanje tame, Kilin je zgrabio što je više mogao svoje opreme. Naèinio je potom nekoliko koraka, shvativši odjednom da æe biti brži ako obuje èizme; i zato je naterao sebe da pažljivo sedne i obuje se, uprkos haosu koji mu je odjekivao kroz èula iz zaprašene Porodice.

Kada je ustao, Tobi je trèao ka njemu, dok se oblak spuštao na Porodicu kao ogromna crna ruka. Spustio se kroz Jedaèev plavièasti sjaj, hvatajuæi poslednje žute vodoravne pruge Deniksovog zraèenja, koje je presećalo putanju roja. Jer, sada je to bio roj, a ne samo obièni slojevi nagrizajuæih hemikalija koje Kilin beše veæ ranije video i koje su mu ubile baku. Ovo nije bila bazna prašina, nego èitavo grumenje koje kao da se vrtelo i šuštalalo u vazduhu. Tobi je stigao do Kilina i otac je po prvi put bio zadovoljan zbog deèakovih prastarih i ponekad opasnih neurednih navika: jer, Tobi je još imao èizme na sebi i samo je napola bio svukao opremu za marš.

Tobi beše skinuo glavni pojas i oklop, na kome je bilo nešto oružja. Protiv hemikalija, to bi prdestavljalo samo bekoristan mrtav teret; jer, sada je trebalo trèati što brže i to uz vetar. Ipak, obojica su se složili, ne trošeæi dah na reèi, da je ova opasnost nešto novo: novo je bilo to što je grumenje padalo s neba i udaralo o tle snažno i usmereno. Grumenje je u preèniku imalo, otprilike, tri šake. Jedan od tih grumenova, naèièkan oštrim klinovima, beše se ustremio na Tobijevu nogu. Taman se spremao da mu napadne èizmu, kad ga Tobi raznese na komadiæe. Međutim, dotle su se još tri spustila oko njih - jedan Kilinu na leða.

Smesta ga je srušioa. Kilina prože talas užasa, dok je hvatao tu stvar. Mogao je da oseti zatupaste vrhove kako mu pritiskaju vrat, i nozdrve mu ispuni zadah nalik na oštru koroziju lima. Ruka mu je skliznula po glatkom kuæištu i nešto mu obmota vrat. Potom je osetio èelièno hladne ubode igala, koji su se širili u mahniti, vreli bol. Uspeo je da šèepa stvar i da je snažno povuèe naniže. Nije se dala. Uhvatio ju je potom i drugom rukom i povukao svom snagom. Težina ga je i dalje pritiskala. On pokuša da se prevrne, ali ga mašina nekako spreèi u tome; i dalje se èvrsto držala.

Nije stigao da navuèe rukavice, i kada je uspeo da dlanom obuhvati dva oštra produžetka kraj vrata, napipao je prstima nešto belo od vreline, nepodnošljivo. Sitni ledeni noževi strugali su mu po licu. Koristeæi se oseæajima, Kilin pokuša da zamisli kakav oblik ima. Napipao je donju ivicu spravice i povuka je, ali se ona nije ni makla. On se potom izvi i podvuèe obe ruke ispod nje, i taman se spremao da povuèe, kad iznenada oseti da joj pritisak popušta. On se prevrnu. Tobi beše otkinuo spravicu, razbivši je lopatom. Dok je Kilin ustajao, Tobi lopatom do kraja zgrobi zdepastu, èetvrtastu stvar. Ona zazuja i umrtvi se.

Potom su potrèali. Male mašine padale su kao usporeni grad. Kilin se u magnovenju priseti - u zamrznutom deliæu vremena kakvi se dešavaju samo u bitkama - kako je kao deèak rovaio kroz sneg, i kako se ovaj pretvorio u strašno tvrd, krupan šljunak, pa se plaèuæi vratio u Citadelu.

Ove patuljaste maške nisu nièim pokazivale da traže ljude. One koje behu pale po Porodici pokušavale su da protesterišu put u njih. Troje je bilo ranjeno pre nego što su ostali stigli da im strgnu spravice. Međutim, ostale maške behu se uputile među stenje, u tundru, tragajuæi i ukopavajuæi se. Uskoro se podigla para od njihovog posla - kiseli lažni oblaci koji su brže od napada naterali Bišopove da se udalje.

Pregrupisali su se, potom, dozivajuæi se po imenima sve dok se i poslednji Bišop nije našao u formaciji. Mašine behu pokrile èitavo podruèje i Porodica je otkasala do obližnjeg izrivenog brega pre nego što je pogledala nazad. Straène grudve uništavale su i menjale dugi otkos koji se prostirao još od dalekih bregova. Potez, međutim, beše potpuno promašio Rukove.

"Proklet da sam ako sem ikad video Prašaèa da baca ovako nešto", dahnu Kilin.

"Izgleda kao da jedu kamen", primeti Tobi.

"Prašaći su, ako se dobro sećam, i ranije pokušavali da nas srede", zbunjeno se javi Ledrof preko koma. "Ali, ne i ovo."

"Bore se sa tundrom", primeti Šibo, zamišljenog lica, dok je proučavala sve širu gomilu bučnih mašina. Stajala je uspravno, sa svom opremom na mestu. Kilin, ipak, primeti i jednu ogrebotinu na njenom odelu - kao da je nešto pokušalo da je dohvati.

"Kako?" upita Tobi.

"Melju kamen?" Kad je Šibo slegnula ramenima - njen spoljkostur zazuja i povi se. "Upijaju se u led?" Ponovno sleganje ramenima.

Kilin zaklima glavom. "Pokušavaju da poprave štetu koju je nanela Pega. Da zaustave zelenilo."

"Pa, zar ne gone nas?" upita Tobi u neverici.

Šibo se nasmeši, odmahujući glavom polako i tužno. "Mi im nismo važni."

"I dalje ne razumem kako to rade, te male maške tamo dole", bio je uporan Tobi.

"Ni mi", odgovori mu Kilin.

6.

Zbog mašina-glodalica, izgubili su deo opreme. Dvoje su hodali ranjeni. Mračni smeđi oblak uspuzao se kao gladna plima preko vrha brda i počeo da glođe stenje u uskoj dolini.

Porodica Bišop povezala se sa Porodicom Ruk, ostavljajući dva grebena između sebe i te horde. Ponovo su se smestili za noć i spavali, nervozni i oprezni, pod praznim nebom.

Ustali su i spremili se sa prvim svetlucanjem dvostrukog izlaska sunca. Deniks i Jedać ukazivali su se na obzorju, sa Deniksom koji je žučkasto svetlucao.

Dok su Kilin i Tobi jeli grickalice za doručak, Kilin ugleda niske, teške oblake kako ovičavaju Jedaćev disk. Ispunjavali su čitavu četvrtinu neba, ne dopuštajući zvezdama da prosijavaju. On pokuša da te oblake zamisli kao trodimenzionalne, ali nije mogao da smisli zbog čega oblaci izgledaju kao da se sužavaju kada se približe Jedaćevom disku. Arturov žurni glas drobio je o oblacima prašine uobličanim u tanki disk zbog međusobnog trenja sitnih čestica, ali Kilin je mogao da prati samo mali deo priče svog Aspekta.

Ipak, trudio se više nego ikada poslednjih godina. Šibina jednostavna, ali mudra sredstva učinila su delić sveta razumljivim. Osećao je kako u njemu narasta ubeđenje: da bi preživele, Porodice moraju zamišljati, izmišljati, menjati se.

Uprkos nervirajućem napadu Prašaća, dobro je spavao. Unaokolo su Bišopovi doručkovali, lica izbrazdanih strahom. Videvši to, on se nasmeši.

Tuga je bila teret čovečanstva, Kilin je to osećao duboko u sebi. Sve priče Aspekata o nekadašnjoj slavi nisu mogle to da prikriju. Pesme i priče Porodice odzvanjale su od tuge - ali, i od radosti.

U drevna vremena, kada su prve maške napale kristalne Arkologije, deca su se igrala u prostalim ruševinama, čak i dok su nove bombe bile na putu. Ljubavnici su se nalazili usred haosa i uništenja, i radovali se tim susretima. U opsednutim Citadelama, osuđenim na propast, u mračnim kabareima pevane su romantične balade i publika se smejala šalama komedijaša. Drevni naučnici tiho su se, sve do smrti, bavili poslovima kojima behu posvetili svoje živote. Vojnici i sakupljači Porodica jeli su i pili sa uživanjem - samo nekoliko sati pre nego što krenu u samoubilački juriš. A i on i Veronika slavili su Tobijev dolazak na svet dok se pretnja napada Marodera zatvarala oko sve mračnije Citadele. Čovečanstvo je imalo dar da nađe trajni sjaj u sve dubljoj noći.

Preko koma odjeknu Ledrofov glas. "Napravite klin!"

Kilin beše zauzeo položaj na desnom krilu. Bili su se uputili pravo ka čitavom sredštu Pege. Kako je jutro odmicalo zelenilo je postajalo sve gušće, i Kilin se malo opusti. Noćasnja divljina i beg su bleđeli. Kilin beše dopustio Tobiju da izađe iz sredine formacije i da zauzme mesto iza jednog čoveka levo

od njega, duž ose Porodice koja se kretala u obliku strele. Strela Rukovih držala je dobar korak desno od njih, udaljena za širinu brega.

Kretali su se uzbrdo, kada su se istovremeno desile dve stvari. Javljao se Tobi. "Dobre, eujem nešto", oèito odgovarajuæi levom krilu.

"Šta je bi?" upita Kilin.

"Neko pištanje u komu. Nismo mi", odgovori Tobi.

"Rukovi?"

"Nebre. Dođe i ode. A nisu ni maške. Levo krilo ide da pogleda.-

Kilin zausti da odgovori, ali tog èasa ugleda servera. Kretao se zdesna, niz padinu, brzo, prema sedlastom prevoju koji bi ga propustio na drugu stranu brda. Nosio je vidljive šare.

Kilin nije dvaput razmislio, nije èak ni jednom. Nije hteo da izgubi servera pre nego što ga zagriže i stoga pođe za njim brzim korakom, punom snagom nazuvaka. Njegov uzvik uzbune prolete kroz èula, ne kao reè èoveka nego kao nejasan krik životinje koja se upušta u poteru.

Èizme su mu se zarivale u šljunak i rastresitu zemlju dok je jurio napred, nagnut blizu tla kako bi mu ubrzanje bilo gotovo paralelno sa uzbrdicom. Nejasno je osetio Tobija kako se penje iza njega, i Šibo malo dalje. Èak je i Cermo Sporæ bio krenuo sa zaèelja, što je bilo kršenje trenutnih naređenja. Cermo nije ispoljavao tragove sporosti zbog mamurluka, i preko koma je poslao lovaèki doziv.

Server beše nestao preko prevoja. Kilin potrèa da ga odseèe, svestan da æ ovaj poæi nizbrdo zbog brzine, a ne samo oko brda. Tek kada je stigao do prevoja setio se da je sa serverom možda i Bogomoljka, i kad mu je to sinulo pusti da ga ubrzanje ponese u zaklon meke trave pod prevojem.

Pažljivo je pregledao dolinu pred sobom. Bila je prazna. On pokuša da promeni filtere i protrese sliku, kako bi, ukoliko ih je bilo, izdvojio projektovane slike. Ništa. Samo obris servera koji žuri nizbrdo, skreæuæi desno.

Ta putanja bi ga za nekoliko minuta dovela do žene na vrhu klina Rukovih. Kilin ponovo stade proveravati dolinu. Nikakvo izoblièenje, ni najsitnija vizija. Nema Bogomoljke, koliko je on mogao da vidi. Tobi tutnjeæi pristiže, i umalo ne pade preko oca.

"Hejbre, dobre, da ga sredimo!"

"Èekaj malo." Kilin je pažljivo prouèavao mašinu koja je odmicala.

"Isti kao onaj juèe?"

"IZgleda."

"Hajdemo. I oni æ stiæi za minut ili dva."

Kilin je video kako se Porodica približava u formaciji napad-ili-bekstvo - plave taèke u njegovoj desnoj mrežnjaèi.

"Doèekæe ga Rukovi!" uzviknu Tobi.

"Da pokušamo odavde", reèe Kilin, mašajuæi se oružja. "Bolje pucaj iz zaklona, za svaki..."

Server naglo skrenu, ostavivši kamenu gromadu između sebe i Kilina.

"Proklet!"

"Hajde, da to ubavimo."

"Èekaj, ja..." Ali, Tobi je veæ bio ustao i sada je, iskosa, žurio nizbrdo, iduæi ka serveru pod maksimalnim uglom. "Tobi!" Kilin skoèi na drugu stranu, kako bi bio siguran da æ imati položaj za unakrsnu vatru.

Kasnije æ se verovatno stideti zbog ovolike opreznosti oko jednog servera. Ovo možda i jeste Bogomoljkin server, ali, ipak, serveri su glupi i ranjivi.

A Kilin je želeo da izbliza pogleda jednog od njih, da ga rastavi, da upita Šibo za mišljenje. Moraju da nauèe tehno maški, i to brzo.

Uprkos svemu tome, Kilin iznenada postade svestan da æ Tobi za nekoliko sekundi biti izložen. Brzo je opalio ka mestu na kome se server, još skriven, najverovatnije nalazio. Raèunao je da æ teške kugle barem zbuniti mašinu.

Èizme su mu tutnjale duž jaruge dok je žurio preèicom i preskakao žbunje u punoj brzini. Poèeo je teško da dahæe.

Kada je izišao na èistinu, video je da se server sklanja iz Tobijevo

vidnog polja u njegovo. Gusenice su mu teško zaškrilapale, izbacujući šljunak, i brzo je odzujao dalje.

Ipak æe imati èist pogodak. Server kao da nije bio u velikoj panici. Njegovo uglaænano aluminijsko kuæište dobro se ocrtavalo spram zelenila doline iza njega. Domet je bio razuman.

Kilin podiæe oruæje, a onda zaèu pucanj od Tobija, koji nije mogao imati dobar ugao, a ipak je trošio metke. Kugle podigoše oblak zemlje, daleko ispred servera. Drugi pucanj je bio bliæi, ali ipak previsok.

Server se zaustavi, i kao da se osvrnu. Sada su mu se jasno videle šare na boènim ploèama.

Kilin opalio. Video je delove kuæišta kako se tumbaju u jasnom vazduhu.

Server naèini brz pokret i tamna taèka se pope uz brdo, brza i niska, i pogodi ga u lice.

Ušla mu je kroz desno oko. Pao je na leða i osetio kako u njemu besni brza, crna oluja. Pretraæujuæa hladnoæa mu se širila kroz èelo i levu ruku.

Led mu je plavièasto svetlucao pred oèima. U levom laktu je oseæao nešto poput hromirane munje.

Vid mu se vrati. Smrad. Tutnjava.

Kotrljao se nizbrdo, uzalud pokušavajuæi da se zaustavi. Kamenje mu se zarivalo u bokove, i leva ruka bila mu je nepokretna. On udari nogom u jednu stenu i to ga dovoljno uspori, te uspe da se uhvati za jedan æbun.

Oseæao je toplu krv. Neko je vikao. Ledena hladnoæa, koja mu beše zahvatila vrat, poèela je da mu se spušta niz grudi. Vika, glasna i suviše brza da bi je shvatio.

On se prevrnu. Teška pucnjava, brzi i snaæni udarci u ništavilu.

Desnom rukom je uspeo da se pridigne. Bio se otkotrljao prilièno daleko i server je sada bio sasvim blizu. Utroba mu se izlivala kao siva masa.

Kilin pokuša da se osloni o levu ruku, jeknuvši kada su mu se oštre æute bodlje zarile u rame. Oseæao se kao da mu nešto divlje i grubo gloæe levu ruku.

Uspeo je da ispusti prigušeni uzvik, i purpurne iskre zaplivaše po praznom vazduhu. Glasovi su se nepovezano dozivali.

Kilin se æustro osvrnu i umalo izgubi dragocenu ravnoteæu na strmini.

Preko horizonta, visokim skokom, preðe Šibo i spusti se raširenih nogu, spremnog oruæja, kako bi mogla da skoèi ili puca u ma kom pravcu.

Kilin se oglasi. "Tobi... ja..."

"Tamo", pokaza mu Šibo.

Glavom su mu kruæili zujavi obadi, grizuæi mu oèi.

Uspeo je, ipak, da se nekako okrene na levi bok. Brdo se zanjihalo, nakrivilo, i zatalasalo u raznim nijansama zelene i æute boje. Kilin zatrepata, da uravnoteæi razliveni vid.

Tobi je leæao. Bio je opruæen poleðuške, oèiju uperenih u nebo.

"Sine!"

Tobijeve oèi se pomeriše, i on zagreba šakama prema povijenim nogama. Preko okeana Kilinovih èula najzad stiæe i njegov šapat. "Tata... ja... ne mogu... da pomerim... noge."

"Lezi... samo ostani da leæiš", nekako uspe da izgovori Kilin.

On zausti da još nešto kaæe, ali nije se èulo ništa. Video je nebo, potpuno vedro i bez znaèenja. Morao je da ustane.

Dahæuæi, potisnuo se rukama kako bi nekako seo. Desna strana bila mu je gumenasta i sva puna trnaca. Leva je predstavljala samo praznu, besteæinsku šupljinu.

Nije mogao da sedne. Zastenjao je i malo se prevrnuo, kako bi mogao da vidi veæi deo padine. Server se nije micao. Šibo je silazila niz brdo, skaèuæi izmeðu sivih stena, i Cermo ju je u stopu pratio. Svi su bili strašno spori i svetlucavi pod usijanom svetlošæu koja je prosecala vazduh.

A zujavi obadi su mu i dalje ujedali oèi i nisu hteli da odu.

7.

Sumrak je došao prošaran narandæastim oblacima.

Kilin se osećao kao da hoda po jednako paperjastoj mekoći, jer jedva da je osećao donji deo nogu. Marširao je neko vreme, ne misleći, znajući samo da mora da napreduje dalje kroz neutralan, sve mutniji vazduh. Osećao je kako se stapa sa izmaglicom uma koja se sklapala oko njega, maglom kroz koju je mogao da vidi kako promiču detalji duge, iskošene doline. Scene su poskakivale i njihale se, pa je znao da koraća kroz to hladno, rastapajuće sivilo.

Neki su rekli da ga treba nositi. Nešto u Kilinu želelo je da pristane, da se ispruži na nosila. Ipak, suviše je dobro poznavao osetljivu ravnotežu Porodice. Tobija su morali da nose, pošto beše potpuno izgubio osećaj u nogama. Ćak i na umerenom maršu, nosači se umaraju. Najbolje je ne udvostručavati razloge za žalbe, dodavanjem Kilinove težine teretima Porodice. Jer, pravilo Porodice bilo je jasno: trajno onesposobljeni nisu nošeni u maršu. Bili su - tužno, uz odgovarajuću ceremoniju - prepuštani sudbini koja ih je ionako čekala.

Ovog puta bilo je drugačije. Kilin je to znao, ali nije mogao odmah da se priseti kako i zašto. Samo je tupo hodao kroz sedefastu maglu sopstvenog nejasnog i tihog sveta.

Tačno pred njim, Tobi se njihao na ramenskoj nosiljci između dvojice muškaraca. Dečak je spavao. Ćak i ovako, Kilin je mogao da vidi kako se Tobijeve oči pokreću i trzaju iza bleđih kapaka.

Kilin se pitao da li dečko išta oseća ispod bedara. Bilo je teško navesti ga na razgovor dok su zajedno ležali na zaobljenoj padini. Trava je bila dovoljno udobna, ali Šibo i Cermo behu im doneli podmetače za spavanje - luksuz u kojem ni jedan od njih nije uživao već godinama. Ležali su i Tobi je jedva progovarao, dok se Porodica muvala i poslovala oko njih.

Kilin se osećao kao da je i sam dečak. Bilo je kao nekada davno, kada je ležao u poljima oko Citadele, sanjiv i zamišljen, zagledan u nebo koje se širilo u neprekidnu kobaltnu lepotu. I ova padina otvarala se pod nebom, kao da su i on i njegov sin ponuđeni na oltaru. Kilin pokuša da se usmeri, ali lica i vremena lepršala su mu po umu kao ptice: njegov otac, nemarno naslonjen na komad maške posle uspešnog pohoda, smešao se na način koji je Kilinu bio tajanstven sve dok mnogo godina kasnije nije shvatio da je to trijumf pomešan sa još svežim sećanjima na mnoge poraze. Njegova majka, kako prebira po delovima maški i izvlači, ljupko i nestrpljivo, srebrnastu tkaninu koju niko ranije ne beše primetio. Sve slike su lebdele kraj njega, kao da su iza debelog stakla. Pričao je o njima Tobiju, ne razmišljajući mnogo, znajući, kao otac, da i najsitniji delić prošlosti, ovako podeljen, čuva taj trenutak u karakteru i načinu razmišljanja njegovog sina.

"Blizu", oglasi se Šibo tik uz njega. Kilin klimnu glavom. "Dolaze Kingovi."

"Kingovi...?"

Ta reč mu podstaje sećanje. Ono neobično pištanje koje su čuli na levom krilu bili su pozdravi Porodice King. Dok je desno krilo gonilo servera, levo je, po Ledrofovom naređenju, zaostajalo da načini odbrambenu formaciju. Zato je sastanak sa Kingovima bio odložen do serverove smrti. Ćudesne vesti o Kingovima do Kilina su stigle dok je ležao ničice, sa čulima zaklonjenim kao u čauri.

A sada su Kingovi bili pred njima.

Ledrof je objavio punu uzbunu. Trkači su nadgledali sve prilaze. Ipak, ovog puta, pri susretu dveju Porodica, nije bilo ni traga od Bogomoljke.

Bišopovi su se spustili niz prašnjavi suvi kanjon i pojavili se u ravnici punoj jedrog, zelenog života.

Grupicu koja ih je čekala predvodio je muškarac. Bio je visok, mršavih, u crno odevenih nogu i mišićavih ruku, i po svakom njegovom pokretu videlo se da je on Kapetan Porodice King. Ime je dobio po licu: Sekira. Ćelo mu je bilo široko i golo, ispod guste riđe kose, kratko podšišane kako bi se izbeglo mršenje pod kacigom. Iznad ušiju je imao traku od plave čvrste tkanine. Sa četvrtastog čela izranjao je košat nos s oštrim jagodicama. Uska, ali snažna usta proveravala su njihov silazak. Ispod usana Sekirino lice se skupljalo u oštar trouglasti klin, bez brade.

Sve to je dolebdelo do Kilina kroz slojeve vazduha dok se Sekira približavao - Kapetan Kingovih koji je pri svakom koraku zračio sigurnošću. Unaokolo su se Porodice međusobno pozdravljale. Ledrof je vodio Sekiru i predstavljao ga, ali Kilin je to primetio tek kad mu se Sekira obratio: "Samo ruka, je li?"

Kilin odmahnu glavom, ne da bi odgovorio odrečeno, nego da oseti nešto u sebi. Uz veliki napor uspeo je da malo pomeri levu ruku. "To je... sve", reče on kroz usne koje su mu odjednom delovale kao da behu odebljale i otekle.

"Tvoj sin, ono?"

Pošto je Kilin klimnuo glavom, Sekira se nađe i zagleda Tobiju u oči, koje su se još uvek nemirno pokretale pod tankim kapcima. "Hmmm. Možda će se deo vratiti. Noge, je li?"

"Pojmatija, zasad. Diše lepo."

Sekira je vešto prelazio rukama preko Tobija, štipkajući ga i cimajući. "Kretao je ruke?"

"Malo. Rekao je da ne oseća noge. Onda je zaspao."

Sekira odmahnu rukom ni ne podigavši pogled i kolona nastavi marš. "Moglo bi se vratiti. Viđao sam ovakve slušačeve. Sreća što je Maroder dokačio samo deo čula. Nije završio posao."

Sekirino lice ispitivački je posmatralo Kilina, i nešto u tom pogledu odagna i poslednje ostatke vlažne magle koja ga je obujmljivala. Čitav svet beše se srušio na njega u talasu besa i očajanja, prepoznatljiv, jer su tu bili sve vreme, iza magle. "To je bio server!" jeknu Kilin.

Sekira se namršti. "Serveri ne umeju da se bore."

"Server Bogomoljke."

Sekira se ponovo namršti. "Bogomoljka? Šta je to?"

Pošto ju je Kilin opisao, isprekidanim glasom i teških usana, Sekira odgovori:

"Koliko ja znam, ovde nije bilo nikakve Bogomoljke."

"Sada je ima."

Oko njih se behu okupili ostaci Porodica Ruk, Bišop i King. Četiri stražari pokrivali su bregove. Stotine njih ostali su daleko rašireni, nadgledajući prilaze dok su polako silazili niz dolinu.

Na Kilinove reči čitava Porodica King je zažamori rečima neverice. Čuo je njihovo protivljenje kroz tanku, izobličujuću izmaglicu.

Šibo im pristupi. "Server je imao srednji um", reče ona.

Sekira se okrenu prema njoj. "Server sa velikim umom? Jesi li sigurna?"

Šibo nikada nije odgovarala na takva pitanja. Samo je zurila pravo u Sekiru, ostavljajući da njeno ćutanje potvrdi njene reči.

Novo mrmljanje Kingovih. Kada su zastali, Kilin nastavi:

"Serveri Bogomoljke, kako izgleda, ponovo je sastavljaju. Do sada su to dva puta uradili."

Sekira žmirnu i njegovo dostojanstveno držanje kao da se malo pokoleba. "Um bogomoljke je rasut?"

Kilinu je bio milo što je Sekira smesta shvatio značenje odgovora. Ledrof još uvek nije verovao u to. Kapetan koji je bio pametniji od ostatka Porodice predstavljao je pravo olakšanje. "Prvi put kad smo sredili Bogomoljku, imala je nad-um. Drugi put je potpuno usmrtila mnogo Rukovih i Bišopovih. Tada je imala srednje umove."

Sekira se i dalje mrštio. "U raznim delovima?"

"Dobre", reče Šibo.

"I šta ste uradili?"

"Sve zdrobili."

"To ju je valjda ubilo", zaključio Sekira.

"Nije."

"Taj server je nove vrste", objasni Kilin. "Prešao nas je."

Sekira i ostali Kingovi se zgledaše. Četito im se ovo nije dopadalo. "Bogomoljka vas je pratila?"

"Valjda." Kilin odjednom primeti da se pomalo njiše od iznenadne iscrpljenosti.

Ledrof beše nešto rekao, ali ga Kilin nije èuo, a ni Sekira kao da nije obraèao pažnju na njega. "Osnivamo ovde novu Citadelu i ne želim da privuèem Marodere. Pogotovo ne tu vašu Bogomoljku."

Kilin zatrepta.

"Citadelu?" upita Šibo.

Sekirin glas postade snažniji. "Citadelu King. Zovemo je Metropolis."

I sada su bili u njoj. Kilin se usredsredio na hodanje i staranje o Tobiju. Sav napor bio je uložio u ono malo razgovora. Pogledavši napolje, ugledao je kako se iz ravnice pred njim diže grozd koliba od smeðeg blata, prizemnih ili sa jednim spratom. Visoki ulazi. Otvoreni pravougaoni prozori bez stakla.

"Vidite useve?" Sekira i Kingovi ponosno su se smešili, kao prva Porodica koja je obnovila Citadelu. "Sejemo u nasumiènom rasporedu. Tako maške, dok gledaju odozgo, ne mogu da raspoznaju sistem."

Kilin klimnu glavom. U tihom sumraku, kolibe kao da su bile stopljene sa okolinom; kao da se sama zemlja popela uvis i naèinila nepristojan gest ka zvezdama koje su se pomaljale. Daleko treperenje kao da je klizilo vazduhom. Kilin prepoznaše glasove ptica, desetine vedrih pesmica kako se izvijaju sa jedrog drveæa i iz visokog grmlja. "Pega. Ovo je središte?"

"Dabre", odgovori Sekira. "Gradimo povrñ vlage leda, našeg pravog, bogatog i svetog Snegobara. Vraæamo ona vremena."

Ni blizu, pomisli Kilin, grudobranima i kulama Citadele Bišop. U ona vremena èoveèanstvo je svoju samouverenost izražavalo veènim kamenom. Sada su koristili blato, koje je obeæavalo da se rastopi ako ga zakaèi jaèa kiša.

Oglasi se Artur:

A ipak, ova okolina više prilièi ljudima.

"Primitivno", promrmlja Kilin, tako da ga je samo Artur mogao èuti.

Obrati pažnju na drveæe u obliku kišobrana. Mali travnjaci pred svakom grubom kolibom. Pogledaj ono... jezerce. I to poveliko. Kladim se da unutra imaju tepihe, što odgovara travnjacima. Ljudi su se razvili u složenoj okolini, gde je bilo drveæa za penjanje radi zaštite, otvorene vode i prostranih ravnica za lutanje i sakupljanje. Ova nova Citadela King, i nesvesno, odgovara drevnoj savani. Sekira je naèinio novu vrstu Citadele, koja duboko odgovara naèinu na koji smo se razvili.

Kilin klimnu glavom, pitajuæi se kako su Kingovi postigli sve to. Sekira je prièao dalje, doèekujuæi Bišopove i Rukove jednostavnom, otvorenom uèetivošæu. Kasnije æe, uveravao ih je, biti uprilièena potpuna ceremonija, kao što i prilièi ovako èudesnom dogaðaju.

Ledrof zatraži povlasticu dakhala. To je od Porodice zahtevalo da pruži zaklon svakom pripadniku èoveèanstva koji beži da spase život. Nikada se nije odnosilo i na èitave Porodice u bekstvu, ali je Sekira toplo klimnuo glavom i zvanièno se složio. Ovo proširivanje ljudske tradicije doèekano je pljeskom. Sekira im potom predade èinije sa namirisanim vodom.

Kilinu nije promakla sva težina Sekirinih reèi - jasna, neporeciva snaga tog èoveka. Sekira, graditelj nove Citadele.

U Kilinovom umu odjednom propuše nada da ovaj èovek zna nešto što on ne zna, da ima èvrstu osnovu za neverovatnu nadu izraženu u ovom presnom blatu. Na kraju krajeva, Citadela znaèi da se više ne postavlja pitanje da ostavi Tobija.

Dok su marširali kroz gromke pozdrave i groznièave uzvike dobrodošlice, Kilin konaèno odbaci sve sumnje i dopusti da ga povuèe èudesan dogaðaj. Jedva je mogao da koraèa od teškog, vrelog umora, ali ga je zbacio, želeæi više od svega da veruje.

Dan kasnije, nije više verovao. Bistrina mu se beše vratila dok je ležao, opijen suncem, tokom èitavog jutra i popodneva. Pulsirajuæi bol na levoj strani je jenjavao, ali i dalje nije mogao da podigne ruku više nego za širinu nekoliko prstiju.

Sekira i još neki Kingovi behu rekli da je server sigurno izbrisao èitave delove njegovih i Tobijevih èula. Pošto je prekinuta, maška se povukla, odnoseæi sa sobom kontrolne centre Kilinove leve ruke i sve Tobijeve kontrole

nad nogama i nervne spletove.

Bile su nestale i druge stvari. Prekopavajući po većitim tanušnim glasovima duboko u umu, Kilin je ustanovio da mu nedostaje jedno Lice, Rejèel, i jedan Aspekt, Èah. Nikada ih nije mnogo koristio, ali njihovo odsustvo ipak je ostavljalo tihu, šuplju prazninu.

Ponovo se smrkavalo kada je Kilin pošao da luta krivudavim ulicama Metropolisa. Staze su hotimice krivudale između bilja, kako bi izbegle analize maški iz vazduha. Kolibe su bile rasute, kako ne bi predstavljale laku metu. Porodica King nosila je krpe oko glave i manje je obrađala pažnju na uobličavanje kose. Svi su bili nabijeni svrhovitošću, uvek zaposleni gajenjem i pravljenjem. Na vetrovitim ulicama bilo ih je na stotine.

Kao i Bišopovi i Rukovi, nosili su košulje i pantalone od èvrste tkanine otete od maški. Njihova odeća bila je daleko više ukrašena, jasno pokazujući koliko su vremena dokolice imali da izvezu oznake Kingovih, petlje i široke spirale. Svaki èlan Porodice imao je drugačiju šaru. Neki su ponosito nosili krpice koje su označavale njihova zaduženja unutar Porodice.

Kilin se nadao da će šetnja u njemu obnoviti nadu u Sekirin san. Dok je tumarao prašnjavim stazama, osećao je nešto slično nemom èuđenju što je jedna Porodica izbegla najgore zamke Marodera i što ume da podiže grube građevine debelih zidova.

Prženi pomfrit kolači ispunjavali su vazduh moćnim obećanjem. Zidovi su se povijali, grubo uobličeni i često pod pogrešnim uglom. Mada su bili novi, njemu su se učinili umornim. Nije bilo one preciznosti koju je Kilin automatski očekivao od maški. Za njega su zgrade bile delo maški, načinjenje od precizno naslaganih listova metala i keramike. Jedini suprotan primer za koji je znao predstavljala je Citadela u kojoj je odrastao, i koja je predstavljala veličanstvenu mešavinu iz raznih stoleća.

Citadela Bišop spajala je u sebi stenje i metal maški, uobličene i ispremeštane tako da stvore spratove i spratove nagomilane na prostrane lukove. Po danu, međutim, Citadela King predstavljala je uvredu za sećanje.

Pa ipak, govorio je sebi, ovo je makar početak. Nije imao prava da kritikuje.

Znao je da bi grozničava aktivnost i èvrsti zidovi trebalo da ga okuraže. Ipak, mogao je da misli samo na Tobija.

Dečko je sada mogao da govori samo vrlo tiho. Reagovao je na Kilinovu pažljivu masažu svuda sem po nogama, koje su bile nepokretne. Više od fizičkog bola, koji je polako jenjavao, Tobija je mučila strepnja koja je zahvatala svakog èlana Porodice sa trajnom povredom.

Morali su ga ubediti - ne Kilinove reči, nego èvrsti zidovi oko njega - da je kod kuće, na stalnom mestu. Da Porodica Bišop neće morati da odmaršira. Da neće biti ostavljen.

Kilin je prišao sa njim. Dokazi su polako delovali. Kada je shvatio, Tobijevo lice se smesta smirilo. Brzo je zaspao.

Kilinove strahove nije bilo tako lako smiriti. Vratio se do mesta gde je Sekira pregovarao sa Ledrofom i Fornaksom. Provukao se kroz grubu ogradu koja je okružavala prostranu kolibu Kapetana Sekire. Horizontalne letve u ogradi predstavljale su običan metal maški, ali pritke su bile grubo izrađene od drveta, sigurno ljudskom rukom.

Pokušavao je da otvori kapiju i tek tada je počela da mu nedostaje leva ruka. Mogao je da je njiše u hodu, tu drvenu težinu koja mu barem nije smetala. Do sada je mogao da posmatra svoju povredu kao običnu bolest. Dok je prilazio kolibi, shvatio je da neće moći da nosi, da trèi, kao ni da se bori kao ranije. Što je značilo da je bio venčan sa ovim Metropolisom na način koji mu ranije nije pado na pamet.

Sekira je upravo isprao Fornaksa. Kilin je znao da su pregovori trajali èitavog dana. Trampa umeća i veština. Èipovi sa Aspektima i Licima koji imaju retka znanja. Već su se pokazivali nagoni cenjkanja. Tri kolibe dalje, èula se povremena vika.

Postojao je ustaljeni način dodira između Porodica, èitav sistem rećenica. Bišopovi i Rukovi biće gosti u ovoj gruboj Citadeli. Ponuda hrane i

zaklona ima svoj kiæeni protokol. To traje dosta dugo, ali mnogo važnije stvari kao što su opstanak i odbrana zahtevaju još više vremena. Kada se protokol konaæno obavi, trojica Kapetana æe se okomiti jedan na drugog oštrim jezicima. I Fornaks i Ledrof mogli su samo da u èudu zijaju u ono što Kingovi behu postigli. Svaki uspravljeni štap i svaki zid od gline predstavljali su prekor drugim Porodicama. Dostojanstvo Bišopovih i Rukovih zahtevalo je da ne pokažu ni najmanji nagoveštaj zavisti, pa je stoga bilo dosta zamerki, a možda i otvorene svaðe. Kilinu je bilo milo što je sve to propustio.

Zamolio je mladu ženu stražara da uðe. Za divno èudo, odmah ga je propustila.

Sekira ga ponudi da sedne i pruži mu šolju tamnog, jakog, mirisnog èaja. Kilin je smesta iskapi i zamoli za još. Sekira zadovoljno klimnu glavom, uze èajnik i napuni veæu šolju sa police iza sebe.

"Imaš navike kao i ja", primeti Sekira sa užívanjem. "Voliš da je sve jako i da ga ima mnogo. Taæno?"

"Aha."

"Misliš još o toj Bogomoljki?"

"Malo."

"Zbog èega misliš da je taj server imao mozak?"

Kilin srknu malo èaja i zaèkilji. "Mora da mu ga je Bogomoljka dala."

"Zašto tako misliš?"

"Ubili smo sve srednje umove u njenom glavnom telu, onda kad nas je pobila tako mnogo. Nije nam palo na pamet da koristi i servere sa srednjim umovima." Sekira iznenaðeno raširi oèi.

"Tako?"

"Da. Onaj server kojeg smo napali, pa nas je sredio - to nije bilo sluèajno."

Sekira mu ništa ne odgovori. Umesto toga - za razliku od Fornaksa i Ledrofa - samo je neko vreme sedeo i razmišljao, ne oseæajuæi potrebu da održava razgovor pretvarajuæi se da je sve shvatio. Kilinu se to dopalo. Sekira je bio krupan i sedeo je u smeðoj platnenoj stolici nesigurnog i naopakog oblika, koja kao da mu se sama prilagoðavala. Nagnuo se unapred, položivši krupne bele šake na kolena, i konaæno zamišljeno progovorio. "Ona se menja. Prilagoðava se."

Kilin potvrdno klimnu glavom. "Tako izgleda."

"Nije kao ostali Maroderi."

"Nebre, dvaput."

Bilo je pravo olakšanje ovako sve izgovoriti, sva nakupljena i neodreðena nagaðanja. Još od kako Fani beše potpuno umrla, Kilin je oseæao kako se u njemnu sakuplja nejasna nelagodnost zbog Bogomoljke i onoga što ona predstavlja. To više nije bila legenda, nego vrlo stvarna, mada neviðena sila.

Sekira snažno pljesnu dlanovima, i èvrsti glineni zidovi odbiše oštar zvuk i sabiše ga. Kilin je toliko dugo bio na otvorenom da ga je zvuk iznenadio, onako jak i nagao. "Tek tako, a? Menja svoj sistem. Kada ste se sreli sa Porodicom Ruk, mnoge je potpuno ubila?"

Kilin se namršti. "Dobre?"

"Ali, sada su se srele tri Porodice, a ona ništa ne preduzima."

Znaèi, i Sekira je shvatio. "Onaj server znaèi da je i ona bila tu."

Sekira klimnu glavom. "Zna za Metropolis. Ako nije znala ranije, sada zna."

Kilinu se nije dopadalo ovakvo razmišljanje, ali pošto ga i sam beše ranije obavio nije mogao odbiti da prati zamisao do sve do konaænog zakljuèka. "Pa zašto onda nije odmah napala?"

Sekira se zamisli, isturivši široku donju usnu, nimalo ne brinuæi kako pri tom izgleda. "Možda nije znala da smo ovde. Možda želi da nas najpre prouèi. Ili se možda boji da priðe branjenom položaju. Imamo puno klopki za maške svuda okolo."

"Proslednji put nije izgledala uplašeno", suvo primeti Kilin.

Sekira zaèkilji. "Pokušavaš nešto da kažeš?"

"Nebre. Samo ne mogu da je zamislim da okleva."

"Drugi Maroderi ne vole da zalaze ovamo, pa zašto bi ona volela? Mi smo baš usred Pege. Vlažno je. Tamo na jugu ima čak i moèvara. Maroderi bi tamo, sa svojim gusenicama, upali u blato."

"Možda."

"Zbog èega bi se, onda, držali podalje?"

Sekira je postajao nervozan i Kilin je pokušavao da shvati zbog èega. Znao je ponešto o glini i blatu, jer je gledao ujake kako popravljaju ponešto po Citadeli Bišop. Sudeæi, međutim, po sloju na unutrašnjim zidovima, ova nova Citadela bila je stara tek nekoliko godina. Nagađao je da Sekira pokušava da dokaže Ledrofu i Fornaksu kako je on prirodni vođa svih okupljenih Porodica, pošto je, na kraju krajeva, Sekira napravio Citadelu. I držao Marodere podalje. Sekira je, zbog neèega, u svom umu izjednaèavao èvrstinu ovih glinenih zidova i svoju drveno-metalnu ogradu sa odbijanjem Marodera.

Kilinu je na vrh jezika bio oštar odgovor. Ipak, uvideo je kuda razgovor vodi, kao i da nema nikakvog izbora. Mogao je da natera Sekiru da pobesni i onda da izađe, ili da kaže nešto novo.

Naèinio je nekoliko primedbi o tome koliko ga je zadivio Metropolis i kako svi izgledaju dobro uhranjeni, a onda je nastavio nemarno, da bi zatekao Sekiru nespremno. "Šta misliš, kuda sve ovo vodi?"

Sekira protrlja svoj dugi, šiljasti nos. "Kako to misliš?"

"Prošlo je - koliko? Šest godina? - otkako su maške napale sve naše Citadele."

"Tako izgleda."

"Dobre, a deluje kao strašno davno. A sve to vreme smo stalno bežali. Nismo mogli da se zaustavimo duže od pet, šest dana. Nije bilo vremena za razmišljanje."

Sekira sleže ramenima. "Pa?"

"Jesi li ikada pomislio zbog èega sve to?"

"A?"

"Možda maške ni ne žele da mi razmišljamo. Da uèimo od naših Aspekata. Zbog èega su, uostalom, uništile naše Citadele? Samo zato što smo im èaèkali po fabrikama?"

"One nas mrze." Sekira je to rekao kao da se samo po sebi razume.

"Možda. Je li ih iko ikada pitao?"

Na Sekirinom licu pojavi se oprezan izraz. "Ko to može?"

Kilin se beše usredsredio na svoje misli, ali je ipak primetio malo oklevanje u Sekrinim zaklonjenim oèima. Njegova oštra brada se okrenu i kroz otvorenu rupu koja je služila kao prozor uhvati zamiruæu svetlost Deniksovog zalaska. Sekira je nešto krio.

"Kingovi su bili dobri u jeziku maški."

Sekira stisnu usne. "Dobre."

"Mislio sam da ste možda, posle Propasti, naišli na neke podatke."

"Proveli smo godine u bekstvu, kao i vi."

"Sigurno vam je išlo mnogo bolje nego nama", primeti Kilin, kako bi izbegao preoštara razgovor. Bolje da se povuèe i priđe iz drugog ugla.

Sekira se malo opusti, ali ne reèe ništa.

Kilin opuštено nastavi. "Imali smo jednog obuèenog prevodioca. Bogomoljka ju je ubila."

"A-ha. I mi imamo jednog prevodioca. Ženu."

"Našla je nešto?"

"Ništa zbilja korisno."

"Razumem."

"Imate li vi, Bišopovi, Aspekte koji umeju da prevode?"

"Da èitaju znakove i slièno?"

"Bilo šta. Uvek su nam potrebna umeæa."

"Pa..." Kilin se obrati Arturu, i tek potom odgovori. "Ne, Aspekte ne. Ali, ja imam jedno Lice koje ume."

"Valja li?"

"Pomalo."

Sekira je delovao zainteresovano, uprkos zaklonjenom pogledu. "Fino."

"Ta žena, prevodilac..."

"Sada je bolesna."

Kilin se pitao šta Sekira još krije. Možda je to samo neka privatna stvar Porodice King. Možda je najbolje ne èaèekati dalje.

Ipak, Kilin je bio pun ideja i nije mogao da zaæuti. "Pitanje je, dakle, zbog èega su maške napale Citadele?"

Sekira nabra usne, i od toga mu lice postade još izduženije u senovitom, zlatnom sumraku. "Iznervirale su se, možda."

"Zbog èega sada šalju Bogomoljku? Zbog èega prave posebnu vrstu Marodera?"

"Da nas dokrajèe." Sekira je postajao nervozan, ali nije želeo da to pokaže.

"Zbog èega se toliko trude? Potpuno nova konstrukcija. Prvo je koristila fatamorgane, stvarno dobre. Izgledale su potpuno stvarno. Nikada nisam video da Maroder tako dobro radi."

"Pa?"

"Ubili smo ono što smo mislili da joj je nad-um. Sjajno. A onda smo ustanovili da je rasula svoju inteligenciju u srednje umove. Onda smo pobili i njih. Fino. A onda smo juèe naleteli na servera koji je imao pun um - i oružje."

"Hej, polako", uzviknu Sekira, nagnuvši se napred.

Kilin shvati da je poèeo da vièe, stežuæi desnu pesnicu. Levica mu je mlitavo visila, beskorisna. "Pa, vidiš. Mnogo ulažu u tu Bogomoljku."

"Dobre." Sekira je lizao zube, zureæi u daljinu. "Vi ste svašta prepatili. Više nego mi. Znaš, neæemo cicijašiti na prostoru, èak i ako privuèete tu Bogomoljku."

"Milo nam je", odvrati Kilin. Neizgovorena istina je ostala - da Metropolis možda nije u stanju a se odupre Bogomoljki. Sekira se toga bojao.

Ipak, Kingovi su bili puni samopouzdanja. Nekolicina ih je veæ svratila u Kilinovu kolibu, da ga razgale prièama kako su i sami odbijali napade Marodera. Ipak, Sekiri je bilo jasno da je Bogomoljka nešto drugo.

Dolazak novih Porodica možda nije samo divno ujedinjenje èoveèanstva. Moglo je znaèiti i kraj Metropolisu.

Da li je Sekira pokušavao da prikrije to saznanje? Ne, bilo je tu još neèega. Sekira je brzo prešao preko onoga što je žena prevodilac saznala.

Nije imalo smisla predlagati da iziðu i potraže Bogomoljku. Sekira nikada ne bi lišio Metropolis glavne snage. Osim toga, shvatio je Kilin, ni on sam nije bio najbolja preporuka za susrete sa Bogomoljkom. Leva ruka mu je visila kraj tela kao mlitavi višak.

Rekao je još nekoliko stvari, kako bi izrazio njihovu zahvalnost, mada je bio siguran da Ledrof i Fornaks behu to veæ uèinili. Nikad ne smeta udenuti još jedan sloj lepog ponašanja između Porodica.

Ipak, morao je da doda. "Pitanje je, zapravo, zbog èega maške pokušavaju da nas samelju u prašinu?"

Sekira, međutim, samo ponovi:

"Mrze nas. Sasvim prosto."

Kilin duboko udahnu i odlučeno odgovori.

"Nebre."

"Nego kako?"

"Mislim da nas se boje. Na neki naèin zaziru od nas."

Sekira se èudno nasmeja. Potom ustade, dajuæi znak da je Kilinovo vreme isteklo, i da Kapetan Kingovih ima druga posla.

8.

"Tata...?"

Tobi je toliko dugo spavao da Kilin više nije mogao da izdrži nego ga je blago prodrmao, želeæi da se uveri da deèko nije skliznuo naniže nekom nervnom spiralom.

"Dobre, dobre. Tu sam. Dobro ti je."

"Oseæam se... èudno."

"Bol?"

"Ne. Nekako... ne oseæam."

"Gde?"

"Noge. Sada samo noge."

"Stomak je u redu?"

"Dobre."

"Sigurno?"

Tobi se neoèekivano nasmeši. "Sigurno. Stavi ruku tamo dole, piškiæu u nju."

"Misliš da bi mogao da pogodiš èanak?"

"Ili to ili da gaðam kroz prozor."

Kilinu je bilo teæe nego što je oèekivao da pomogne Tobiju da sedne na podignutom leæaju. I Tobija je, izgleda, taj napor uozbiljio. Preko oèiju su mu prelazile senke, dok mu se grlo grèilo od neke unutrašnje borbe. Potom je sve nestalo, ne ostavljajuæi traga na njegovoj glatkoj, beloj koæi. Beskonaèno dugo je piškio u glineni èanak, smejuæi se.

"Kad æe mi se vratiti i noge?" upita Tobi kada je ponovo legao.

"Odmori se malo, videæemo."

Kilin je pokušao da govori opuštenim i veselim glasom, ali Tobi je nešto naslutio. "Koliko dugo?"

"Ne znaju. Nikada nisu videli ovakav sluèaj, da Maroder poène da potpuno ubija, a da ga onda prekinu."

"Maroder? Izgledao je kao server."

"Pa..."

Tobi se smraèi. "Najobièeniji?" Da ga obori obièan server...

"Nebre. Maroder prerušen u servera. Bogomoljka ga je napravila, mislim."

Tobi sinu. "Bar me nije sredio neki prokleti server."

"Ovaj je bio gadan, dobre."

"Kako tvoja ruka?"

"Nije dobro." Nije imalo smisla lagati.

"Koristiš je?"

"Ne mogu ni dupe da obrišem."

"A otkad si to poèeo?"

Kilin se iskezi, i bore mu izbrazdaše preplanulo lice kao kanali. "Pazi da ti ne otkinem jednu nogu i nabijem ti je u usta."

"Bar bih pojeo nešto pristojno."

Kilin mu potom dade veèeru. Nastavili su razgovor dok je padala prozirna noæ, zasenivši sobu. Svoj obilazak Metropolisu beše uèinio zanimljivijim nego što je stvarno bio. Tobi je jedva èekao da iziðe i vidi ga i sam, i Kilin mu obeæa da æe ga sutra povesti. Moræe da nosi deèka u rukama ili da sklopi nekakvu stolicu sa toèkovima. Trudio se da mu glas ne oda kako se oseæa. Sekira i ostali, koji su se razumeli u takve stvari, behu mu rekli da nema naèina da bilo ko popravi Tobijevo ošteæenje.

Èak i Angelika, koja je preko dana došla u posetu, samo je æalosno odmahнула glavom. Ona je znala kako da podešava oèi i ukus. Mogla je da uðe i u neke druge èipove u osnovi lobanje. Ipak, èitav telesni sistem bio je van njenog znanja. Niko nije imao pojma kako oni rade, niti gde se nervni sklopovi prikljuèuju na kièmu. Tobi je u kièmi imao tri veštaèka spoja, male ruæièaste šestougaonike. æena koja mu ih beše ugradila umrla je još u Citadeli Bišop. Niko meðu Bišopovima, Rukovima i Kingovima nije znao kako da vrši povezivanje preko spojeva, èak ni da li se Tobijevo ošteæenje moglo popraviti preko njih.

Kilin oseti olakšanje kada je Tobi najzad zadremao, baš kada je poèelo da mu ponestaje zanimljivih stvari za prièanje. On iziðe iz male èetvrtaste zgrade da donese još vode sa izvora Kingovih i na stazi srete Šibo.

Po pogledu je pogodio šta æe ga pitati. Odmah je odgovorio. "Izgleda odlièno, osim nogu."

"Glava?"

"Pa, prièa kako treba. Izvešæu ga sutra, i možda æu mu isprobati reflekse."

Polako je trepnula, pod kosim, oskudnim svetlom. Kapci su joj klizili

kao sive aveti i njega obuže osećanje da bi mogao da gleda kroz njih, pravo u njene oči boje slonovače. "Ti?"

"Šta, ruka? Dobro."

Ona ga steže obema šakama. "Osećaš?"

"Ne, ništa."

"Popravka?"

On odmahnu glavom, još uvek misleći na Tobija. Izgleda da više niko nije umeo ništa da popravlja. Počeli su da koračaju zajedno, besciljno. Bilo je izuzetno čudno hodati stazom, između predmeta uobličenih ljudskim rukama. Nedostajali su sitni, gotovo opsesivno precizni detalji rada maški. Umesto njih, bile su tu prihvatljive greške, neravne linije, trapave krivine.

"Sekira kaže?"

"Porodica King ne zna ni za jednu Porodicu koja je opstala. Mi smo jedini koji su ih našli. Ako Pega privuče još neke..."

Namerno je prekinuo rečenicu. Nije mogao da misli daleko unapred, na tako neodređene mogućnosti, dok mu u sećanju poigrava Tobijevo lice, blede, ali ipak veselo.

U dečakovim očima je bilo čuđenja zbog sopstvenog tela, čuđenja koje bi se ubrzo moglo pretvoriti u uzaludan gnev, a potom i u očajanje. Kilin je poznao taj ciklus. Video ga je kod povređenih na maršu.

"Pričao o Bogomoljci sa Sekirom?"

Stalno se čudio koliko ona zna, a da joj ništa nije rekao. "Dobre, nebre", navede on staru izreku, "malo sutra bre."

"Bogomoljka?"

"Brine zbog nje, jakako."

"Pita se je li Metropolis bezbedan."

"Dobre, i ja. Sekira... krije nešto."

"Šta?"

"Pojmatija. Ja se pitam zašto je Metropolis uopšte ovde. Kako to da ga je Bogomoljka ostavila na miru?"

"Proverila sam odbranu. Dobra je, ali..." Po njenim izvijenim obrvama video je da ne veruje u takvo objašnjenje.

"Voleo bih da je Fani ovde", tužno reče on. kao. Bilo je to prvi put, posle mnogo vremena, da je izgovorio njeno ime. Događaji od njene potpune smrti behu otvorili ponor u njihovim životima, i on požele da je ostavila za sobom Aspekt, kojeg bi on nosio.

"Fani?"

"Oh, pa da. Zaboravio sam da je ti nisi poznavala."

"Vaš Kapetan?"

"Bila je. Prokleta najbolja. Prošla bi kroz ovog Sekiru kao topao nož kroz puter." Sviđala mu se ta stara izreka, iako ga je podsećala da puter ne beše video još od Citadele.

"Sekira nije dobro", iznenada reče Šibo.

"A? U čemu?"

Ona dotače slepoočnicu. "Tu unutra."

Kilina to iznenadi. "Zašto kažeš?"

"Čuo si njegov govor dobrodošlice?"

"Ne, zaspao sam. Šta je rekao?"

"Da je Metropolis najveći grad koji je ikada postojao."

Kilin se nasmeja. "Ove kolibe od blata?"

"Velike su, jer mogu da prežive Marodere."

Kilin se zbunjeno uozbilji. "Malo koji Maroder zalazi ovako duboko u Pegu. Kad shvate da smo tu, biće ih puno. Sekira je do sada imao strašnu sreću."

"Dobre. Onda je govorio o ponovnom ujedinjenju Porodica."

"A?"

"Hoće da bude Kapetan."

"Kapetan svih Porodica?"

"Valjda. Kingovi su mu stalno klicali."

Kilin odmahnu glavom. "Taj Sekira je svašta postigao, to mu priznajem."

Ume da vodi. Pogledaj kako su Kingovi ponosni. A ipak nije mudar Kapetan."

"Dobre. A Fani je bila?"

On se nasmeši. "Govorila je da stari ljudi ne postaju mudri, samo oprezniji." On zastade. "Ili je to govorio moj otac?"

"Svejedno, nije uvek tačno."

"Dobre. Fani je bila mudra, mada bi se obrecnula da joj to kažeš. A Sekira nije."

"Dobre." Lice joj je bilo ozbiljno, dok je u prolazu posmatrala žute pravougaonike koji su se otvarali u tesne kolibe. Pevanje Porodica prostiralo se toplim povetarcem.

Metropolis je koristio niz glasnika i spoljašnjih odbrana iza prstena okolnih brda. Mogli su da osete približavanje svake maške. To je omogućavalo ovu olaku ravnodušnost prema otvorenom svetlu. Kilin je mislio da to nije mudro.

Rasuti grad svetlucau je u prozirnoj izmaglici dima logorskih vatri. Vlažni vazduh zaklanjao mu je lice, ispunjavajući mu pluća prijatnom težinom. Bio je to miris života, nošen vetrom i mirisom bogate gline. Nekada je, po Arturovim rečima, èitav Snegobar bio ovakav.

On primora svoje misli da se okrenu praktičnim pitanjima. "Zbog èega maške svaki put iznova naprave Bogomoljku? Posle Propasti, da su želeli, Maroderi su mogli da nas istrebe."

"Probali su", primeti Šibo. "Pokupe nas, ako nas sretnu."

"Dobre, ali nisu nas lovili kao ova Bogomoljka." Kilin je stisnu desnu pesnicu. "Ostavljali su nas na miru godinama. Zaboravili nas, osim Marodera na koje bismo slučajno naleteli. I to je bilo dovoljno loše. A sada su poslali Bogomoljku. Zašto?"

Šibo se nasmeši. "Ne mršti se. Tako izgledaš star."

On tek tada primeti da je potpuno preuredila kosu. Sada joj se podizala sa širokog èela u prepletenim pramenovima prošaranim srebrom. Potom se širila ka napred, kao u zaleđenoj crnoj fontani. Oèi su joj blistale, a skoèidelo joj je bilo èisto i išèetkano.

Spremna za romansu, pomisli on. Pogledala ga je polako, nekako odozdo.

On nije bio u raspoloženju.

Nije mogao naterati sebe da joj kaže da je zainteresovan, mada na neki apstraktan naèin, ali da mu nedostaje motivacija. Kada je njegova Porodica donela zakon o seksualnim centrima, Kilinu to nije mnogo smetalo. Tada je spavao sa Džoslin, ali stalno su mu se vraćala slatka sećanja na Veroniku. Prošao je ono divno doba mladosti kada je jednostavno i gotovo neočekivano zadovoljstvo èina bilo dovoljno da ga ostavi u transu. Bilo je jasno da Džoslin nikada neæe postati ono što je bila Veronika, a to je svakom dodiru i pokretu davalo gorkoslatki ukus.

On zausti da zaobiđe temu, ali nije uspeo ništa da izgovori. Prokletstvo! Kao da sam klinac! Tražio je šta da kaže, um mu se okretao u praznini, kad je pred sobom ugledao cev postavljenu na nogare.

Vrlo dobro je znao šta je to, ali je, srećom, uspeo da je zatekne nespremnu, glumeći zbunjenost. Doduše, oduševljenje je bilo stvarno.

Citadela se svojevremeno dièila jednim ovakvim, i nije mogao ni da zamisli kako je Porodica King uspela da spase svoj. Možda su ga izvukli iz ruševina svoje Citadele, godinama posle Propasti. To bi odgovaralo Sekirinom stilu.

On proviri kroz drevni okular. Oblaci se behu razišli, otkrivajući svetlucavu traku svetlosti zvezda. Video je da gusti slojevi zvezda leže iza obližnjeg crvenog pojasa prašine.

Oglasi se Artur:

Divan prizor! Odavno nisam prisustvovao ovome. Ovo je Mandikini - drevna indijska reè sa legendarne Zemlje. Oznaèava ravan galaksije, takozvani Mleèni put. Indijci ga prevode bukvalno kao 'velika nebeska reka', pošto su verovali...

"Hodi, pogledaj", obrati se Kilin Šibo, presekavši Artura.

Šibo nikada ranije nije videla elektroteleskop. Pažljivo je pogledala

kroz njega, pregledajući vešernje nebo, a onda ga upita za nešto na objektivu.

Kilin pogleda mali, kristalni predmet, i smesta ga prožeše sećanja iz detinjstva. "Svećnjak", reče on. "Još uvek je ostao jedan!"

"Šta?"

"Grad. Ljudski grad! Zar nije i Porodica Ruk došla sa Svećnjaka?"

Ona zbunjeno odmahnu glavom, i Kilin nastavi. "Svi smo došli, još davno. Sišli smo i naselili Snegobar."

Artur ga koliko juče beše podsetio na te zaboravljene priče. Kilin je u poslednje vreme češće puštao Aspekte da pričaju, pokušavajući da nauči nešto o tehni maški. Nije to rekao Šibi, nadajući se da će saznati poneki štos, veštinu, kojima bi ostavio utisak na nju.

"Porodice sagradile?"

Iz dubokog šapata Aspekta Nialdija Kilin je izvukao brzu činjenicu. Bilo mu je mило što postoji neko područje na kome može makar izgledati da zna više od Šibo. "Porodice su stvorene kada je čovečanstvo sišlo sa Svećnjaka. Odavno."

"Jedan Svećnjak?"

"Uh, ne, tri." I to beše saznao od Nialdija.

"Mi napravili?"

Njena neverica odgovarala je Kilinovim neizgovorenim osećanjima. Bilo je naprosto neverovatno da je čovek ikada znao kako da stvara u dubokoj tami, ili čak i da odleti tamo. Čak i neobični spomenik od belog kamena, koji su juče našli, izgledao je kao nemoguće ostvarenje.

Pa ipak, kad je kao dečak prvi put video Svećnjak, svet je izgledao bezbedan a čovečanstvo sposobno. Sada je znao istinu.

Duboko u umu, Kilin oseti blagu nelagodnost. On se ponovo zagleda u Svećnjak, čije je savršeno, kristalno svetlucanje lebdelo, suvo i hladno, u neprozirnoj tmini. Kroz čula su mu odjekivala rastrzana osećanja. Bilo je to ljupko mesto, nalik na dragulj usred plivajućeg ništavila, ogromna potvrda pred veštim poricanjem praznine.

Ali u njemu ono izazva iznenadni krik.

Njegovi Aspekti behu počeli da podvriskuju od radosti i ponosa i grozničavog, neutešnog bola. Čeznuli su da iziđu i odu tamo.

Zapljusnuli su ga pucketavi glasovi, i on jeknu.

"Dobro si?"

Shvatio je da mu se na licu verovatno vidi deo strašnog rojenja koje se talasalo u njemu. "A, dobre. Samo... da pogledam... još malo..."

Nialdi je vikao:

Kako je ljupko! Lepota! Načinjena ljudskom rukom!

Artur ga je nadglasavao:

Da sam samo poslušao savete svojih dobrih prijatelja, u pravo vreme, mogao sam biti dovoljno unapređen. Došao bi red na mene. Svakako bih dobio makar privremeno mesto u Posadi na Svećnjaku Drejk. A da jesam - ma koliko galamio, Nialdi, nemoj misliti da te ne čujem, čak i ako šifruješ svoje uvrede! - barem bih bio na Svećnjaku. I još bih bio tamo!

1. Koliko sam čuo, maške su došle i na Svećnjak.

2. Čak i u moje vreme niko nije znao rade li oni.

3. Nije bilo signala.

4. Samo su visili na nebu kao ukrasi za božićnu jelku.

5. Da si ostao tamo, verovatno bi bio potpuno mrtav.

Tako olako govoriš o tako velikoj tragediji? Kada su đavolske horde progutale sve preostale razloge za život i pravdu u svom lažnom ambisu?

Stvarno, Nialdi, moraš prestati da nam propovedaš. Baš me briga i ako jesi učeni filozof. Zar ne možeš, čoveče, prosto da pogledaš Svećnjak i da uživaš u njemu? Maške ga nisu proždrale! Pomisli šta to može značiti.

Saosećam sa tobom, Arture. Niko ne želi više od mene povrata čovečanstva - svih pravih živih stvari! - na našu početnu stanicu. Dobre, vaistinu!

1. Onda prestani da gnjaviš toliko.

2. Moramo naći način da smesta odemo odavde.

3. Drži se posla.

Naravno, i razdoblje Sveænjaka imalo je tragiæan kraj. Suviše toga smo pretpostavljali o mašinama i njihovoj sili. Ali to nije razlog da uæestvujemo u tvojim grozniæavim košmarima o maškama. Mi...

Poriæeš da su one svarile veæinu naših nekadašnjih brodova? Ubile veæinu naše ekspedicije?

Prirodno, ja...

A potom su se opet vratile, ponovo uništavajuæi naša dela? Ostavljajuæi - hvala ti, Bože! - ovaj jedini Sveænjak. Proviðenje...

Prekini to jeftino religiozno blebetanje! Time me neæeš ubediti. Niko nije ponesen tvojim...

1. Vidite Kilina!

2. Znam da smo pregrejani zbog prizora, i to mu smeta.

- Tetura se! Uhvatio je deo naših oseæanja.

Ti sa tvojim prekuvanim umom, ti si to uèinio. Tvoja slepa nerazumna mržnja je... pazi!

Kilin je znao da beše zapao u oluju Aspekata, ali nije mogao da je zaustavi. Nije mogao da kontroliše sopstveno telo. Bio je isti kao i ona žena od pre neki dan, èiji se Aspekti behu pregrejali i podivljali.

Oseæao je srebrne zube kako mu gloðu lobanju.

Promukle trube ispunjavale su sumraèni vazduh.

Pao je na svoju udrvenjenu, olovnu ruku.

Nozdrve mu je zasuo sneg.

Insekti su mu izjedali oèi.

9.

Sutradan ujutro odigravalo se ono što bi u vreme Citadele bilo Stapanje Porodica. Danas su tri mršava, mišiæava muškarca sa èupavim bradama, sedeli u organotkanim stolicama unutar tamnonarandžaste kolibe od blata.

Kilin je èuo za to od Šibo, koja se starala o njemu. Dopiralo je do njega kao gusto zbijene reèi, akustièni klinovi, èvrsto se probijajuæi kroz zgusnutu tišinu.

Znao je da raspravljaju o stvarima o kojima on uopšte nije raspoložen da razmišlja. Neki su mislili da treba da ujedine Porodice u onom što bi bila sasvim nova Citadela, a takoðe i, za ozbiljnije duše, konaèni, završni napor èoveæanstva. Ostali su smatrali da brojnost ne znaèi i bezbednost i da bi trebalo da se zakopaju pod zemlju, ili da se razbiju u mala sela, ili èak i da nastave da marširaju.

Kilinu je bilo svejedno. Njegov se svet beše suzio na prosti zbir prepletenih sila, prièvršæenih za konaène predmete.

Tobijeve noge.

Šibine vlažne oèi.

Njegovu sopstvenu, klatareæu, udrvenjenu levicu.

Sve èvrsto i odreðeno. Morao je da se usredsredi na to kako bi povratio sva èula.

Aspekti ga behu preopteretili. Sada su se bili povukli u svoje daleke crne ljuske unutar njegove uzdrhtale, nesigurne liènosti.

Zaleèiæe se, da. Za dan, dva.

Jedan dan je prošao a da ga nije ni primetio, osim što je pruga Deniksove svetlosti prešla preko poda i izbledela na suprotnom zidu. Jeo je i kao da je malo spavao, a onda se èvrsta, bleðožuta pruga ponovo pojavila na grubom glinenom podu.

Sedeo je i razmišljao.

Ako bi Maroderi napali Metropolis, Kilin ne bi bio od neke koristi u odbrani. Èak i kada se oporavi, neæe moæi da valjano drži bacaè ili pušku. A ako Metropolis padne i poène još jedno u dugom nizu ponižavajuæih povlaèenja, Porodica æe ostaviti Tobija.

Njegovi brbljivi Aspekti dozivali su ga, javljajuæi se svojim tihim šapatom kad god bi ugrabili priliku.

Ali, nisu mogli da mu kažu ništa korisno. Mora povratiti funkciju ruke,

rekli su. Mora zaboraviti Tobija.

Kilin je sedeo u tesnoj, vlažnoj kolibi, gledajući Tobija kako spava. Znao je da Fornaks, Sekira i Ledrof razgovaraju samo malo dalje o onome što je za njega i Tobija bilo pitanje života i smrti. A ipak se nije ni pokrenuo.

Shvatio je da svaki roditelj u nekom trenutku saznaje da ne može èvrsto da drži budućnost i da æe na kraju pogrešiti. To dolazi sa godinama. Deca su u neku ruku odgovor života na smrtnost. Njihovo malo, ali stalno prisustvo je stalni podsetnik da više nisi u prednjoj generaciji. Da se istorija priprema da krene dalje, preko tebe. Da za njihov procvat roditelji moraju da, na kraju, sasvim pravedno, uvenu kako bi im oslobodili tle.

Bilo je to prirodno i valjano i shvatalo se bez razgovora, pa, èak, i bez razmišljanja. Kilin je to osećao u teškoj tišini kolibe. Slučajni zvuci Metropolisa dopirali su kroz prozor kao sa nekog dalekog i prozirnog mesta; mrmljanje pokreta nalik na glas koji se èuje, ali ostaje nerazumljiv. Posmatrao je svog sina i znao da mora nešto da učini, ali sklop koji bi ga pokrenuo nikako nije ulegao. Osećao ga je u sebi kao naduveni èvor.

Nije mu smetalo da sam uzmièe. Njegov život bio je bez težine, kao i gotovo prazan ranac sa hranom. Godine smrti i stalnog povlaèenja nisu mu umanjile mišljenje o vrednosti i dostojanstvu èoveèanstva, ali su mu ostavile tek usputno i nemarno ponašanje prema stvarima. To se moglo smatrati kao slučajni udar mašine u prolazu, mašine koja ne poznaje bol ni žaljenje - bila je to središnja èinjenica sveta. Ali da taj svet sada tako lako može da uništi njegovo nasleðe, Tobija - tu istinu nije mogao da dozvoli.

Kilin je gledao sporo, teško dizanje grudi svog sina pod pokrivaèem od èvrstog tkanja. Kroz osunèani prozor ulete muva. Zujava taèkica kao da je razgledala ono malo predmeta u kolibi, a potom je sletela na Tobijevu ruku i poèela da vredno mili po njoj. Kilin pusti muvu na miru. Bila je živa i imala je svoja prava. Njegov otac ga beše naučio da oseća odgovornost i dužnost prema svim oblicima života, kao njihov najviši predstavnik. Ljudska rasa je govorila u ime kraljevstva osuđenog života, i nije mogla da prenebregne niže oblike. Kilin je trpeo muvu, sve dok nije poèela da mili po Tobijevom licu, a onda ju je uhvatio i odneo je do prozora, i pustio u povetarac.

Podizanje i spuštanje Tobijevih grudi samo je po sebi predstavljalo neprestano èudo.

Dok je posmatrao to jednostavno, veličanstveno disanje, razmišljao je o maškama, o Citadeli i o svojoj neposlušnoj ruci. Znao je da razmišlja, ali kao èovek koji nije po navici donosio zaključke i time postigao èvrstinu reši, razmišljao je bez potrebe da stigne do nekog rezultata. Prosto je naišao trenutak zamišljenosti, u kome je Kilin znao da æe osetiti šta treba da uradi kada za to doðe trenutak. Potom je, iz èistog zadovoljstva, još neko vreme gledao svog sina. Sinula mu je i misao da je ovo možda poslednja prilika.

Kilin konaèno ustade, osećajući kako mu se mišiæi u nogama protežu i bune. U levoj ruci nije osećao ništa i pretpostavljao je da nikada neæe ni osetiti. Vrtelo mu se u glavi dok su se glasovi Aspekata dizali sa svojim veèitim savetima.

Èvrsto je zažmurio i ugušio brojne reši. Mogao je da razume što se brinu zbog sopstvene bezbednosti. Pa ipak, ni jedan od njih nije mu rekao ništa na šta veæ i sam nije pomislio, a njihovo neprekidno brbljanje izazivalo je u njemu nervozu goru od one muve.

On poðe ka Sekirinoj tarabi. Njegovi nesigurni koraci podizali su prašinu pod blagim vetrom. Pomislio je da taraba izgleda još gluplje nego ranije - smešan gest pred nemo neprijateljskim svetom. Dok se približavao, sastanak unutra se završio i trojica Kapetana su izašli. Svaki je nosio sveže oèišæenu jaknu, pantalone i nazuvke od èvrstog tkanja. Kilin se nejasno seæao da bi trebalo da oèisti svoju odeću, kao što je trebalo da se postara i za kosu. Provukao je prste preko temena i ustanovio da ne nosi umetnièko delo, veæ rašèupano gnezdo èvorova i šiljastih vrhova.

Fornaks ga je prvi video i nasmejao se. "Bolje?"

"Dobre."

Sekira je žmireæi prouèavao Kilina. "Ledrof kaže da si brz kada nisi

bolestan ili pijan."

"Kao i on." Na to su se svi nasmejali, sem Ledrofa.

"Kaže i da imaš Lice koje bi nam koristilo."

"Za šta?"

Ledrof se nasmeši blagim osmehom osobe koja zna neku tajnu i želi da je zadrži još neko vreme. "Mali poslije. Prevod."

"Ja ne..." Kilin zastade.

Ledrof se još šire nasmeši zbog Kilinove oèite zbunjenosti. "Jesi li ikada video Bunju?"

Sekira beše rekao nešto važno ostalim Kapetanima. Svi zajedno su pravili planove.

"Euo sam za njih." Kilin je bio oprezan, pazeæi da mu glas bude miran i neodređen.

Nikada nije video Pobunjenika. Radilo se o maškama koje iz nekog razloga behu upale u nevolje sa svojom vrstom. Izgnanici. Usamljenici. Živeli su na ivici civilizacije maški. Bilo ih je vrlo malo.

Nekada su ljudi i Pobunjenici povremeno sarađivali. Sretali su se sluèajno, kada bi Pobunjenik postao oèajan. Pregovaranje je išlo teško, buduæi da nisu imali zajednièki jezik. Odnosi su se najèešæe svodili na prostu razmenu. Veæina Pobunjenika se prema ljudima odnosila kao prema ðubretu. Stupali su u dodir sa muškarcima i ženama samo kad bi se našli u velikoj nevolji. Ipak, Pobunjenici su živeli duže od ljudi i stoga su njihovi dodiri sa Porodicama trajali generacijama i prerastali u legendu.

Bad, njegovo Lice, prevodio je jednom kada je Porodica Bišop ušla u pregovore sa dve Bunje. Bio je to znatno pre nego što Kilin beše rođen. Imali su unapred ugovoren signal za sastanke. Obojica Pobunjenika su neobjašnjivo nestali.

U magnovenju, tokom jednog otkucaja srca, Kilin prizva Bada i zasu ga pitanjima.

1. Oba Pobunjenika Bišopovih uhvatili su Maroderi.

2. Ubili su ih potpuno, mislim.

3. Tada sam znao ponešto od njihovog jezika.

4. Uglavnom tehno izraze.

5. Uopšte ne razumem mnogo jezika maški.

"Koristimo Pobunjenika veæ oko dve, tri godine", reèe Sekira.

"Tako je Porodica King i sagradila ovaj grad", dodade Ledrof.

Kilin klimnu glavom, mada je još bio ošamuæen. Zato su Kingovi bili tako sigurni, da su i noæu palili otvorene vatre. Pomagala im je jedna maška. Nekakva pogodba je odbijala Marodere od središta Pege. "Kakav Pobunjenik?" upita on.

"Veštak", odgovori Sekira.

"Verujete mu?"

"Moramo."

"Zašto?"

"Da bismo dobili nekakvu prokletu pomoæ, eto zašto!"

"Kakvu pomoæ?"

"Podatke. Ponekad i zalihe."

"A zauzvrat?"

Sekiri je bilo neprijatno. "Zna li ovaj ko je? I ostali su vam takvi?" upita Ledrofa i Fornaksa.

"Kilin je bandoglavac", odgovori Ledrof.

"Bolje mu ugaðaj, inaèe nikada neæe pristati ni na šta što kažeš", dodade Fornaks.

Sekira klimnu glavom, iznenada se smraèivši. "Moramo da obavljamo neke poslove za Pobunjenog Veštaka."

"Kakve?"

"Krademo, uglavnom."

"Odakle?"

"Iz skladišnih tunela maški."

Kilin ništa ne odgovori. Meðutim, njegov izraz lica bio je dovoljan da

natera Sekiru da poène da objašnjava. "Hej, vidi, imamo naèina. Trikove."

"I bolje", mirno se saglasi Ledrof. "Èuo si kako smo se dogovorili. Bolje ti je da imaš dobre naèine. Inaèe neæu poslati ni jednog od svojih."

Trojica Kapetana se potom upustiše u raspravu, ostavljajuæi Kilinu vremena da prouèi Sekirino lice. Reèi su preletale kroz prostor izmeðu njih.

Èinilo mu se da može da vidi svu Sekirinu unutrašnju èvrstinu, kako se steže u èvor na kraju oštne brade. Taj deo tela mu je stalno poigravao, kao da nije prièvršæen za ostatak lica, pa je mogao da izrazi šta god poželi. Bio je pun strepnje, sitan i nervozan, dok je ostatak Sekirinog lica bio ukoèen i miran. Pramenje crne dlake na bradi delovalo je kao da je živo.

Sekira je oèito bio najbolji voða od njih trojice. Kilin reši da ga iskoristi, a da to ne ispadne suviše upadljivo. Moraæe da odigra ulogu pripadnika Porodice Bišop koji ima problem. To æe mu omoguæiti da okrene Sekiru protiv ostale dvojice.

Kilin se seti Šibinog pokreta, prsta na slepooènici. Sekira nije dobro.

Pa, možda je Sekira uvrnut, ali je sjajan voða. Svakako je bistar. Dobro kontroliše svoje lice, uspevajuæi da sakrije ono što želi i da ne oda šta stvarno misli. Mogao je da izvede širok, prijateljski osmeh, a onda da ga polako smraèi kao da mu je upravo sinulo kako taj prijatelj želi nešto što on, Sekira, iz nekog opravdanog razloga, ne može da mu da.

Ipak, lice nije bilo savršeno. Sekirina unutrašnja napetost ogledala mu se na vrhu brade. Kap znoja se pojavila meðu crnim pramenjem i otklizila naniže. Visila je na samom vrhu, njišuæi se sa svakim pokretom Sekirinih usta, dok je on ozibljno objašnjavao ostalim Kapetanima. Krhka kap se držala masne kože kao oèajnik za slamku. Kao da niko drugi nije primeæivao ovu malu dramu. Kilin savlada osmeh. Kapetani imaju dostojanstvo i položaj koji žele da zadrže. Možda nisu ni videli tu kap.

Kilin saèeka da Kapetani završe raspravu, i za to vreme je troje ili èetvoro ljudi došlo i otišlo svojim poslom. Bilo je mnogo osetljivih pitanja u odnosima izmeðu Porodica. Kao domaćini jedinog ljudskog naselja, Kingovi su imali krajnju reè. Pri svemu tome, drevni ljudski obièaju su davali ostalim Porodicama, barem teoretski, ista prava, i Kilin se spremio da to iskoristi.

Iskoristivši pauzu, on upita:

"Može li taj Pobunjeni Veštak da obavlja i medicinske opravke?"

Sekira se namršti. "Prošle godine sam sredio da popravi nešto na ženi Rozlin. Poznaje neke podsisteme. Ali, ti nisi..."

"Naravno da jesam."

Sekira pogleda Kilinovu ruku, pa onda Ledrofa. Najbolje neka ovo sredi Kapetan Bišopovih.

"Ne, Kiline, slušaj", oglasi se Ledrof. "Imaš lošu ruku, dobre. Ali, ne možemo pokušavati da svakog zakrpimo. Sarađuj. Prevodi malo. Ne možeš da nosiš teret, na kraju krajeva. Ne oèekuj previše."

Kilin klimnu glavom. To je pokazivalo da priznaje svog Kapetana, ali i da se ne slaže u potpunosti. Ovde je postojalo još nešto i želeo je da otkrije šta, i da to iskoristi.

On se obrati Sekiri mirnim glasom. "Kako to da ne koristite svog prevodioca?"

Sekirino lice se još èvršæe zatvori, stvarajuæi duboke senke duž jagodica. "Bolesna je. To znaš."

"Od èega?"

"Problemi sa Aspektima."

"Kakvi?"

"To se tièe samo Porodice King."

"Je li nešto dobila od Bunje?"

Sekira povisi glas. "Zaboravljaš da sam ja Kapetan?"

Ledrof zausti da se izvini što neko iz njegove Porodice tako govori, ali ga Kilin preduhitri. "Ne želim da znam ko je ona, nego samo šta ne valja. Poštujem stvari Porodice King."

"Ima pravo", primeti Fornaks."

"Ne moram da odgovaram na pitanja o Porodici." Sekirine usne se stegoše

u beskrvne crte, i lice mu se pretvori u masku nepokolebljivog odbijanja. Ali, vrh brade mu se sve više znojio.

Fornaks i Ledrof se namrštiše i pogledaše jedan drugog. Obojica su bila manje moćni od Sekire, ali Kilin je potvrđivao da će se u ovom slučaju čvrsto držati.

"Ako hoćeš pomoć u ovom poslu, bolje reci", zlokobno se oglasi Ledrof.

Sekiri se to nije dopalo, i on se zagleda u dvojicu Kapetana. Odgovorio je gunđajući, i dalje mirnog i samouverenog lica. "Imala je nekakvo preopterećenje. Ne kao tvoje. Ti izgledaš dobro. Ona samo zuri u zid."

"Šta se desilo?" Kilin je bio uporan.

"Bila je u poslednjem dodiru sa Pobunjenikom. Vratila se sa ostalima, sasvim zdrava. A onda je dobila oluju Aspektata i... ostala je takva." On odvrati pogled.

Ostala dvojica Kapetana se promeškoljiše. Kada stvari postanu gore, dešavaju se nove nevolje sa Aspektima. Niko nije znao kako tu da pomogne.

"Poštujem vaše probleme", ozbiljno nastavi Kilin. "Delim ih sa vama. Ići ću, naravno."

"Zbog svoje ruke?" upita ga Ledrof. "Znam da ti je potrebna, naravno. Ali, najverovatnije nećeš dobiti pomoć od Pobunjenika. Samo radi šta ti se kaže, dobro? Porodica te ne može pustiti ako ti Kapetan Sekira ne veruje. Kao Kapetan, ja..."

"Idem zbog Tobija", prekide ga Kilin. "Sa Tobijem."

On se okrenu i udalji se, ne čekajući šta će mu odgovoriti.

Više nema pogađanja. Rekao je svoje i bilo je vreme da ućuti. Neka Sekira razmisli. Neka Fornaks i Ledrof mućnu glavom.

Opametivše se oni. Kilin je u svom Licu, Badu, imao ono što je Sekiri bilo najpotrebnije: sposobnost prevođenja.

Leva ruka mu je mlitavo landarala, dok je desna mahala u taktu sa koracima.

Treći deo

KIEMENJACI KOJI SANJAJU

1.

Da bi ostvarili kontakt, morali su da hodaju čitavog dana. Kolonu je iz Metropolisa poveo sam Sekira.

Sekira nije pustio nikoga da prisustvuje njegovom razgovoru sa Pobunjenom maškom. Kapetanove privatne odaje, po staroj tradiciji Citadele, bile su nedodirljive, i Sekira se čvrsto držao toga. Pošto je proveo petnaestak minuta u maloj, kamenjem oivičenoj kolibi, izašao je napolje nasmešen. Delovao je ponosno i nekako pun olakšanja, i prišao nekolicini pripadnika svoje Porodice kako je bilo teško ugovoriti sve sa Bunjom, koristeći ranije ugovorenu šifru.

Bunja nije nikako umela da dešifruje ljudski govor, objasnio je Sekira; koristili su sistem brojeanih znakova. Kilinovo Lice, Bad, izjavio je da je to dobro. Bunje sa kojima je Bad nekada davno radio takođe su koristile ogoljenu brojeanu šifru.

Ipak, Bunje su iz blizine mogle da govore sa Aspektima u ljudskoj glavi, propuštajući složenije rečenice kroz domaćinova čula. Kilin nije imao iskustva s tim i smatrao ga je više nekadašnjom veštinom, alatom, ne trošeći vreme na pokušaje da shvati kako se u dalekoj prošlosti mogla zaeti takva stvar.

Sekira je u maršu stalno vodio, krećući se sa neobičnom spretnošću. Brzo je napredovao i bio je nestrpljiv zbog Kilina i Šibo, koji su nosili Tobija na nosilima. Šibo beše pronašla način da prihvati nosiljku za svoj spoljkostur i to im je olakšalo kretanje. Sekira je, opet, na sebe preuzeo posao patrole, trošeći energiju na duge izlete sa obe strane kolone.

U grupi ih je bilo desetero. Kapetani su se složili da će prisustvo pripadnika svih Porodica pomoći zbližavanju Porodica. Sekira je bio vođa, kao i u svim ranijim pohodima Kingovih. Pošlo je još troje odabranih Kingovih, i troje Rukovih.

Ledrof beše poslao Cerma Sporææa, pošto je bio dobar za prenošenje tereta. Kilin bi više voleo Džoslin. Njihova nekadašnja bliskost bila je nestala, ali je ona bila oštra i brza. Kilin je odbio da pođe ukoliko Ledrof ne pristane da pošalje Šibo: divio se njenoj spretnosti da se tiho i mirno odnosi prema maškama. Ali, pre nego što je stigao da je zamoli, ona se već bila prijavila da nosi Tobija.

Ledrofu se nije dopalo da je pošalje, ali Kilin je odbio svaku drugu mogućnost, jedva, pri tom, odmahnuvši glavom. Tek kasnije je shvatio da su Ledrof i Fornaks sasvim zadovoljni dogovorom koji je uključio æudljivu Šibo i Kilina, kao i suparničkog Kapetana, Sekiru, u opasni pohod.

Niko od Bišopovih i Rukovih nije u ovoj generaciji imao dodira sa Bunjama. Bili su nervozni, iako željni da to prikriju i to im je stalno ubrzavalo korak. Kilin i Šibo su se trudili da ne zaostanu. Snažno su zarivali stopala u meku glinu uskih dolina i teško dahtali kada ih je Sekira poveo uz strme, pešane jaruge koje su predstavljale preèice.

Svi su nosili samo najlakše oružje. Sekira je želeo što manju masu tereta, kako bi bili što brži. Izjavio je da je, ukoliko dospeju u nevolju, ionako mnogo pametnije bežati nego se boriti.

Tobi se dobro držao. Njihao se u nosiljci bez reèi žalbe, mada su mu licem povremeno preletali grèevi. Kilin ga je proveravao svakih nekoliko minuta i trudio se da održi razgovor, ali deèko je bio letargičan. Uglavnom je spavao, što je bilo sasvim u redu.

Sekira je bio dobar vođa marša, što je Kilin i oèekivao. Znao je kako da održi duh. Èak ih sve beše uvukao i u blagu, vedru igru nizanjanja. Bilo je to teško izvesti u pokretu, pogotovo meðu ljudima koji se slabo meðusobno poznaju. Sekira je to pretvorio u takmičenje, izvukavši najbolje, najoštrije ubadaljke svake Porodice.

O jednom od svojih Kingovih, Sekira je rekao: "On je takva naduvena guzica da mu treba levak samo da bi prdnuo", i to je bila reèenica koja ih je sve navela da se smeju i zaborave strepnje. Kilin se seæao da je i Fani to umela - da podbode svakog èlana Porodice dok su marširali. Uspevala je da navede èoveka da sa zadovoljstvom išèekuje, nadajuæi se da æe biti sledeæi na tapetu, jer je imala bezgraniènu kolièinu oštarih ubadaljki.

Sekira je bio bolji od Ledrofa i Fornaksa, ali nešto u njemu je odbijalo Kilina. Sekira nije imao ono izoštreno oseæanje poštenja koje je prosto lebdelo oko Fani.

Dok su se udaljavali od središta Pege, teren kojim su išli postajao je sve suvlji. I dok je život jenjavao, Kilin je postajao sve oprezniji. Mašine se prirodno klone vlage, ali fabrika u koju su ranije provalili pokazivala je da civilizacija maški polako zalazi i u vlažne zone.

"Ne plaši se", reèe mu Sekira kada su napravil pauzu da bi pojeli deo lakih zaliha. "Bunja kaže da na ovom putu nema Marodera."

"Može to da vam sredi?" Kilin je bio zadivljen, ali je pokušao da to ne pokaže.

"Svakako." Sekirino æoškasto lice izgledao je življe napolju, na maršu, usklaðenije sa neobiènim poskakivanjem izdajničkog vrha brade.

"Kako? Nikad èuo za te stvari."

"Ume da preprogramira Marodere, mislim. Barem one manje."

"Mora da je to prilièno moæna Bunja."

"Najbolja", složi se Sekira, olako i lukavo.

"Radi li sama?"

Sekira žmirnu, kao da je to nova pomisao. "Dobre. Nikad ga nisam video sa nekom drugom maškom."

Kilinu se èinilo da to ne znaèi mnogo, pošto maške razgovaraju preko svoje mreže i na velikim razdaljinama. Stoga diže ruke od toga. "Kako ste stupili u kontakt sa njom?"

"Zapravo je on našao nas", odgovori Sekira. "Bili smo u bekstvu više od godine dana posle Propasti. On nas je nekako našao."

"Možda ima prikljuèak na èitavu kom-mrežu Marodera?" upita Kilin. Šibo je æutke sedela, zagledana u Sekiru, potpuno zatvorenog lica.

"Nema stalan", odgovori Sekira. "Inaèe ne bi poneki Maroder dolutao u Metropolis."

Kilin se namršti. Nije znao za to. "I je li neki i otišao?"

"Ne da mi znamo. Sve smo ih sredili."

"Znaèi, mreža Marodera ne zna da je Metropolis tu unutra?"

"Bunja se stara za to."

"Opasno."

Sekirin vrh brade se isturi, dok se ostatak lica smraèi. "To je deo pogodbe. Bunja zna neki štos, može da se prikljuèi na geo-istraživanja maški. Nekako nacрта sliku preko nas i uèini da Metropolis izgleda kao nešto prirodno."

"Zoveš mašku 'on', je li?"

Sekira je žmirnu. "Pa, Pobunjenici su gotovo ljudi, na neki naèin."

"Nije dobro tako misliti", umeša se Šibo.

"Slušaj, ja sam sagradio Metropolis", kruto odbrusi Sekira. "Kingovi su se naselili, i dobro jedu. Bolje nego da lutaju, kao vi!"

Kilin klimnu glavom, ali ne zanemari svoju nelagodnost. Maške su neprijatelji, to se ne može zaobići. Bilo koje razmišljanje koje to zaboravlja opasno je i glupo. Ko zna šta Pobunjenici zaista žele.

Po podne je bilo teško, jer je Sekira zahtevao da stignu do odredišta pre zalaska Deniksa. Marširali su pravo kroz Jedaèeevo podne, i vid im se svima pogoršavao. Tobi se nije budio iz svog dugog, uznjihanog sna, ali je povremeno tiho jeèao i uzdisao. Kilin nije bio siguran da li je to zbog bola ili zbog nekih zaostataka košmara. To su svi imali: kod odraslih to je èesto znaèilo da se Aspekti otimaju da žive. Tobijevo lice beše se zgrèilo u mrežu bora, dok su mu se oèi grèevito kretale pod kapcima. Povrede su mu nekako podsticale rast. Tobiju je kosa veæ dopirala do ramena, a nokti su mu štrèali kao oštri, beli šiljci.

Šibo beše poèela da se zamara od tereta, i spoljkostur ju je usporavao. Kilin je oseæao kako mu se bol širi u ramenima, gde se behu urezali kaiševi nosiljke. On natera sebe da ne misli na to, time što je sve ostalo uèinio jasnim i oštrim, toliko jasnim da je potisnulo bol. Uspeo je da izdrži tako sve dok nije ugledao sletište. Bila je to prostrana ravnica, ravna i bez tragova rada maški.

Na ravnici nije bilo nièega. Èak ni otpada maški. Potražili su zaklon pod isturenim stenom, kako ih ne bi osmotrilo ništa sa neba. Potom su èekali. Dok se spuštao, Deniks je postajao sve crveniji, a ostatak neba postao je ledeno plav od Jedaèeevog sjaja koji je dopirao sa drugog horizonta. Kilin je voleo da posmatra igru svetlosti na retkim, rasejanim sivim oblacima. Poslednjih godina retko je vièao oblake. Artur mu, nepozvan, beše saopštio da je veæina predela toliko isušena da više ne izbacuje vlagu u vazduh. Pretpostavljao je, stoga, da postoji nekoliko pljosnatih, srebrom oivièenih ploèa izmaglice bliže Metropolisu, oko koga je izviralo topljenje leda. On zaèkilji, pokušavajući da poronaèe Sveænjak, dok se plavetnilo nad njim zgušnjavalo. I, umesto Sveænjaka, ugledao je Prašaèa.

Kilin se ukoèi. Prašaè se držao prave linije. Njegova donja površina bila je bez šavova i uglaèana, odslikavajući tle pod sobom. Bio se spustio sasvim nisko, kao da pretražuje dolinu. Ali, otvori sa otrovima nisu se pojavljivali. Kilin je sedeo potpuno nepomièno, sve dok ga Sekira nije potapšao po ramenu i glasno rekao: "Mirno. Ovaj je naš."

Jedna žena od Kingovih veæ je navlaèila ranac, smeškajući se zbog male panike koju behu priredili Rukovima i Bišopovima. Kilin je video da ostali deluju pomalo postièeno, ali za njega to nije važilo. To što se Kingovi ponašaju prema Prašaèu kao da im je poznat, kao da su veæ bili sa njim u dodiru, nije znaèilo da æe se i on tako ponašati.

On i Šibo zauzeli su zaštitnicu. Tobi je ponovo zaspao, otvorenih usta i neobièno bledog lica. Videvši da puls snažno bije u deèakovom vratu, Kilin ga pusti da spava i dalje.

Dok su se oni pojavljivali u ravnici, Prašaè ispusti tanak, visok zvuk. Nije koristio toèkove, veæ kao da je lebdeo u vazduhu, na naèin koji Kilin

nije razumeo. Potom, kada je usporio, on ugleda kako se spuštaju četiri stvari nalik na salince, i iza njih se podiže gust oblak tamne prašine. Prašaè je klizao ka njima. Kilin je morao da uèini napor i natera sebe da koraèa dalje. Dok im se Prašaè približavao, Kingovi su delovali sasvim opušteno.

Pravili su se važni što su savladali jednu Bunju, što znaju šta treba da rade. Kilin je znao da oni misle kako je glupo vuæi Tobija ovamo, i da Kingovi veæ behu otpisali deèaka. Ako oni nisu uspeali da izvuku medicinsku pomoæ od svoje Bunje, neæe uspeti ni ova gomila olinjalih i izmoždenih Bišopovih. Ipak, bio im je potreban prevodilac, i, ukoliko je to bila njegova cena, podnosiæe i to što on vuæe sa sobom veæ osuđenog deèaka. To se videlo na Sekirinom licu još juèe, ali je uètivost između Porodica još uvek nešto znaèila, te nije ništa rekao.

Uglaèani trbuh se rascepi. U prašinu se spusti kosina, i Sekira povede ostale uz nju. Rukovi i Bišopovi su išli pozadi, iskolaèenih i nemirnih oèiju.

Kilin je morao da primora sebe da se popne uz kosinu. Kiselkasti zadah aktivne maške ga je uzbunjivao, i sva èula su mu poigravala.

Smestili su se među velikim, grubim kuæištima koja su štrèala sa zidova. Prašaè je iznutra bio mraèan, sa nizovima polica i zatupastih naprava. Na zidovima su se nalazila nemirna svetla. Njihove trake bacale su tamnocrvene klinove svetlosti preko napetih lica ljudi koji u sedeli. Kilin je ostao stojeæi, na oprezu. Oseæao je kako pod podrhtava. Iznenadni skok ga natera da se oklizne po glatkom aluminijuimskom kuæištu, što kod ostalih izazva smeh. Bio je to prvi ljudski zvuk koji se ikada zaèuo u jednom Prašaèu. Svi su se smejali dok je Kilin pokajnièki tražio mesto da sedne, a potom je nastupilo nemo èekanje, puno strepnje. Brujanje ispuni zidove i to ih je umiri. Tobi je spavao.

Kilin je posmatrao mutnu, zadimljenu tamu. Prljavština i otpad maški ležali su po uglovima. Sve je izgledao staro i istrošeno. Pretpostavljao je da sam Prašaè nije pametan, i da predstavlja samo alatku za ostale maške. Seæao se da one male mašine što su ispadale iz Prašaèa Tobi beše nazvao 'nebeskim bubašvabama', po insektu koji je naseljavao Citadelu. Nije imao pojma ima li ih i u Prašaèima. Ako naiðe na neku u pepeljastom polumraku, ubiæe je bez razmišljanja, ma koliko se Sekira ljutio.

Kilin je pratio otkucavanja meraèa vremena u svom levom oku. Uspevao je da ne misli da se nalazi u vazduhu, niti koliko daleko bi morao da pada odatle. Prošlo je više od sata dok nije osetio usporavanje. Ostali su se promeškoli, dok je Prašaè spuštao nos i od prizemljenja je nekolicina popadala sa sedišta.

Kosina se šušteæi spustila na bledožuti beton. Crni tragovi salinaca i pukotine ukrštali su se preko pravougaonika, i Sekira ih povede napolje. Pojavili su se na prostranom polju prošaranog betona, koje se protezalo sve do horizonta. Po okolnim brdima su se nalazile fabrike maški. Èim je stupio na tle, Kilin približi brda i proverio ih. Na sve strane rojili su se serveri. Klinasti kamioni gladno su brektali po strmim putevima između neobièno uglaèanih tornjeva. Ni traga Maroderima.

Šibo nešto šapnu i Kilin se okrenu. Istog èasa potpuno se ukoèio. Pored Prašaèa stajao je Veštak i petljao nešto oko elektroutika na boku Prašaèa. Daje mu je nareðenja, pretpostavi Kilin.

Ali, velièina! Bio je najmanje pet puta veæi od bilo kog Veštaka kojeg Kilin ikada beše video. Opšti oblik je još postojao, prefinjen i precizan. Sivi slojevi dodatnih kuæišta davali su mu izgled mišiæavosti. Sa stubova na prednjem i zadnjem kraju visili su uglaèani vretenasti oslonci. Antene su se nervozno okretale prema ljudima.

"Uopšte ne lièi na Veštake koje sam ranije viðao", šapnu on Šibi.

"Prilagoðen", odgovori mu ona tiho. "Kada se oslobode, menjaju sami sebe."

Pobunjeni Veštak èuèao je na teškim gusenicama koje su podržavale masu ogromnog oklopa. Keramièke krivine prosto su mu pucketale od dodatnih sposobnosti. Njuške. Antene. Alatke. Držaèi. Senzori. Višezvezujuæi izraštaji. Prikljuèci. Izoblièeni metalnoplavi otvori nalik na žive rane.

Kilin je stajao nepokretno dok su mu unutrašnji alarmi odzvanjali od nervoznog, iskidanog straha. Veštak je izgledao opasno. Sva èula su mu vrištala od upozorenja na elektromagnetnu mrežu koju je Veštak širio oko sebe. Gusta polja su se obavijala oko Kilina kao pauèina. Iskušavala su. Pružala su metalne niti u njegova èula.

"Kiline!" opomenu ga Sekira. "Prevodi."

Morao je da primora sebe da prestane da zuri u Bunju.

Pogledao je Šibo. Njen pogled mu je nemo govorio da se i ona bori sa potrebom da pobjegne.

Nervozno su se nasmešili jedno drugom. Kilin duboko uzdahnu, a onda iskljuèi unutrašnje alarme. Èula su mu se svela na tihe, zabrinute signale.

On i Šibo pažljivo spustiše Tobija na šareni beton. "Jesmo li bezbedni dok stojimo ovde?" upitao on Sekiru.

"Bezbedni koliko i svi ostali. Veæ je poslao šifre za identifikaciju, po kojima smo mi radna ekipa maški."

"Ali, maške mogu da vide..."

"Ne trude se. Ovo je radni prostor, pa se samo upravljaju po elektrotalasima. Tako kaže Bunja."

"Ipak, zar ne bi trebalo..."

"Kreni! Reci mu za taj spisak stvari koje su nam potrebne."

Kilin oklevajuæi poðe prema Veštaku. Ovaj je stajao, ogroman, na svojim pojaèanim gusenicama, punim zbijenog blata i otpada maški. Metal je ponegde bio gladak, ugaèan i svež. Dublje pozadi, meðutim, Kilin ugleda izubijano, bušno kuæište - pravog Veštaka, koji se pobunio protiv civilizacije maški da bi spasao sebe.

Kilin prizva Bada i Lice odgovori:

1. Spreman da probam.
2. Ne obeæavam da æu sve razumeti.

Kilin je oprezno razgledao Veštaka. Pošto proðe dug trenutak, on podiže otvorene šake ispred grudi. To, razume se, neæe pomoæi da se ostvari kontakt, ali, pružalo mu je oseæanje da je spreman za sve što bi Veštak mogao uèiniti. Iznenada se setio miša kojeg je video pre mnogo dana. I on je zapanjeno piljio u nepoznato, ogromno biæe. Podigao je šapice, kao da bi da dodirne ono što je nedodirljivo. Kilin je tog èasa èuèao, kako bi se olakšao. Miš, verovatno, èak ni to nije razumeo.

Kilin je razgledao brojne senzore Veštaka. Nije mogao da odredi koji od njih ga posmatraju.

"Pokušavaš da dopreš?" upita on Bada. Bio je potpuno povezao Bada sa svojim èulima. Ovako izbliza, Veštak æe lako uspeti da ih razabere svojim lutajuæim poljima.

Kilin odjednom oseti nešto sivo i ogromno kako mu se kreæe maglovitom ivicom èula. Åoškasta masa.

1. Oseæam nešto.
2. Jezik se izmenio.
3. Mnogo toga se ne seæam.
4. Pokušavam da...

U glavi mu eksplodira mlaz boja. Narastao je i izbledeo tokom jednog otkucaja srca, a onda je sasvim nestao.

1. Proèitao je spisak od tebe.
2. Slaže se.
3. Veæinu æe nabaviti danas.

"Kada?" upita Kilin.

Novi bezvuèni talas boja. Potom grubo struganje, nalik na pesak u grlu. On zažmirka.

1. Dok mi radimo svoj posao.
 2. Hoæe da poðemo sa njim.
- "Kuda?"

Ovog puta boje su se pretvorile u uznjihane niti boje slonovaæe.

1. U fabriku, tu blizu.
2. Da ukrademo neke stvari.

"Šta kaže?" upita Sekira.

"Hoæe da krademo iz jedne od onih fabrika."

Sekira klimnu glavom. "Bili smo tamo i ranije."

Kilin je polako pomislio reæi, ne izgovarajuæi ih. æelim medicinsku pomoæ za mog deæaka. Morao je da posebno zamisli svaku reæ, kako bi bio siguran da ih je Bad uhvatio. Lice je bio dobar u razumevanju govora, ali u unutrašnjim razgovorima bi èesto omanuo.

Pauza. Potom u Kilinu zapucketaše æuækaste pruge.

1. Deèko ima Aspekte?

Kakve veze to ima? Nije bilo svrhe produæavati razgovor.

1. Dobro ako nema.

2. Deèko je mlad èovek?

"Naravno", nervozno odgovori Kilin.

Bad i maška su izgleda imali mali problem sa prevoðenjem. Veštak nije znao reæ "deca".

Poæuri. Bezvuène, jasne eksplozije boje u umu treperile su mu pod kapcima.

1. Deèko nema ni sva èula odraslih?

"Ne, još nema, ja..."

"Šta mu to govoriš?" upita Sekira.

"Ostavi me, ja..."

"Prokletstvo, ne traæi vreme na..."

"Nazad!" Kilin odgurnu Sekiru jednom rukom, ne okreæuæi glavu.

Još ne. Slušaj, jedan server ga je dokaèio oruæjem nalik na marodersko. Pogodio je i moju levu ruku, vidiš? Èitav sistem kontrole je odseèen. Ako...

1. Deèko je onda kao æivotinja.

2. Veštak kaže da je korisno.

Nismo mi æivotinje! Ti...

1. Ne.

2. Kaæe kao æivotinja.

3. Ako deèko nema u glavi diskove sa Aspektima .

Molio sam za pomoæ, pogaðaæu se za nju, razumeš? Krašæemo za Veštaka, ako popravi mog deæka.

"Kiline! Šta..."

1. Veštak kaže da ne razumeš.

2. Deèko æe pomoæi kraðu.

Kilin se zaboravi i progovori naglas. "Deèko nije deo toga!"

1. Deèak mora da krade.

"Slušaj, on nije deo pogodbe", ljutito odseèe Kilin. Mi hoæemo..."

Sekira ga munu. "Prokletstvo, šta to..."

Kilin ga odalami jednom rukom, i dalje gledajuæi naviše u Veštaka.

Poæeleo je da zna kojem senzoru da se obrati.

Sekira ga gurnu u stomak, ali Kilin zakaèi stopalom Sekirinu isturenu nogu i sruši ga na beton. Sekira se opruæi i Kilin ga šutnu u slabinu i povuèe se. "Šibo!"

Pojavila se izmeðu njih niotkuda, ruku ispruæenih naizgled sasvim opuštено. Ali, prsti su joj bili ukoèeni, zakrivljene oštrice. Spoljkostur joj je zujao. Predstavljæe dobro oruæje u borbi prsa u prsa.

Sekira se zagrcnu i opsova. Cermo Sporaæ priðe bliæe, nagonski kreæuæi u pomoæ svojoj Porodici.

Kilin je posmatrao Sekiru kako ustaje na sve èetiri, procenjujuæi situaciju raširenim oèima. Napad na Kapetana predstavljao je ozbiljan prestup. Sekira bi mogao da pozove ostale Kingove da se obruše na njih. Kilin je video da ovaj i pomišlja na to, jer mu se reèita brada beše uvukla; ipak, rešio je da odustane. Potom mu brada zaigra i Sekira namesti lice tako da prikrije barem deo besa. "Sklopi posao kako valja, èuješ?"

"Radim to. Veštak je nešto pogrešno razumeo."

"Slušaj ga!" Sekira ustade, otresajuæi dlanove. Ali, ostao je pognut. Kilinu je bilo jasno da æe se ostali obrušiti na njih, samo ako im Sekira da znak.

"Hoæu, ali..."

"Dobro slušaj!"

"Prièa kako æe koristiti Tobija. Deèko nije u stanju..."

"Slušaj."

"Neæu da..."

"Bunja zna mnogo više nego ti." Sekira se namršti i zamisli. Lice mu je odjednom postalo prazno. "Ah, dobro."

Sekira je nekako shvatio šta Veštak želi. Kilin požele da ga upita, ali je znao da ne bi mogao da veruje u odgovor. Kapetanovo lice bilo je potpuno zatvoreno. Brada mu se bila povukla, kao da neæe da protivreèi izrazu ostatka lica.

Kilin lagano uzdahnu. Najbolje je da se primiri. Ako Sekira naðe naèina da zaobiðe Kilina, da i bez korišæenja prevodioca dobije ono što treba Kingovima, više neæe biti nade za Tobija. "Dobre... dobre."

"E, tako", strogo primeti Sekira. "I, govori naglas. Hoæu sve da èujem."

"Dobre."

Sekira neupadljivo klimnu glavom ostalim Kingovima i ovi se приметно opustiše.

1. Hoæe da svi poðete.

2. Pokazaæe šta da uzmete.

"Koliko æe to trajati?"

1. Nema mere.

"Veštak neæe da kaæe", šapnu Kilin. Što duæe budu bili tu, opasnost æe biti veæa. Moæe ih videti neki Maroder.

1. Moramo malo da marširamo.

"Koliko daleko odavde?"

1. Ne razumem njegove mere.

2. A ima i još nešto.

3. Razumem samo polovinu svega što kaæe.

4. Misli da je deèko vaæan.

5. Prevešæe nas.

"Dobro, voziæemo se. Šta dobijamo zauzvrat?"

1. Sve sa spiska.

2. Ali, moæete dobiti još.

"Zašto æe nam dati više nego što traæimo?"

1. Ima posao za deèka.

Ne, smesta pomisli Kilin. Reci mu ne. Potom progovori naglas. "Neæemo da nepotrebno rizikujemo".

"Hej!" pobuni se Sekira. "Ja odlueujem šta je suviše opasno."

1. Dogovor æe ti se dopasti.

2. Veštak mora da ti pokaæe.

3. Deèku neæe biti ništa.

4. On nije ranjiv.

Kilin uspe da savlada napad divljeg smeha. Okruæen maškama - i prièam sa jednom! - a ova naduvana hrpa smeæa mi kaæe da Tobi nije ranjiv.

1. Hoæeš da prevedem to?

Ne. Kilin poðe za rukom da se sredi.

Sekira ga je besno gledao. Ali, uspeo je da savlada potrebu da detaljno ispita Veštaka o Tobiju. "Moj voða kaæe da moæemo kasnije da prièamo o tome."

1. Veštak kaæe dobro.

"Sad je bilo bolje", primeti Sekira. "Samo mu reci da æemo uraditi sve što æeli".

Kilin duboko, zamišljeno uzdahnu. Morao je da pazi šta radi. Moæeš da popraviš mog deèka? "Pokaæi nam šta da radimo."

1. Veštak æe nas odvesti na jedno posebno mesto.

2. Nabaviæe alat da popravi deèaka.

3. A i tvoju ruku.

A cena?

1. Videæemo.

2. Veštak više ne govori.

"Grupa!" oštro pozva Sekira. "Penjite se na Bunju. Brzo æemo završiti." Moramo saznati šta Veštak hoæe.

1. I hoæete.

2. Pokazaæe vam.

3. Najpre ukradite ono što želil.

Dok su se pentralil strmim bokovima ogromne, uglaæane maške, Sekira besno pogleda Kilina. "Udaraš Kapetana, a? Odraæu te zbog ovog. Èekaj samo da se vratimo u Metropolis."

"Ako se vratimo", mraèno mu odvrati Kilin.

2.

Kilin nije uspevao da se privikne na vožnju na Veštaku. Ranije se vozio samo na tegljaèima, koji su bili spori i laki.

Ovaj Veštak valjao se uz stalnu škripu, teško se naginjuæi kada bi prelazio neku jarugu. Od ljuljanja ga je gotovo spopala muka. On i Šibo èvrsto su držali Tobija leðima uz udubljenje, gde ga treskanja neæe uznemiriti. Deækove noge štrèale su kao drvene, krute i beskorisne. Ljudska družina oko njih pokrivala je samo mali deo cilindriènog tela Bunje. Držali su se za bezbroj cevi, ispupèenja i ventila na keramièkoj koži Veštaka.

Išli su divljim predelima, jer se Veštak pažljivo klonio puteva maški. Ovo je bio najizgraðeniji predeo kojeg je Kilin ikada video, mreža puteva od svetllih ploèa i savršeno kockastih, spolja slepih zgrada. Saobraæaj se odvijao blistavim, uskim prugama. Na strmim padinama tutnjale su livnice. Bunja se vešto i promišljeno provlaèila kroz sve veæu aktivnost. Neprekidno je kružila antenama. Kad god bi se na vidiku pojavila neka maška, Kilin je èuo štektanje. Bunja je slala nekakav signal tipa NE OBRAÆAJ PAŽNJU svakom umu maški, postajuæi tako nevidljiva.

Kilin nije uspevao da se opusti. Pogled mu je skakao ka svakoj narednoj maški koja bi se pojavila.

"Smiri se", šapnu mu Sekira. "Zna on kako da nas provede."

Kilin je razgledao masivnu mašku, kakvu nikada ranije ne beše video, dok je jurila kraj obližnje pruge. Tako je naglo ubrzavala da se sve pretvorilo u mrlju boje dok se približavala dalekom kraju izmuèene doline.

"Koliko puta ste radili ovo?" upita on.

"Trideset, èetrdeset, mora biti."

"I sve ovako?"

"Uglavnom. Iako je svaki put drugaèije."

"Po èemu?"

"Druga fabrika. I drugi štosovi za upadanje."

"Nikada se niste vratili da napadnete isto mesto?"

"Nebre. Suviše opasno."

"Misliš da Bunja ostavlja nekakvu oznaku? Pa je zato oèekuju ako se ponovo vrati?"

"Mož' biti. Ipak, mislim da samo neæe da rizikuje. Pogotovo što može drugde da dobije ono što mu treba."

"A šta mu treba?"

"Delovi, izgleda."

"Rezervni delovi?"

"Mož' biti. Pokušava da ostane živ."

"Upadate li u nevolje? Da li vas jure maške?"

Sekirin odgovor sada je bio malo sporiji. "Nisam sasvim siguran. Ponekad se stvari dešavaju strašno brzo, u stilu maški."

Kilin ne beše èuo izraz 'u stilu maški' još od vremena Citadele. Na maršu niko nije poredio naèin života ljudi i stravièno brzih Marodera.

"Jeste li imali ranjenih?"

Sekira dugo nije odgovarao. Držao se za mrki ventil kraj Kilinovog sedišta na ravnom kuæištu. Veštak je žurio niz veliku strminu. Mrki otpad maški beše prepunio plitke jaruge. Zgužvani plavozeleni materijal za pakovanje njihao se na blagom, ledenom vetru. Ovde je bilo hladnije i suvlje. Klima za maške.

"Izgubili dvoje" konačno reče Sekira.

"Kako?"

"Porodična stvar", oprezno odgovori Sekira.

"Moji ljudi rizikuju, pa se to tiče i Porodice Bišop."

Sekiri se to nije dopalo. Ipak, nije mogao da odbije. Usta su mu se zgrèila, kao da se seća nečega što mu ne prija. "Ponekad postoje maške èuvari. Dva puta su nas zatekle, u sred posla. Bežali smo. Svaki put su pogodile po nekog."

"Kako?"

Sekira se iznervira. "Pucali su u njih, naravno."

"Èime?"

"Nisam 'vatao beleške, znaš? Samo sam pokušavao da saèuvam glavu na ramenima."

"Jesu li pucali na vas èvrstom materijom?"

Sekira se ledeno nasmeši. "Izvini što nisam saèuvao komadiæ za tebe, pa ne mogu da ga izvuèem iz džepa i pokažem ti."

"Ne... Mislim, jesu li koristili puške kao što su naše? Ili e-zrake? Sekaèe?"

Sekira se sada sasvim razbesne. Nije bilo kao maloèas, kada je pokušavao da nešto prikrije od Kilina. Sada nije video èemu služe pitanja. "Ne znam."

"Jeste li spasli tela?"

"Prokletstvo, bežali smo."

"Znam. Zapravo, pitam se jeste li to zaista naleteli na stražare maški ili na nešto gore."

"Šta... Marodere?"

"Mož' biti. Jesi li video šta vas je gonilo?"

"Nebre." Sekiru je ponos spreèavao da mnogo prièa o nekadašnjim porazima. Ali, sada je uvideo zašto se Kilin raspituje i glas mu više nije bio napeto sumnjièav. "Pucali su na nas sa gornjih galerija."

Kilin zaklima glavom. Baš kao što je nešto pucalo na Bišopove u poslednjem Valovu u kome su se odmarali. Znaèi, ono što je ubilo Kingove nije bila obièna maška stražar. To nešto je lovilo ljude. A bilo je dovoljno sitno da se popne na uske galerije. Što je znaèilo da postoji nova vrsta maški-lovac.

"Video si tvoje kako padaju?"

"Nebre. Samo kako leže. Naprosto, više se nisu oglašavali u opštoj mreži."

"Možda si u pravu", zakljuèi Kilin pomirljivo, ali pazeæi da Sekira ne primeti da ga teši. "Bili su samo mrtvi."

"Misliš, nisu bili..."

"Potpuno mrtvi."

"I nije neka razlika, zar ne?" upita Sekira. Njegov znatno dublji glas prikrijavao je tugu. "U svakom sluèaju, nismo dobili od njih Aspekte. Nestali su."

Kilin nije mogao da se uzdrži. "Misliš da je Maroder koji ti rastrže um isto što i obièna smrt?"

Sekira nije odmah odgovorio. Obojica su æutali, zagledani u okolno polje puno masnih, delimièno rasklopljenih mašina. Nizovi kostura protezali su se sve do dalekih bregova - siva, ošteæena armija za trenutak zaustvaljena u pobednièkom pohodu. Svakom telu nedostajali su kuæište, žice, ili, najèešæe, senzori. Njihovi samouvereni oblici i uglovi prepadali su Kilina mnogo èešæe nego što je mogao da se seti. Sada su izgledali napušteno i usamljeno. Zamislio je Veštaka kako obilazi ovakva polja u potrazi za delovima, prekopavajuæi po zarðalilm, nepokretnim mrtvacima.

Sekira se konačno odluèi da odgovori. "Svejedno, ne znam. Ima stvari koje Kapetan ne treba da zna."

Kilina ovo postide, jer je bilo reèeno jednostavno i bez onog veèitog ponosa sa kojim je Sekira uglavnom gledao svet oko sebe. Ovde nije bilo šta da se odgovori.

On se pokrenu, držeæi se zdravom rukom za neke gasne vodove. Kretanje je

bilo teže nego što je mislio. Desna ruka mu se već beše umorila. Zatekao je Šibo kako pridržava Tobija u blizini mesta gde se èitava družina odmarala, na prostranom, sivom višeslojnom poklopcu. Veštak je sada jurio glatko i brzo, a iz tela mu je dopiralo samo tiho brujanje. Od podrhtavanja su se na Tobijevom licu pojavile meke linije sna.

Kilin èuènu i zausti da nešto kaže, ali tog èasa Veštak naglo zakoèi. Svi poleteše unapred, hvatajuæi se gde je ko stigao. Tobi se probudi i nagoni se uhvati za oca, pa se obojica otkotrljaše napred, preko višeslojnog polimernog poklopca. Pali su samo oko metar, ali Kilin pri padu oseti prodoran bol. Sreæom, bio se našao ispod deèaka, tako da je Tobi samo ostao bez vazduha. Ležali su zajedno, dahæuæi.

"Razbij se!" uzviknu Sekira. "Unutra! Brzo!"

Bili su stali u blizini neke fabrike, i Kilin i Šibo polako spustiše Tobija. Veæina družine već je trèala prema obližnjim vratima koja su se njihala dok su im prilazili. Kilin pokuša da na brzinu osmotri okolinu, ali je Sekira vikao na njih da požure. Vrata su poèela da se zatvaraju kao spora vilica, èak i pre nego što su prošli kroz njih.

"Bunja ne voli ovo", primeti Sekira. "Brzo zatvara vrata. Kaže da su ulasci i izlasci najgori."

"Za njega, sigurno", suvo odvrati Šibo.

Kilin prebaci Tobija u zaklon kod hrpe naslaganih poliplastiènih rezervoara. Nije mu se dopadalo što Sekira za Bunju stalno govori 'on' - što je znaèilo da prihvata maške kao sliène èoveku, da zamišlja kako može da se sa njima ponaša kao sa ljudima. Najvažnija èinjenica o tuđincima jeste da su nam tuði. To i jeste bio jedan od razloga što je Citadela Bišop imala mnogo manje dodira sa Bunjama nego Kingovi. Kilin odluei da bude obazriv, kako ne bi poèeo da o Veštaku misli kao Sekira. Zato je iza svega što je Sekira govorio tražio èinjenice. Èinjenice su mnogo korisnije nego stavovi.

Grupa se beše udaljila od sada zatvorene kapije. Koraci su šuškali uskim prolazima u pretrpanom prostoru. Kilin se saže da spusti Tobija na pod, kada oseti moæno jjjjjaaatttttt kako mu eksplodira u glavi. Samo su prigušeni krici narušavali brujeæu tišinu koja je usledila posle bezvuènog, oštrog prepada.

"Šta je..."

Sekirin glas delovao je kao suvo struganje. "Veštak. Mora da je pucao na mašku."

"Elektromago", primeti Šibo.

Kilin nesigurno ustade i ugleda Veštaka kako stoji na umirenoj kapiji. Sve antene i senzorske njuške beše usmerio put fabrike. Njihali su se i pucketali od brzih talasa energije.

Cermo Sporæ se javi iznutra. "Ovde je jedna maška. Spaljena!"

Sekira se diže iza jednog velikog paketa i pođe da pogleda. "Veštak može da otkrije ove male maške stražare. Suviše je brz za njih."

Šibo je delovala zabrinuto. "Nisam èak ni videla tragaèa."

Kilin odmahnu glavom. U ušima mu je još zvonilo. "Ni ja."

Tobi, međutim, nije izgledao zabrinut. On pokaza Veštaka. "Šta æe on raditi dok smo mi unutra?"

Sekira do sada nije obraæao pažnju na deèaka, i Kilin se gotovo iznenadi što mu je sada odgovorio sa opuštenom ljubaznošæu. "Ide u zaklon. Zamrzne površinu. Pretvara se da je mrtav, da služi za rezervne delove."

"Kao ono polje koje smo videli? Sa raznim mrtvim maškama?"

"Valjda. Samo što æe se ovaj zavuæi u neku šupu - video sam već kako to radi. Valjda zato pušta da mu oklop bude onako ofucan."

"Da prevari ostale maške?" upita Tobi.

"Tako mislim."

"Hej, hajde da vidimo èega ima ovde."

"Samo tiho, deèko. Odmaraj se."

Kilin je posmatrao Veštaka kako se udaljava. Uvek ga je èudila žilavost mladih, njihova sposobnost da prihvataju potpuno nove i užasno opasne stvari i da prosto žive s njima. Pitao se kada je sam izgubio tu sigurnost bez razmišljanja. Nešto ju je izgledalo, tako malim ogrebotinama da ni ne primetiš

gubitak dok ne postane prekasno.

Sprženi stražar izgledao je neobično. Šibo priđe Cermu Sporaču koji mu je upravo skidao bočnu ploču. Ispala je uz tresak. Unutra su stajali izloženi zglobovi i debeli, kožasti komadi. Prekrivao ih je sloj ulja.

"Ovo je kiborg", primeti Cermo. "I to podmazan."

Šibo udari nogom po jednom zglobu i ovaj popusti. Savio se, a onda ponovo, lako i glatko, vratio u početni položaj. "Organski delovi."

Sekira se nije iznenadio. "Dosta sam ih viđao po fabrikama. Samo su retki napolju."

"Haj'mo", reče Kilin.

Sekira kao da se zabavljao. "Strašno žuriš, a? Sačekaj dok ona dvojica napred ne pronađu prolaz."

Veštak beše preneo čelnom čoveku ravnu mapu mesta u fabrici na koje treba da stignu. Bila je šifrovana na detalje, tako da im se ukazao znak pred očima kad god bi krenuli dobrim pravcem. Ravna mapa bila je nezavisna od jezika. Veštak je koristio podređene servere da istražuju i prave mape; ulazak u skladišnu zonu bio je suviše opasan za jednog Pobunjenika.

Grupa je pošla za dvojicom čelnih kroz visoku, zasvođenu odaju okupanu zelenonaranđastim svetlom. Nisu videli ni jednu mašku, čak ni na visokim i uskim galerijama koje su oivičavale ogromne, zakrivljene zidove.

"Nema još mnogo", primeti Šibo.

"Stara fabrika", objasni Sekira. "Bunja nas uglavnom šalje u takve. Maške ih koriste za skladišta."

"Ipak su imali stražara", primeti Kilin.

"Samo ti idi dalje", obrecnu se Sekira.

Šunjali su se kroz mračne hodnike. Mastiljave senke protezale su se između starih, zapuštenih proizvodnih linija. Rezervoari, napola puni sumporastih tečnosti, polako su kapali po ispucalom podu. Dvojica Kingovih, koji su bili na čelu, vodili su ih ka vlažnom podzemlju.

Na ulazu je zjapila kapija, oivičena alarmnom opremom, i Kilin prepoznađe neke standardne delove maški koje je opljačkao. Grupa zaustavi, i svi pažljivo i polako prođuše kroz kapiju. Sekira pri tom objasni Kilinu i Šibo da su detektori podešeni na maške. Ne osećaju samo metal, nego i elektronske mreže kojima raspolažu sve maške. Ljudi imaju relativno malo elektronike na sebi, i stoga ih ovi automatski stražari retko registruju. Baš zato su i bili od koristi Veštaku.

U tunelima iza kapije počeo je pravi posao. Duge police pune raznih delova oivičavale su sve tunele. Čelni ljudi su pronalazili predmete potrebne Veštaku. Grupa se bila razbila u ekipe, kako bi izneli teže delove. Kilin se udružio sa Šibo, pošto prethodno behu ostavili Tobija blizu kapije, odakle je mogao da ih gleda kako rade - a i oni su mogli da ga često obilaze.

Kilin je osećao prisustvo fabrike maški kao hladni pritisak koji se uvlačio u njega. Strepnja u njemu beše minula, ali se i pojačavala sa svakim udaljenim pokretom ili neočekivanim zvukom. U sumračnim tunelima višestruko je odjekivao svaki šum koji bi napravili, stvarajući čudne, zavijajuće zvuke. Što je bilo još gore, u tunelima je radilo i nekoliko malih robo-maški. Kada je naišao na prvu, Kilin umalo da je ubio.

Šibo mu, međutim, ukloni pušku. "Ne vidi nas!" prošapta ona. Bila je u pravu. Roboti nisu imali mehanizam za vizuelno pretraživanje, niti prepoznavanje oblika, a i bili su suviše glupi da podignu uzbunu. Prosto su prenosili i slagali stvari, po naredbama neke daleke maške. Ipak, njihovo zveckanje i pauzinasti pokreti u senovitim tunelima i dalje su činili Kilina nervoznim.

Veštak je želeo veoma različite delove. Sitne, obložene politronske ploče. Zelenkaste, kuglaste fotonske ćelije, ne veće od dlana. Gumom ovičene kondenzatore, koje je moralo da nosi po troje.

Kilin i Šibo teglili su rezervne delove za Veštaka na leđima, a ponekad i između sebe, prenoseći ih malo dalje i zaustavljajući se da odmore leđa i ruke.

Vreme koje su proveli u poslu predstavljalo je za oboje težak rad,

prošaran crvenim nitima straha. Stalni ritam tegljenja, bez ikakve mehaničke pomoći, najzad ih je gotovo otupio. Nije bilo metalnih kolica za ispomocu, a Sekira ionako beše zabranio da ih koriste. Niko nije tačno znao šta pokreće alarm na kapiji, pa je zato sve više od minimalnog predstavljalo rizik. Trebalo im je nekoliko sati da naćine hrpu rezervnih delova, koje su postepeno složili kraj glavne kapije. Veštak æ se ponovo pojaviti tek kada posao bude okončan. Tako se najmanje izlagao.

Na sreću, Tobi je ponovo zaspao. Kilin ga je obilazio kad god bi prolazio između tunela i glavne kapije. Konaćno su on i Šibo napravili kratku pauzu u dubinama tunela, kako bi pojeli malo suvog koncentrata. Kilina je bolelo grlo od udisanja kiselih isparenja fabrike.

"Ćesto radite ovo?" Promuklim glasom, obraćao se Sekiri koji je upravo prolazio.

"Kad god Bunja Źeli." Sekira zaćkilji na njega. "Slušaj, radimo šta god možemo. Bez pomoći Bunje, odrali bismo tabane bećæi pred maškama."

Kilin æutke klimnu glavom, štedeci dah, i u tom ćasu primeti jednu mašku koja im se priblićavala. Nije bila ni robot, ni server. Uspeo je samo da razabere oklop velićine ćoveka, sa nizom alatki naćićekanih na prednjem kraju nalik na ćuperak pipaka. Išla je ka njima niz udaljeni prolaz između polica, nesvesna ili ne oćekujući ništa neobićno. "Sekiro!" upozoravajuć šapnu Šibo.

Svi namah izvukoše oruŹje. Sekira Źmirnu, kao da nikada nije video ništa slićno. "Rasturimo se", šapnu on.

Maška je napokon prićde i Kilin oseti u ćulima nagli niz zvukova nalik na brzo, prigušeno kašljanje. Glas, ali ne ljudski. Ponovno oglašavanje. Kratki uzvici, brzi ali ne i Źurni, prirodni ali jezivi. Ne reći, samo brzo ispuštanje vazduha kroz stegnuto, napeto grlo...

Sekira je bio zbunjen. "Šta, do ćavola...?"

Javi se Kilinov Aspekt Artur:

Lajanje! To je zvuk lajanja zemaljskog psa. Nisam ćuo tu šifru doziva još od...

Pred Kilinovim oćima iskoći slika dlakave, ćetvoronoŹne Źivotinje kako kevu i jurca zelenim poljem, progoneći plavu loptu koja je skakutala nizbrdo. U zvuku koji mu beše zapljusnuo uši bilo je nećeg nalik na pozdrav, prizvuka koji mu je uvek nedostajao.

"Ta maška", reće on, "zove nas."

Beše je privukao njihov razgovor. Šibo je već bila spremna, prateći brzu priliku koja je Źurila kroz lavirint polica, nišaneći malo ispred nje kako bi mogla da puca istog ćasa kad zatreba. Kilin joj stavi ruku na rame. "Ne. Mislím da je u redu. Ima tu nećeg..."

Lajanje se povisi, pa iznenada prestade.

Jasno se zaću topao, mek Źenski glas. "Ljudska rasa! Osećam vaš miris. Tako davno ga nije bilo!"

"Ne mići se", dobaci Sekira.

"Ćuti ljudski glas znaći pokoriti se", nastavi maška odnekud između polica. "Upotrebila sam ispravan doziv, zar ne?"

"Jesi", odgovori Kilin, ćkiljeći kroz polumrak i udaljena svetla. Maška je imala ćelićnu koŹu punu rupa, šavova i ogrebotina. Iznošena jakna bila joj je prošarana istopljením prugama, krivuljama, odavno otkinutím zakrpama, rupama i grubím oŹiljcima. Na Arturov nagovor, Kilin dodade:

"Dobra kuca."

"Vuf! Vuf!...Ja... pa, znate, nisam zaista pas."

"Pretpostavili smo", mirno primeti Šibo.

Źenski glas maške je dopirao iz drevnog akustićnog zvućnika prićvršćenog taćno između dva optićka senzora. Svetlucala su, zagledana pravo u Kilina koji je prilazio. Šibo i Sekira behu ostali sa strane, i dalje na oprezu. Šibo je za trenutak delovala odsutno; mora da se savetovala sa svojim Aspektima. Kilin ugleda Cerma Sporacæa kako se pojavljuje iza maške, kezeći se od oduševljenja što æ je razneti. On podiće ruku da ga upozori.

"Lajanje je samo sredstvo za privlaćenje paŹnje." Maška je sada imala potpuno telesan i zvućan glas, i Kilin se upita da li su psi umeli da govore.

Naravno da nisu! Pas je bio životinja koja je odavno počela da ljude posmatra kao, pa, neku vrstu bogova. Ćevali su druge životinje, služili kao stražari... Ah! Sad mi je jasno! Ovo je originalna mašina, delo ljudskih ruku. Ili, barem, sadrži elemente nekog mehanizma kojeg su svakako naćinili ljudi.

Ljudi... pravili maške? Kilin se zbuni. Ta zamisao bila mu je ćudna, kao i izjava da su ljudi naćinili onu zgradu, Tadž Mahal, na koju behu naišli.

"I to si i uradila", primeti Šibo.

"Rećeno mi je da koristim taj metod radi uspostavljanja kontakta. Da se razlikujem od neprijateljskih maški." Mašina je oduševljeno strugala svojim antenama po grubom cementnom podu. Njen grleni alt odzvanjao je od osećanja. Pošto više nije mogla da se uzdrži, prišla je na dohvat ruke Kilinu. "Koliko je vremena prošlo!" uzviknu ona.

Kilin se trže. "Koliko... koliko dugo?"

"Ne znam. Moje unutrašnje odbroјavanje vremena odavno je preurećeno, u skladu sa nad-umom ovih fabrika. Nadam se da shvatate da nikad ne bih radila za ova stvorenja - da sam samo mogla da im pobegnem. Bila sam potpuno odana ljudskim naćelima."

Sekira im priće i mašina ga je primeti. "Oh, još jedan ćovek! Tako ih je mnogo još živih. Vuf!" U glasu joj se oseti prizvuk ćuđenja.

Ova mašina upadljivo i lići na psa. Slušaj samo tu odanost. Mora da sadrži sećanja psa prenesena u vreme procvata početne ekspedicije. Kakvo drevno blago...

"Šta želiš?" upita je Sekira.

"Ja... samo sam htela da vam služim, gospodine." Svaka reć odzvanjala je od tuge.

"Kako?"

"Ja... morate shvatiti, bila sam dobar sluga. Sve ovo vreme. Držala sam svoja uputstva pohranjena, tamo gde nad-um nije mogao da ih naće."

Sekira se namršti. "Ti radiš ovde?"

"Da, gospodine! Cene me zbog sposobnosti da vućem, popravljam i nalazim izgubljene predmete iz opšteg inventara." Ćežnjivo je skakutala okolo, kao da želi da lizne Sekirinu ruku. "Osim toga, ja..."

"Umukni", dobaci joj Sekira s oćitim zadovoljstvom. "Šta možeš da uradiš za nas?"

"Pa, gospodine, mogu da obavljam sve zadatke na koje sam obićno rasporećivana. Ali, ima... ima... ima..."

Uhvaćena je u komandnu petlju. Mora da postoje podaci koje sme da iznese samo ako joj damo pravu šifru, asocijativnu ili brojćanu.

"Umukni", oćtro dobaci Sekira.

Maška naglo prestade da muca. "Strašno mi je žao zbog toga. Vuf! Izgleda da imam..."

"Slušaj", obrati joj se Kilin, "ti poznaješ ovu fabriku, je li? Ima li u blizini maški koje su opasne po nas?"

"Ja... Ne u ovom delu moga radilišta."

"A koliko su blizu?"

"Pet prantanufa."

"Ćega?"

"Mera koju koriste maške. Ja... ne sećam se kako se to kaće na ovom jeziku." Maškin ženski glas kao da postade uznemiren, žalostiv, gotovo plaćljiv. "Ja... izvinite... ja..."

"Nije važno. Znaју li da smo tu?"

Maška je oklevala, kao da osluškuje. "Ne, gospodine."

"Kako si nas ti našla?"

"Imam senzore osetljive na ljudska isparenja. Božanstveni mirisi. Odavno ih je pokopao glib kojeg je nad-um maške nagomilao u meni. Ipak, upozorili su me na vaše prisustvo."

Kilin se stade pitati kako je ova, ljudskim rukama naćinjena mašina, uspela da tako dugo opstane među tućinskim maškama. Artur se smesta, sarkastićno ogłosi:

Upravo zbog svoje poslušnosti bez razmišljanja. Na žalost, ukoliko je

trebalo da prežive pripitomljavanje, ljudi su upravo to zahtevali od životinja. Nismo ni mi moralno nadmoćni, ukoliko imamo moć...

Odmah se, međutim, obznani i strogi glas Aspekta Nialdija:

To je i bila odgovarajuća uloga za životinja. Partneri i sluge ljudske rase! Ne možeš porediti...

Kilin preseće narastajuće brbljanje glasova Aspekata u sebi.

Maška beše zastala, usmerivši optiku prema ostalim članovima pohoda koji su se, čuvši razgovor, stali približavati. "Mnogo ljudi. Ipak ste preživeli!"

"Radila si u Citadeli?" upita je Šibo.

"Da, da, gospođo." Maška spusti svoj prednji deo, u krutoj parodiji naklona. "Najpre sam funkcionisala na Svećnjaku."

Kilin zapanjeno žmirnu. Artur mu je brbljao u umu, tanušan uzbuđen glas kojeg on otera kao muvu. "Reci mi, čega se sećaš pre nego što si stigla ovamo?"

"Radila sam za ljude koji su sagradili prve Arkologije. Potom, kasnije, i Citadele. Konstruisala sam i opsluživala za tri Citadele Pon."

"Kada si odbegla kod maški?" grubo i sumnjičavo je upita Sekira.

"Nisam odbegla!" Mašina je zvučala uvređeno, kao žena čija čast je ugrožena usputnom rečenicom. "Poznato mi je da su neke ljudske mašine to uradile... Ali, ja nisam od tih! Otelu su me."

"Preuključili?" upita Šibo.

"Premostili su mi kola. I upisali mu nova naređenja pravo u supstrat."

"Zauzeli su Citadelu?" upita je Kilin, pažljivo gledajući mašinu. Nikada nije čuo za mašine koje kontrolišu ljudi. Porodica Bišop ih u vreme Propasti svakako nije imala.

"Oh, ne. Ne. U ta vremena maške su bile mala grupa. Izbegavale su Citadele čovečanstva, svećanosti žetve, sve. Zarobile su me kad sam... kad sam... kad sam... kad sam..."

Maškin zvučnik zaškripa; opet se beše uhvatila u komandnu petlju. Neka duboka zabrana sprečavala ju je da kaže ono što je želela.

"Stani!" naredi joj Kilin. Počinjao je da veruje mašini. Artur se ponovo umeša:

U moje vreme, zvali smo ih 'čovečama'. Ekspedicija je imala čitav sistem inteligentnih mašina; na kraju krajeva, i održavali su ih kako valja. Kako bi, inače, prva generacija opstala? Roboti načinjeni ljudskom rukom spojili su spermu i jajašca donesene sa Zemlje. Negovali su mlade, uzgajili prvu hranu...

I jesu! Dvostruko je zlo, znači, ovaj izopačeni i izdajnički čin čovečanske, sklapanje saveza sa onima koji su oteli Svećnjake i sada nas progone i u mišjim rupama. Ovo je neprijatelj čitave ljudske rase, ova stvar koja nas vređa svojim lajanjem i mekim ljudskim glasom. Ubij je! To je jedino...

Civilizacije maški zarobile su ovu čovečanku. Ne možeš joj to pripisati u zlo: naprosto, nije imala izbora! Maške su prekrojile neke njene funkcije, ali, kako izgleda, nikada joj nisu isključile temeljne ljudske prioritete.

"Kako to da je nisu naprosto rastrgli, iščupali joj sirovine?" upita Kilin.

Poznaje nas. Zadržali su ovog ukletog izdajnika zato da bi nas opet mogli prevariti! Zato ti naređujem da ga uništiš Odmah! Još...

Verovatno zadovoljava neku neku višu funkciju u hijerarhiji maški. Ili je njen opstanak iz davnih vremena bio čista sreća. Ne savetujem nikakve iznenadne akcije, za razliku od onog što predlaže površni i nerazumni Nialdi.

Rizikuješ sve ako dozvoliš izdajici da...

Kilin isključuje Aspekta Nialdija. Sada nije imao vremena za to. Nialdi i Artur nastaviše da se koškaju i vređaju. Ostavio ih je da zvuče kao sitni, mišji glasi duboko u umu, da ispucaju napetost, ali nije obraćao pažnju na njih.

Mašina se nakašlja, tri puta ljutito lanu, i vrati se u normalu. "Ja... izvinite. Ne mogu da otkrijem taj podatak bez komande ključne reči."

"Kako su te maške uhvatile?" upita je Sekira.

"Nisam ništa mogla da uèinim. Uklopila sam se u civilizaciju maški i time izgubila mesto kraj nogu voljenog èoveèanstva." Te reèi bile su mraèno žalostive - saèinjene malo od davnih seæanja, a malo od molbe za razumevanjem.

Grupica ljudi se zbunjeno zgledala. "Misliš da govori istinu?" upita Cermo Sporaè Sekiru.

"Mož' biti."

"Grdno èudo, ako mene pitaš", mirno primeti Cermo, odmahujuæi glavom.

"Maške nikada nisu pokušavale ovako", umeša se Šibo. "Ne lièi mi na njihov trik. Verujem joj."

"Dabre", složi se Kilin. "Maške samo pokušavaju da nas ubiju, ne da nas zbune."

Oglasili su se i Kingovi i Rukovi, oprezno se slažuæi. Akustièni senzori drevne èovemaške revnosno su se okretali ka svakom ko bi progovorio - male polimerne posude koje su podrhtavale na duguljastom telu.

Sekira je svojim žutim, gornjim zubima grickao donju usnu; ovog puta, èitavo trouglasto lice odavalo mu je nesigurnost. On nesvesno podiže ruku i protrlja okruglasti vrh brade, blago ga stežuæi, kao da želi da uèvrsti èitavo lice. "Okej. Šta sad? Ovde smo završili. Hajdemo."

Mašina nervozno lanu - visok uznemiren zvuk. Potom se tiho oglasio ženski glas. "Oh, ne! Ne možete me ostaviti ovde, gospodine. Ja sam vaša. Pripadam ljudima."

Sekiri kao da je bilo neprijatno. "Slušaj ti, ja..."

"Ali, morate." U ženskom glasu pojavi se prizvuk zavodljive mekoæe. "Sve ovo dugo vreme sam vam bila odana. A moram i da prenesem svoju poruku Citadeli Pon."

"Citadela Pon je uništena", primeti Kilin. "Mi smo poslednje Porodice iz Citadela."

"Ne... Nestali? Ali, onda ja... onda ja... onda ja..."

"Umukni!" nervozno joj dobaci Sekira. "Hajde, idemo." I on se okrenu i poðe.

"Ne, ja moram za vama. Vi ste moji..."

"Dabre, hajde", nežno joj reèe Šibo. "Ali, tiho."

Na Veštakovom spisku beše ostalo samo još nekoliko predmeta i grupa ih prenese do glavne kapije. Veštak je stigao dok su spuštali poslednje delove na gomilu. Kapija iznenada poèe da se otvara.

"Hajdemo!" uzviknu Sekira.

Na njegov znak grupa je brzo poèela da iznosi stvari i trpa ih u boènu komoru koju Veštak beše otvorio. Kilin, Šibo i Cermo pridružiše se užurbanoj gužvi. Samo trenutak ranije su se šalili na raèun neobiène mašine. Sada, pak, dok su završavali posao, potpuno izloženi pod bledom svetlošæu izlazæeg Deniksa, kao da beše nastupila napeta opreznost.

Kilin i Šibo iznesoše Tobija baš kada su poslednji delovi ulazili u komoru i bezbedno ga podigoše na ispust na polovini Veštakove visine. Svi se behu umorili, i bilo je teško izvuæi Tobija uz strminu. A onda, Kilinovu pažnju iznenada privuèe Bad.

1. Veštak kaže popni se.

2. Idemo u drugu fabriku.

Kilin ovo mirno prenese Sekiri. "Otkud sad to?" upita ovaj.

"Veštak kaže da ima nešto za nas." Bila je to presna laž, buduæi da Bad beše rekao:

1. Veštak želi Tobijevu pomoæ.

Nemoguæe, pomislio je Kilin.

1. Videæeš, kaže Veštak.

"Može li Veštak da oslobodi ovu èovemašku?" upitao je Kilin. "Ona kaže da ne može da napusti ovu fabriku."

Bad neko vreme nije odgovarao.

1. Veštak je oslobodio èovemašku.

2. Usluga tebi.

3. On kaže, seæaš se, da želi Tobijevu pomoæ.

"Videæmo", oprezno reæe Kilin.

Èovemaška poæe da se penje na Veštaka, ali se Bad žurno oglasi:

1. Veštak neæe da nosi èovemašku.

"Zašto?"

1. Èovemaška je sada slobodna maška.

2. Može da aktivira detektore.

3. Nateraj je da ode.

"Hoæu da ide sa nama."

1. Veštak æe je onda ubiti.

"Hej, samo..."

Kilin odjednom zaæu kako Veštak emituje uskomešani talas buke, od koje se èovemaška zatetura.

1. Ovo je bilo upozorenje.

Èovemaška zavapi. "Ljudi! Ne ostavljajte me!"

Kilin joj odgovori stegnuto grla. "Nemamo izbora. Sada si slobodna.

Sreæno!"

Dok su se udaljavali od kockaste fabrike, kapija se uz škripu zatvori. Osvrnuvši se ka njoj, Kilin oseti ogromno olakšanje. Prošli su kroz tamne tunele i preživeli.

Bilo mu je žao što vidi èovemašku, ženu-psa, kako kaska za njima. Rado bi ispitao tu neobiænu kombinaciju o njenom ranijem životu. Živa jedinka bila je daleko zanimljivija od isušenih malih predavanja kojima su ga zasipalili Aspekti. Istina, pokušavao je da nauæi što više od svojih Aspekata, ali njima je nedostajala moæna, ponizna istinoljubivost èovemaške.

On odmahnu glavom. Otac mu jednom beše rekao da su najmudriji ljudi oni koji, kada vide da više nemaju izbora, zaboravljaju problem. Nikada nije savladao tu umetnost. On iskljuæi svoj kom, kako ne bi morao da sluša sve slabije žalostivo kevtanje èovemaške i njeno bolno zavijanje.

Veštak se sve brže udaljavao. Njegove antene njihale su se i zujale od energije i strepnje.

Kilin se ispruži da se odmori. Tobi jeknu nedaleko od njega: deækovo nervno tkanje poèinjalo je da se kida i razjeda. Kilin podmetnu svoju povređenu ruku pod sinovljevu glavu, kako bi mu naèinio kakav takav jastuk, a potom sklopi oæi. Obuzimao ga je san, ali se on borio da ostane budan. Morao je da razmišlja. Da se spremi za pravi razlog zbog kojeg beše došao ovamo.

3.

U prvi mah je pomislio da je to planina. Potom je video bezbroj radnih polja i glatke kosine. Kompleks je bio toliko veliki da je izgledao kao predeo, umanjujuæi okolne bregove.

Pobunjeni Veštak je maksimalnom brzinom išao ka ogromnoj mreži. Prešli su otvorenu ravnicu, koja je bila gruba i bez pukotina. Druge maške su žurile unakrsnim stazama. Tišina je bila jeziva. Neke maške su se naduvavale, zujeæi, a onda se naglo skupljale, a da uopšte nije izgledalo da se kreæu. Kilin nije mogao da prati brz, neprekinuti saobraæaj. Lièilo je na jata ptica koje behu videli u Metropolsu, ali se ovde sve kretalo nepromenljivim, pravim linijama.

Veštak uopšte nije usporavao. Antene su mu pucketale i zujale na sve strane. Klinasti tegljaæ kao da se obruši na njih. Prošao je tako blizu, da je Kilin mogao da vidi oznake delova na dnu oklopa. Zapljusnu ih vazdušna struja, uz oštro krak!. U podnožju planine otvori se crni krug, i, pogledavši u vis, Kilin ugleda uglaæane metalne zidove. Narandžasta eksplozija beše doprla do polovine visine planine. Ali, pre nego što je stigao da vidi šta ju je izazvalo, tunel ih proguta.

Pobunjenik æak ni tada nije usporio. Jurili su kroz neprozirnu tamu. Oko njih je hujao topao vetar.

Kilin je nepomiæno ležao, oseæajuæi brujanje Veštakovog ubrzanja i èekajuæi. Slušao je Sekiru kako preko pst-kola razgovara sa nekima od ostalih èlanova ekipe. Sekira je izdavao naređenja za trenutak zaustavljanja, i u prigušenom šapatu oseæala se strepnja. Sve je zavisilo od iznenađenja.

Usporili su.

Skrenuli u potpunoj tami.

Naglo se zaustavili.

Ekipa se polako spuštala. Kilin se nije pokrenuo, ali, osećao je Šibinu blizinu.

Iznenada ih odozgo zapljusnu crveno svetlo. Nalazili su se u ogromnoj zasvođenoj odaji, i masivni rezervoari gotovo su je ispunjavali, naslagani u složeno tkanje u obliku dvostruke spirale. Kilin nigde nije video maške.

On i Šibo spustiše Tobija sa Veštaka. Nije video kako je grupa neutralisala dve male maške, ali je čuo brzo struganje elektromagnetske borbe.

"Brzo!" doviknu im Sekira i oni se rasuše između duguljastih rezervoara. Pod Kilinovim čizmama pucketalo je nešto nalik na staklo. Tobi je stenjao i prigušivao ječanje. Kilin se ni ne osvrnu da vidi šta Veštak radi.

Stigli su do malog, udubljenog prolaza. Većina grupe već je bila prošla kroz njega. U blizini se nalazila spržena, zadimljena maška. Kilin pronese Tobija kroz prolaz, zajedno sa nosilima, dok je Šibo išla napred, sa spremnim pištoljem.

Našli su se u jednostavnom kvadratnom prostoru, po kojem su se vrtele plavobeke maške. Nisu obraćale pažnju na malu grupu ljudi koji se behu pojavili pred dugačkim, neoznačenim zidom. Nova skladišta, pomisli Kilin. Preko tavanice se pronosilo neko daleko tutnjanje.

"Dolazi gadan deo", javi se Sekira.

Grupa potra ka malom luku - bila je to, očito, ulazna kapija. Sa obe strane nalazili su se nizovi simbola. Kilin je poznavao neke šifre prepoznavanja iz vremena kada je još išao u pohode sa ocem. On na brzinu osmotri uglašani polibakar sa ugraviranim zmijolikim linijama. Ovi udubljeni srebrnasti krugovi bili su mu nepoznati.

Sekira ubaci neki nalog u ulazna kola. Na keramo-metalnom zidu nalazili su se šestougaoni ulazi podataka. Kilin još nikada nije video da ih neko koristi.

Sekira nije čak ni oklevao. Izvukao je male valjke iz džepova na grudima i polako ih ubacio u rupe, okrećući svaki od njih dok nije škljocnuo. Uprkos spretnosti, videlo se da je nervozan, kao što se nebo vidi kroz retke oblake. Grupa ga je napeto posmatrala.

Kvadratna polimerna kapija skliznu u stranu, ali, niko ne krenu prema luku.

"Eto, tu smo", reče Sekira i povuče se. "A sada..."

Čutanje. Nervozno z gledanje. Kilin odjednom shvati da upravo na ovom mestu Kingovi behu izgubili svoje dvoje ljudi.

"Treba nam dečak", nastavi Sekira.

"Kako?" upita Kilin, stegnutog i suvog grla.

"Mora da propuže kroz ovo. Da poništi kola sa druge strane."

"Ne može. Nema noge, sećaš se?"

"U tome i jeste štos", objasni Sekira. "On je jedini koji to može!"

"Neka puže neko drugi."

"Ne shvataš. Tvoj dečko nema Aspekte. Zato ima mnogo manje žica nego mi, manje ploča, manje svega. Ova kapija oseća te stvari."

"Znači, Veštak je mislio na ovo?" upita Kilin, odugovlačeći.

"To. Odmah je s'vatio." Sekirine oči su poigravale, blistave od mogućnosti. "Nikada nismo uspeli da prođemo ovuda. Oprema potrebna da popravi Tobija takođe je iza ove kapije. Dečko ima manje žica. Maške su podesile ovu kapiju tako da hvata čak i ljude. Mi, u poređenju sa maškama, gotovo da i nemamo metala - ali, ova kapija oseća i sitnice."

"Ubila je tvoje ljude."

"Dobre. Slušaj, nije samo što tvoj dečko nema Aspekte", reče Sekira. Lice mu je sada bilo zabrinuto i razumno, i ruke beše raširio u smislu 'zar ne vidiš?' "Bunja... jasno mu je da dečak, pošto su mu obe noge isključene, ima čak još manje nervno-vezivnog tkiva koje je kapija u stanju da oseti."

"Ti..." Kilin odmeri ostatak grupe. Najradije bi na licu mesta prebio Sekiru, zdrobio mu jaja u kašu. Ali, to ne bi pomoglo Tobiju.

Sledeće reči Kapetana Kingovih bile su lukave i ledene. "Hoćeš li da ti

naredim?"

"Ne znaš da li bi uspelo."

"Veštak zna. Zato se i raspitivao o dečku, još na sletištu, tačno?"

Kilin klimnu glavom.

"Veštak ne rizikuje svoje dragocene žice", mračno primeti Šibo. Ipak, razumela je situaciju. Podržao Kilina, ali odluka je na njemu. Tako niko neće morati da nosi tuđ teret.

Kilin je znao da mu Sekira do sada namerno nije ništa govorio; ali, više nije bilo vremena za raspravu. "Čak i ako je Veštak u pravu, Tobi ne može da prođe ovuda."

Šibo zausti da se složi, ali Sekira podiže ruku, čvrsto stisnutih usana. "Ima ruke, da? Može da se vuče."

Kilin je ukočeno stajao, nesposoban da išta smisli. Morao je da odbije ovo. Međutim, nije imao vremena da spremi razloge protiv Kapetana, koji ionako čitav ovaj pohod bpe preduzeo zbog ovog trenutka.

Kilin je morao da podseti sebe kako je Sekira bio u mnogim pohodima, kako sigurno zna mnogo, kako je već radio za Veštaka. Govorio je o Pobunjeniku kao da je 'on', kao da je čovek.

Još od kako je čuo Kilina kako se glasno raspravlja sa Veštakom, Sekira je znao. Ali, nije rekao nikom drugom - zato što je to rešavalo neki drugi Sekirin problem. Zato što je otvaralo neku mogućnost...

"Šta je tamo unutra?" upita Kilin.

"Biodelovi. Fabrika, zalihe, skladište, sve."

"I to treba Veštaku?"

"Da. Daje nam mnogo, ako iznesemo ono što mu treba."

"To toliko vredi?"

Sekira je bio samouveren. "Sa pravim delovima, i pravom opremom, dobre. Vidiš, on može sasvim lako da dođe do metalnih delova. Bioroba je nešto drugo. Maške ne mogu tako lako da proizvode biodelove. Zato ih čuvaju."

Kroz Kilinov um provuče se Arturov tihi glas:

Verujem da maške čuvaju skladišta biodelova upravo da bi osujetile Pobunjenilke. Biodelovi zahtevaju najprecizniju izradu. Da bi se sprečila neovlašćena upotreba, biofabrike su zaštićene osetljivim zamkama kao što je ova kapija.

1. Veštak kaže veliki kompleks.

2. Ovde ćemo naći pomoć.

Kilin je osetio nejasan, pulsirajući dodir svog Aspekta i Vreštaka. Dobro. Bio im je potreban vodič, i...

"Hajde, Kiline", ljubazno ga opomenu Sekira. Bunja može da sredi sve: tvoju ruku, Tobijeve noge. Kakvog izbora inače imaš?"

Kilin je za trenutak stajao, ne želeći da vreme ide dalje, pokušavajući da što jasnije sagleda stvar. Ako se bude držao delića sekunde, oni se nikada neće pretvoriti u užasan trenutak kada će njegov sin morati da...

"Tata?"

Kilin zbunjeno pogleda Tobija, koji je ležao malo dalje. Nosila su se obavijala oko njega, a čebe od čvrstog tkanja ga je pokrivalo sve do bledog, upalog lica.

"Tata, mogao bih ja to. Ovako ionako nisam ni za šta."

Na Tobijevom licu čitali su se tvrdoglava izdržljivost i blago očajanje, koje njegov otac nije ranije primećivao. U deliću sekunda, Kilin iznenada ugleda svog sina kao sasvim drugu osobu, ne kao princip ili nasleđe nego kao samostalnu inteligenciju, sada sposobnu da bira svoj put. Tobi je na svoj način našinuo znak kojim je označio da je gospodar svoje sudbine. Sada su zaveti Porodice Bišop oslobađali Kilina njegove stalne uloge. Kilin je znao da bi trebalo da to jedva dočeka. Ipak, nije mogao da natera sebe na to.

"U pravu je", tiho reče Šibo.

Grupa je shvatila šta se dešava - ključni trenutak, koji uvek na kraju pretvara detetov život u nešto drugo, već. Promena se dešava tokom osvećenog rituala ili na bojnom polju, ali kada se desi, trenutak prekretnice između oca i sina ne može se vratiti unazad.

Kilin napokon klimnu glavom. Tobi ima pravo da rizikuje. I pravo da umre, ako tako odabere.

Odgurali su dečaka što su bliže mogli. Masa senzora na kapiji predstavljala je utkanu traku polibogatog sjaja, koja je iznutra potpuno pokrivala okvir kapije.

Zazujala je kada je Tobi spustio ruku na prag.

"Hajde samo!" dobaci mu Sekira.

"Ne smetaj mu", ljutito se obrecnu Kilin. "Pusti ga da opipa put."

"Kapija neće dugo čekati", odvrati Sekira. "Požuri, dečko."

Tobi ispruži i drugu ruku. Nokti su mu bili dugi i bleđi. Noge su se vukle za njim, mlitave i beskorisne. Pod zelenim skočiodelom od čvrstog tkanja izgledale su beživotno i skvrčeno, kao da godinama nisu upotrebljavane. Tobi se čvrsto uhvati za okvir kapije, a onda zastenja i povuče se napred.

"Koliko je to dugo?" upita Šibo.

"Pa..." Sekira obliznu usne. "Nekada, davno, imali smo devojku. Gadno se povredila. Pokušala je da puzi ovuda."

"Dobre?" Kilin je hteo da čuje sve.

"Ona... nisam merio, ali... bila je skoro prošla..."

"Proklet bio! Koliko dugo?"

"Pa... stigla je dalje nego on. Ali, duže je trajalo. Ja..."

"Vuci!" doviknu Kilin Tobiju.

Dečakovo bleđo lice beše oblio znoj. Zavladala je potpuna tišina. Kilin je mogao čuti kako ostali udišu i zadržavaju dah.

Tobi pruži prste još malo napred i nađe malu pukotinu na podu. Polivezna ploča malo se podiže: bio je to dovoljan oslonac da ga Tobi stegne prstima. Ploča se podiže još malo, i Tobi je uhvati obema rukama i povuče. Još malo se pomerio napred, i to ga dovede do naredne ploče. On prebaci tri prsta preko njene ivice i zastenja.

Kilin nije mogao da vidi da li se dečak uopšte pomera. Teški crni okvir kapije kao da je narastao, sve dok mu nije zaklonio vidik. Tobi beše stigao do polovine puta.

Dečko je napredovao beskonačno kratkim pokretima. Kilin se nađe što je više mogao, a da ne dodirne polja kapije. Tihi zvuci kretanja maški kao da se behu još veoma udaljili.

Tobi se ponovo pomeri unapred. Vukao je noge uz tiho struganje.

Kapija iznenada škljocnu, a onda se začu tiho zujanje.

"Šta je to?" uplaši se Kilin.

"Pojmatija", odgovori Sekira. "Ne sećam se da je pre..."

"Povucite ga nazad!" povika neko iz grupe. Kilin nije znao ko je to bio, niti zašto je to rekao, ali glas ga pokrenu i on zakorači i pruži ruku ka Tobijevim stopalima. Možda će moći da ga trgne unazad brzim pokretom, pre nego što kapija oseti približavanje ugrađene mašinerije u njegovoj glavi.

Brzo. Jedan brz pokret.

Ponovo je zakoračio i pružio ruku da zgrabi Tobija za čelike...

Šibo ga čvrsto šepa za rame. Izbačen iz ravnoteže, on pade poboče.

Kapija još glasnije zazuja.

"Prokletstvo!" Kilin se nesigurno podizao.

"Tata! Pusti me!" doviknu mu Tobi.

"Ali..."

"Ja... æu... uspeti..."

Dečko se ponovo povuče, uhvativši neku ivicu toliko tanku da je Kilin nije ni video.

Tobijevo lice bilo je pritisnuto o glatku površinu, kako bi mogao da dosegne što dalje. Ali, to je značilo da ne može da vidi.

Kapija ponovo škljocnu.

Tobijevo lice bilo je prekriveno znojem i prljavštinom. Ispod toga, koža mu je bila samrtno bleđa od napora. Pipao je rukama pred sobom, ne nalazeći ništa. Glatki pod nije mu pružao nikakvo uporište.

"Levo", tiho se oglasi Šibo. "Ispupčenje."

Tobi prevuče levom rukom po podu i napipa neravninu, a onda se povuče za

dužinu šake.

"Sad napred", dobaci mu Kilin. "Izgleda kao greben."

Deèakovi prsti napipaše ivicu nekog dubinskog kabla i on se protegnu. Ovog puta je po èetiri prsta svake ruke prebacio preko ispupèenja. Držao se samo vrhovima prstiju. Deèko joj jednom udahnu, a onda zadrža dah. Mišići na podlakticama behu mu se zgrèili.

Kilin u tišini èu tiho krckanje i osvrnu se. Svi su bili potpuno nepomièni. Trebalo mu je malo vremena da shvati da zvuci dopiru od Tobija.

Svaki je bio izdvojen i jasan. Prošao je još jedan trenutak, dok nije shvatio o èemu se radi: to su se lomili Tobijevi nokti.

Deèko zagriže usnu. Niz bradu mu je curila krv.

Dahtao je kao da kašlje. Nekako je, ipak, uspeo da dobro uhvati jedno ispupèenje, pa se ponovo povuèe napred.

Dužina šake. Dve. Tri. Ponovo je pipao ispred sebe.

Zujanje kapije beše se prekinulo. Vladala je potpuna tišina.

Tobi se podiže na laktove, jeknu i okrenu se. Odupirao se laktovima o ivicu ploèe koja mu je pomogla da dospe dotle. Zatim se podiže, prebaci se na bok i - neverovatno - zakotrlja se... napred... sa nogama koje su se klatarile, nošene pokretom kukova... preko praga kapije.

Kapija ispusti tri jasna, oštra tona.

"U redu je", ogłosi se Sekira. Glas mu je bio napet i piskav. "Vidiš? Znao sam da æe uspeti. Samo okreni te prekidaèe tamo, Tobi."

Sekira se još kezio, podboèen, kada ga je Kilin tresnuo pravo u vrh brade. Kapetan se sruši sa izrazom nagle, bolne zbunjenosti na licu.

Mesto je bilo vlažno i èudno je zaudaralo.

Iz otvora su se podizali kiseli oblaci u toplu, vlažnu atmosferu. Rezervoari su kljuèali. Teènosti su proticale kroz prozirne cevi koje su se pele naviše u tamnu izmaglicu.

Kilin nije mogao da vidi tavanicu. Uskomešani oblaci pod njom povremeno su se razdvajali, otkrivajuæi tamnije slojeve nad sobom. Leteæe maške ulazile su u isparenja neobiènim, zakrivljenim putanjama.

1. Idite levo.

2. Veštak hoæe unutra.

Klizava siva inteligencija, koju je Kilin oseæao kako mu lebdi na ivici èula, sada je ubrzala ritam. Veštak se približavao; mogao je da ga oseti.

Grupa se brzo kretala uskim hodnikom. Kilin i Šibo naprezali su se da održe korak, noseæi Tobija između sebe. Kilina su ramena bolela, kao da se kroz njih širi vrelinu. Prošli su između dva ogromna rezervoara. Žuækasta magla se podizala daleko iznad njih.

Stigli su do nove kapije. Ova je bila tri puta veæa od one koju je Tobi savladao. Sekira je, međutim, izgleda poznavao ovu vrstu. Gurnuo je dva cilindrièna kljuèa u udubljenu bravu i sivoplava kapija od mrežastog metala polako se otvori. Iza nje je bio otvoreni prostor, ali bez Veštaka.

"Veštak ovde?" upita Šibo.

Kilin je grizao usne. "Njegova uputstva kažu da jeste. Ono što želi je tu negde. Znam da ga nije briga za nas, ali bolje bi mu bilo..."

Veštak se iznenada pojavi. Kretao se toliko brzo da ga je Kilin video samo kao sve veæi klin uglaèanog metala. Banuo je kroz kapiju, glasno zveèeæi, i gusenice mu se naglo zakoèiše tik ispred grupe.

Bad je prevodio.

1. Penjite se.

2. Moramo brzo.

Kilin dade znak Sekiri, koji potom klimnu glavom, i ljudi se bez reèi uzveraše uz bok Veštaka. Kilin je držao Tobija na blatobranu iznad gusenica. Tek što su se popeli, Veštak krenu punom brzinom. Bunja potom prođe pored nekih maški koje nièim nisu pokazale da ga primeæuju; i dalje su se držale svojih osmorukih poslova.

Išli su sve brže. Kraj njih su promicale mrlje svetla i tame. Veštak je hitao kroz uske prolaze, dok su mu gusenice zveketale. Ljudi su se èvrsto držali zbog naglih skretanja i sve jaèih vibracija.

Kilin pokuša da pomeri Tobija navije, ali, bilo je to nemoguće. Blatobran bi ponekad zaškrilao, grebui o ugao oko kojeg su skretali. Kad se to desilo drugi put, otkinuo je i polovinu Tobijevog æbeta od èvrstog tkanja.

"Uspori!" povika Kilin. "Inaèe æemo..."

Veštak se naglo zaustavi i Kilin umota Tobija u ono što beše preostalo od æbeta. Video je da se Veštak nije zaustavio zbog njih, veæ zato što su stigli u novi fabrièki kompleks. Tornjevi od tamnožuaekastog stakla izdizali su se i izvijali sa neobiènom lepotom. U nekima su se filtrirale teènosti, u drugima su kljuèale kao planinski potoci. Tavanica im je davala oštar, ultraljubièasti sjaj. Kilin pogleda svoju ruku i ugleda crne vene ispod kože.

1. Zalihe su tamo.

2. Hajde.

Veštak ih je vodio.

Maška je jedva uspela da se provuèe kroz uzan otvor između dve prozirne, izvrnute kupe, u kojima su kljuèale neke nezdrave smeše. Tamnosmeði slojevi gasa tiho su im lebdeli nad glavama. Zapahnuo ih je težak vazduh, prodirui im u sinuse vlažnim, hladnim prstima.

Stigli su do prostorije sa istovetnim mahunama. Zeleni polialuminijumski sanduci nizali su se u istovetnim grupama sve do maglenog neba u visini. Na sve strane pružale su se cevi.

"èekaj", šapnu Sekira i pokaza rukom. Na drugom kraju kompleksa poslovala je neka maška, ne moguæi, pod tim uglom, da vidi grupicu ljudi. Veštak se povuèe iza velikog rezervoara.

1. To je pametna maška.

2. Višestruki procesor, tip 3.

3. Najbolje da nas ne oseti.

"Veštak ne može da je iskljuèi?" upita Kilin.

1. Drugi æe primetiti da je nema.

2. Veštak se ovde plaši.

3. Moramo brzo.

Kilin prenese poruku Sekiri i potom bezglasno upita:

Kako æe Veštak popraviti Tobija?

1. Idemo na posebno mesto.

2. Veštak zna popravke koje se tamo rade.

Bolje da ni ne pokuša neki trik, pomisli Kilin. Bila je to nejasna pretnja; sumnjao je da iko od njih može da naudi Bunji.

1. Kaže èasna reè.

2. Ali, treba da požurimo.

Sekira se savetovao sa svojim. Kingovi su klimali glavom i šaputali. Cermo primeti da mu se èini kako je maška gotovo završila posao; rašeišavala je, sklanjajui alat.

"Suviše je opasno probati boèni manevar", reèe Sekira i svi se složiše. Niko nije znao put.

Èekali su da se maška udalji, i Kilin i Šibo spustiše Tobija kraj jedne mahune. Kilinovi nervi zatezali su se svaki put kad bi zaokrenuli za ugao. Èula su mu poigravala od nedoreèenih nagoveštaja. Negde je nešto kapalo, a uglaèane površine pojaèavale su zvuk. Èudna tutnjava svedoèila je o kretanju teènosti pod njihovim nogama. Iz jednog rezervoara dizala se para.

Kilin se nasloni na uglaèanu bronzanu mahunu. Ovaj neverovatni kompleks bio je daleko veæi od svega što mu otac ikada beše opisao. Bišopovi su grickali samo po rubu neèega što nisu mogli da razumeju. Ovde je sve zavisilo samo od šunjanja. Ukoliko bi ih primetili, ni borba ni beg ne bi im pomogli, i on se dokono upita da li su ljudi ikada našli naèin da žive u ovakvom lavirintu. Pacovi u zidovima. Gamad.

On oseti škljocaj u mašineriji iza sebe i okrenu se da pogleda. Na jednoj èauri beše se otvorio prozirni prozor. Iza njega se, pod bledoplavim svetlom, nalazila neka pokretna masa. Kilin se zbunjeno namršti. Pod svetlucavim slojem vlage neumorno su se pokretale poluge i ose. Ali, bilo je neèega u tom uglu, u ispuèenim krajevima osa...

Noge. Ljudske noge.

Sve su se pokretale. Stalno. Neumorno.

Ose su bile priključeci. Veliki zglobovi kuka bili su pričvršćeni za otvore u crnom zidu. Butine su dobijale impulse iz tog čeličnog zida.

Malo niže, rotacioni zglobovi bili su ljudska kolena. Zelene čašice povijale su se, kako su ih pokretali mišići butina ispod bleđožute, prozirne kože. Noge su se neprekidno pokretale u gustoj težnosti. Ali, tetive potkolenice nisu se nastavljale na stopala. Umesto njih, pri svakom zamahu, noge su udarale i strugale po nečemu grubom i kožastom.

Video je sedam nogu kako se propinju i mašu, svaka u drugoj fazi ciklusa. Pokretale su složeno smeđe središte tamo gde bi trebalo da im je stopalo, povezane u kolo koje je pretvaralo njihovu eneprgiju pokreta u složeni niz prilagođenih okreta.

Udar. Grč.

Povijanje. Okret. Udar.

Glatki sloj održavao je vlažnost kože žute kao pergament.

On se okrenu, teško dišući.

Imao je utisak da mu ruke i noge rastu, ispupčavajući mišiće. Ali, zbog čega?

On namerno natera sebe da ne misli o onome što je video. U njegovom umu bilo je mesta samo za najbitnije.

Čula su mu uzvratila šupljim, neosetljivim šokom. U korenu kičme osećao je pulsiranje vreline koje je predstavljalo iskušenje. Njegova čula mogla su sama da se štite. Njihovi vešti prsti će refleksno pokušati da umire slike u njegovom umu.

Izazov zaborava. Pustiti da prazna nezainteresovanost spusti ledenu ploču između njega i beskonačno pokretnih nogu.

Ne.

On se otrže i pređe preko uske metalne staze. Mora da sazna više.

Napipao je dugme, pa se i na tom mestu otvorio prozor.

Opet noge, pokretne u vlažnoj plavoj okolini. Na daljem kraju čaure noge su bile kraće, kao da još ne behu sasvim izrasle.

Tiho se udaljio od ostalih. Iz cevi za ishranu neka težnost izlivala se na pod. On kleče i onjuši slatki miris. Hrana.

Otvorio je zatim još jedan prozor. Opet noge u pokretu, a iznad toga video se još jedan niz.

Ruke. Snažne ljudske ruke, pričvršćene za složeni sklop zupčanika i poluga.

Opkoljavale su ih cevi za ishranu. Žice su se uvlačile u snažne bicepse i zglobove. Dok je tupo gledao, jedna ruka se pokrenu i prenese svoj ritam na drugi niz poluga, za trenutak povećavši brzinu. Potom se ljupko zanjihao i vratio na raniji posao.

Šest kompleta ruku koje su radile pod bleđim, bolesnim svetlom.

Bisepsi su se stapali u snažne deltoide, pričvršćene za dvostruko uzgobljena ramena, stopljena sa crnim zidom.

Nije bilo šaka. Energija pokreta nije zahtevala nepotrebnu specijalizaciju. Pokreti su se svrhovito prenosili u uskomešanu masu u dubini.

"Hej! Odlazi!" uzviknu Sekira.

Kilin polako, ošamućeno ustade. Morao je da se sredi.

Dok se vraćao grupi, bilo mu je drago zbog naglog prekida. U leđima je i dalje osećao opiljke bola, zaostatak od napora nošenja Tobija. Jedva ih je primećivao. Nije dao znak Šibo. Samo se sagnuo i podigao kraj Tobijevih nosila.

Veštak je išao pred njima. Grupa je nastavila dalje.

4.

U hladnoj tišini golemog kompleksa, Veštak je brzo našao svoj cilj. Na zidu ogromne prostorije nalazio se sanduk sa odvojenim pregradama. Sa njihovih poklopaca slivala su se isparenja, i dok su im prilazili, plima sedefaste magle stade se spuštati sa zida na njih.

Magla se izlivala kao usporeni vodopad boje slonovače. Kilin oseti silnu

mrzlost, a i Tobiju stadoše cvokotati zubi. Deèak je bio premoren od napora. Èudno je kašljao i kao da beše sav posivio. Kilinova zdrava ruka sada je stalno pulsirala od bola. Bilo mu je drago što je mogao da spusti Tobija u podnožju visokog, beskonaèno dugog zida. Pravilno raspoređeni poklopci nastavljali su se u nedogled, sve do uskovitlanog sloja oblaka u visini. Pitao se kako èak i maške mogu da se uspnu uz tako strmu površinu da bi otvorile visoke pregrade.

1. Koriste maške za penjanje.
2. Penju se kao pauci.
3. Nama to ne treba.
4. Delovi koje želi Veštak su na nižim delovima zida.

Kilin sve ovo prenese Sekiri, kao što je èinio tokom èitavog marša, i ovaj ga sasluša i klimnu glavom. Èitava grupa bila je nervozna; trzali su se na svaki iznenađni zvuk. Na najmanje iznenađenje ruke su posezale za oružjem.

Uprkos iscrpljenosti, Kilin je takođe bio nervozan. Veæ sam dolazak ovamo znaèio je poverenje u Veštaka. On jeste poznavao maške, ali je i među maškama predstavljao kriminalca i ne bi ih mogao spasti ako stvari ozbiljno pođu naopako.

Sekira poèe da organizuje posao. Kilin je automatski prenosio Veštakova naređenja. Badov tihi, lakonski glas predstavljao je srebrnastu tenorsku notu u njegovom umu, unutar bogatih purpurnih preliiva oseæanja. Predstavljao je èesticu nošenu dubokim èežnjama i strahovima koji su kljuèali u njemu, ali koji nisu mogli da se oglyse; govorio je nekako ukoèeno. Sekira je stalno klimao glavom; izgledao je èak i zadovoljan Kilinovim robotskim recitovanjem Badovih poruka.

Kilin je u grudima oseæao hladan grè od ledenog zida, kao da neka dugoprsta ruka poseže iz ugrađenih poklopaca i steže mu srce. Kruto je radio, pokušavajuæi da izoluje svoj um, da prekine neprekidno padanje u crni ambis. Uhvatio je sebe, èak, u jednom trenutku, kako zuri u sopstvene noge dok su se kretale, zaprepašæeno posmatrajuæi kako lako funkcionišu i razmišljajuæi o sebi kao o mašini koja ne zna da je mašina.

Odmahivao je glavom, ali nije uspevao da je razbistri.

"Otvori onaj prvi. Vidiš? Dobre, taj!" Sekira je dovikivao naređenja Cermu Sporaæu.

Cermo je izvlaèio biodelove za Veštaka. U svakoj pregradi nalazili su se organski delovi u ledenoj izolaciji, potpuno zreli. Kilin je izgovarao Badova uputstva, ravnim i bezbojnim glasom. U jednom trenutku uhvati i Tobijev èudan pogled, ali ne obrati pažnju na to.

Pregrade su bile taman toliko visoko, da su ljudi mogli da iz njih izvuku upakovane delove i ubace ih u otvoreno skladište na Veštakovom gornjem delu. Bili su to veliki diskovi zbijene, vlaknaste materije, nalik na velike bubrege.

Pokretne jedinice sa mnogo zglobova, nalik na savijenu bronzanu žicu, koje su poigravale i preplitale se kao zmije.

Male, precizne pumpe, oèito naèinjene od srca.

Na svaku su bile prikljuèene cevi i parovi žica za kontrolu.

Svaka je pulsirala od prigušene energije.

Kilin je pokušavao da ne gleda sve što su ljudi izvlaèili iz pregrada. Ipak, stajao je na pola puta uz Veštaka, kada se Cermo Sporaæ trže pred pregradom koju upravo beše otvorio. "A, nebre! Ovo je ljudsko!" uzviknu on.

Bila je to jedna od nogu.

Cevi za ishranu upumpavale su klizavu teènost kroz debele plave vene. Bila je veæa od onih koje Kilin beše video. Noga je bila pokrivena ogromnim mišićima i debelim tetivama, i na oba kraja nalazili su se prstenovi pažljivo uoblièenih rskavica, tamo gde bi trebalo da se nalaze kuk i stopalo.

Cermo ispusti nogu. Poèeo je da se povlaèi, iskolaèenih oèiju.

Jedna od cevi za ishranu bila se otkinula, i prsten na njenom kraju se zgrèio.

Sekira pritrèa, vièuæi. "Podigni je! Ne daj da se usmere na tebe, poæi æe naopako."

Cermo je stajao ukočen od šoka. Sekira se pušio od besa dok je sam podizao nogu. Ponovo je priključio cev za prehranu. Malecki digitalni ekran na rskavici pokaza pet besmislenih simbola, ali Sekira ne obrati pažnju na to, već samo gurnu nogu u otvor na vrhu. Neke sitne maške unutar Bunje preuzimale su tovar od ljudi.

1. Veštak hoće da znate.
2. Mora da koristi ljudske delove, da.
3. Nekad su bolji od metalnih.
4. Ove noge se same obnavljaju.
5. Lako se proizvode.
6. Potrebne su maškama.
7. Efikasne su.

Kilin se mračno nasmeši. Da li se to Veštak izvinjava? "Znači, mi smo sirovina? Ali, zbog čega nas onda ubijaju?"

1. Veštak kaže da i ljudi oštećuju fabrike maški.
2. Maške moraju da kontrolišu ljude.
3. A ipak ih koriste u fabrikama.
4. Rskavica je dobra kao amortizer.
5. Ne koriste se čitavi ljudi.

"To sam video."

Sekira je stajao sa rukama na bokovima, posmatrajući kako poslednji biodelovi za Veštaka izlaze iz pregrada, pa obližnu usne. "Najbolji ulov do sada. Bunja nam sada mnogo duguje."

"Znao si da koriste ljudske delove?" upita Kilin.

Sekira skrenu pogled ka njemu, a onda ga odvrati, odlučivši da bude neusiljen. "Naravski. Ja sam sreo ovog Veštaka, ja sam ugovorio prvu trampu. Ja sam preuzeo čitav rizik."

"Sam?"

"Dobre. Bili smo na ivici, ništa nismo imali. Video sam ovog Veštaka kako hramlje, gusenice mu se izlizale. Mislio sam da ga sredim. Samo, on se nije borio. Napravio mi je neke slike u glavi. Sa mnom je bila prevodilac, pa mi je objasnila te slike. Tako smo saznali da je Bunja, i sklopio sam prvi posao." Sekira je sve ovo ispričao mirno i čvrsto, onako kako ljudi čine da ih ne bi optužili za brbljanje.

"Doneo si mu biodelove?"

"Da. Ali, tada je bilo lakše. Maške su otad postale pametnije."

"Video si stvari kao ta noga?"

Sekira nabra usne i ispitivački pogleda Kilina. "Dobre. Moraš da razumeš, maške rade na svoj način. Prosto se dešava." Sekira je to rekao kao kad čovek objašnjava svoju veru, kao da je sve obično i razumljivo. "Radimo što moramo. Pomažemo svoje Porodice. Ne možemo promeniti maške." Sekira se kruto nasmeši samoj pomisli na to.

"Samo se postaraj da Veštak uzvрати."

"Moja Porodica trguje sa Bunjama mnogo duže od Bišopovih", mirno primeti Sekira. Bio je u pravu i Kilin je to znao. Otac mu je jednom pričao da Kingovi imaju deset i više Bunja. Bili su se usmerili na to, onako kako su Bišopovi umeli da otimaju bolje od drugih, a Ponovi da najbolje da uzgajaju hranu. Bila je to tradicija iz ranijih vremena.

Ipak, Kingovima je trebalo prevodilačko umeće Lica. Bilo mu je jasno da se Sekira jedi zbog toga. Na tim svojim pohodima behu izgubili svoje prevodioce, i to na način o kome Sekira nije hteo da govori. Zbog svega toga Kilin stade još više podozrevati u Kapetana Kingovih.

Potom se okrenu i pođe da proveriti je li Tobiju dobro. Šibo je upravo pomagala u utovarivanju poslednjih biodelova. Grupa je stajala na vrhu Veštaka.

1. Penji se.
2. Veštak nas nosi.

"Kuda?"

1. Da vas popravi.
2. Onda moramo da idemo. Požuri.

3. Nadgledaè je u kompleksu.

"Šta je Nadgledaè?"

1. Slika nije jasna.

2. Mala maška.

3. Sa mnogo delova.

4. Vrlo pametna maška, èini se.

Popeli su se i pošli. U ogromnoj prostoriji je poslovalo nekoliko maški, i Veštak ih zamrznu rafalom mikrotalasa. Kilin je pogledom pretraživao svaki prolaz kojim bi minuli.

Sekira jedva da je bio sposoban da priguši svoje oduševljenje. Kretao se kroz grupu, umirujuæi ljude i èestitajuæi im na brzo obavljenom poslu. Veštak je zujao niz hodnike, jedva dovoljne da se kroz njih provuèe. Gusenice su mu zveckale, i pri ovoj manjoj brzini Kilin je mogao da èuje kako škripe, zuje i grebu. Poznavao je zvuk delova izlizanih gotovo do krajnje granice. I kada je Sekira prošao kraj njega, pridržavajuæi se za cevi, Kilin ga upita koliko je Veštak star.

"Dosta", odgovori Sekira. "Odavno je bežao da spase život, mislim."

"Otkud znaš?"

"Naèinjen je od starih stvari. Takvu konstrukciju nisam ranije video. Moj prevodilac rekla mi je da civilizacija maški zamenjuje takve delove. Zato da bi se oslobodili Bunja."

"Da ih nateraju da im doðu, kao ova? U potrazi za delovima?"

Sekira sleže ramenima. "Naravski. Bunja, najverovatnije, jednostavno crkne. Kad sam bio deèak, viđao sam pokvarene Bunje. U sred neke nedaòice, zaglavljen. Naiđe neki Maroder i lako je pokupi."

Zbog njihovanja Veštaka, Kilin je držao Tobija u naruèju. "Kako je ovaj Veštak postao Bunja?"

"Pojmatija. Nije odgovorio na poziv, valjda."

"Poziv?"

"Kada se maške istroše, stiže poziv. Jave se i rastave ih."

Kilin se namršti. "Èak i one pametne?"

"Naroèito njih. Pametne maške se brže zamenjuju. Mislim da se tako civilizacija maški obnavlja, da postaje sve pametnija. Stalno se menjaju."

"Civilizacija ih ubija?"

"Tako izgleda. Dovoljan razlog da se ne odgovori na poziv, a? Bunje samo žele da ostanu žive. Isto kao ti i ja."

Sekirine oèi su uzbuđeno treperile na ukoèenom licu, koje kao da je želelo da ih prikrije. Ali, Kilin prepoznao u njima unutrašnju energiju koju je ovaj èovek iskoristio, držeu se tradicije svoje Porodice u saradnji sa Pobunjenim maškama, da je spase od lutanja divljinom na koje sve ostale Porodice behu osuđene nakon Propasti. Bio je neustrašiv, i iscenkao se sa Bunjom za svoj nesigurni Metropolis - sve u znaku poverenja prema smrtnim neprijateljima èoveèanstva. A niko nije bolje od Sekire znao koliko je dragocen Metropolis. Svaka obaveza koju bi Sekira preuzeo da doda neki deliæ zaštite, èak i od Pobunjenih maški koje su i same svakog èasa mogle biti zbrisane - svaki deliæ pomoæi bio je vredan rizika. Kilin je poštovao ono što Sekira beše postigao, ali, nešto u njemu ježilo se zbog cene.

Veštak zaškripa i uspori.

1. Servisna stanica.

2. Veštak pokušava da nađe prava kola.

Ekipa se iskrca pred staklastim zidom složene mašinerije. Teènosti su kljuèale u prozirniom laticama koje su okružavale èvornovate metalne radne površine. Veštak ispruži sitne šestoprste šake na krajevima triju hromiranih ruku, pronađe dvostruku bravu, ubaci u nju èeliène kupice i zavrte dugaèke radne ruke. Keramièke uši nasađene na ugljo-držaèe pažljivo su osluškivale. Posle nekoliko trenutaka, u tišini odjeknuše tri oštra škljocaja i radna površina sinu od neonskog života.

1. Deèko ide prvi.

2. Stavi noge u prijemnik.

3. Požuri.

Šibo i Kilin pažljivo staviše Tobijeve noge u meko obloženi pravougaonik u dnu površine. Išlo je polako. Deèko je sada bio potpuno budan. I kada površina poèe da zuji i grgoæe, njegov zamor potpuno išèeznu.

"Oseæam nešto", ogłosi se on.

"U nogama?" upita Kilin, držeæi deèakova ramena podignuta sa zelenih ploèa poda.

"Ne znam. Nekako èudno... kao skroz svuda..." Tobijeve kapci zatreperiše. "Ahhh..."

1. Budi miran.
2. Veštak traži šifru.
3. Mora da iskljuèi alarm.

"Samo mirno, sine."

Sekira se javi odnekud iza Kilina. "Kaže li Veštak koliko æe ovo trajati?"

"Ne", preteæi mu odgovori Kilin. Ako Sekira bude dosadan...

Tobi se trže. "Ovo...boli..."

1. Prikljuèen na kola.
2. Traži šifru ošteæenja.

Tobi uzdrhta. "Ja... više... ne oseæam ništa. Stomak, puže mi uz stomak..."

1. Mora prvo da mu proverí sigurnosne sisteme.

"Sve postaje hladno", prodahla deèak. "Tata... ja... penje se sve više... ruke... tako hladno... bojim se... ja..."

Kilin ga još èvršæe steže zdravom rukom, pokušavajuæi da spreèi deèaka da se otrgne od uticaja površine. Tobi je grèio šake, napetost je nestajala. Kilin je gledao kako boja nestaje iz vrhova prstiju, koji su bili krvavo crveni, izlomljenih noktiju.

Sekira se opet javi otpozadi. "Šta ne valja? Slušaj, ovo ne radi, tako je. Razumeš? Pošto vreme prolazi i..."

"Umukni!" obrecnu se Šibo. Držala je Tobija za noge.

Kilin ih nije slušao. Pokušao je da izvuèe još nešto od Bada, ali Lice nije odgovarao.

Tobi se skljojka, prevrnuvši oèima, pokazujuæi samo beonjaèe.

"Prokletstvo!" šapnu Kilin. Masirao je sina. Koža mu je bila avetinjski bleða.

1. Podsystemi su reaktivirani.
2. Ispravlja.
3. Budi miran.

Tobi iznenada, naglo, uzdahnu. Oèi su mu letele. Šake su se grèile, a prsti strašno poigravali. Èitavo Tobijevo telo se trzalo, kao lutka koju pokreæe neko iznutra.

Na radnoj površini nešto se snažno uzburka.

"Moje... moje..." Tobi je žmirkao. "Bole me stopala."

Zapanjeno, u iznenadnoj tišini, Kilin i Šibo se zgledaše.

Pažljivo su ga izvukli iz cevi prijemnika. Tobi je mogao da pokreæe noge, ali mišiæi u njima bili su kruti i bolni. Kilin i Šibo pomogoše deèaku da ode do Veštaka. Sekira pljesnu Kilina po ošteæenom ramenu i okrenu ga. "Ako 'oæeš popravku, vraæaj se tamo."

Kilin stavi umrtvljenu ruku u prijemnik. Meka postava primala je samo ono što ulazi mirno i polako. Oseæao je blago pulsiranje i vrele probade oseæanja dok ju je nešto ispitivalo.

Grupa je gledala na sve strane, nervozno se meškoljeæi, spremnog oružja. Teènosti su grgoljile u zamagljenim posudama koje su se nadnosile nad njima. Negde visoko se iznenada pojavi narandžasta magla, i suknu naniže pravo na grupu. Razbežali su se, kašljucajuæi.

Sekira se obazre, a onda se okrenu Kilinu, koji je kleèao pred prijemnikom, ruke uvuèene do lakta. "Radi li?"

"Pojmatija."

Kroz rame mu projuriše brzi, vreli talasi. Kao da je neko zabijao èiode, toliko brzo da su nestajale pre nego što bi njegovi nervi stigli da reaguju.

1. Našao šifru.
 2. Veštak žuri.
 3. Kaže da njuši Nadgledača.
- "Osećaš li šta?" upita Sekira.
"Dobre." Bezvuèni, duboki basovi odjekivali su mu u ruci.
"Prokletstvo, voleo bih kad..."
"Ah!"

Prijemnik ga oslobodi i Kilin izvuèe ruku. Bolela ga je, ali prsti su se pokretali. Koža mu je bila izbušena, ogoljena, lepljiva.

"Sjajno!" Sekira mahnu grupi. "Idemo. Pravac kuća!"

Kilin se otetura prema Veštaku. Nije uspevao da uravnoteži hod i tek tada je shvatio koliko ga beše izmenio zbog mrtve ruke. Stigao je do blatobrana i podigao se na njega, trapavo se pruživši na njega kao dečak. Veštak krenu unazad, prekinuvši vezu sa površinom. Potom i Bunja krenu, naglo ubrzavajući, i Kilin morade da se uhvati za neku cev kako bi održao na njemu.

Male zgrade jurile su pokraj njih. Bile su ugrađene u zakošene površine ogromne odaje. Pod je predstavljao lavirint èudnih, æoškastih građevina. Cevi su se spajale na sve strane. Ako se ne raèuna poneka mrlja, nije bilo ni traga neurednosti ili zbrci. Neobièno izokrenute maške radile su na nekim višim zgradama. Nisu se ni makle kada je Veštak projurio pokraj njih.

Kilin se držao za cev i pridržavao Tobija. Peckanje u ruci kao da beše proširilo na èitavo telo. U ruci su mu se nalazili podaci, brojane mrlje koje su mu sada poigravale pred oèima. Video je zupèanike kako se spajaju u velike prenosne sisteme. Èuo je smeh odavno mrtve Veronike. Osetio je miris kuhinje svoje majke.

Osećanja su mu dala neku vrstu snage. Ne razmišljajući, poljubio je Šibo i ona mu je uzvratila. Kilin se nasmeja, uživajući u ukusu vazduha koji mu je ulazio i izlazio iz pluća, i svaki miris bio je pojaèan strujanjem oko Veštaka u trku.

èitava grupa je razgovarala, tihim šapatom preko mreže èula. Veštak, međutim, na jednom uglu uspori i Kilin podiže pogled. Velika prozirna ploèa, osvetljena iznutra bledozelenim svetlom - i on ugleda kako se nešto unutra kreæe. Ogromne ruke i noge. A između njih bila su tela. Mreže rebara radile su kao ogromni mehovi. Preko trbuha visili su modri džepovi, nalik na vreæe creva. Voštana koža se istezala, grèila i borala, a onda se ponovo istezala.

On odvrati pogled.

Veštak beše stigao do prostranog trga. Serveri su žurili na sve strane, dok je nekoliko veæih maški išlo svojim poslom. Veštak ponovo ubrza. Ljudi su se èvrsto držali dok je Veštak krivudao da zaobiðe servere, uopšte ne usporavajući. Vetar im je mrsio kosu i prigušivao glasove.

Kilin je osećao kako se u mreži èula sabira neizrecivo uzbuđenje. Put kući je najslaði, mada i najduži, i um skaèe napred.

Prešli su preko pola trga. Veštak ubrza još više, kao da je nešto osetio.

Blago vuung odjeknu iznenada kroz sva èula.

Kilin se okrenu. Sa svoje strane Veštaka nije video ništa što je moglo da proizvede taj zvuk. Na vidiku nije bilo maški veæih od servera.

"Vidiš li šta?" javi se Sekira.

"Nebre." Kilin još èvršæe zagrlji Tobija.

Šibo je èkiljæi prouèavala visoke zgrade. Trg je bio toliko prostran da je udaljenost izbrisala detalje onih biodelova koje behu ostavili iza sobom.

"Držite svo..."

"Šta je sad ovo?" javi se Cermo. On je bio sa druge strane Veštaka i Kilin nije uspeo ništa da razabere.

Nešto mu - sssipp! - prolete iznad glave.

"Preðite na ovu stranu", pozvao ih Kilin. "Šta god da je, Veštak nam može biti štit."

"Jeste, idemo", odgovori Sekira.

Šibo podiže oružje i Veštak jurnu napred. Gusenice su mu zavijale od napora i Kilin pomisli da ih èuje kako se taru jedna o drugu. Ako se gusenice

zamrse ovde napolju...

Vuuung, sada glasnije. Vazduh oko njih gotovo se naelektrisa od tog zvuka.

"Pazi se!" doviknu Sekira.

"Ne!"

"Dohvatilo je Veleza!"

"Ovamo! Preko vrha! Vrh! Brzo!"

"Šta je to?"

"Samo požuri!"

"Ne gledaj ga. To mu otvara tvoje receptore, pa æe... "

Vuuung.

"Ah! Ah! Moja noga!"

"Oslepela sam! Dajte mi ruku! Slepa!"

"Ma, šta je to?"

Kilin nije morao da pogleda. Poznavao je zvuk Bogomoljke.

5.

Veštak naglo skrenu. Motori su poèeli da mu šklopoæu i grme, dok su mu gusenice grmele preko glatkih ploæa trga. Preko njegovih èula do Kilina nije dopiralo ništa, osim krckanja i pucketanja elektromagnetnog oružja u boju što se beše zapodenuo između Bogomoljke i Veštaka.

Grupa se bila uzverala preko vrha Veštaka, vukuæi za sobom dvoje Kingovih koji su bili pogoðeni u prvom naletu. Kilin pogleda prebledela, prepadnuta lica. "Mrtvi", reèe Sekira.

"Potpuno mrtvi", dodade Kilin.

Bogomoljka im beše išèupala seæanja, nade, strahove. Znaèilo je to da sada zna i za Metropolis.

A dobila je i njihove Aspekte. Ogromni hodnik ljudskog vremena sada se sveo na prazninu.

Veštak je izgleda bio neosetljiv na šuplje vuum nalete koji su bušili bolne tunele kroz Kilinova èula. Žurio je preko trga.

Držali su mu se za bokove kao deèji zmajevi. Njihovi energetski nazuvci i štitnici za bedra odzvanjali su, lupkajuæi po ogromnom kuæištu.

"Tobi!" Kilin zgrabi deèaka trenutak pre nego što je ovaj skliznuo.

Uspeo je da ga uhvati za desnu ruku, povukao ga uvis - i ispustio ga. Deèak spade za èitav metar i lupi o isturenu cev. Tobi se povijao oko nje, žurno tražeæi oslonac za ruke. Okaèivši se rukama, Kilin ispruži noge, istežuæi se što je više mogao.

Tobi posegnu uvis, ali pri tom izgubi i ono malo oslonca. Desnom rukom uspeo je da zgrabi Kilina za noge, doèepavši se udubljenja između Kilinovih energetskih nazuvaka i èizama. Tobi se njihao, viseæi tik iznad tla koje je promicalo ispod njih. Kilin ga zanjihao ka nekom ventilu i Tobiju poðe za rukom da ga zgrabi.

A onda se Veštak zanesu u stranu.

Kilin pomisli da æe se prevrnuti, najpre oni, pa potom Veštak preko njih, i mahinalno potraži èvrst oslonac za noge. Ali, pre nego što je stigao da odskoèi Veštak povрати ravnotežu i zaustavi se, klizajuæi, tik ispred monolitnog zida od jedne jedine ploëe.

"Pazi!" povika Sekira. "Nešto goni Bunju!"

"I nas", dobaci mu Kilin. "To je Bogomoljka."

Zapanjena tišina. Kilin je po prvi put ugledao jednostavan, neglumljeni izraz u Sekirinim oèima - najobièniji strah. "Prokletstvo!"

"Nemamo veliko oružje", javi se Šibo.

"Hej! Ne možemo ostaviti Veštaka!" povika Sekira kad je neko iz grupe skoèio na tle. "Treba da ga štitimo."

"Nebre", odvrati Kilin. "Šibo je u pravu. Naši e-zraci i sekaèi ne vrede ništa protiv Bogomoljke."

"Ako je Veštak onesposobi..."

"Bolje da budemo po strani, lakše æemo manevrisati", upozori ga Kilin.

"Dobre, kreni!" doviknu i Cermo. "Veštak nam je zaklon."

Sekira je oklevao, prelećući pogledom preko vrha Veštaka, gde su dvoje potpuno mrtvih visili među cevima, i Kilin za časak pomisli da ovaj razmišlja da ih odnese. Kingovi su se čvrsto držali običaja da ne ostavljaju mrtve za sobom.

Ali ne - Sekira je očekivao neki znak od Veštaka. Nije ga bilo. Maška je bila zauzeta ispunjavanjem prostora odjecima.

Sekira iskrivi lice i klimnu glavom, pa povede grupu da se udalje od nepokretnog Veštaka. Bez reči su ostavili i dvoje potpuno mrtvih. Još jedan od Kingovih se teturao, pošto nije mogao da koristi ruke. Ipak, mraćeno je istrajavao, ukočenog pogleda.

Kilin proverio da li Tobi može dobro da se kreće, pa se uputiše ka prolazu u zidu-ploči.

Veštakove antene su se njihale, odašiljući oštre udare kroz Kilinova čula.

"Samo EM", doviknu mu Šibo.

Kilin odmah shvati. Čuo je samo elektromagnetno pucketanje. Ljudi možda nisu osetljivi na EM oružje koje se sada koristi. Bogomoljka nije koristila puške protiv Veštaka, mada bi to bio najlakši način da ga onesposobi.

Sekira je dahtao dok je trčao ka prolazu. "Cermo, idi levo."

Levo od prolaza nalazila se platforma za maške, pokrivena hrpom žutih, lepezastih predmeta veličine čoveka. "Probaj da pogodiš Bogomoljku", naredi mu Sekira. Kingove beše poslao da isto to pokušaju zdesna.

Cermo smesta počeo da puca. Kilin se pognu i nastavi da koraća. Krivudao je između velikih čeličnih kulešta, dajući znak Tobiju da ga prati.

"Kuda ćeš?" povika Sekira.

"Bogomoljka ne može da se uvuče ovamo", odgovori mu Kilin. "Suviše joj je tesno." Nije usporavao.

"Moramo pomoći Bunji!"

"Miševi ne pomažu planini", suvo mu dobaci Šibo.

"Vucite se ovamo!"

"Bogomoljka stiže", mirno se oglasi Cermo.

Ostali u grupi se zглеdаše i pripremiše oružje. Veštak se nije ni pomakao otkako su poskakali sa njega, preprečujući im pogled na trg.

Sada su preko čula do njih dopirali pravilni udari, kao debela koja se kotrljaju preko stenja. Kao da preko trga hoda neki div. Počeli su da se povlače od ulaza u prolaz.

"Zaspite je vatrom!" povika Sekira.

"Glupo", primeti Šibo.

Cermo stiže tutnjajući, dovikujući da je Bogomoljka onesposobila Veštakove gusenice.

Sekira divlje pogleda Veštaka, a potom i prolaz.

"Bunja zna put napolje", reče on očajnički. "Nazad u Metropolis."

Grupa primeti njegovu zbunjenost i iskoristi priliku da se povuče nekoliko koraka. Tutnjava je postajala sve glasnija. Kilin još nikada nije čuo takav zvuk od Bogomoljke. Sekira je oklevao, a onda otpljunu i počeo niz prolaz, za trenutak zastavši kraj Kilina. "Da nisi..."

"Gledaj", pokaza mu Kilin.

Bogomoljka se pojavi iza krivudavih leđa Veštaka. Njene antene metodično su pretraživale na sve strane i Kilin žurno šapnu:

"Zatvorite svoje sisteme. Brzo!"

Njegova čula se isključile, šarena tečnost usisana u crni otvor.

Bogomoljka je izgledala kao prepletена mreža pokretnih šipki. Kao ugljovanih kosti, spajale su se u blistavim hromiranim ležištima. Tanki kablovi davali su joj trzavu, neobično brzu pokretljivost. Ovog puta Kilinu se ona učinila više nalik na konstrukciju buduće zgrade - na pokretnu rešetku, više nego na celovitu mašku.

Njene antene predoše preko njih bez zastajanja. Da li je to značilo da ih nije videla?

Veštak je i dalje pružao otpor i Kilin primeti jednu malu cev kako se promalja iz udubljenja i puca u Bogomoljku. Trenutak kasnije, pretvorila se u

oblak narandžastih iskri.

"Kreni", šapnu on Tobiju. Skliznuli su pokraj masivnog cilindriènog sistema ventila i zupèanika, i sklonili se od neposrednog pogleda iz prolaza. Bogomoljka najzad stiže do Veštaka i, nadvivši se nad njegova izvijenja leđa, kao da poèe nešto raditi na njegovom boku.

Grupa se povuèe još dublje, za Kilinom. Sekira shvati da ih ne može zaustaviti bez mnogo buke, osim ako napravi budalu od sebe, te i sam poèe za njima.

Trèali su sve užom pukotinom između pulsirajuæih fabrika. Pratili su ih prigušene eksplozije, i Kilin pomisli da to Veštak umire. On se osvrnu i ugleda mali projektil kako proleæe duž prolaza koji maloèas behu napustili. Brzo je nestao, ali se odmah potom vratio i ostao da lebdi na raskrsnici kao blistavi èelièni bumbar. Kilin oseti blago ping, kada ih je ovaj prepoznao. Projektil ponovo jurnu napred. Kilin je imao taman toliko vremena da podigne oružje i projektil nestade u oblaku belog dima, dok Kilina zapljusnu grmljavina. Projektil je eksplodirao suviše daleko da bi delovi stigli do njih. Kilin nije tražio vreme, pitajuæi se zbog èega. Brzo se zavukao u boèni prolaz, za ostalima, i dao se u trk.

Ništa ih nije gonilo. Povlaèili su se kroz zakrèenu fabriku prepunu oštarih zadaha. Maške su radile po galerijama i hodnicima, ne obraæujuæi pažnju na ljude u bekstvu. Kolike god da su Bogomoljkine moæi, oèito nije bila u stanju da uzbuni lokalne maške. Ili je smatrala da joj to nije potrebno.

Sekira je pokušavao da ih uspori, da zastanu i vide je li se Veštak spasao. Niko nije obraæao pažnju na njega. Trèali su dalje; bilo ih je zahvatilo groznièavo oèajanje. Kilin je mogao da razume kako se Sekira oseæa, ali njegovi nagoni govorili su mu drugaèije.

Setio se kako se njegov otac jednom smejaò i rekao: "Hrabar èovek se bori, pametan beži." Sekira godinama nije bio na maršu. Zakopan u Metropolisu, Kapetan beše izgubio oštrinu.

Pošto su prošli kroz tri fabrike, stigli su do zida koji je opasivao èitavo podruèje. Sav je bio prošaran prepletenim cevima i pulsirao od protoka teènosti. Cermo Sporæ je, uprkos imenu, stigao prvi i pronašao vratnice koje su se mogle ruèno otvoriti. Oèito su ih koristile maške za održavanje, kako bi prišle unutrašnjosti sistema cevi. Prolaz je bio tesan i morali su da se uvlaèe jedno po jedno.

Bez mnogo rasprave, grupa je napustila prostranu zonu sa ogromnim trgom. Nisu ukljuèili èula i nisu imali pojma koliko je daleko Bogomoljka. Kilin beše poslao Tobija napred sa Šibo, ostavši u zaštitnici sa Sekirom, gledajuæi za trenutak unazad. "Prokleta je blizu", reèe on.

"Nije bitno", odgovori nadureno Sekira. "Ionako smo mrtvi."

"Bolje mrtvi nego potpuno mrtvi."

"Sranje", otpljunu Sekira. "Mrtav si i gotovo."

Kilin oseti kako mu se u grudima nakuplja ledeni gnev. Ipak, rekao je samo:

"Ako ne zadržiš ništa njihovo, isti si kao oni."

"Veštak je mislio isto tako", primeti gorko Sekira. "Smešno, maška luda koliko i ti."

Kilin žmirnu. "Veštak, znaèi, nije hteo da bude potpuno mrtav? Ali, oni su od njegove vrste."

"Pre mnogo godina, kada sam prvi put prièao sa njim, preko prevodioca, rekao je da je postao Bunja zato što nije hteo da preda svoju liènost."

"Jesi li ga ikada pitao šta misle obiène maške?"

Sekira sleže ramenima. "Koliko ja znam, one ne misle."

Kilin prelete pogledom preko pravougaonih hodnika koji su vodili među bezbrojne buène, zaposlene mašine. Pojavila se jedna maška, ali nije ni pogledala njih dvojicu. "Kako to misliš?"

"To mi je jednom rekao otac. Maške se istroše, dobiju poziv. Ne misle o tome. Ugrađena im je preèa komanda. Poskidaju im metale i valjane delove."

"Kao što one poskidaju nas", zakljuèi Kilin. "Budeš potpuno mrtav."

"Hajde unutra. Štitiću te." Bilo je Sekirino pravo kao Kapetana da bude poslednji u povlačenju - na najopasnijem mestu. Kilin se uvuče u otvor. Morao je da u potpunoj tami savladava raskrsnice. Cevi su ga bole u rebra, pokušavajući da ga sapletu. Pomislio je da bi ovo bila sjajna zamka, ukoliko su maške želele da ih srede jedno po jedno. A onda je ugledao svetlo pred sobom. Jedna cev zakačila ga je za energetski rukav dok se izvlačio pod avetinjsko crveno svetlo.

Nalazio se u dugoj, pločastoj sobi. Sa niske tavanice visili su neobični zavešljaji, pričvršćeni prozirnim trakama. Zidovi i pod isijavali su nejasnu svetlost.

Grupa se zaustavi, zureći, pa i Kilin pokuša da razabere nešto više. Sekira se pojavi iza Kilina, dugim pogledom ispita naizgled beskonačnu prostoriju i šapnu: "U zaklon. Brzo!"

Kilin pođe za Tobijem, koji je hodao sve brže. Zaustavili su se tek kraj velike, grudvaste stvari koja se polako obrtala optočena mastiljavim senkama. Donja ivica joj je bila blizu Kilinove glave i on podesi pogled kako bi primetio svaki pokret u ogromnoj, dugačkoj odaji. Međutim, čak ni pri najvećem pojačanju nije mogao da primeti nikakav pokret, osim bolno sporog okretanja tih stvari što su visile sa tavanice. Ništa nije dodirivalo pod. Svilasta tišina lebdela je u ledenom, sterilnom vazduhu.

Čitavo mesto izgledalo je nekako opsednuto urednošću - čisti prostori i kruta perspektiva bili su okvir za oble, nepravilne mase koje su se nemo obrtale. Dok je prilazio najbližoj, Kilin oseti oštar miris koji mu zapahnu pluća sećanjem na trulo drvo i plesan. Setio se kako je kao dečak puzao kroz podrum Citadele, istražujući vlažne kutke u potrazi za blagom i tajnama. Zapahnjivali su ga jaki mirisi vlažne zemlje, trule tkanine, krhkih starih sanduka i polupraznih tegli plesnivih, lepljivih tečnosti.

Slabo, paklensko svetlo kao da se pojačavalo i on zadrži dah.

Gledao je u nešto nalik na veliku hrpu čvrsto namotanih cevi. To je bio prvi utisak; ali, dok su mu se oči prilagođavale, primeti njihove gumaste, elastične slojeve. Uljasti sloj im je vlažio sivu, mrljastu površinu. Kretalo se. Stalno, slepo je klizalo i grčilo se. Mašina. Načinjena u svrhu koju nije mogao ni da zamisli, ne od metala, nego cevasta i vlažna, da. Ali, imala je onaj neobični, mašinoliki, neživi način kretanja. Nije ni pomislio da bi moglo biti nešto drugo. Sklupčane cevi bile su žučkaste pod bledim svetlom. Pokrete kao da im je vlažio nekakav žele. Njihovo klizavo kretanje i klizanje imalo je ubrzanje programirane svrhe. Deblje cevi obmotavale su se oko tanjih. Veze nalik na mehove harmonike pružale su se ka drugim spojevima. Teško i sporo, na velikoj cevi najbližoj Kilinu, pojavili su se ovalni otvori, prekidajući uljasti sloj. Narastali su. Tiho su uzdahnule i ispustile finu plavu maglu. Osetio je slatki miris otpada kojeg se sećao sa jednog od tornjeva Citadele - teški, bogati nagoveštaj onoga što bi ti zapljusnulo nos ako bi se ikada nagnuo preko duge padine i uhvatio njena isparenja.

Oči su mu pošle dalje, pokušavajući da uhvate čitav pokret.

Cevi su pulsirale. Ponegde je tačka na klizavoj cevi ukazivala na poroznost. Dok su Kilin i Tobi gledali, pojavi se otvor. Sve više se širio i Kilin primeti da cevi predstavljaju šuplje, savitljive prostore. Najbliža je načinila vlažan, mljackav zvuk. Izvukla se iz zmijolikog zagrljaja druge cevi i udaljila se. Po površini su joj se talasali prstenovi.

Kilin oseti da se to ubrzanje pronosi kroz čitavu masu koju je gledao. Još jedna cev se oslobodila. Imala je glatku kuglastu glavu, koju je ugledao samo za trenutak, jer se zagnjurila u novi, sve širi otvor u blizini.

U okolnoj masi započe besno grčenje i Kilin dobi utisak da to liči na kontrakciju mišića. Zapahnu ga i struja vlažnog, gorkog vazduha: čuo je tiho mljackanje i klizanje, a potom i tihi, sve brži, zujavi zvuk. Kao disanje diva.

U zidovima okolnih cevi pojavljivali su se novi otvori. Rasli su, ovalna usta oivičena čvrstim ružičastim konopcima. Zijala su, crveno oivičena i glatka, nekako rošava. Nove naborane cevi su se oslobađale iz mase i mahala po gustom vazduhu. Glave su im narastale, tražeći i brzo nalazeći otvore, koji

kao da su se pojavljivali u odgovor na oslobođene cevi. Glave su puzale kroz pokretnu masu i zabijale se u zjapeće otvore. Svaki ulazak bio je praćen dugim drhtajem. Grube crvena masa neopisivo je podrhtavala, i Kilin gotovo preko volje shvati da je to parenje, muški i ženski organi koji se stvaraju u želatinoznoj masi i stapaju u grotesknom puzanju, prizivajući jedni druge iz bezoblične kaše koja je pulsirala i rasla u želatinoznoj, gruboj materiji.

Kilin šepa Tobija za ruke i povuče ga odatle. "Bolje... povuci se."

"Šta je to?" upita Tobi drhtavim glasom.

"Nešto... grozno."

Dok su se udaljavali video je oble, kožaste kvrge kako vise sa nekih cevi. Jaja. Jaja u kojima zri neko strašno seme.

Preko zapušenih otvora rasla je dlaka. Dok je gledao, duž cevi je izrastala crna žica.

Žužkasta svetlost oko njih brzo je bleдела. Tobi je postavljao nova pitanja na koja Kilin nije umeo da odgovori, pa ućutka dećaka i pođe dva koraka napred. Svetlost se pojaća. Da li se stalno klizanje obešene mase ubrzalo? On se udalji. Da, nejasna svetlost ponovo se smanji i bezumni pokret se uspori.

"Ovo je naćinjeno da... radi... kad ima nekog u blizini."

"Mislio sam da je mašina", mirno primeti Tobi.

"I ja... Ali, više nisam siguran u to."

Ostali su zurili u druge okolne oblike, mršteći se. Prošao je samo trenutak, ali Kilinu se ćinilo da je u pitanju bilo ogromno, rastegnuto vreme. "Formacija!" nesigurno uzviknu Sekira. "Moramo da krenemo."

Nemo su ga poslušali. Dugi nizovi obešene mase protezali su se u beskraj. Kada bi se približili, svaka masa bi se promeškoljila pod nejasnom, žužkastom svetloću. Ubrzo su naućili da brzo prolaze kraj njih.

Obavila ih je hladna tićina. Sa visećih masa dizala se izmaglica, ispunjavajući vazduh otužnim mirisima. Njihovi koraci ćuplje su odzvanjali.

Znali su da nemaju plan, da ih Sekira vodi bez jasnog cilja, ali bilo je bolje ići dalje nego trpeti ovu neobićnost, ovo opće osećanje užasnih sila koje se kreću prema svrhama van ljudske moći poimanja.

Brzo su koraćali. Pratila su ih jezerca svetlosti, kada bi neka masa poćela svoju predstavu, ali su brzo bleдела. Osećanje da ih neko prati, makar i automatski mehanizmi, ubrzavalo im je korak.

Pred njima je rasla tamna praznina. Bio je to zrnasti zid od crne mreže.

Sekira poslao Cerma desno, a jednog ranjenog Kinga levo, da nađu prolaz. King se vratio skoro odmah, nemo dajući znak. Niko nije govorio. Sekira je oživio zajednićka ćula taman toliko da oprezno proviri duž zida. Ništa se nije videlo. On poslao oprezan, žuti poziv Cermu, a onda pusti da se mreža ćula skupi u bleđo ništavilo.

King beće pronaćao jedan šestougaoni poklopac. Do njega su vodile ćine, duž dalekog niza kipova. Sekira je smatrao da se ćinama verovatno kreće nekakva servisna maćka, pa upotrebi jedan od cilindrićnih kljućeva koje mu beće dao Većtak. Ugraćena ploća ga prihvatila i tri puta ćkljocnu, i poklopac se pomeri u stranu.

Ovog puta prva je ućla ćibo, a Kilin pomoće Kingu koji beće izgubio vlast nad rukama. Svi su morali da se sagnu u kratkom, ćirokom malom prolazu.

ćibo je oprezno napredovala. Ljudi su se sudarali u tami. Kilina behu poćela da bole leća. Pokućavao je da ne razmićlja kolike su im ćanse - razmićljanje je znaćilo oćajanje, a ovo, opet, zaustavljanje. Kad jednom poćeñeć, prosto ćeć sesti i ćekati kraj. Beće to naućio u dugim godinama marćeva; video je mnoge dobre ljude i ćene savladane oćajanjem koje ih je dotaklo kao ledena kandća i zdrobilo im srca.

Sve ih je mućio premor.

Niko nije govorio. Kilinov svet beće se sveo na tesnu tamu i osećanje ruke na Tobijevom ramenu.

Iznenada mu se u oći zarila neka svetlost, donoseći bolnu jasnoću. Pred njima se automatski otvorila druga ploća.

"Izgleda ćisto!" doviknu im ćibo.

Isteturali su se u toliko prostran prolaz da Kilin nije mogao da vidi ni zidove ni tavanicu. Zgrade u daljini delovale su patuljasto. Složena mašinerija prekrivala je svaki delić površine brujećih fabrika. Maške su zijale visoko u vazduhu, ispod prekrivača sive magle. Žućkasti klinovi svetlosti prosijavali su kroz velike mehurove zelenkastih isparenja.

Svi su žmirkali, nervozno se osvrćući. Vazduh je zaudarao na kiselinu.

"Hejbre", oglasi se Sekira. "Idemo."

Cermo je teško disao. "Kuda?"

"Napolje. Moramo pronaći put napolje."

"Sjajno", polako reče Cermo. "A kuda ćemo?"

"Tražimo dok ne nađemo, eto", ljutito odvrati Sekira.

"Misliš da možda probamo da nađemo Bunju?" upita jedan od Kingovih.

"Bunje više nema", odgovori Kilin. Bogomoljka jede takve maške za doručak."

Sekira zaćkilji, od čega mu se lice još više ućilji. "Imaš neku bolju ideju?"

Kilin umorno odmahnu glavom.

Poćli su ka dalekom zidu, iako nisu mogli da ga vide. Sekira beće rekao da ima dobar osećaj za pravac, i da je to put prema povrćini planine-kuće koja ih je okružavala.

Koraćali su ćitav sat pre nego ćto ih je Bogomoljka naćla.

6.

Stajao je u toploj dolini između blistavo zelenih bregova. Pod nogama mu se nalazio sunđerasti mrki tepih, pružajući se koliko da se dobaci kamen. Ali, po prvi put u životu nije video ni jedan kamen unaokolo.

Neravna ivica mrkog pokrivaća prelazila je u glatko zelenilo bregova, koje je svetlucalo pod suncem. On pogleda naviće, ali belićasti oblaci skrivali su i Deniksa i Jedaća. Njihova svetlost nekako je, ipak, obilno prodirala.

On opipa vlaknastu povrćinu. Prućala je mek otpor, pokazućui da se ispod nalazi nešto ćvrsto. On se upita ćta je to zeleno. Trava? I, još jedno pitanje. Tragao je za njenim. Nećto...

Tobi. On se naglo okrenu, gledajući na sve strane.

Nićta. Bio je sam u ustalasanom predelu. Trenutak ranije, bio je sa Tobijem, toga se sećao, a sada je tu bila samo gruba mrka prostirka pod njegovim nogama, i...

Bregovi se pomeriće.

Onaj pred njim se smanjivao. Snaćno, uz blago mrmljanje. On se okrenu da pogleda strminu iza sebe. Narastala je, a zelenilo na njoj odbljeskivalo je od svetlosti sa neba.

Potom oseti i pomeranje. Blago talasanje beće ga zahvatilo odozd, i sada se kretao unazad... uz glatko brdo. Mrki prostirać skliznu naviće, polako ga potiskujući u meku materiju. Osetio je da se polako diće uz zeleni breg, dok se iza njega otvarala zelena dolina.

Nekako se kretao na nećemu ćto je moglo da se penje uz glatka zelena brda. Mrko tkanje pod njegovim nogama se nekako uspinjalo ka zaobljenom vrhu.

Kilin zakoraći. Sunđerasta masa bila je meka, ali ćvrsta, i on poće uzbrdo, ka njenoj ivici. Tokom dva ili tri trenutka, koliko mu je trebalo da naćini tih nekoliko koraka, vide kako mu se vrh brda priblićava, te iskoristi prednost dodatne visine da pogleda na sve strane. Video je druge zelene bregove, porećane u duge nizove. Ali, nije bilo nićeg drugog mrke boje, niti ićega po ćemu bi stekao utisak perspektive.

Stigao je do ivice bać kada je prostirać izbio na vrh. Izbliza gledano, zelenilo je bilo proćarano ćutim i zelenim taćkicama. On posegnu da dodirne staklastu povrćinu koja je promicala kraj prostiraća.

Nikada nije video drugaćiju vlagu osim uzanih potoka koji su izbijali iz stenja. U Citadeli je doćiveo tri puna kupanja, aromatićna ućivanja okružena ritualom. Jedno je bilo na njegovom Izlasku, jedno posle prvog lova sa ocem, i jedno sa Veronikom, u njihovoj prvoj braćnoj noći. Trebalo je da bude još

jedno kupanje, zajedno sa Veronikom, kada se Tobi rodio. Ali tada nije bilo dovoljno vode, pa su ga odložili. Suša, međutim, nikada nije prestala. Snegobarovo sporo isušivanje je napredovalo.

Srce mu je tri puta polako, sporo otkucalo pre nego što je shvatio šta vidi. Ustalasano uglađeno zelenilo pljusnu mu preko ruke. Voda. On ponovo spusti ruku, nesposoban da poveruje u toliku količinu vode, i bela pena mu se preli preko prstiju. Zapanjeno je zatrepao i pljusnuo se malo po licu. Bila je topla i imala je ukus začina... soli.

Kada je ponovo podigao pogled, prostirač već beše stigao do vrha brega. Sada je video nadaleko, preko predela punog beskonačnih zelenih padina i penušavih vrhova.

Bez usporavanja, prostirač skliznu preko ivice i počeo da se spušta.

Mogao je da otprilike proceni brzinu posmatrajući penušave bele pruge koje su tekle ka njemu, a onda zalazile pod prostirač. Okrenuo se i pogledao dalju ivicu prostirača, kako prelazi preko vrha brega. Duge bele pruge pojavljivale su se ispod smeđeg pokrivača i preletele preko brega.

On se nagonski spusti na kolena i zagnjuri lice u prozirnu vodu. Pio je. So mu nije smetala. Odavno je navikao da pije vodu raznih ukusa i čistoće. Nalij se dok možeš. Uporno je pio, sve dok nije osetio da mu je stomak pun. Potom je seo - i ugledao vodu kako se nadvija nad njim kao zid, spremna da se stropošta.

Ali, nije. Osetio je drhtaj u kolenima dok se zelena voda dizala još više, uzdižući se pod mekim beličastim nebom. Ipak, nije se stropoštala.

Osetio je pokret naniže, a onda je njegov prostirač počeo da se penje uz zelenu strminu. Tek tada je naslutio šta se dešava. Nalazio se na vodenoj površini, toliko velikoj i pokretnoj da su se stvarali talasi. Njegov mrki prostirač plutao je po talasima ove ogromne vode. Nalazio se na...

Ostrvo. Da. Ili, možda, splav. Da, splav.

Bio je to Artur. Kilin željno počeo da ga propituje, ali Aspekt nije odgovarao.

Stajao je i divio se. Vrhovi bregova bili su smaragdno zeleni, dok su doline svetlucale dubljom, staklastom bojom. Prelazeći preko grebena, video je nekoliko mesta kako se rastapaju u belu penu, a potom nestaju.

Osim sporog vibriranja koje je osećao kroz stopala, Kilin nije mogao da odredi da li se kreće. Kao da je klizio uz jednu padinu, pa niz nju ka drugom, istovetnom bregu.

Toliko vode. Svet vode, gde je čak i sunđerasta glatkoća njegovog prostirača bila neobićna. Na sledećem vrhu brega pažljivo je pogledao svuda unaokolo i nije video ni jednu drugu mrku mrlju na beskrajnim ustalasanim zelenim brdima. Ogromni talasi prostirali su se sve do dalekog, maglovitog obzorja. Čitav uskomešani svet vode.

Bogomoljka. Pomisao mu je došla iznenada, sa osećanjem potpunog ubeđenja.

Ovo je bilo delo Bogomoljke. Ili je ona tako videla svet.

Nije bilo mesta na Snegobaru sa toliko otvorene vode. Prema tome, prostirka nije mogla biti tamo. Predstavljala je iluziju, kao i lažne slike koje je ranije primao od Bogomoljke. Mnogo ubedljivija, sveobuhvatna, stvarna.

Ali, čemu ovakva iluzija?

Sećao se da je bežao od Bogomoljke, grozničavo i beznadežno, sa Tobijem kraj sebe.

A sada je bio sam na mrkom splavu. Plutao je.

Nije nosio ništa - odelo, nazuvci i kaciga behu nestali.

Prizivao je redom sve svoje Aspekte i Lica, čak i one koje godinama nije koristio. Niko nije odgovorio.

Čula su mu vraćala samo šuplje, monotono sivilo.

Obišao je čitavu spoljašnju ivicu. Nije bilo više ničega da se vidi, samo jedna te ista slojevita mreža. Zastao je za trenutak da ponovo pije, uživajući u osećanju lica zagnjurenog u vodu koja se kreće, pa biva viša od tla. Pljuskanje i žuborenje talasića koje je podizao rukama predstavljali su zvuk neizmernog bogatstva, beskonačne količine tečnosti.

Kada je ustao, ugledao je nešto na horizontu. Gledao je kako raste, pomerajući se gore dole na teškim talasima, približavajući se cik-cak putanjom.

Još jedno ostrvo. Veće i neravnije.

Umesto bezlične površine, najveći njegov deo prekrivala je bujna vegetacija.

U njoj se nešto pomeralo.

Kilin začekao kada su dugi zeleni pokreti priveli ostrvo bliže. Gusto, èvornovato grmlje raslo je na vrhu belog tla. To drugo ostrvo je, za razliku od njegovog, imalo èvornovata mala ispupèenja i udubljenja. Dok je raslo, pretraživao je pogledom da nađe neku ljudsku priliku u èvornovatom rastinju, ali nije video ništa.

Granje se njihalo u ritmu ogromnih talasa. Da li beše primetio taj pokret?

Veće ostrvo naizgled je bez ikakvog napora prelazilo vrhove zelenih bregova i Kilin je morao da ponavlja sebi kako se ostrva ne kreću sama od sebe; pratila su pokrete talasa. Nije imao iskustvo koje bi mu ovde pomagalo. Kad se ostrvo približilo, iznenada je ustanovio da se ne kreće pravo prema njemu. Umesto toga, proći će nešto dalje; čak kao da je i ubrzavalo. Pokušao je da ubedi sebe da sve ovo predstavlja sliku, i da njegovi nagoni tu ne važe. Ipak, iz nekog razloga je znao da je to drugo ostrvo važno.

On se otisnu preko ivice prostirke i skliznu u toplu vodu. Nije imao pojma kako da se kreće kroz vodu, čak ni ima li načina za to. A onda je ugledao nešto kako se kreće u šikari većeg ostrva. Ljudsku priliku. Nije ga primetila; nastavila je da zalazi u grmlje. Nije mogao da vidi ko je to.

Opresno je pogladio vodu i zakoračio i istog časa potonuo do pojasa. To ga je smesta uzbunilo - osećanje koje nije mogao da zamisli: strah od vode, darovateljke života.

Lezi na nju. Potom guraj vodu rukama pod sebe i otiskuj se nogama. Kad ti se glava nađe pod vodom, zadrži dah.

Brza i kratka Arturova informacija prekrati mu oklevanje. On se odgurnu od svog ostrva i pljusnu u toplo strujanje koje ga je gladilo. Mlatio je nogama. Voda mu se podigla do nosa. Slano peckanje mu prodre u sinuse, i on se zagrcnu.

Ali, kretao se. Uspeo je da zapliva 'kućem', glave okrenute ka mestu gde će proći drugo ostrvo. Mislio je samo na ritmičke pokrete, gurajući vodu pod sebe kao gust, topao vazduh. Grcajući i koprcajući se, uspevao je da napreduje.

Drugo ostrvo-splav približavalo se bolno sporo. Nije osećao zamor, ali ruke su počele da ga žigaju od napora. Tada ga je zahvatio jedan slučajan talas i poneo nizbrdo, ka ostrvu. Pena ga sveg prekri i on se zari u talas, osećajući kako ga ovaj gura otpozadi. Preplašen, zagrabilo je niz svetlucavi zeleni zid i sručio se na prostirku, dahajući.

U glavi mu je zvonilo od udara o tle. On se podiže i nesigurno pođe ka obližnjem gustom, zbijenom žbunju. Izgledalo je neprohodno. Pošao je oko njega, ka jednom od belih otvorenih prostora. Nije bilo ni traga od ljudske prilike. Ovo ostrvo bilo je mnogo veće od njegovog. Zdepasto drveće zauzimalo je više delove. Bilo je još nečega dalje u šipražju, što nije mogao da razabere, te pođe uz belu uzbrdicu...

I ustuknu, drhteći.

To belo na tlu bio je sloj kostiju.

Na ivici su bili sitni, tanki delići. Prsti. Šake. Stopala.

Dalje unutra, slomljena rebra. Podlaktice. Hrpe zdrobljenih karlica.

Na vrhu brdašca bile su butine. Nedirnute okviri grudnih koševa. Debele ruke. Izbeljene lobanje s većitim cerenjem i šupljim oćnim dupljama.

Kosturište se širilo preko brdašaca. Prestajalo je kod prvog šipražja, ali se ponovo pojavljivalo na pola puta uz obližnje brdo.

Kilin je treptao, osećajući kako mu se strah sakuplja u grlu. Nesigurno je skrenuo ka prolazu u grmlju. Njihovo vitko granje šuštalalo je dok je zvuk mora jenjavao. Potom je začuo još jedan zvuk.

Koraci. Lagani, drobæi koraci. Tupi udari prošarani oštrom lomljivom i puckanjem.

Nešto je dolazilo i on poæe da se povlaæi, ne znajuæi otkuda dopiru zvuci. Preletao je pogledom preko horizonta, ali u zelenom prostranstvu više nije video svoje ostrvo.

Ponovo je pogledao ka blagoj nizbrdici, baš kada se na vrhu pojavila hromirana kugla. Pojavila se na sklopu pokretnih šipki i kablova, trzavih i rasklaæenih nogu, mnogoprstih stopala koja su se neobièno lako spuštala. Tamo gde bi stala, kosti su se lomile.

U poslednjem oæajnièkom pokušaju Kilin se saže i naðe èvornovat, izbeljen zglob. Bacio ga je pravo na najgornju kuglu Bogomoljke. Odbila se uz oštar tresak.

Kilin oseti kako njegovi Apsekti oživljavaju.

1. Hoæe da prièa.

2. Ništa zlo.

Ova mašina je antologija inteligencije. Nas je blokirala, kako bi ti imao priliku da pokažeš svoje sposobnosti. Bolje može da prièa preko nas, nego izravno sa tobom.

"Zašto?" Kilinov glas bio je promukao od besa.

Oèito mnogo više lièimo na nju. Kao uskladištena inteligencija, mi Aspekti možemo, preko digitalizovanih mnogostrukosti, bolje da primamo šifrovani holografski govor mašine. Bogomoljka nas je proteklih sati uèila kako da to radimo. Ja sam...

"Sati?"

Bogomoljka je prilazila sve bliže na krutim, trzavim nogama.

Ti si, zapravo, bez svesti. Ovo je za Bogomoljku medijum komunikacije. Ukljuèila je sve nas u svoje... pa, èulo je suviše uska reè. Ima domete i sposobnosti koje ne mogu da pojmem. Na izvestan naèin, ovo mesto je kombinacija Furijeove transformacije naših i Bogomoljkinih umova. Lakše je ukljuèiti tako razlièite inteligencije u Furijeovom prostoru, gde se talasi svode na ubrzanja a konkretne jedinice (na primer, ti) predstavljaju raslojene pakete takvih ubrzanja u dvodimenzionalnom vremenoprostoru Bogomoljke. Zanimljiv...

"Ti to razumeš?"

Ne sasvim, ne. Uz pomoæ ovog zgodnog modela Furijeovog prostora, ipak je teško razgovarati èak i sa mnom, koji sam Aspekt. Lica, naravno, jedva mogu da shvate. Pokušavam...

"Šta hoæe?"

Bogomoljka se zaustavi i smesti na kosini. Kilin je bio primoran da svesno opusti pesnice. Noge su mu èeznule da se okrenu i pobegnu. Držao je svoj teren.

1. Ljudske stvari, kaže.

2. Veæ ih ima mnogo.

3. Źeli da pomogne ljudima da žive zauvek.

Kilin je odgovorio sa èeliènom samokontrolom. "Zato nas je progonila? I ubijala?"

1. Ovde prenosim njeno pravo znaèenje.

2. Ionako biste umrli, kaže.

3. Hoæe da pomogne.

"Ostavi nas na miru!" Kilin je besnio, tresuæi pesnicama kraj sebe.

1. Ne može.

2. Nad-um æe te naæi.

3. Samo Bogomoljka bi te mogla spasti.

4. Èak i ostatak je bolji nego da ništa ne ostane.

"Nismo mi nikakvi ostaci! Mi smo ljudi. Svi koji su preostali, pošto si nam priredila Propast i, i..."

Kilin natera sebe da stane. Morao je da saèuva kontrolu. Verovatno nije bilo naèina da ode odavde, pa ni nade u opstanak. Ali, dok god to ne sazna, dok god su Tobi ili Šibo ili neko od ostalih možda još u životu, mora se držati. Saèuvati kontrolu.

Bogomoljki je poznato da su se ljudi sakupili u Metropolisu. Nije želela da nas uznemirava. Pobunjeni Veštak je kad tad morao da pogreši, a to bi dovelo bezbroj Marodera u Metropolis. To svakako znamo, kaže Bogomoljka.

"Znali smo, naravno, da ćemo se jednog dana boriti. Daj nam vremena, sigurno bismo se sjajno držali pred Maroderima." Kilin se podboči, kako bi pokazao da više ne želi da beži. Ėak i ako je ovo neka vrsta matematičkog prostora - ma šta to značilo - znao je da će Bogomoljka razumeti znak.

Kada je Artur izgovorio Bogomoljkin odgovor, u njemu je bilo oštine:

Tolika hrabrost je čudna, i možda ugrađena u tebe, ali je glupa.

Metropolis je opstao ovoliko dugo samo zato što ga je Veštak skrivao. A i Bogomoljka mu je pomagala.

"Šta? Bogomoljka..."

1. Pomagala Veštaku.

2. Veštak to nije znao.

"Ali, Bogomoljka je ubila Veštaka!"

1. Bogomoljka je zarobila Veštaka.

2. Veštak nije mrtav.

"Ne razumem. Sekira je rekao..."

1. Bogomoljka je držala Marodere po strani.

"Ali, Sekira mi je sam rekao... Nekoliko Marodera je našlo Metropolis. Kingovi su ih razneli, brzo i lako."

1. Nekoliko, da.

2. Bilo je neophodno.

3. Inače bi Kingovi posumnjali.

"Posumnjali? U šta?"

U činjenicu da je njihov Metropolis pod zaštitom Bogomoljke. Tačaka u kojoj će se čovečanstvo okupiti i stopiti. Bogomoljka je gonila Biskopove i Rukove ka Metropolisu, imajući upravo to na umu.

Kilin iskri lice. "Gonila nas? Ubijala nas je! Potpuno!"

Ovde imamo problem sa ljudskim jezikom. Bogomoljka ne smatra ubijanjem ono što je činila u zasedama. Reč koju bi želela da upotrebi je... pa, žetva.

Nešto u načinu na koji to beše rečeno, mirno i ravno, tankim Arturovim glasom, učinilo je da Kilina obuzme ledeni strah.

"Potpuno ubijanje... bez mogućnosti da sačuvamo makar Aspekt..."

1. Aspekti su veoma ograničeni.

2. Izvuču se samo mali deo.

3. Ja sam nekada bio složen čovek.

4. Sada sam samo sitnica.

5. Ėula su mi otupila ili su nestala.

6. Nikada više neću osetiti sve.

Avaj, moj umanjeni prijatelj je u pravu. Svakako nisi smatrao da je ovo naše ogoljeno postojanje dovoljno, zar ne? Mi smo lutkice u poređenju sa osobama kakve smo nekada bili. Da li nas kriviš što povremeno tresemo rešetke svojih kaveza? Ėak i oni među nama koji su poludeli osećaju ovo okresano stanje, žele...

Mene nazivaš ludim? Pa, ja sam jedini koji nije poklekao pred ovom đavolskom mašinom! Neću da trpim...

Kilin u magnovenju oseti kako mu se u umu pomalja nešto ogromno i tamno, gušavi Nialdijeve prodorne uzvike.

"Ėekaj! Ne možeš uništiti Aspekta samo zato..." Ušutao je, shvativši koliko je to besmisleno. Nalazio se uključen u Bogomoljkinu matematičku prostoru. Sve što je osećao bili su obični fantomi. Njegov protest zvučao je kao cijukanje miša u maćim šapama.

Ponovo se setio miša kojeg onomad beše video, blistavih i spremnih okica koje su ukočeno piljile u njega. I on je imao svoje želje, svoje nejasne planove. Svoje dostojanstvo.

Kilinov um se vrteo, suv i prazan, preplavljen ledenim vetrovima oćavanja i vrelim ključanjem gneva.

1. Pitam se kako je to.

2. Biti poŕnjeven.

Na ŕalost, mi Aspekti to neæemo nikada saznati. Nesumnjvo æemo samo otplutati, kao nepotrebni viškovi, kada istinska osoba bude oëuvana. Ali, Bogomoljka ŕeli da vam pokaŕe ŕta njena 'ŕetva' znaëi. Moŕda samo preko primera i moŕemo da uëimo.

Kilin iskezi zube u grimasi ledenog prezira. "Primer? Video sam ih veæ dosta. One noge kako rade. Onu groznu pareæu stvar - seæaš se?"

Bogomoljka se promeškolji. Njenih desetak odvojenih hromiranih kugli premeštale su se na rešetki od ugljo-šipki, oštirih i metalnih.

To nije bio završen posao. To je deo veæeg projekta.

"Mislim da prokleta dobro vidim kuda..."

Ti - i mi - nismo razumeli. Delovi one 'pareæe stvari' mešavina su organskog i mašinskog. Naëinjeni su za odreðenu svrhu. Donekle su eksperimentalni, to da. Kao i ostale konstrukcije koje se nalaze u toj sobi. Ali, ŕta nešto postaje zavisi od onoga ko gleda.

"Kako to misliš? Ono je bilo groteskno, ruŕno..."

Takve konstrukcije predstavljaju oblike koji izraŕavaju podsvest svakoga ko im se pribliŕi. Radi se o nekoj vrsti psihodinamiëne analize maški. Moŕe da pokaŕe sukobe i greške u programiranju kod svake naprednije mašinske inteligencije. Ono ŕto je primila od tebe - od nas - predstavlja sklop dubokih oseæanja i potreba. Priznajem da je opis bio direktan i slikovit, ali Bogomoljka kaŕe da se samo takvim izrazitim naëinima umovi maški mogu oëistiti, opraviti, uskladiti.

Kilin preblede.

Bogomoljku zanima jesi li znao da æe iskljuëivanje polnih centara imati za posledicu nakupljanje tih elemenata u drugim delovima tvoje liënosti. Zapravo, ona razume da je to korisno na kratke staze, ali kao dugoroëna strategija ëini joj se da je optereæeno sloŕenim...

"Umukni! Smesta umukni!"

Kilin je ëuo svoju viku kao iz velike daljine. Kao da je bio podeljen na dve razliëite osobe. Jedna je bila besna zbog ovog otkriæa, dok je druga ŕelela da pobegne iz ove lepljive, mraëne mreŕe. Nešto u njemu bilo je uŕasno pogrešno, nešto ŕto je samo nejasno nasluëivao. Proŕimale su ga niti dubokog gneva i ëeŕnje. Kako da oëuva krhke deliæe dostojanstva pred Bogomoljkom, ako ona moŕe da prodre u njegovu srŕ?

Poëeo je da drhti. Bogomoljka ispruŕi svoju dugu, vitku ruku. Na vrhu se nalazila košëata parodija petoprste šake. Njome Bogomoljka mahnu ka grmlju, a potom i pokaza.

Ti - i mi - najbolje æemo shvatiti sudbinu potpuno ubijenih na nekom primeru. Bogomoljka ŕeli da vidiš ovo.

"Šta to?"

1. Idi tamo.

2. Šta bi drugo?

Kilin mraëno klimnu glavom. Ionako ni u ëemu nije imao izbora.

Nesigurno je pošao u grmlje. Veæina biljaka imala je iste nijanse mrke i sivozelene boje. Èvorovato šipraŕje bilo je ëudno izuvijano, kao da ga je naëinio neko ko je razumeo princip biljaka, ali nije imao oseæanje kako se lako lišæe drŕi za granje, niti kako je gruba kora, kolika je gusta raznolikost ŕivota. Ove su bile zbijene i iskrivljene, nekako pogrešne biljke.

Polako je prolazio kroz njih. Neke su imale trnje i bockale su ga dok je prolazio. Bio ovo matematiëki prostor ili ne, bol je i u njemu postojao. Lagano pomeranje zelenog okeana ëinilo je da se vegetacija pomera kao lagano disanje neëega usnulog.

Nije video ništa sem tih izuvijanih mrkih biljaka. Išao je dalje, zadovoljan ŕto se kreæe, i ne stoji pred Bogomoljkom. Potom je zaobišao jednu posebno visoku i gustu biljku i ugledao ljudsko biæe. Ili je, barem, liëilo na ljudsko biæe.

Stajalo je kao da posmatra nešto u daljini, lica okrenutog na drugu stranu. Telo je bilo košëeato, noge vitke i prošarane pegama. Kilin je imao utisak da moŕe da vidi kroz papirno belu koŕu, pravo u gusta bela vlakna koja

su povezivala mišiće i zglobove. Žute tetive su se istezale, vidljivi dodiri između kostiju. On žmirnu i koža opet postade neprozirna, mrtvo žuta.

Bila je to žena. Pa ipak, nije bila sasvim ljudska.

Ispod jedne dojke koju je video nalazile su se duboke pukotine. Iz njih se ȅulo duboko, dugo disanje.

To nešto ga je osetilo i poȅelo da se okreȅe. Glava se kretala trzavim pokretima, pucketajuȅi. Oko dojki su se nalazili crveni krugovi. Tamna mrlja između nogu kao da se kretala i ȅivela svojim ȅivotom.

Rebra su se oštro ocrtavala. Ispod njih je bilo delova prozirne koȅe. Te blede pege pruȅale su pogled na unutrašnjost tela, gde su plivali plavi, pulsirajuȅi organi.

ȅena. A ipak joj je iz usta virila ruȅa, prelepi neȅnocrveni cvet na kraju duge, trnovite zelene drške. Cvet je rastao iz nje, rasteȅuȅi koȅu oko osnove bodljikave peteljke.

Peteljka ruȅe se pomaljala iz plitkih, bezubih usta... koja su nekako uspela da se nasmeše.

Nosa nije bilo.

Brada je bila isto onako šiljata kao što ju je pamtio.

Oȅi su mu rekle sve.

"Fani..." šapnu on u šoku i bez ikakve nade.

Artur malo zastade, pre nego što se oglasio:

Kada Bogomoljka potpuno ubije, ona izvlaȅi srȅ date osobe, kako bi stvarala razliȅite oblike. Ne obiȅne kopije, veȅ... razlike. Na ovaj naȅin ȅoveȅanstvo moȅe da ȅivi. U rukama neȅeg mnogo veȅeg od njih samih. Kao izraz ljudskosti i sopstvene liȅnosti. Bogomoljka je, vidiš, umetnik.

7.

To nalik na Fani stajalo je i gledalo ga. ȅuo je kretanje metala i ugledao Bogomoljku kako se probija kroz gusto grmlje, polako se pojavljujuȅi.

To nalik na Fani nije moglo da govori. Ruȅa se njihala dok je odmahivalo glavom, ȅkiljeȅi blistavim oȅima u znak neizgovorenog pitanja.

Koȅa - njena koȅa, pomisli Kilin, ali odmah potisnu tu misao - bila je smeȅa i naborana. Uglovi na licu još uvek su zadržali nešto od njene mudrosti i znanja. I oȅi - brze i blistave - sve su primale sa oȅitom inteligencijom.

Ali, nije mogla da govori. Spreȅavala ju je ruȅa.

Kilin oseti da se Aspekt Artur muȅi sa Bogomoljkinom porukom. Bogomoljka je nekako uspela da pojaȅa miran, zamišljen Arturov glas kada ga je preuzela, primoravajuȅi ga da direktno prenosi njene poruke. Artur se probijao kroz bujicu njenog uma, svodeȅi je na reȅi koje ȅe Kilin moȅi da prati.

Moraš razumeti, ovo je umetniȅki oblik kojim se Bogomoljka bavi sa priliȅnim uspehom. Postoji mnogo uzbuȅjenja u dometima zajednice maški, kaȅe Bogomoljka, zbog ovakve kombinacije biljke i, ah, telesnog ȅivota.

Kilin ništa ne odgovori. Bodljikavi talasi zapljuskivali su mu koȅu kao sitne varnice. Gledao je to nalik na Fani, procenjujuȅi koliko je udaljeno.

Bogomoljka veruje da se ovakvim izraȅavanjem moȅe premostiti jaz između maški i kratkotrajnog, ȅisto organskog ȅivota - ȅiji smo mi, ljudi, retki ostaci. Ona ȅeli da otelotvori naše osobine, naše unutrašnje predele. Ovo delo, na primer, pokazuje suprotnost između jednostavne ruȅe i njene moȅi da uȅutka oštar um - što je poetski koncept, u ovom primeru posebno razraȅen. Šta više, uticaj na um ȅene-biljke je, oȅito, prijatan nekim vidovima osetljivosti maški.

Kilin zakoraȅi prema biȅu nalik na Fani, lica punog ȅuȅjenja i radoznalosti. Primetio je da joj se šake završavaju bez prstiju - samo malim, ruȅiȅastim ruȅinim pupoljcima.

Shvataš, ovo je samo jedna od upotreba koje se mogu naȅi za ljudske umove i oblike. Galerija koju smo ranije videli predstavlja drugi naȅin - složene umetniȅke oblike koji spajaju organske i neorganske teme. Oni odraȅavaju unutrašnje misli svakoga ko ih posmatra - radi se o interaktivnoj umetnosti, mostu između razliȅitih vrsta.

"Znaèi, ovo nije fabrika. Napali smo umetnièku galeriju..."

Kilin pažljivo pogleda Bogomoljku koja se bila zaustavila, ogromna nad šipražjem. Njene usmerene kupe gledale su u njega.

Ono nalik na Fani polako je podiglo jednu pupoljastu ruku ka Kilinu. Oèi su joj sijale. Šaka ga je pozivala.

Bogomoljka zna da ljudi ne razumeju namere koje u vezi sa njima ima civilizacija maški. Ljudi su zanimljivi upravo stoga što otelovljuju najviši oblik smrtnosti. Znaju da æe im doæi kraj. Maške nemaju kraja. Kada maške bivaju požnjevene - kao Veštak - biva saèuvan i neki deo njih. To se potom ugraðuje u novije oblike maški. Ne postoji takav put za ljude, osim iluzije koju pruža vera. To jest, dok se nisu pojavili grubi i umanjeni oblici Aspekata i Lica. Mi, Aspekti, samo smo suvi, šuplji odjeci naših ranijih liènosti.

Kilin je gledao kako ono nalik na Fani oklevajuæi kreæe ka njemu. Kretalo se kruto, videlo se da se mišiæi grèe i opružaju, ali su malo doprinosili pokretima. Mreža mišiæa i kostiju kao da je radila suprotne stvari, kao da su se neki delovi tela opirali volji glavnine.

Tragedija ljudskog života je ta veèita smrt sa kojom ste suoèeni. Evo, kaže Bogomoljka, ona je rešila taj problem za nas. Potpuno ubiti èoveka znaèi osigurati mu veèni život. Oèuvati ga. A to i jeste uloga Bogomoljke. Umetnik i konzervator išèezavajuæih organskih oblika.

Na mrkom tlu ležali su ostaci poluraspadnutih grana, oštar pesak, èak i oblo, šareno kamenje. Detalji su bili sasvim realistièki. Kilin je pažljivo prouèavao teren između sebe i onog nalik na Fani. Bogomoljka je bila suviše daleko da bi brzo stigla do njih.

Najozbiljnije ogranièenje organskih oblika u tom je što nemaju sposobnost da se voljno reprogramiraju. Iako znaju da bi mogli da se ponašaju efikasnije i produktivnije, svejedno ih vodi prosta hemijska potreba i uroðena uputstva. Bogomoljka shvata da je evolucija uzrok tome, preko darvinistièkih pritisaka, i ceni ulogu koju organski oblici stoga igraju u izražavanju opštih zajednièkih zakona svemira. Ipak, mana organskih oblilka je u vezanosti za ponašanje u hardveru, mada bi to trebalo da je deo softvera. Nagoni se lako menjaju, za svega nekoliko hiljada godina. Bogomoljka...

"Slušaj, ovo... Èemu ovo služi?"

Ono nalik na Fani nesigurno zakoraèi. Videlo se kretanje mišiæa pod prošaranom kožom. Ruke su se grèile kao da bi želele da koriste šake sa pupoljcima, ali ne mogu.

Neobièno koliko uklanjanje usta èini lice neprozirnim.

Ipak, postoje delovi ljudskog èulnog sveta u koje maške ne mogu da prodru. Neke maške smatraju da je to u vezi sa preteranim ožieavanjem ljudi. Drugi, među kojima i Bogomoljka, oseæaju da je ta tobožnja teškoæa zapravo bogato tle za eksperimentisanje i umetnost. To je jedan od razloga za stvaranje skulptura poput onih koje si video ranije, i ove koja stoji pred tobom.

"Ovo nije prokleta skulptura! Ovo je Fani."

Fani, èija se koža groznièavo grèila i podrhtavala. Kao da se pod njom bore duboki pritisci.

U njoj se nalazi dobar deo originalne Fani. Svakako prepoznaješ crte lica, pokrete tela?

"To nije... Ona... ona je bila..."

Bogomoljka želi da zna šta misliš da je predstavljalo pravu Fani. To je kljuèni momenat. Maške umetnici - među kojima je Bogomoljka najistaknutija - oseæaju da u ovim konstrukcijama nešto nedostaje.

"Fani je mrtva. Ovo je... snimak."

Ali, smatra sebe za Fani. Kada je Bogomoljka napala, pazila je da saèuva svaku njenu crtú. Èitav posao oko snimanja i opažanja posvetila je upravo oèuvanju Fanine prirode. To je i bio glavni razlog što ste tako lako uspeli da ranite Bogomoljku. Bila je obuzeta svojim poslom.

"Mislio sam da smo ubili tu prokletu stvar", gorko primeti Kilin. Gledao je ono nalik na Fani kako se trudi da naèini još jedan nesiguran korak. Nije

mogao da skine oèi sa tog prizora.

Nemoguæe je uništiti antologijsku inteligenciju, èak ni putem uništenja delova koje ste kasnije koristili. Pravo sedište inteligencije pažljivo je rasporeðeno u okolne maške, van vašeg dometa.

"Misliš, kao onaj server koji je napao Tobija i mene?"

Da, on je bio deo Bogomoljke. Želeo je da potpuno ubije tebe i Tobija, ali nije imao dovoljno vremena. Zapravo, upravo zbog te veze se Bogomoljka sada nada da æe komunikacija biti lakša sa tobom nego sa drugim ljudima. Bogomoljka se izvinjava što ti je možda izazvala bolove i neprijatnosti. Ona ne voli - zapravo, smatra nemoralnim - izazivanje unutrašnjih sukoba u biæima.

"Šta to treba da znaèi?"

Kilin se nadao da æe, preko uskog grla Arturovih sposobnosti, moæi da ovim razgovorom zaokupi Bogomoljkinu pažnju, tako da možda neæe primetiti šta Kilin misli. Možda.

Maške ne oseæaju bol kao takav. Najbliže što mogu da osete jeste oseæaj nepopravljive suprotnosti u svom unutrašnjem stanju. Toga je želela da te poštedi.

"Baš lepo od nje", primeti sarkastièno Kilin. "Da li ono tamo preko oseæa 'suprotnosti'?"

Tako izgleda. Želi da se na neki naèin objedini sa tobom, ali druge struje to ometaju.

On naèini jedan kratak korak ka onome nalik na Fani i ruža se zanjihla u vazduhu. Mišiæi na nadlakticama su se grèili. Oèi su èkiljile. Od bola?

Bogomoljka se nada da razumeš kako se ovakav program oèuvanja naše suštine - ma koliko mi bili nezahvalni - izvodi iz najviših razloga. Umetnost je primarna aktivnost u zajednici maški - mada je, svakako, ta umetnost veoma razlièita od odgovarajuæih ljudskih aktivnosti. Maške mogu, na primer, da sklapaju umetnièke superstrukture naèinjene po njihovim programima. Ali, upravo u eksperimentalnim radovima od elemenata ljudi i drugih rasa stvaraju se najslobodnija i najveæa dela. One...

"Misliš, kao one ruke i noge koje sam tamo video? Gaje ih na farmama?"

On priðe malo bliže onome nalik na Fani.

To se koristi kod biodelova, da. Ali, najbolji primerci telesnih delova èuvaju se za umetnièka dela. Ono što si ti video uzgaja se za dramu koju Bogomoljka želi da postavi. Scensko prikazanje, recimo, èitave bitke ljudi protiv ranih maški.

Brujanje. Kilina to zbuni, baš kada je ponovo zakoraèio. Potom je ustanovio da to dopire iz izdubljenih nozdrva pod dojka onog biæa - sporo, bolno mmmmmm, naizmenièno sa uhhh- hummm. Kao da je pokušavalo da mu nešto kaže.

Još jedan korak.

Aspektov glas je nastavljao, mirno i nezainteresovano:

Podruèje na kome Bogomoljka želi tvoju pomoæ tièe se upravo oblasti u koju maške nisu uspele da prodru. Izgleda da se najdublji ljudski dodiri odvijaju van njihovog domašaja. Bogomoljka pokušava da to ispravi, odabirajuæi za snimanje najstarije ljude..."

"Znaèi, zato je uzela Fani?"

Pri sledeæem koraku stopalo mu skliznu pod trouglasti kamen velièine šake.

Ono nešto zamumla glasnije, nekako sa strepnjom.

Oèi su ga preklinjale.

Da. To je bio ozbiljan problem za nju, još otkako je poèela karijeru.

"Šta...?" Kilin iznenada postade sumnjièav.

Bogomoljka je poèela svoje umetnièke aktivnosti onim što Porodice zovu Propast. Shvataš, gradovi maški bi na kraju svakako uništili Citadele, što je bio deo postupka za suzbijanje gamadi. Bogomoljka je nadgledala postupke, tako da je mogla da požanje maksimalan broj ljudi, kako bi samo nekollicima umrla nesnimljena. Bogomoljka je u principu žnjela starije, zrelije ljude. Kao što je uèinila, sigurno se seæaš, na sastanku Rukovih i Bišopovih. Ali, neki elementi se ne sakupljaju bolje kod starijih. Oèito da nekoliko kategorija

ljudskog života ostaju samo nejasni odjeci u sećanju. Stoga Bogomoljka želi da...

Kilin shvati da mu je to šansa i iskoristi je. Jednim pokretom noge podiže zaravnjeni kamen u vazduh i uhvati ga desnom rukom.

Dva koraka napred.

Oèi onoga nalik na Fani se raširiše, ali se 'to' nije pomaklo.

Kilin snažno spusti kamen, vrhom naniže. Probio je lobanju uz glasan prasak.

Istog èasa, Kilin se povuèe od tela koje je padalo. Kada se srušilo na peskovito tlo, Bogomoljka jurnu, ali bilo je prekasno.

Potom se zaustavi. Kilin pogleda u bezizražajna soèiva i antene i usredsređeno pomisli: Želelo je da umre. Smrt mu je bila potrebna.

Bogomoljka se nije pomerala.

Artur nije progovarao.

Pokret. Kilin se okrenu.

Tobi istrèa iza èvornovatog šipražja.

"Tata!"

"Beži!" Kilin beše samo to uspeo da smisli.

Tobi ispruži ruke ka ocu, ali mu se noga zaplete o šipražje i on pade, licem naniže. Preko leđa mu se širila mreža finih pukotina. Kilin zaèu sitne, oštire, pucketave zvuke.

Pukotine se stadoše širiti u crne linije, zahvatajuæi èitavog deèaka.

I pre no što Kilin stiže i da se pomeri, njegov sin se razbi na deliæe, rasute kao staklo.

8.

Trepnuo je i bio je budan. Ruke i noge bile su mu ledene. Grubi polimerski pod žuljio mu je obraz.

Kilin se obrnu, uma punog nepovezanih misli, i pruži ruke ka Tobiju... Tobi.

Ali, bio je ugrađen u èula Bogomoljke, upozori on samog sebe. Osećanja su bila potpuno stvarna, èvrsta, telesna. Mnogo dublja od bestelesne elektronske mašte ljudskih èula.

Iluzija. Samo iluzija.

Sada je ponovo bio u svetu zakržljalih, normalnih ljudskih opažaja. Zurio je naviše, u oštire lampe koje su isijavale talasavo plavo svetlo sa neverovatno visoke tavanice. Nije više udisao vlažna isparenja Bogomoljkinih èula, veæ suvi vazduh sa primesama mirisa kiseline.

On sede. Na sebi je imao svu svoju odeæu, kao i onda kada ih je Bogomoljka sustigla. Nagonski se potapša po džepovima. Sve je bilo tu.

Oko njega su se Sekira, Tobi i ostali iz grupe polako budili, tresuæi glavama, trepuæi, oporavljajuæi se.

Tobi. Kilin ustadeo i nesigurno pođe do mesta gde mu je sedeo sin. Tobi je držao glavu meðu kolenima, boreæi se za dah.

"Dobro si?"

"Ja... valjda. To mesto..."

"Ostrva? Okean sa..."

"Nebre. Bio sam u nekoj peæini. Nešto je puzalo po zidovima. Baš grozno..." Tobi naglo podiže glavu. "Nisam se baš uplašio."

Kilin se iskezi. "Dobre, dobre. Samo se Bogomoljka malo producirala." Nije tako mislio, srce mu je još strašno tuklo, ali nije bilo svrhe da to i pokaže.

"Postavljala mi je mnogo pitanja. Nisam ih razumeo."

"Zaboravi sve to."

Tobi ustade. "Hajdemo odavde."

Priđe im i Sekira, naizgled zbunjen. "Šta god da je to bilo, mislim da bi trebalo..."

Svi se ukoèiše i okrenuše na zvuk nalik na ogromne makaze. Iza obližnjeg ugla pojavila se Bogomoljka. Kilin ju je sada posmatrao bez pravog straha. Bili su potpuno u njenoj vlasti, i bio je dovoljno iskusan da prosto iskoristi

sve vreme koje mu je stajalo na raspolaganju.

Bogomoljka im se polako približavala, koraćajući visokim, košatim koracima između nizova skulptura. Najbliže delo predstavljalo je ogromnu ljudsku šaku, okrenutu dlanom naviše, i u njoj je bila Šibo. Ispentrala se iz nje, pridržavajući se za veliki lakirani nokat da bi skočila dole.

1. U mom svetu bilo je lakše sa vama.

2. Ali, više ličite na sebe u pravom obliku.

Po reakcijama ostalih Kilinu je bilo jasno da su i oni čuli njene reči. Bogomoljka u međuvremenu beše naučila kako da potpuno prodre u ljudsku mrežu.

"Haj'mo!" uzviknu Cermo Sporac, ljutito i gorko.

Kilin se upita šta je Cermo mogao videti tokom svoje posete Bogomoljkinom unutrašnjem lavirintu. Svako putovanje, pretpostavljao je, bilo je prilagođeno svakom pojedincu. Bogomoljka je svakako znala kako da pokrene Kilinova najdublja osećanja. U koje mračne svrhe?

1. Nismo još završili.

2. Svako mora da još doprinese.

3. Tražim vaša unutrašnja čula.

4. Intenzitet je osnovni element koji nedostaje mojoj zbirci.

Tamne skulpture oko ljudi počele da se meškolje od ispunjenosti životom. Blizu Kilina otvori se jedno veliko oko, sa trepavicama kao ogromna lepeza. Žute vene stvarale su složene šare u bledoplavoj dužici. Suzni kanali lučili su kugle svetlucave, sive tečnosti.

Kao da je zbirka ljudskih organa, posebno grotesknih, odgovarala na neki poziv. Ćudovišno oko spusti trepavice šaputavom, naglom brzinom. Zenica se potom suzi i ponovo proširi, kao pulsirajuće okruglo srce.

Bogomoljka beše razbila ljudsko iskustvo na deliće, i sada je želela da ih ponovo spoji, uz njihovu pomoć.

A kada završi sa njima...

Kilin zgrabi Tobija za ruku. "Hajdemo."

Pošli su, provlačeći se između ogromnih stvari u pokretu. Kilin je pazio da ne gleda u njih. Sluzavi pokretni delovi bili su zaklonjeni polumrakom, ali su ispuštali otužni zadrž koji je prosecao vazduh.

1. Pitanja ostaju.

2. Tražim pomoć.

3. Zauzvrat dolazi sloboda.

"Kako da poverujemo u to?" upita Kilin.

Nisu usporili. On se osvrnu i osmotri ostale, ukopane u mestu, glava nakrenutih kao da oslušuju. Ruke onog Kingovog koji je bio paralisan pri napadu na Veštaka bile su se u međuvremenu oporavile, i sada ih, drhtave, beše podigao i držao pred licem. Svako u grupi bio je dobio posebnu, ko zna kakvu poruku.

1. Poverenje između inteligentih bića.

2. To je sve što imate.

3. I ja.

Kilin sleže ramenima i nastavi da se udaljava. A onda, iznenada, nešto ispred njih izroni iz polusenke. Vrebalo ih je tamo.

Mislilo je da su stvari koje je video na staklastom zelenom moru bile iluzija. Sada je požalio što nije tako. Stvarnost je bila daleko gora.

Ono nalik na Fani protezalo se, napetih i drhtavih mišića. Oči su mu bljeskale i brzo se pokretale. Tamo gde bi trebalo da su usta, nalazili su se krugovi nalik na zagađene ožiljke. Nozdrve ispod smežuranih dojki ispuštale su sluz.

"Znači, zaista si je napravila", primeti Kilin u tihom oćajanju.

Stvarnost sadrži elemente koji se ne mogu naći u veštačkim tvorevinama.

"Ovo... ne..."

Tobi je uzmicao, usana izvijenih u 'O' puno neverice.

Neke kategorije ljudskog iskustva oćito se ne skladište u sećanju sa dovoljno detalja da bi se mogle poćnjeti. Stoga zahtevam da se parite. Tvoj bliski dodir sa ovom ljudskom ženkom svakako će izazvati funkcije visoke reakcije.

Kilin se sledi. "Ne misliš... ne možeš..."

Tvoja reakcija u opitu bila je veoma iznenađujuća. Veoma zadovoljavajuća.

"Opit?" Znači, čitava iluzija sa okeanom, ostrvima i Fani bila je priprema za... ovo.

Mnogi elementi ljudskih reakcija tek treba da budu analizirani i umetnički obrađeni. No, imam utisak da su osećanja straha i požude međusobno paralelna. Često strah samo malo kasnije izaziva požudu. To se može shvatiti kao evoluciono ugrađena funkcija. Strah vas podseća na smrtnost, pa, u odgovor, požuda obezbeđuje nekakvo delimično osećanje besmrtnosti - mada je to, naravno, samo bleđa senka pravog trajanja koje se može naći u našim snimcima vaših ličnosti. Tu dimenziju straha/požude sada želim da proučavam.

Kilin jedva uspe da uspostavi kontrolu nad sobom. Ono nalik na Fani teturalo se prema njemu, isto onako bolno.

Ubio je primerak ovoga u svetu čula. Zauzvrat, bogomoljka je razbila Tobijevu sliku. Je li to bila pretnja?

Kilin zaškripa zubima. Bogomoljka je čitav događaj upotrebila kao običan podatak, još jedan ledeno izvučen detalj. Tome su joj oni služili. Mase brojeva i geometrija, oblikovanih slučajnim događajima koje ljudi zovu životom, dok za Bogomoljku predstavljaju samo zanimljive krivulje.

"Ne razumeš koliko grešiš", dobaci Kilin, braneći se.

Začuo je Tobijev glas, uzdrhtao od neverice i užasa. "Tata... tata... to nije stvarno... ona... zar ne?"

"Zapravo, nije."

1. Znači, odbijaš?
2. Mogu te naterati.
3. Želim samo podatke.

Dok je rasklaćeno telo prilazilo bliže u nejasnim senkama, Kilin primeti da je oštećeno. Umesto Fanine preplanule, od vetra ogrubele kože, imalo je pegavu, crvenkastu kožu. Hrapavi izraštaji spuštali su se iz velikih zjapećih nozdrva ispod grudi, zelena sluz koja se slivala niz levi bok do duboko usađenog kuka. Pupoljci na obe šake nisu se završavali u telu, nego u kapavom, mrkosjajnom gnoju.

"Ovo je bolesno."

Sada mu se Bogomoljka obratila direktno, Arturovim glasom:

Sklapanje čitavog organizma iz čisto mentalnih podataka veoma je teško. Kombinovanje sa drugim životnim oblicima predstavlja sam vrhunac umetničkog dometa. Svakako je bilo grešaka, nepredvidljivih grešaka, u nekim detaljima.

"Voma lepo od tebe što bar priznaješ."

Ponešto su i stilske odluke. Ali, verujem da ćeš ustanoviti da je proizvod skoro u potpunosti ljudsko biće. Tražim od tebe samo nekoliko trenutaka parenja, da utvrdim da li snažna osećanja ugrožavaju...

"Ne!"

Tobi se pripi uz Kilina, užasnut i nem. Obojica su uzmicali, kako je ono nalik na Fani napredovalo.

Oči tog bića kao da su molile, preklinjale. Kilin je osećao kako mu se bol preliva iz dijafragme u zgrčena pluća.

Kraj njega se oglasi Sekira. "Slušaj, čoveče, moraš!"

Kilin se okrenu, zbunjen. "Šta... ti ne..."

Sekira, kao po pozivu, istupi iz senki i pokaza na priliku koja se približavala. "Ako ne pristaneš, ne možemo sklopiti posao."

Sekirin glas je bio miran i poslovan. Međutim, oči su mu plamtele od grozničave napetosti.

"Šta si ti uradio za nju?" upita ga Tobi.

Sekira iskezi zube. "Ne briga te, dečko. Tražila je, uradio sam. Trajalo je svega minut. Sada čujem da od tebe želi neku sitnicu, a ti odbijaš. Zato sam došao. Izgleda da imaš problema."

Kilin shvati da ovaj čovek potpuno veruje u to što govori. Kilin nikada neće saznati šta se desilo Sekiri kada je došlo njegovo vreme u Bogomoljkinim čulima, kakvi duboki demoni su zamahnuli svojim bićevima. Ali, video je

posledice u Sekirinin oèima koje su poigravale. Èitavo lice bilo mu je sada otvoreno, bez ikakve proraèunatosti. Sekira više nije mogao da prikriva manijaèke izraze koji su preletali njegovim licem, kriveæi crvene usne, pretvarajuæi mu bradu u èvrstu loptu zgrèenih mišiæa.

"Odlazi, Sekiro", tiho dobaci Kilin.

"Slušaj, moraš." Sekira spusti Kilinu ruku na rame, pokretom punim topline, pokazujuæi da je potpuno pogrešno shvatio Kilinovo raspoloženje. Preko usana mu prelete iskrivljeni osmeh.

"To tamo, Sekiro, nije ljudsko biæe."

"Nije, ni malo", odgovori ovaj, ledeno razumnim glasom.

"Ne možeš."

"Slušaj, Veštak je mrtav. Jedini naèin da zaštitimo Metropolis jeste da budemo fini sa Bogomoljkom."

"Ne", prošapta Tobi.

Ono nalik na Fani se zaustavi, posmatrajuæi ih oèima svetlucavim u polumraku. Ruža je dreèavo sijala sa lica izbrazdanog kostima. Dojke su bile naborane, sa ružama umesto bradavica. Ispod svake se èulo plitko dahtanje, odajuæi neobièan, kiselkast miris.

"Ma, 'ajde. Samo joj ga uguraj."

Kilin se udalji za korak od Sekire, stegnutog grla, nesposoban da odgovori.

"Prokletstvo! Pa, trajæe manje od minuta. Šta je ona, neka starica, taèno? Nekako napravljena."

Kilinu je bilo jasno da Sekira, po svom mišljenju, strpljivo objašnjava oèigledne stvari, dokazujuæi da ova odvratna smrdljiva stvar predstavlja samo trenutnu prepreku na putu do konaènog uspeha Sekirinog života: da njegov Metropolis može da nastavi dalje. U Sekirinom svetu ništa drugo nije bilo važno i nikada neæe ni biti. Ništa lièno, èak ni ljudsko, nije se moglo suprotstaviti Sekirinom planu i sudbini.

"Starica sa cvetom. Gle samo te sise. Ne bi ti smetalo da gricneš malo od tog voæa, a?"

Nategnuta veselost beše navukla Sekiri preko lica sloj znoja i Kilin primeti kako mu se javlja nova ideja; video je kako mu sija u oèima.

Sekira beše nakrivio glavu, osluškujuæi. Lice mu se grèilo od naleta napetosti, a onda klimnu glavom. "Dobre. Lepo, zrelo voæe."

Sekira se pokrenu i poðe ka nesigurnoj prilici, koja je treperavim, vlažnim oèima pratila njegovo približavanje. "Za ovaj pos'o je potrebno muško." Sekirin glas bio je šupalj, kao da dopire odnekud izdaleka, iz zamagljenog ludila.

Stigao je do onoga nalik na Fani i spustio pantalone. "Treba biti muško da to uradiš."

Kilin nije mogao da se pomeri. Ubio je to nalik na Fani u svetu Bogomoljkinih èula. Bez razmišljanja. Bogomoljka ga je posmatrala kako se sprema, razgovarajuæi s njim sve vreme. A potom je pred njegovim oèima razbila njegovog sina.

A sve su to bile pripreme za ovo.

On èvrsto zagrlji Tobija i privuèe ga uz sebe. Obojica su æutali, posmatrajuæi kako ono nalik na Fani balansira na jednoj nozi, dok drugu beše obmotalo Sekiri oko pojasa. Sekira je bio krut i spreman. Zurio je u prazno, u neki san, stežuæi rukama ramena biæa nalik na Fani. Ovo podiže nogu još više i osloni je na njegov kuk. Dok se kretalo, Kilin vide da između nogu ima nešto što neprekidno šuška i podrhtava. U sredini zatamnjene pukotine otvarale su se dve brazde. Grebeni su pulsirali, sklapali se, pulsirali. Uska, stegnuta usta imala su maèje brkove koji su se dokono kretali kroz nepomièni vazduh.

To nalik na Fani prevrnu oèima, i ruža se rascveta i pocrvene.

Sekira beše povio kolena, tražeæi pravi ugao. Stvorenje ga je obujmljivalo praznim šakama punim pupoljaka.

Sve u potpunoj tišini i tami.

"Ahhh..." uzdahnu Sekira, konaèno uspevši.

Kilin ih je oboje ubio. Upotrebio je mali pištolj sa kuglicama. Meci su

oboje pogodili u slepooèenicu i smesta ih usmrtili.

On spusti pištolj i èvrsto zagrlji Tobija oko ramena. Ako Bogomoljka reši da se osveti, moraæe da doðe do njih, a to æe im dati bar nekakvu, malecku šansu. Samo trenutak.

On pogleda Tobija i obojica æutke klimnuše glavama.

Tela su se hladila u polutami, i njih dvojica su èekali.

Ali, Bogomoljka nije došla.

9.

Polako su se povlaèili kroz okresane i negovane predele. Ko zna zašto, maške behu izmenile i uoblièile grube padine u èvrste, kose površine i oble rampe. Veliki prstenovi oivièavali su slojevite, kose metalne površine. Bledosivi oblaci svetlucave prašine skupljali su se na nebu nad blistavim delima maški. Veštak je morao da se provlaèi i probija kroz lavirint.

"Pojmatija šta je to znaèilo." Kilin se iznenada obrati Šibi, kao da nastavlja razgovor tamo gde je bio prekinut. Ali, nisu meðusobno razgovarali još otkako su bili u onoj fabrici.

"Ne možeš", odvrati Šibo.

"Neko vreme ti se èini da možeš", reèe on. "Kao da nam je pokazivala stvari, to znam. Stvari za koje je mislila da æe znaèiti nešto, nešto ljudsko. Ipak, to mi nije bilo toliko važno."

Šibo klimnu glavom. Znao je da je ona ima drugaèije iskustvo iz sveta èula Bogomoljke. Svako je imao drugaèije.

"Deo mene se povlaèio od nje. Mislilo sam da æu tako moæi da izdržim. Da samo gledam. Mesto je bilo stvarno, a onda nije, a onda opet jeste."

Ona ponovo klimnu glavom.

"Mislim da je bila ponosna. Ponosna na ono što je naèinila. Umetnost, rekla je. Neko vreme sam se trudio da tako mislim i ja, ali posle više nisam mogao."

Šibo ga je posmatrala bez pokreta, oèiju punih išèekivanja. "Ubio si to što ti je pokazala."

"Nisam razmišljao."

"Nije ni trebalo." Gledala je kako kraj njih promièu glatke površine.

"I onda, kada sam po drugi put ugledao to nalik na Fani, neko vreme sam mislio da ni to nije stvarno."

Šibo još jednom klimnu glavom.

"A onda se Sekira stvorio kraj toga. Ja bih to, mislim, svejedno ubio i drugi put. Èak i bez Sekire", zamišljeno dodade Kilin.

"To je bilo ne-mi."

"Tako je. Ne-mi."

"Bogomoljka je sve izgrešila."

"Kakobre?" upita on.

"Ne ume da razlikuje vrste ljubavi."

"To je i nama ponekad teško."

Kilin je stezao i opuštao vilice, stezao ih i opuštao. "Kada joj je Sekira prišao, spojio se sa njom. Ne-mi."

"Gotovo je sad", reèe Šibo. "Zaboravi."

"Možda u tome ima još neèega. Nisam znao. Možda je Sekira to veæ radio. Možda prvi put nateraš sebe, a posle ti postaje lakše i na kraju ti je svejedno. Možda i ne misliš na to. Možda je Sekira to radio i ranije. Nisam pomislio na to."

"Pitaj druge Kingove." Mirno ga je gledala, puštajuæi da razmisli o predlogu.

On je dugo razmišljao, a onda je polako odmahnuo glavom, kao da je ošamuæen. "Ne."

Posmatrali su èudne bregove. Na nekim mestima moglo se gledati daleko kroz duboke peæine. Prozirni slojevi pokazivali su mrlje što su ih stvarali brzi pokreti maški.

"Ne", ponovo reèe Kilin. "Ne mogu pitati Porodicu o neèem toliko gadnom."

Dugo su se vozili, a da niko iz grupe nije ni reè progovorio. Od svih njih, samo je Kilin ubio; ali, niko nije govorio o tome.

Veštak je sada bio nekako drugaèiji. Kretao se nesigurnije, sporije, uz stalno zujanje.

Kilin uzdahnu, ustade i protegnu se. Smišljao je šta da kaže.

"Kada je Bogomoljka 'požnjela' Veštaka, pretpostavljam da mu je izvadila život", reèe on Šibi.

Sedeli su u pukotini na Veštakovom boku. Tobi se njihao na nekoj cevi ispod njih, pentrajuæi se unaokolo iz èiste zabave. Izgledalo je da sve što se dogodilo unutar zgrade velièine planine uopšte nije uticalo na njega. Prošlo je svega nekoliko sati i odrasli su još bili ošamuæeni i æutljivi, držeæi se Veštakovog boka i odsutno zureæi u predele kroz koje su prolazili.

"Bogomoljka je rekla da treba da požanje Veštaka", odgovori Šibo.

Kilin potvrdno klimnu glavom. Bogomoljka beše prodrila u sva ljudska èula, razluèivši naèine da se obraæa svakom od njih posebno. To mu je sinulo dok se teturajuæi udaljavao od mesta gde beše ubio Sekiru i ono nalik na Fani. Oèito je svaki èovek bio podvrgnut nekakvom susretu sa Bogomoljkom. Svako je bio šokiran i zanemio.

Napustili su neobièno mesto puno slojevitih, okresanih bregova i zašli u tamnu ravnicu. Maške su vrvele na sve strane. Kilin je oseæao da ponovo postaje nervozan. Preletao je pogledom ka svakoj maški u prolazu, a ruke su ga bolele od želje da izvadi oružje.

A onda se zaèu Arturov miran glas, pun oštine koju je imao kada ga je koristila Bogomoljka:

Nema potrebe za strepnjom. Put je rašèišæen.

Zvuk je bio dalek i nejasan. Artur je bio sabijen u mali odeljak, zbog nametnute liènosti koja je imala daleko veæi kapacitet i moæi.

Bogomoljka nije spominjala ubistva. Dovala je sa sobom Veštaka i naredila ljudima da se popnu, kao što bi to uèinila svaka obièna maška koja, pošto je obavila posao, brzo èisti otpad.

Sada ih je Bogomoljka pratila nazad ka Metropolisu. Njeno prisustvo bilo je sveprožimajuæe. Suvo i odsutno odgovarala je na pitanja i izdavala nareðenja.

Po onome što im je Bogomoljka bila rekla, Kilin je sada znao koliko duboko behu zagazili. Veštak je èitavo vreme radio, ni ne znajuæi to, pod bezbednosnim kišobranom kojeg je raširila Bogomoljka. Zato je Veštak i mogao da povede Sekiru u toliki broj raznih fabrika, a da ne budu uhvaæeni.

Civilizacija maški bila je složena. Odbranu fabrika su regulisali razlièiti sistemi, pa Bogomoljka nije mogla da osigura potpunu bezbednost. Dvoje ljudi bilo je izgubljeno zbog novog sistema zaštite, kojeg fabrike behu razvile da bi se branile upravo od Bunja kao što je bio Veštak.

Slièna izmenjena maška bila je napala Bišopove u Valovu one noæi pošto je Fani umrla. Bogomoljka nije mogla da u potpunosti kontroliše Marodere, nije mogla da sasvim prekine lov na ljude. Povremeno je morala da i sama potpuno ubija ljude, inaèe bi pobudila podozrenje.

Ipak, uspela je da prikrije Metropolis; Veštak je govorio istinu o tome. Meðutim, ni Veštak nikada nije saznao da i sam predstavlja samo oruðe jedne druge jedinke.

Sada je ta èudna inteligencija nosila grupu ljudi nazad u njihovo utoèište, ofucano selo koje se usudilo da se prozove Metropolisom. A Kilin je imao dobru predstavu kako æe se Bogomoljka ubuduæe ponašati prema njima: kao prema mezimcima. Štiæenicima. Sirovinama za svoju umetnost.

"Vraæamo se na tom Prašaèu?" upita Kilin. Obræao se neposredno Bogomoljki. Odgovor je stigao Arturovim glasom, ali Aspekt je predstavljao samo uski kanal kroz koji se probijala i sabijala daleko veæa snaga. Kilin je oseæao Artura kako se muèi da prevodi. Èesto bi samo jeknuo 'Nerazumljivo' i prebacio se na nešto što je umeo da prevede u ljudske izraze.

Da. Mogu da upotrebim i izdajicu Veštaka, ali on se uskoro mora vratiti na uništenje. (Nerazumljivo.) Ne mogu da sakrijem njegov upad u biološko odeljenje. Stoga mora biti ųrtvovan - razložen na sastavne delove.

"Razbiæe ga?"

Izdajica mora biti predat beskonaènom zaboravu. Uvek postoji mogućnost da je na neki naèin uspeo da od sebe naèini antologijski um, kao što sam ja. Ako je tako, svi njegovi delovi moraju biti obraðeni i izmenjeni. Kazna za prestup je istinska smrt.

"Radio je sa tobom. Zar ne možeš da ga spaseš?"

Odgovor je bio oivièen ledeno plavim mirom:

On je bio niži oblik.

"I mi smo."

Upravo tako. Ipak, vi niste izdali svoju vrstu.

"Veštak je samo želeo da ostane živ."

Uèinio je to na naèin koji se protivi našim merilima. To je osnovna razlika. (Nerazumljivo.) Otkrila sam Veštaka pre nekog vremena, i nisam ga prijavila jer sam znala da mogu da ga koristim u više svrhe. To je bio jedini moralan razlog da se trpi jedan tako izopaèen um. Źelela sam da saèuvam sva njegova seæanja - liènost, sve. To se ne može izvesti kada je neki odreðen um rasut na više umova maški. (Nerazumljivo.) Deo iskustva se širi na druge, to da. Oseæaj liènosti, takoðe. Ali, ne sve. To bi zahtevalo skladišni prostor i ogromne komplikacije.

Kilin je šarao pogledom po obzorju, uoèavajuæi brzu transportnu platformu. Tamo se nalazila Bogomoljka.

Pratila ih je otkako su napustili biološke fabrike, držeæi se podalje, ali u dometu èula. Kilin je sa nelagodnošæu podozrevao da Bogomoljka na neki naèin štiti i svoju kožu. Ako ih presretne neka maška višeg reda, Bogomoljka æe moæi da utekne, pretvarajuæi se da je nedužna.

Kilin oseti da se opušta, da mu napetost èili iz mišiæa. Nešto ga, ipak, natera da postavi pitanje puno grubog sarkazma koji, zapravo, nije oseæao. "Nema raja za maške, a?"

Pokušavaš da uèiniš trivijalnim ono što je uzvišeno. Biti recikliran u domæinski um, a potom se ponovo proširiti u odreðenom umu i mestu - to je nešto najviše èemu svaka svest sme da se nada.

"Da li to i ti želiš?" upita Šibo.

Kilin se trže; mislio je da je ovo razgovor u èetiri oka. Polako, bez ikakvog upozorenja, Bogomoljka je upijala i spajala odgovore ljudskih biæa.

Ja sam iz drugaèije klase. Antologijska inteligencija ne može se potpuno ubiti, pošto je rasporeðena po èitavoj površini ovoga sveta. (Nerazumljivo.) Èak i maksimalni termonuklearni udar mogao bi da uništi samo moje elemente na osvetljenoj površini. Moje oseæanje liènosti nalazi se u fazno usklaðenim taèkama, po svim lokacijama, baš kao što mreža antena postavljenih po nekom podruèju može da gleda kao oko iste tolike velièine. A to, ipak, uopšte nije oko. Isto tako, ni ja nisam um nego Um.

Kilin se iscreri. "Nisi izgledala tako zadovoljno kada smo te Šibo i ja razneli na komadiæe. Seæaš se? Kada su se sreli Rukovi i Bišopovi?"

Bio je sasvim siguran da ih Bogomoljka neæe još dugo ostaviti u životu, ali neka manijaæka potreba ga je nagonila da veselo i zlobno podbada daleku mašku.

Bila sam spremna na to. Usnimila sam mnoge od vas i trebalo mi je vremena da klasifikujem, da svarim. Stoga sam prenela sva vlastita samooseæanja van tih delova, na drugu lokaciju. Po vašoj terminologiji, uništili ste hardver, ali ne i softver.

"Ali, usporili smo te, a?" upita Šibo. Njeno mršavo lice ozari se od sarkastiènog osmeha. Razumela je Kilinovo raspoloženje. Svi su bili osloboðeni tamnog pritiska. Ma kakva sudbina da ih èeka, neæe pustiti da ih savlada obeshrabrenost.

Taèno. Antologijski umovi plaæaju tu cenu. Ipak, navikli smo da budemo izmeštani. Zato nisam mogla da shvatim, u poèetku, vaša oseæanja u vezi mojih skulptura. Ja sam - kao i sve maške - navikla na pomisao da budem rastavljena na delove, popravljena, ponovo sastavljena. To je sasvim prirodno. Nisam shvatila da za vas smrtnike, za organsku inteligenciju, ikonografija ljudskog tela, rastavljenog na delove, može da bude odvratna.

"One stvari na koje smo nailazili?" Kilin se seti ruku i nogu bez tela, grozne skulpture ljudskih genitalija u beskonačnom pokretu...

Jeste. Sada razumem razliku, jednu od onih stvari koje izgledaju očite samo kada se gleda unazad. Jedina prilika kada vi vidite unutrašnjost pripadnika svoje vrste jeste kada je neko bolestan, pokvaren, i stoga se mora otvoriti. Ili, naravno, tokom propadanja. U oba slučaja ta osoba je u bolovima, nesvesti, ili je mrtva. Takve situacije nameću ljudskom umu nizove asocijacija opterećenih snažnim emocijama. Niko od nas to nije ranije shvatio. To je ključno otkriće. (Nerazumljivo.) To je jedan od onih dragocenih aspekata koje umetnost može da uhvati, dajući nam trajnu sliku organskog sveta.

"Bolje se ne nadaj", mračno primeti Šibo i Kilin se nasmeši.

Kako to misliš? Ne mogu da pročitam tu...

"One tvoje 'skulpture'?" upita Kilin. "To nije ljudsko. To je čist mrak. Hrpa strave i užasa. Nemaš ti pojma o čovečanstvu."

Izlučivanje, to mi je poznato. Varenje, i to mi je poznato. I sve što leži između toga.

Kilin se trže kada se čitava grupa nasmejala, i zvuk odjeknu od čeličnog oklopa nesigurnog Veštaka. Još više se obradovao kada je Bogomoljka poslala iskidane, neravnomerne signale koji su im se prelili preko čula kao mlazevi purpurne boje.

Razumem. Vi stvarate te zvuke. To je, izgleda, karakteristična odlika čitave vaše taksonomske grupe.

"Kakve grupe?" upita Tobi. "Je li to još neko ime kojim nas zoveš?"

Vi ste kičmenjaci koji sanjaju. Neobičan podtip, da budem precizna. A, osim toga, sada i prilično redak. Neki od mojih delova, koji su gotovo nemerljivo stari, sećaju se vremena kada je bilo mnogo takvih kao što ste vi.

Kilin brzo pogleda Šibo.

Za vas je osobeno da proizvodite taj grčeviti zvuk. Vaše programiranje odražava se na taj čudan način.

"Smeh", primeti Šibo.

Nekakav... začin?

Kilin se nasmeja. Odmah je znao da Bogomoljka neće moći da shvati šta znači smejati se čitavom svetlu. "Pa, možda."

"Jesu li tvoja nepca toliko neosetljiva?" upita Šibo.

Shvatam o čemu se možda radi. Svako od vas proizvodi drugačiji zvuk, na način koji se ne može u potpunosti objasniti razlikama u genetskoj građi grla i glasnih žica. Ne mogu da predvidim, čak ni da lako prepoznam sistem. Možda je to značajno.

"Uopšte ne shvataš", reče Šibo.

Šta ne shvatam?

"Čitavu poentu. Kada se nasmeješ, ti... ti..." Ona zastade, zbunjena.

Kada proizvedeš taj neobični zvuk, prožme te kratko prosvetljenje. To je osećanje koje poznajem, barem delimično. Nešto izvan dodira vremena. To je kao da živiš kao mi, u tom trenutku kratkog i nepravilnog verbalnog uzvika. U tom prostoru ste besmrtni.

Kilin se nasmeja.

10.

Prolazili su kroz izbrazdane doline gde je sve vrvelo od mašina. Bogomoljka ih je kroz gustu naseobinu maški provela bez vidljivog napora. Imala je moć da preusmeri gust saobraćaj, izbegavajući pitanja.

Potom su izbili na otvoreno. Sve je bilo golo, kao što maške vole. Kilin je svuda video tragove propadanja biosfere. Siromašne bregove pokrivao je sivi korov. Jednom je primetio i planinu što je behu oglodale horde patuljastih maški, koje je odavno izbacio neki Prašać.

Kilin je bio smiren. Nije ga progonilo žaljenje što je ubio Sekiru i nije ni razmišljao o tome. Bilo je to sasvim prirodno - povlačenje konačne linije između onoga što je ljudsko i onoga što nije. Ako ga Bogomoljka kasnije ubije zbog toga, Kilin je ionako malo šta mogao da učini da to izmeni. Čak ni to ga nije uznemiravalo. Pričao je sa ostalima, upijajući meke prelive

ljudskih glasova.

Poèeo je da prepozna je okolinu. Iza narednog grebena nalazilo se sletište za Prašaèa.

Deniks im je zalazio iza leða. Jedaè je širio svoju svetlost preko ustalasanih bregova. Visoko u vazduhu pred njima njihale su se niti narandžaste svetlosti. Pravo pred njima vazduh su šarale nove boje. Kilin se najpre zbuni, a onda se seti.

"Gledajte!" doviknu on Tobiju i Šibo.

Bogomoljka, koja se vozila na svojoj polumeseèastoj platformi preko obližnjeg brega, takoèe beše uoèila promenu. Kilin je oseæao u svojim èulima njenu bledu, brzu izmenjivost, dok se usmeravala prema napred, prouèavajuæi svetla koja su se spuštala.

On pretvori svoj glas u mešavinu zvuènog i elektrogovora. Izmenjene preko pohranjenih èipova, reèi su mu se zarivale u vazduh kao kreštavi patrljci. "Ti! Ti, sa Jedaèa!"

Vazduh se beše naborao i oblaci su stvarali vretenaste vrtloge.

Kada je tihi zvuk najzad stigao, skoro ga je prigušilo šaputanje vetra.

Letnja zraèenja me zaklanjaju. Jedva mogu da èujem tvoje signale. Govori glasnije!

"Može ovako?" Kilin se beše sav pretvorio u glas, odašiljuæi svaku reè kao promukli, iskidani klin elektrozvuka.

Bolje je. To je Kilin, da? Tražio sam te.

Oglasi se i Bogomoljka:

Kakav je to... ah!

Kilin se iznenadi što je tako brzo prekinula poruku. Kao da je pobegla.

"Zašto si me tražio?"

I sam Veštak se bio zaustavio, utihnutih motora. Ljudi su se i dalje pridržavali, posmatrajuæi kako se na nebu razvija mreža jarkih boja. Èulo se tiho zviždanje. Po linijama magnetnog polja pojavljivale su se iskre. Niti su se uvijale i zbijale, spuštajuæi se iz sve tamnijeg, kobaltnoplavog ponora neba.

Kilin je video èitav geomagnetni mehur koji je okruživao Snegobar. Visio je kao pauèina prošarana draguljima, i zvezde su izgledale kao muve uhvaæene u njemu. Potom je poèeo da se rastaèe. Blistave niti su se krivile, kao da ogromna ruka gužva meki papir. Tamo gde su se polja zbijala, svetlucali su oreoli boje safira.

Iz dubina sve tamnijeg noènog neba spustili su se stubovi blede svetlosti. To je još više sabilo linije polja, stvarajuæi magnetno usko grlo. Tada je duboki, tutnjeæi glas postao glasniji. Reèi kao da su se spuštale pravo sa nekog mesta meðu zvezdama.

Dugo i brižno sam te tražio.

"Zašto?" povika Kilin. Grlo je veæ poèinjal da ga boli.

Jesi li ti zaista jedinka po imenu Kilin? Moram biti siguran.

"Proèitaj me", odgovori Kilin. Pitao se može li to da otkrije nagoveštaj gorèine usled Bogomoljkinog prisustva u njegovim èulima.

Ah... jeste, ti si. Ali, nešto se promenilo.

"Dobre, tu je..."

Ponizni pozdravi poslaniku visina!

Nervozni pozdrav beše stigao toliko brzo da je Kilin jedva uspeo da ga proèita. Bogomoljkin ton bio je drugaèiji od svega što je dotle èuo.

Oseæam mašinski mod?

Da, i veoma je poèastvovan što te prima. Nadam se da ovo ne predskazuje prerano sretanje našeg sveta sa bestežinskima? To bi, naravno, bilo i sabiranje i velika èast. (Nerazumljivo.) Uz veliko poštovanje, verujem da mi u mašinskom modu nismo pripremljeni za tako velièanstveno prisustvo...

Ne, ne, ništa slièno. Kada doèe vreme za sretanje i uspenje, imæete dobre savete. Te stvari se obavljaju na višim nivoima, pretpostavljam da znaš to?

Da, naravno! Ni ne pomišljam da ometam napredovanje i tokove...

Onda nam ugod i nestani.

Oh! Da!

Kilin oseti kako se Bogomoljka skuplja u debeli èvor crne zbunjenosti - i povlaèi se, uplašena.

Sa senovitog neba zagrmje moæni, æuækasti glas:

Ona celina koja me je ranije zaduæila za poruku - ta indukcija ponovo æeli da govori sa tobom.

Kilin je treptao. "Šta..."

Ne moæe da ti se neposredno obrati, i mora da prenosi svoje misli preko elektrofluksa i izvijenih strujanja. æivi daleko dublje u Jedaèu nego ja.

"Gde? Ko?" Kako je iko mogao da zna za njega?

Obitava u sferi zbijenog vremena samog Jedaèa. Zarivena je ispod centralnog diska, još dublje od mesta gde su moje noge usidrene u guste klopke divlje plazme. Ta celina sabirala je magnetna polja i poslala iz svog tamnog obitavališta poruku. I primorala me da ti tu poruku prenesem, preko istegnutih i elastiènih magnetnih uæadi koja su moje telo i moja duša.

Svi ljudi oko Kilina zurili su u vis, otvorenih usta. Kilin odavno beæe prestao da se èudi, i sada se plašio. Ako energije koje mogu da zdrobe geomagnetno polje umeju i da pogreæe, te se sruèe naniæe u obliku munje, svi æe u magnovenju planuti i sagoreti. A to nije bilo nerazumno, pošto je to biæe tamo u visini svakako bilo ludo...

Poruka je osakaæena. Èudne oluje prostora i vremena duvaju po Jedaèu, preturajuæi reèi, menjajuæi sve sem nekih. Ipak, uputile su me velike i dovoljne sile, da prenesem ono što mogu. Prvi deo poruke je ovo: Traæi Argo. Zapamti. Pitaj za Argo.

Kilin se namršti. Opet ta besmislena reè. "Argo..."

Ni sada ne znam ništa viæe o znaèenju te reèi. Drugi deo... deo...

"Nestaje", proæapta Šibo.

Ali, èekaj... Ta mašina kraj tebe - oseæam da se bori. Opire se mom prisustvu.

"Drugi deo!" povika Kilin. "Reci mi..."

Ne. Trenutno slabim... ali, nateræu tu... tu neprijatnu mašinu... da govori... istinu...

Kilin pogleda duboko i tamno nebo. Tanane šare linija magnetnog polja polako su bledele. Èvorovi su se opuštali. "Èekaj!" povika on. "Drugi deo poruke!"

Meðutim, iz zbijenih linija polja dopirala je samo tišina. Kilin se namršti i pojaèa èula na maksimum. Da li je èuo tihe reèi?

U èula mu se uvuèe tamno prisustvo - vraæala se Bogomoljka, ponovo odvaæna.

Nikada nisam prisustvovala jednom takvom biæu. Oni retko poseæuju ova podruèja, viæe vole energetske oluje na obodu Jedaèa.

Èak i kroz filter Arturovog mirnog glasa Kilin je mogao da oseti koliko je Bogomoljka zapanjena.

"Šta je to bilo?" upita neko iz grupe. Kilin je pretraæivao pokretne nabore magnetne sile, koja beæe skliznula u nebo kao ogromni mišiæ boje slonovaèe.

Magnetni um. Liènost èije su dimenzije nepoznate materijalnim stvorenjima. æivi u sloæenim omotaèima magnetskih pritisaka, a njen sadržaj informacija èuva se u talasima koji nikada ne jenjavaju. To je, dakle, drugi oblik besmrtnosti... viši od onog koji smo mi postigli. Takvi duhovi usidreni su na kugli plavousijane materije koja kruæi oko Jedaèa. (Nerazumljivo.) Kugla, pošto raste, obezbeðuje temelj za mnoge takve umove, dok se njihove prava bivstva pruæaju sve do gasovitih oblaka i zvezda koji kruæe oko središta. Poèastvovana sam što sam videla jedno od njih. Najviši cilj naæe kulture je da budemo dostojni takvog prisustva. Prièa se da su ti umovi nekada bili telesni, kao i mi.

Kilin je još posmatrao tamne pokrete nad sobom, ali nešto ga je nateralo da bude sarkastièan. "Znaèi, vi maške imate Boga?"

Magnetni umovi nisu najviša faza. Postoji i nešto joæ veæe.

"Taj Argo", ogласi se Šibo. "Znaš li šta je èovemaška?"

To... magnetno biæe... primorava me da odgovorim. Mogu da ga osetim, kao i njegov pritisak. Tera me... U poslednjih nekoliko sekundi izvršila sam poređenje istorijskih zapisa sa èitavog Snegobara. Postoje nejasni tragovi takve stvari, neèega po imenu Argo, mada je možda bilo i nekoliko takvih.

"Seæam se neèega, kao da je taj Argo bio nešto nalik na neki drugi grad, Spartu", reèe Kilin. "Pomozi nam da ga naðemo."

To je nemoguæe. Magnetni um me primorava da govorim istinu, ali nemoj misliti da me može naterati da postupam protivno svojim interesima. Ovog trenutka je slab... oseæam to...

"Govori, prokleta bila!" ljutito povika Kilin.

U najboljem sluèaju, mogu se nadati da ni jedna druga maška neæe presresti ovu emisiju magnetnog uma. Ako bude tako, možda æu neko vreme moæi da prikrivam podatke. Moraš shvatiti da sam ja vaš saveznik. (Nerazumljivo.) Želim da saèuvam ono najbolje u èoveèanstvu, za buduæa razdoblja kada æete izumreti. Ipak, ne mogu dozvoliti èoveèanstvu da pobegne u oblast van Snegobara.

"Zbog èega?" upita Šibo.

Mogli biste da pokvarite sve ono što smo milenijumima pripremali.

"Kako?" upita neko.

Kilin je oseæao grèevitu agoniju Bogomoljke. Magnetski um, nevidljiv, i dalje je terao Bogomoljku da govori istinu. Podseæalo je to na nekog visokog èinovnika koji tera nekog dalekog podreðenog da ga poštuje.

Postoje druga... organska biæa. Neka od njih su... naselila... zonu blizu Jedaèa. Ne želimo da izazovemo... savezništvo... meðu nižim životnim oblicima.

Èitava grupa se uznemiri.

Kilin se namršti. Znaèi, maške se zaista oseæaju ugroženim pred ljudima. Slutio je to i ranije. Bogomoljka i nehotice odgovori na njegove misli:

Potreba da vas istrebimo potièe iz viših slojeva našeg društva. Iako imamo razlièite, èesto i suparnièke interese pojedinih grupa, ovde na Snegobaru nas ujedinjuju neke neophodnosti. Jedna je da nikada ne dozvolimo povezivanje organskih biæa. Ona su inaèe beznaèajna, ali ujedinjena mogu da predstavljaju ozbiljnu smetnju.

Kilin se nasmeši, ali oæuta.

Svuda unaokolo ljudi su uzbuðeno razgovarali. Drugi životi! Inteligentni, tuði, ali barem živi. Možda su to èak i ljudi, sa drugih zvezda. Bila je to opojna pomisao.

A sve to beše pokrenula šaputava inteligencija koja je vrtložila tanke niti u vazduhu, zahvatajuæi ogromnu energiju nemarno kao što èovek gura zavesu u stranu.

Pošto se pribrao, on podesi sisteme i prodrao: "Ja sam još tu! Kilin! Daj mi moju poruku!"

Lebdeæa svetlost se proteže preko nemog neba.

Šibo mu dotaèe mišicu, ali on otrese njenu ruku.

Moæni ne odgovara na takve zahteve. Pokazuješ uobraženost koja ne dolikuje nekom toliko niskom. Bolje...

"Tiho!"

Na Kilinovo iznenaðenje, Bogomoljkino prisustvo se povuèe, kao da se uplašila.

Mrmljanje.

Nejasna svetlucava strujanja su se zgušnjavala. Ka njima su posezali prsti boje rubina.

Potom se ponovo prolomi glas.

Èujem. Kometa u prolazu mi je uznemirila talase. Ispario sam je i sada mogu ponovo da posegnem ka tebi svojim punim prisustvom. Uživao sam primoravajuæi onu uobraženu mašinu da se pošteno ponaša prema tebi. Retko imam prilike za tako nedužne zabave. Nadam se da æe prizvuk istine moæi da vam koristi. Avaj, kada odem, ona æe se vratiti svojim navikama. Èuvajte je se.

"Drugi deo!" zatraži Kilin.

O, da. Neobièna je. Ne razumem kako to može biti istina. Poruka dolazi

sa èvrste letelice koja nekako putuje preko èudnih okeana vremena unutar Jedaèa. Ipak, upuæena je tebi, najnižem obliku kojeg sam ikada video. Mora biti da ne razumem njenu pravu važnost.

"Daj mi je!"

Vrlo dobro. Sada žurno odlazim. Tvoja poruka kaže:

Ne gradite ponovo Citadelu. Oni æe vas tamo zdrobiti. Veruj mi, jer ja još živim, a ja sam tvojoj otac.

11.

Stigli su u Metropolis teturajuæi se. Poslednji deo puta prešli su pešice, kroz oštar topli vetar, i tada ih je sustigla iscrpljenost. Posle odlaska magnetnog biæa, Kilin je uspeo da malo odrema na Veštakovom kuæištu; potom je i zaspao, kao i svi ostali, u Prašaèu koji ih je nosio ka poèetnom sletištu.

Bogomoljka je stigla sa njima. Bila je nasaðena na èvrst sklop šipki i ovalnih odeljaka, kako bi se uklopila u Prašaèa. Sada je želela da ostane izvan bregova koji su okružavali Metropolis, dok ne doðe pravi trenutak.

Magnetno biæe nije reklo više ništa pošto je prenelo neobiènu poslednju poruku. Kilin nije mislio ni na to, ni na bilo šta drugo. Bio je umoran. Poslednji deo puta nosio je Tobija na leðima, jer je deèak konaèno iznemogao. Posledice povrede i leèenja kod maški konaèno su se pojavile i više nije mogao da ostane budan.

Kingovi su tražili da se svi doteraju za dolazak. Sekira je, oèito, od povratka sa pohoda uvek pravio veliki dogaðaj. I èim su ljudi u Metropolisu uhvatili miris grupe preko zajednièkih èula, Kingovi, Rukovi i Bišopovi pohrliše da ih pozdrave.

Dok je grupa prilazila, ne prièajuæi i ne noseæi mnogo tereta, oduševljenje je postepeno zamrlo. Pošto su videli da Sekira nije sa njima, niko od Kingovih nije imao šta da kaže. Džoslin i neki Bišopovi prišli su im i pokušali da razgovaraju, ali Kilin samo unese Tobija u njihovu malu kolibu i stavi deèaka u krevet.

Dotle Ledrof i Fornaks veæ behu porazgovarali sa ostatkom grupe, ali im se Kilin nije prikljuèio. Sedeo je neko vreme na svom krevetu, misli poput šljunka koji se kotrlja nizbrdo. Potom je shvatio da žmirk, budan, posle više sati, dok ga je Deniksova svetlost zapljuskivala po licu.

Procenio je vreme po mestu gde je stajao Deniks, usred daleke i tamne zvezdane prašine. Iako nije spavao više od nekoliko sati, oseæao se odmornim. Ono što beše preostalo od premora pretvorilo se u blagost koja mu je davala èvrsto oseæanje svrhovitosti. On ponovo proveri Tobija, koji je spavao, ispružen i miran.

Pogledavši sina, setio se kako ga prizor Tobijavog disanja beše opèinio ranije, u ovoj istoj sobi. Koliko je to davno bilo! Gledati ponovo Tobija, ali sada znajuæi da æe deèko skoèiti sa kreveta èim se probudi, bilo je vredno svega što je preživeo. Kao i onoga što je trebalo da usledi.

Potom je izašao napolje.

Sa Ledrofom je išlo uglavnom onako kako je oèekivao. Saslušao ga je, svaki èas klimajuæi glavom kako bi pokazao da pažljivo sluša, ali razmišljajuæi korak napred. Moraæe se održati Svedoèenje, da, to mu je bilo jasno. Ne, nije želeo da kaže da je greškom ubio Sekiru, pokušavajuæi da pogodi nešto drugo. Da, bio je siguran u to. Naravno da shvata koliko je to ozbiljno pitanje. Da, ostali su u pravu, Bogomoljka je blizu Metropolis. Trenutno im od nje ne pretila opasnost. Ne, Kilin ne želi da vidi ženu sa kojom je živeo Sekira i da joj objasni šta se desilo. To æe se veæ desiti na Svedoèenju. Govoriæe u svoje ime i ne treba da mu Ledrof soli pamet ili da moli okupljene Porodice. Naravno da shvata koliko je to ozbiljno pitanje. Naravno.

Ledrof je tražio da se Kilinova koliba pretraži. U pitanju je samo predostrožnost, tako je rekao. Zaplenio je boèicu alkohola iz Kilinovog ranca. Kilin se tiho smejao kada je Ledrof izašao, oprezno držeæi flašicu u ispruženom ruci. Znao je da Kapetan želi da to bude istovremeno i javno

poniženje i naèin da umanji Kilinov ugled pred ostalima. Ono što Ledrof nije znao bilo je da Kilinu takve stvari više ne behu važne.

Vratio se unutra, ali Tobi se još nije bio probudio. Kilin je neko vreme gledao svog sina i razmišljao. Njegovi Aspekti slali su mu tihe glasove kroz èula, zahtevajuæi njegovu pažnju. Oseæao je kako sve više strepe.

Došla je Šibo. Prikupili su malo hrane za rance i proverili opremu. Ta navika poticala je od godina u bekstvu; spremi se za novi pokret èim se zaustaviš.

Tobi se probudio i poæeleo da izaðe. Kilin je neodluèno pošao sa njim, ali ga je vodio izvan Metropolisa. Nije æeleo da sretne druge ljude i razgovara o onome što se desilo.

Zašli su u okolna brda, malo govoreæi. Šibo je potvrdila Kilinova nagaðanja. Dok su njih dvojica spavali, rekla je, Bogomoljka je razgovarala sa Ledrofom i Fornaksom. Ponudila se da ih štiti u Metropolisu.

Bogomoljka je znala ponešto o ljudskoj psihologiji. Izložila je svoje razloge kao ravnopravnu pogodbu.

Bogomoljka je rekla da æe štiti Metropolis, koristeæi vešte varke pred svojim pretpostavljenima. Otvraææe Marodere na drugu stranu. "Žnjeæe" samo stare ljude, kada ionako budu blizu smrti.

Zauzvrat - a tu je Bogomoljka pokazala koliko razume ljudski ponos - Porodice æe preduzimati pohode na pojedine gradove maški. Ono što ukradu obezbediæe Bogomoljki sredstva za trampu. Time æe poveæati svoje bogatstvo u zajednici maški. Konaèno, i to je zatvaralo krug, ta poveæana moæ æe omoguæiti Bogomoljki da još bolje zamaskira prisustvo ljudskih štetoèina.

Kilin je bio otupljen Šibinim jasnim objašnjenjem. Predlog je bio mudar. Dozvoljavao je èoveèanstvu da zadrži deo dostojanstva. Za Metropolis, još zapanjen Sekirinom smræu, izgledao je kao dar božji.

A Kilin nije video naèina da se suprotstavi.

Hodali su kroz niske kanjone između strmih bregova. Tobi se nije umarao i èak je jurcao okolo, progoneæi plašljive životinjice koje su živele među žilavim grmljem.

Šibo je malo govorila, samo je prenela šta su ljudi prièali. Ledrof i Fornaks su rekli nekolicini za Bogomoljkino prisustvo u blizini Metropolis, ali su se govorkanja širila na sve strane.

Svedoèenje koje se pripremalo biæe posveæeno najpre Sekirinoj smrti, a potom æe se preæi na raspravu o Bogomoljkinom predlogu.

"Mislim da mogu predvideti šta æe odluèiti", gorko primeti Kilin.

"Dobre", uzdahnu Šibo.

Iz obližnjeg jarka zaèu se ženski uzvik. "Pozdrav! Kiline, Šibo, to ste vi?"

Iza grupe žbunja pojavi se maška. Kilin nagonski poseže za oružjem, a onda shvati da je to èovemaška, koju su poslednji put videli u onoj fabrici.

"Daleko sam putovala za vama", objasni ženski glas.

Maška je bila prašnjava, izgrebana i ulubljena. Sa gusenica su joj visile pokidane ploèe.

"Kako...?" zaprepasti se Šibo.

"Ostavila sam biper na Tobijevoj nozi. Vidite?"

Maška pruži èlankovitu ruku ka Tobijevim èizmama. Za jednu od njih bilo je prièvršæeno nešto ne veæe od nokta. "Poznajem sisteme transporta maški. Pratila sam vaš trag, dok nisam videla da ste se vratili u svoj Prašaè. Potrajalo je dok sam našla vazdušni tegljaè nad kojim sam mogla da preuzmem kontrolu. Ali, našla sam ga, i pratila vas. Vuf!"

Tobi se nasmeja. "Maška pas."

Kilin je zaèuðeno odmahivao glavom. "Bojim se da su se stvari izmenile otkako smo te poslednji put videli."

Ženski glas je bio nekako neprilièan, dopiruæi iz maškinog zvuènika. "Videla sam veliku mašku dok sam prilazila. Verujem da je prilièno opasna. Kreæe se među onim brdima. Trebalo bi da oglasite uzbunu među ovdašnjim ljudima..."

"Znamo", objasni joj Tobi. "To je Bogomoljka."

èovemaška je oduševljeno nastavila. "Pa, dobro. Ipak, moram pratiti svoje davnašnje dužnosti. Podseæam vas, ljudi, da mi treba samo prava šifra da bih vam predala podatke."

Kilin umorno odmahnu glavom. "Nemoj misliti da nam stara znanja mogu sada nešto koristiti. Vidiš, mi..."

"Ne, èekaj", prekinu ga Tobi. "Tata, seæaš se šta je rekla ona stvar s Neba?"

"Šta... magnetni um? Slušaj, ni ja nisam razumeo gotovo ništa od onoga što je govorio, i..."

"Shvatili smo da je govorio nešto o starim stvarima", sve više se zagrevao Tobi. "O nekakvom gradu, je li?"

Kilin se namršti. "Sumnjam, ali... da vidimo, šta je taèno rekao?"

Šibo je odgovorila brzo i taèno. "Ne gradite Citadelu."

Kilin se nasmeši, bez veselosti. "Dobar savet, ali dolazi prekasno. Citadele privlaèe Marodere. Metropolis nije nikakva Citadela, ali je veæ sagraðen."

"Ima još nešto", dodade Tobi. "Jeste... rekao je: 'Tražite Argo'."

Iznenada se oglasi èovemaška. "Vuf! Propisana šifra! Hvala ti! Hvala!"

Svi su piljili u mašku koja se od radosti vrtela na gusenicama, lajuæi.

"Argo! Argo! Ta reè je moja šifra. Dozvoljava mi da prenesem svoju poruku, konaèno."

"Argo?" upita Kilin. "Neki drevni grad ljudi?"

"O, ne. Argo je brod. Moja braæa i ja smo ga nekada davno sakrili. Znam mesto. Znam gde leži Argo!"

"Brod..." zadivljeno promrmlja Tobi.

Kilin se obrati svom Licu, Badu. "Za okeane?" upita on, sledeæi njegovo uputstvo i sležuæi ramenima. "Na Snegobaru nije ostalo velikih voda."

"Ne! On plovi između zvezda. Odavno je završen. Pomogla sam da se zakopa. Može da otplovi ka Mandikiniju."

"Po nebu?" sumnjièavo upita Šibo.

"Da! Ljudi su napravili Argo, da prihvata samo komande ljudi. Ja i stotinu moje braæe zaduženi smo da nosimo podatke o mestu gde se nalazi. Ako èoveèanstvu ikada zatreba dugo putovanje, a ne bude moglo samo da ga izvede, trebalo je da progovorimo. Ali, samo potomcima onih koji su naèinili Argo - kao što ste vi, pošto znate šifru, ime broda!" Èovemaška proprati svoje završne reèi zvuènim lavežom.

Troje ljudi se zapanjeno zgledalo.

Èovemaška ponovo poèe da se vrti, zvekeæuæi i škripeæi. "Vuf! Ja sam spremna! Vuf. Kraj poruke! Vuf!"

Nije bilo upozorenja. Napad je poèeo dok se vraæao u Metropolis sa Šibo i Tobijem. Razgovarali su sa èovemaškom, koja je škripala na svojim bušnim, ošteæenim gusenicama.

Tobi je èavrljao kraj njega, oèiju obasjanih velikim nadama.

Potpuno neoèekivano, Kilina su napali sopstveni Aspekti.

Zateturao se, spotakao i pao kroz nešto što mu se uèinilo kao šarena vetrenjaèa, pa na busen mirišljave trave.

U njemu je narastala plima. Svi Aspekti i Lica istovremeno su cvileli. Brzi, vreli šiljci protesta izbijali su iz dubokih strujanja straha.

Hor je prerastao u sve veæi, nadolazeæi talas. Svaki glas je pljuskao preko ostalih. Napali su mu ruke, noge i grudi ledenim strujama. Mišići su mu se trzali. Uporni uzvici odzvanjali su mu kroz vene i ledeno odjekivali kroz zgrèenu utrobu. Otvorio je usta da uzvikne, ali su mu oni oteli i to, ukoèivši mu bolne zglobove vilica.

Znali su o èemu je mislio.

Aspekti i Lica bili su stari, konzervativni, vezani za Snegobar.

Talas prozuklog straha èitavog ga je zapljusnuo. Udarao je petama po travi. Na oèi mu se beše navukla mleèna koprena, zamutivši Tobija i Šibo, koji su pružali ruke ka njemu, bezglasno mièuæi usnama kao ribe iza stakla. Kilin se borio protiv sve glasnije pobune predaka.

Pokušao je da im se otme, da pobegne kroz svoja èula, ali su ga oni svuda pratili, zabijajuæi mu ledene šiljke u pukotine, kuda god da se skrio. Ne rizikuj! vrištale su desetine glasova. Nikad ne napuštaj rodni svet! Grèio se. Oseæao je svoje telo samo izdaleka, kao kroz dugaèak, sivi tunel. Rukama i nogama grebao je po tlu. Èuo je samo tihe udare, kao da je otupljen od hladnoæe.

Pištavo brbljanje èitavog ga je zapljuskivalo. Tamnožuta strepnja se širila, urlieuæi. Ispod nje je tutnjao ludaèki bas strujanja slutnji.

Kukavico! Ne beži!

Uzvici su dopirali do njega kroz vodenastu svetlost.

Izgradi ponovo svete Citadele. Sveti Gral to zahteva!

Kilin se opirao usisavajuæem talasu gneva. Davio se u moru insekata.

Zapljuskivali su ga i puzali mu u nozdrve. Tanki uzvici parali su mu parali kožu. Žaoke su mu se zabadale u telo. Pokušao je da diše, i udahnu golicavi, naježeni hor.

Budalo! Nezahtevalnièe!

Ti si izdajnik!

Stoleæima smo radili ovde. Usuđuješ se da sada pobegneš?

Ne misliš na nas?

Mi pripadamo ovde. Snegobar je pravi dom èoveèanstva.

Sada bi pobegao podvijenog repa?

Kukavice!

Oseæao je kako sve više slabi.

Kroz sinuse su ga probadali tanki pipci. Antene su ga gušile.

Pluæa mu je ispunjavala crna armija.

A onda je, ritajuæi se, udario u nešto èvrsto.

Voda je bila živa masa siæušnih, uskomešanih nogu.

Prevrnuo se pod talasom insekata. Borio se za vazduh, tražeæi nogama èvrst oslonac.

Ponovo ga je našao.

Odgurnuo se. I ustao.

Gmizava masa skoèila je na njega.

Parala mu je kožu.

Rojila se, vrištala i pljuskala.

Stajao je u središtu olujnog vetra koji je duvao sa dalekog kopna.

Talasi sitnih, proždljivih umova neprekidno su nailazili, vièuæi na njega, oblizujuæi usta. Vlažni jezici zamahivali su ka njemu. Međutim, ukopao je pete i sledeæi talas nije ga nadjaèao. Borio se protiv komešavih strujanja, a onda je plima pokušala da ga povuèe, cimajuæi ga za noge.

Da je stajao na pesku, more insekata bi moglo da ga potkopa, da mu otme oslonac.

Ali, stajao je na kamenu. Na èvrstoj i nepomerivoj steni.

I imao je kruto, oštro oseæanje Bogomoljke.

Povlaèio se ka obali, stalno držeæi na oku nadolazeæe ogromne talase poludelih usta. Isisavala su ga krvavim usnama. Pažljivo je koraèao, uvek hvatajuæi stenu prstima, opipavajuæi put. Kamen mu je bio sidro.

Strujanja su ga zapljuskivala, skretala, i na kraju su jenjala.

Iskobeljao se na obalu uprkos snažnoj plimi. Dahtao je i kašljao, pljujuæi bube, èisteæi nozdrve od lepljive sluzi. Ljigava masa udarala je o stenje, oštro cièeæi uzaludnim tenorom oèajanja.

Hladne kapi sitnih ujeda curile su mu niz noge i skupljale se u barice na škipavom, toplom pesku. Otresao je vrištave insektaste umove iz kose, išeaèkao ih iz uglova oèiju. Cviljenje je polako jenjavalo.

Pogledao je u žuti sjaj visoko na nebu i to ga je osušilo.

Potom je zurio, ležeæi poleđuške, u kose pruge blede Deniksove svetlosti.

"Trepæe", reèe Šibo. "Jesi li...?"

"Dobre. Tu sam."

"Oluja Aspekata?"

"Dobre. Ja... nešto..."

Osećao je da mu ona èvrsta stena i dalje pritiska pete. Zurio je u krug lica punih strepnje koja su gledala naniže u njega.

"To je bila... Bogomoljka", shvatao je i izgovarao u istom trenutku.

"Došla je, dala mi oslonac. Polugu. Tako da sam mogao da ih nadvladam."

"Bogomoljka?" s nevericom upita Šibo.

Kilin je još dahtao, dok ga je vazduh sekao ulazeæi mu u pluæa. Seæanja na horde polako su nestajala. "Ona... poznaje... ono što zove 'podacima o razumu'. Može da drži podsisteme... Aspekte... na uzdi."

"Možeš da stojiš?"

"Uradila je i još nešto. Kada su se Aspekti otvorili, Bogomoljka je mogla da dopre do njih. A i dublje. Otvorila je nešto što sam tamo imao. Mogu to da osetim... drugaèije je."

"Potreban ti je odmor." Šibo mu obrisa èelo komadom tkanine i on se iznenadi videvši da je krpa skroz natopljena.

"Aspekti, oni... videli su šta sam mislio."

Šibo se namršti. "A Bogomoljka?"

"Mislim da nije imala vremena."

"Misliš da ima... nade?"

"Dobre."

Šibino lice, svo od površina i uglova, pokazivalo je olakšanje i tragove zbunjenosti.

Tu zagonetku mogu da rešim, pomisli on. Iznenadna ideja èinila mu se istovremeno èudnom, ali i sigurno ispravnom, oèitom.

Potom ga Tobi zagrlji i zajeca dugo suzdržanim suzama, koje kao da su kapale na Kilina sa bezgraniènog neba. Ruke su mu pomogle da ustane. Èovemaška je lajala. Zbili su se jedni uz druge, prièajuæi, dodirujuæi se i pitajuæi.

12.

Nije bilo mnogo vremena za odmor pre Svedoèenja. Kilin je neko vreme ležao, razmišljajuæi, a onda su došli ljudi i sa oklevanjem zakucali na vrata njegove kolibe.

Bili su to Bišopovi. Kilin je redom razgovarao sa njima, ne želeæi da bude previše određen, ali rekao im je otprilike šta je saznao. Govorio je mirno i ubeđeno, osećajuæi sigurnost kakvu nikada ranije nije imao.

Ali, nije to prava uverenost, rekao je sebi. Kada bi se za trenutak zapitao šta da kaže, upitao bi sebe šta bi Fani uèinila. Èesto nije bio siguran, ali je nekako prebrodio najteže.

Na licima ostalih Bišopovih video je iznenađenje, koje se pretvorilo u zanimanje, a potom u slaganje. Neki su se slagali nevoljno, ali osetio je da æ ga podržati. Dok se širila vest o Bogomoljci, o Sekiri i o onome što je on radio, svi u Porodicama su se uozbiljili. Došli su i neki Rukovi.

Pošto su jeli malo peèenog korenja, Šibo, Tobi i Kilin ponovo su pošli u šetnju po Metropolisu, samo da bi deèak vežbao noge. Ostavili su èovemašku da nepomièno sedi, puneæi solarne ploèe. Kilin se bojao da æ, ukoliko bude normalno radila, Bogomoljka moæi da je preuzme iz daljine. Podatke o Argu bilo je najbolje tajiti još neko vreme.

Kilin je odbijao ljude koji bi naišli u želji da još s njim porazgovaraju. Lepljiva magla beše zaklonila njive južno od Metropolisisa. Koraèali su kroz visoki, mirisni kukuruz. Tobi još nikada nije video toliko visoke gajene biljke, i nije mogao da se seti èak ni dugih leja paradajza u kojima se nekada igrao u blizini Citadele. Jedaè beše izašao i razbio maglu, dajuæi vazduhu oštrinu. Kilin se potom vrati u kolibu, gde je mirno spavao sve do Svedoèenja.

Kingovi su govorili protiv njega.

Razradili su svoje razloge, dobro upotrebivši svedoèenje Kingovih koji su uèestvovali u pohodu. Jednostavno su izneli sluèaj, oèito misleæi da æ èinjenice biti dovoljne.

Predsedavao je Fornaks, kao Kapetan koji je najduže bio na vlasti. Kingovi su prema njemu bili puni poštovanja. Oni æ ionako izabrati novog

Kapetana ubrzo posle Svedođenja, ali dotle je Fornaks barem teoretski imao vlast nad Porodicom bez Kapetana. A biæe dobro imati ga i kasnije za saveznika.

Kada je izneta optuþba, æime su Kingovi završili, govorili su Cermo i Šibo - za suprotnu stranu. Prema tradiciji, Kilin je sedeo u sredini prepune arene, udubljene u padini brda. Govornici su se smenjivali u središtu. Osim spoljašnje straþe, u ovom prostoru od golog kamena nalazilo se celokupno preostalo æoveæanstvo.

Šibo je rekla tek nekoliko reæi, ali veoma znaæajnih. Nju su poštovali. Iako je iznela istu sliku o Sekirinoj smrti kao i Cermo, njene su reæi imale veæu težinu. Na Svedoðenju je vaþno samo konaæno glasanje okupljenih Porodica, i stoga je svaka osoba koju Šibina jednostavna reæitost ubedi predstavljala æist dobitak.

Posle nje govorio je Ledrof, kao Kapetan optuþene Porodice. Uglavnom se izvlaæio, ponavljajuæi kako je Kilin pouzdan, i kako nije tip osobe koja bi ikada napala Kapetana, osim ako je to na neki naæin neizbeþno.

Kilin pomisli da mu to neæe nimalo koristiti, ali tek je Fornaks predstavljao iznenaðenje.

Kao predsedavajuæi Kapetan, Fornaks je trebalo da bude neutralan. Meðutim, æim je poæeo da govori, Kilin shvati da mu je svaka reæenica lukavo dvosmislena.

Fornaksovo izabrano lice bilo je puno skepse, æak i dok je izgovarao pristrasne, podrugljive fraze. Ozbiljno je primao sve što bi rekli Kingovi. Ono što su iznali Bišopovi pomenuo je samo kao nebitan detalj.

Izveo je to lukavo, birajuæi reæi tako da umekša æinjenice i dovede ih na svoju vodenicu. Njegovo lice, okrenuto ka redovima lica, bilo je puno tuge zbog onoga što je morao da kaþe.

Kilin nije mogao da utvrdi je li taj izraz iskren. Znao je da Fornaks, kao stariji Kapetan, moþe oæekivati veliku vlast u Metropolisu. Iako su Kingovi i dalje upravljali Metropolisom, njihov novi Kapetan svakako æe biti manje moæan od Fornaksa, pošto æe biti nov. Što Fornaks bude delovao mudrije, to æe veæi biti njegov uticaj na sve tri Porodice.

Fornaks sede i potom doðe red na Kilina da, po tradiciji, kaþe poslednju reæ.

Kilin se oseæao usamljenim. Ipak, ni malo se nije dvoumio šta da uradi. Nije imao odgovarajuæu odbranu od Fornaksove reæitosti. Okupljene Porodice su ga posmatrale, išæekujuæi.

"Govoriæu jednostavno i jasno. Znae šta se desilo. Pitanje je zapravo zbog æega se to desilo. To ne moþete znati, ako ne osetite i sami. Stoga se pozivam na jedini naæin kojim moþete videti, osetiti i znati kako je sve bilo. To niko ne moþe osetiti preko reæi. Samo ovako."

On zakoraæi unazad, kao da pušta nekog drugog na ravnu ploæu od sivo prošaranog granita. To je bilo mesto za govornika; Sekira je æesto govorio sa tog veæ priliæno pohabanog mesta.

Znam da me slušaš. Kilin u svom umu paþljivo uobliæavao svaku reæ. Sigurno si to saæuvala. Donesi ga. To je najbolji naæin.

Nešto je zasvetlucalo na govorniækom mestu. U vazduhu se osetilo strujanje.

I iznenada se Kilin ponovo našao tamo.

U fabrici maški. Ogromna senovitra površina prošarana vlaþno- sivim ispuþenjemima.

Dogaðaji su se odvijali uþasnom, teškom ljupkošæu. Ono nalik na Fani teturalo se sve bliþe prilici u kojoj je Kilin tek postepeno prepoznao sebe.

Pojavio se Sekira. Otkopæao je oklop, a potom i pantalone, pustivši da mu spadnu. Potom je ispruþio ruke i privukao to ljuspasto stvorenje.

Ona ga je obgrlila groznom rukom sa pupoljcima umesto prstiju.

Brzim, mekim trzajem, on se probio izmeðu podignutih butina.

Zajedno su se kretali, Od njih je dopirao mek, mljackav zvuk.

Krhki svet æula se zatresao. Kilinovi pucnji zvueali su kao nagli, teški udari koji se odbijaju od ledenih zidova, udarajuæi po slikama tela koja

padaju kroz ledeni vazduh.

Kilin je ponovo nađe na svom mestu.

Polako je izdahnuo vazduh, posmatrajući prostor pun ošamućenih lica. Nije ni pokušao da dosegne Bogomoljku svojim ćulima, barem ne otkako je grupa ostavila za sobom poslednje bregove.

Ipak, osetio je šta treba da radi. Video je predstojeće dugo putovanje i znao ga je ćitavog, iako mu je svaki naćinjeni korak izgledao nov.

Ništa nije rekao uzdrmanom Fornaksu. Prošlo je nekoliko dugih trenutaka, dok su se svi pribirali. Malo se govorilo. Reći su klizile sa Kilina kao kapi tople kiše. Odgovarao je na pitanja sa svega nekoliko reći, ali to je izgledalo dovoljno. Glasovi su zamirali.

Fornaks je postavio pitanje. Kilin je seo.

On nije glasao i nije podizao pogled da vidi starinsko podizanje ruku. Mogli su isto tako glasati i preko zajednićkih ćula, ali ona su još odzvanjala i komešala se od prisustva koje je prošlo kroz njih kao ledeni vetar.

Fornaks je brojao i krivio lice. Dok je izgovarao drevne zvanićne fraze, lice mu se pretvorilo u masku. "Okupljene Porodice su faktorom tri oslobodile onoga kojem se sudilo. Potvrđujem navedenu presudu. Pozdravljam povratak do sada izopštenog u zajednićku brojnost. Pozdravljam nekada iskljućenog koji se sada ponovo vratio u Porodicu Porodica. Radujte se!"

Ritualni Fornaksov zagrljaj bio je krut i neljubazan, govoreći Kilinu više o Kapetanu nego hiljadu reći. Kada se odvojio od njega, još uvek u tišini, zaćuo se Bogomoljkin glas.

Dobar kraj. Sada, kad si me pozvao zbog svojih potreba, pusti me da govorim.

Bogomoljkin glas predstavljao je sigurnu, ćvrstu nit u zajednićkim ćulima.

Nudim vam svima zaštitu od nevolja koje ste toliko dugo trpeli. Izražavam svoju tugu zbog vaših patnji. (Nerazumljivo.) Zadržaću vas ovde i sprećiću dalje napade. Shvatite to kao prilog srći onoga što ste.

Kilin klimnu glavom. Znao je da će se ovo desiti. Još jedan korak.

Porodice su se meškoljile. Obasjavali su ih istovremeno strah i nada, boreći se na njihovim licima.

Vaš naćin života mora biti oćuvan i proslavljen putem umetnosti. Vi ste važni. Vaši brzi i kratki životi su sami po sebi vaša najveća dela. Dajte mi to i ja ću oćuvati ono najbolje u vama, sada i zauvek.

Kroz skup prostruja groznićav pokret.

Bogomoljka zastade.

Kilin je ustade i obrati se svima snažnim glasom.

"Neki bi rado živeli na takvom mestu. Postoji staro ime za njega. Zoološki vrt. Ali, neki to ne bi voleli."

Bogomoljka odvratila:

Bez mojih veština, Maroderi će vas se doćepati. Ja sam samo jedan element u složenosti koju ne možete pojmiti. Ne mogu da zaustavim Marodere, jer oni potiću od duće logike. Sile se ujedinjuju protiv vas.

"Nije sve protiv nas", suvo primeti Kilin. "Magnetni um, on te je naterao da govoriš istinu."

Bogomoljkin glas se vratio, hladan i samouveren. Kilin je po općinjenim pogledima Porodica video da ga i oni ćuju.

Taćno, ne mogu da sakrijem da sam bila primorana. Organske inteligencije dopiru do drugih mesta u oblasti Jedaća (kako ga vi zovete), i preduzimaju se mere da se ne desi ujedinjenje. Vi ste jedan od tih elemenata. Iako ste sada gotovo istrebljeni, predstavljate veoma štetan potencijal. Stoga se vektori presecaju i obećavaju vam budućnost punu Marodera i smrti. (Nerazumljivo.) Samo ako se poverite mojoj pomoći, moći ćete da opstanete.

Te misli su dopirale do njih ćvrste i masivne, kao reći urezane u granit.

Grubo uklesano udubljenje iznenada je izgledalo veoma malo, kao ćinija u koju se uliva Bogomoljkin glas, oblivajući ljudsko pleme i izlaćući mu u koliko je jadnom položaju.

Ljudi su se meškoljili, a preko lica su im preletali izrazi èuđenja i straha, kao da ih osvetljavaju letnje munje. Svi su preko èula znali koliko je ta inteligencija ogromna, složena, beskonaèno smirena. Od nje su dopirali drhtaji krupne namere, utisak èvrstine i potpune, netremiène iskrenosti.

Kilin je èekao da Porodice steknu što potpuniji utisak. Setio se starih reèi svog oca, još iz vremena Citadele: Za tuđince je najvažnije to što su tuđi.

Bogomoljka je možda iskrena, a možda i nije. To osećanje je samo ljudski pojam. Morao je to da pamti. Nije mogao ni zamisliti da razume mašinu. Niti da ona potpuno razume njih.

Sada tražim da se složite i prihvatite moju zaštitu pred tim snažnim vetrovima koji æe nastaviti da vas udaraju. Pristanite, i ja æu uæi u partnerstvo sa vašim Porodicama. Moæi æu da spasem i druge ljude koji su još izgubljeni po ravnicama ove planete - mada vam moram reæi da je takvih vrlo malo. Pristanite, sada, i možemo poèeti.

Kilin opet saèeka da se ustali utisak tih moænih reèi, a onda podiže ruku stegnutu u pesnicu.

Porodice su ga primetile kako stoji tamo, još uvek na govornièkom mestu. Nemo je stajao i èvrsto gledao pred sebe, èekajuæi da se napetost i pažnja koje je oseæao rašire iz njegovih èula u opšte osećanje. Pojedinaèni glasovi polako su zamirali. Arena se utišala. Èuo je Snegobarove tihe vetrove kako huje bregovima. Èoveèanstvo ga je posmatralo. Sada je mogao da im prenese svoju viziju. Morao je da je uèini stvarnom za njih.

"Poæi Bogomoljkinim putem znaèi konaèno uèiniti da nam više ne ostane prava sudbina, ni nama ni našoj deci, kao ni mnogim generacijama koje dolaze posle nas. Možete prihvatiti Bogomoljkinu zaštitu, da. Možete se sakriti od Marodera. Gajæete svoje useve. Raðæete sinove i kæeri i gledæete ih kako rastu, da. To æe biti ljudski i dobro. Ali na taj naèin æete uvek biti sputani i vezani i to æe na kraju biti smrt svega što jesmo."

Kilin prelete pogledom preko nizova pažljivih oèiju, hvatajuæi za trenutak svaki pogled.

"Ali, postoji još jedan put. Mnogo veæi. Za one koji veruju - kao što ste pokazali da možete, danas, glasajuæi na Svedoèenju - u trajnu vrednost jednostavnog ljudskog dostojanstva."

Po iznenada probuđenim i uzbuđenim pogledima koji su doèekali njegove reèi video je da Porodice, po prvi put otkako je postao odrastao, imaju opojno osećanje otvorenih mogućnosti.

13.

Oèekivao je da æe Bogomoljka odgovoriti ledeno razumnim napadom. Ili nekom strašnom olujom uma. Možda napadajuæi i samog Kilina.

Svakako nije oèekivao potpunu tišinu.

Porodice su bile pune strepnje dok je on izlazio iz arene. Niko nije znao šta znaèi Bogomoljkino æutanje.

Kilin je osetio ogromno olakšanje dok se vraæao sa Svedoèenja.

Tobi je æeretao kraj njega, oèiju koje su poigravale od blistavog išèekivanja. Kilin je probudio takve misli u Porodicama, i to iskustvo ga je iscrplo.

Dok je govorio, po prvi put je osetio šta znaèi izložiti nemilosrdnom prostoru samog sebe, biti projektovan kroz mrežu zajednièkih èula, ali, ipak, ostati najzavisniji od zvuènih tonova sopstvenog glasa. Reèi su bile grube, slepe stvari kojima se pomagao radi jasnog puta što ga je video u svetu pred sobom. Rvao se sa njima kao sa nepoznatim alatkama, primoravajuæi njihovo meko znaèenje da prenesu u druge umove èvrste èinjenice. Reèi nisu samo znaèile stvari, veæ su i primoravale um da oseæa i proteže se, i krv da struji brže.

Ocrtao je put zbog njih, èitavu prièu o Argu. Od Porodica je u odgovor doprla pesma, mrmljanje odobravanja zaèinjeno pitanjima, sumnjama, odbijanjem koje je poigravalo kao trunje po tamnom okeanu. Nisu se svi složili. U najboljem sluèaju, jedna grupa je imala rešenosti i odvažnosti da poðe tamo kuda su vodile ideje, da naèini prvi korak oznaèen na nesigurnom pesku.

Ipak, neki su to imali. Neki su ga èuli.

Nikada nije pomislio da æe biti toliko iscrpljujuæe. Sada je shvatao i poštovao ono to su Kapetani morali da èine. Usta su mu bila suva, a noge ga bolele kao da je satima marširao.

A onda je osetio težak pritisak Bogomoljkinog uma kako mu se vraæa u èula.

Uprkos ogranièenjima vašeg tipa, sposobni ste za iznenaðenja.

"Baš ti hvala i jebi se", odgovori joj Kilin.

Ljudi koji su koraèali oko njega takoðe su èuli Bogomoljku, i svi se zaustaviše, osluškujuæi. Bogomoljka kao da je ispunila i sam vazduh svojim prisustvom.

Èak i sa mojim velikim sposobnostima, tvoj poziv je u osnovi nemoguæ.

"To je fraza, a ne predlog."

Razumem. Pretražila sam istorijske kompilacije iz naših gradova koji kruže oko Snegobara. U neurednim arhivama (priznajem, gotovo nerazumljivim) ljudskog znanja, postoje blede tragovi broda po imenu Argo. Možda je sagraðen da bi stigao do vaših Sveænjaka. Oèito, kada smo mi poèeli da se širimo Snegobarom i sprovodimo neophodne promene na njemu, vaši preci behu odlučili da saèuvaju ljudsku tehnologiju koja je sve brže nestajala.

"Razumeš li moju ponudu?"

Tvoju pretnju, da. (Nerazumljivo.) Zaista, ako pokušate da sami stignete do Arga, lako æu vas zaustaviti. Mogu navesti Marodere da vam preseku put.

Kilin se smireno nasmeši. "Sigurno. Lako nas je zaustaviti. Samo nas pobij."

Što ja najmanje želim, naravno. Verovala sam da æu moæi da upotpunim svoju umetnost tokom jedne ljudske generacije. Sada vidim da to nije moguæe. Dublji ste i èudniji nego što sam mislila.

Šibo se umša. "Uvek æe biti onih koji æe ostati ovde, u zooološkom vrtu. Možeš njih koristiti!"

Ali, da li oni predstavljaju pun obim vaših èudnih talenata? To ne mogu da znam.

"Saznaæeš. Samo pusti deo nas da ode."

Kroz èula im je odjeknuo šuplji pritisak, predstavljajuæi neku tuðinsku reakciju koju Kilin nije mogao da protumaèi ljudskim pojmovima.

Uèiniæu više od toga. Èak æu vam i pomoæi.

Kilin nije uèestvovao u provali oduševljenja koje se prolomilo meðu okolnim Bišopovima i Rukovima. Oprezno se pitao kakve su prave Bogomoljkine misli, i pravi razlozi.

"Bogomoljka je sada tu?" upita Šibo.

"Oseæam je." Kilin protrlja lice. Imao je glavobolju koja mu se obavijala oko èela kao vatreni prsten. Zamolio ju je da mu pritisne taèke iz ušiju, u korenu lobanje. Bio je to stari postupak Bišopovih za ublažavanje bola, i uskoro mu je doneo olakšanje. Probuðena, èula su mu se njihala i tragala. Šibine ruke oseæao je kao usijane i meke.

"Ako ostanemo ovde, uvek æe biti ovako", reèe on dok se toplota širila kroz njega. "Bogomoljka æe uvek biti negde pozadi."

"Posmatraæe?"

"Kad bi bilo samo to. Nebre, nem' naèina da je zaustavimo."

"Oseæa nas?"

"Mogli bismo da je se otarasimo ako zatvorimo sva èula. Oslepimo."

"Ne želim."

"Ni ja. Mogu... probaæu..."

Pažljivo je usmerio pažnju na taèke gde je tiho zujeæe prisustvo prodrlo u njega i odgurnuo ga, blago i pažljivo. Potom jaèe. Tihi šum je nestao.

"Mislim da æe otiæi ako želimo."

Ona klimnu glavom. "I ja mislim."

"Ali, još je tu negde."

"Dobre. Ipak, odlazi."

"Nikad se ne bih izvukao iz oluje Aspekata da nje nije bilo. Ostao bih u

transu, kao ona žena koju je Sekira koristio za prevodioca. Mora da su se njeni Aspekti upanièili tokom pohoda."

"Veštak nije mogao da je popravi?"

"Izgleda. Bogomoljka mi je pružila pomoæ, taman koliko je trebalo. Bila je korisna."

"Meni se ipak ne sviða."

Shvatao ju je. Život pod dobrostivim kišobranom uvek bi bio pun udaljenih oèiju.

Šibo polako spusti pogled sa zvezda koje su se videle kroz prozor. Pogledala ga je iskosa, ispitivaèki, i laki, znalaèki osmeh osvetli glatke površine njenog lica.

"One moje unutrašnje komande, modifikacije polnih centara. Nestale su."

Šibo ništa nije rekla; samo se nasmešila.

Poljubio ju je u vrat, oèi, usta. Sve je imalo ukus vazduha i zemlje, ali usta su bila snažnija, dublja, vlažna. Kolena su mu popustila i on se spusti na grubi, prljavi pod. Zubima je tražio otvaraè njenog skoèiodela. Tkanje je bilo grubo i brada mu se èešala o njega. Odeæa se najzad oslobodi i lako skliznu kada mu ona prebaci noge preko leđa. Sobica je bila hladna i bez kreveta. Dva puta su se prevrnuli u vlažnoj, neravnoj prljavštini. Natopio je njenu odeæu pljuvaèkom, dok nije uspeo da je svu skine, koristeæi se samo ustima. Nije hteo da je pusti iz zagrljaja, ni ona njega. Ponovo su se prevrnuli, ovog puta kraj zida, izudaravši kolena i prste na nogama.

Šibo se izmigolji od njega. Èuo je pucketanje i zvuk otvaranja. Svukla je spoljkostur.

Potom je u sve gušæoj tami našao njena bedra, njene divne èvrste grudi. Jezikom joj je otkrivao leđa, oštre lopatice, maljice na vratu. Trljao je, ljuštio reène nanose napetosti i straha koji se behu nakupili u oboma. Oseæao je kako se godine nanosa talasaju i rastapaju. Njeni zubi su mu divno grickali usne i on zagnjuri bradu u njenu kosu. Vetar je duvao iz njenih ogromnih, planinskih nozdrva. Slojevi su se ljuštili i on oseti duboko u sebi nekog svog starog Aspekta, ženu, kako mu se uvlaèi u ruke i prste. Nikada ranije nije se tako oseæao, ni s Veronikom ni sa Džoslin. Meka, ženska lakoea beše mu se uvukla u dodir. Slojevi su nestajali. Pristup. Sporo maženje. Oseæajuæi zajednièke spore drhtaje, kretali su se u potpunoj tišini. Obavila ga je nogama. Prigušena vrelina prodirala mu je u usta. Zgrabi, popusti, uzvрати, okreni. Oslobađajuæi pokret bedara, prožimajuæi od kosti do kosti. Trbusi su se otvarali i rame je prodrlo sve do ustreperelog srca. Žena u njemu oseæala je kako joj se trostruki puls ubrzava, jenjava, ponovo dolazi. Zanimela publika kao da je pratila svaki pokret, glatko klizanje njega i nje, koje se granalo ka višim akordima. Sve se uklapalo. Prolazi su se proširivali, a mišiæi grèili. Upro se i uzdigao se, oseæajuæi da se i ona izdiže. Kosa joj se beše podigla od vreline.

Vijuganje i cimanje smenili su sigurni, dugi pokreti i u tom èasu je shvatio znaèenje groteskne skulpture koju je video u fabrici-planini. Odvratna vijugava stvar odražavala je njegovu potrebu za ovim, pa ipak je u onoj neumornoj moæi uvijanja i otvaranja pukotina uspela da sve potpuno pogrešno shvati. Bogomoljka ih nikada neæe shvatiti. Postojao je pritisak najbitnijeg, i pored romanse dodira. Organski život ispunjen je duboko zakopanom dušom. Poticalo je to od samih poèetaka, u naèinu na koji je univerzum bio sazdan, i stvara se od života koji svako smrtno biæe oseæa kako pulsira u svakom trenutku pokreta. Bogomoljka trenutke kao što je ovaj beše otela od raspetih umova potpuno mrtvih, ali nije bila u stanju da ih prekopira; Kilin je shvatio tu èinjenicu, jasno i zauvek, u jednom jedinom prolaznom deliæu sekunde. I Šibo je to osetila, uvila se i tako pokrenula da je u njemu probudila vlažne izvore. Otpustila je nešto u njegovoj ruci, i to poskoèi ka laktu, prozuja mu kroz rame i nestade u praznini negde iza desnog uveta. Poljubila ga je, zabivši mu zube u meke desni. Jezici su im klizali jedan preko drugog, nalazeæi glatkoæu na donjoj površini. Potpuno uspaljena, vukla ga je sve više. Nešto se u njemu oslobodilo i on oseti tajni izvor moæi koju je imao tog dana u areni, pritisak iza svojih èvrstih reèi. Obnavljanje života. Kao što je on

svoj otac, tako æe i Tobi biti on: jezik u uhu, vlažni dodir morskog povetarca. Njegov otac je živeo. On prenese pokret na nju, i njeni zubi mu ostaviše crvene linije duž grla. Znoj je narastao ka plamenoj tački laganog delirijuma. Centripetalna sila ih oboje zgrabi i silovito ga protrese.

Epilog ARGO

1.

Argo je ležao zakopan pod zaobljenim brdom koje je izgledalo potpuno prirodno. Ulazni otvori nalazili su se pod dubokom jarugom, napola ispunjenom šljunkom. Kilin je prvi ušao, pošto je kapija bila programirana da prihvati samo originalni ljudski otisak šake. Nekako je proverila i njegove genetske šifre, tražeći ključne sekvence koje su dokazivale da on potiče od ljudi koji su prvobitno naselili Snegobar.

Maške su to shvatile, ali su se tu i zaustavile. Ni jedna maška, niti server, nisu uspeli da uđu. Kilinu je to lako uspelo i nije se oglasio ni jedan sigurnosni prekidač niti alarm. Kapije su vodile u tunele, pa ka velikoj prostoriji ispod brda.

Kilin je potom provodio vreme na ispustu iznad sve veće iskopine, gledajući preko plitkog, širokog potoka i ravnice iza njega koja se završavala plavičastim planinama. Na vrhovima su se nalazile snežne kape, a voda koja je odatle tekla bila je bolno ledena. Ovo se mesto nalazilo na drugom kraju Snegobara od tačke koja je predstavljala čovekov Metropolis, i ovde se moglo osetiti napredovanje klime maški. Morao je da nosi jaknu i pantalone od dvostrukog tkanja, inače bi noge počinjale da ga bole. Provodio je sate sa Tobijem kraj potoka, osluškujući njegov zvuk preko šljunka i gromada koje su ležale u koritu, uglašene i crne kao noć. Voda je bila bistra i brza, sa plavičastim prelivom. Tobi je vadio tanke ploče leda iz virova blizu obale i bacao ih kao kamenje preko široke, brze vode, a onda je jaukao zbog ledene hladnoće u prstima.

Maške su volele hladnoću. Čitave legije prolazile su kraj potoka i uz brdo, a prašina koju su dizale ispunjavala je oštri vazduh. Prostrana odaja u obliku školjke koju su sada otvorili bila je prošarana rđom od dugih godina, koja je pokrila finim prahom i brod u njoj. Kilin i Tobi gledali su kako maške pažljivo seku prašinu sa prepletenih nosača odaje, a zatim je polako ljušte, otkrivajući blještavu belinu Arga. Duge kolone maški marširale su u složenim formacijama da sistematski prekopaju kamen i zemlju, tragajući za preostalim tragovima onih koji brod behu tu ostavili. Ponašale su se prema njemu kao prema arheološkom nalazištu odavno izumrle kulture.

Argo je bio zakopan u području bogatom metalima, te obični detektori nisu bili u stanju da ga otkriju sa spoljašnje strane. Ko god da ga tu beše ostavio, nameravao je da ga ostavi za dugo vremena, obezbeđujući ga i od zemljotresa i odrona. Maške su u potrazi za rudama nekoliko puta pretraživale ovo područje, ali nikada nisu našle brod.

Odredi maški dizali su samo novu prašinu koja je padala na Argo, i tokom prva dva dana to je bilo jedino što je dotaklo njegov oklop, beo kao kost. Brod je ličio na dva spojena dlana. Dlanovi su se stapali bez šavova, ali sprema i pozadi stajale su prozirne kupole koje su pokrivale složene nastavke. Maške su izgleda znale čemu to služi i ponašale su se veoma cifrasto dok su uklanjale kupole.

Potom je Bogomoljka prestala da upravlja armijom maški, i sama prišla malom logoru ljudi. Trebalo joj je dvoje koji će moći da uđu kroz vrata broda. Opet je samo ljudska šaka mogla da izazove pravi odgovor. Kilin je znao da je Bogomoljka pokušala mnogo načina da pokrene mehanizme, ali bezuspešno, i trenutno je bila zbunjena. Pomislio je da se Bogomoljka sigurno čudi što su ljudi mogli nekada da načine nešto što maška ne može brzo da probije; ali kada joj je to u prolazu pomenuo, Bogomoljka je odgovorila:

Ne. Mnogo vremena je prošlo otkako su neki moji delovi videli takva dela tvoje vrste, ali, ipak, nisu nam nepoznata. Prvi od tvog tipa koji su došli

u Središte nisu bili tako vešti kada su stigli. (Nerazumljivo.) Doduše, brzo su naučili neke od naših umetnosti. Ėini mi se da si i ti naišao na jednu njihovu kopiju velikog dela iz vaše daleke prošlosti.

"Šta reēe? Ne raz..."

U to vreme pratila sam vas izdaleka. Imali ste nezgodan susret sa Maroderom iz klase 11. Nisam mogla da ga spreēim da vas napadne. (Kao što sam pomenula ranije, primorana sam da delujem samo u skladu sa pravilima naše zajednice.) Našli ste utoēište u artefaktu kojeg smo oēuvali od onog davno prošlog događaja, kada je nekoliko pripadnika vašeg tipa ponovo stvorilo stvar koju su nazvali Tadž Mahal. Bila je oznaēena simbolom ljudi koji su vodili tu grupu, grupu koja je sada otišla na drugo mesto u Središtu.

Kilin se priseti kako je dugo i paŹljivo gledao taj spomenik, kako bi mogao da ga smesti u trajnu memoriju. Sada ju je prizvao i zagledao se u umetniēke lukove, i dostojanstven beli sjaj kamena. Potom je ugledao kvadratnu oznaku ugrađenu u crni kamen. NW. Znaēi, to je bila oznaka nekog davnog pretka koji je umeo da stvara i gradi kao i maške. "Oni su naēinili Argo?"

Ne. Oni su postojali daleko pre Sveænjaka i bili su prvi ljudi ovde u Središtu. Kasnije su došli i drugi. Argo, koliko moŹemo da vidimo iz ove okoline, bio je delo graditelja ranih Citadela. Predvideli su vreme kada æ vašem tipu moŹda biti potrebno sredstvo za beg. Videli su da naš rad cveta u drugim delovima Središta, i bilo im je jasno da æmo vremenom zauzeti i uobliēiti Snegobar (kako ga vi zovete) radi viših ciljeva.

Kilin frknu. "Ubiti Snegobar je viši cilj?"

Moraš shvatiti da moje zanimanje za vas ne znaēi da verujem kako je vaša sudbina jednake vaŹnosti kao naša. I to æ ti postati jasno kada nauēiš više.

Kilin se mraēno nasmeši i oēuta.

Polako je uēio da oseti deo sloŹenih, prepletenih stanja Bogomoljke. Bilo bi pogrešno, znao je, verovati kako iza Bogomoljkinih reēi leŹi išta nalik na oseænja. Za tuđince je najvaŹnije to da su tuđi, govorio je njegov otac, a Kilin to nije zaboravio. Ipak, svako razumevanje Bogomoljkinih stanja moglo je biti korisno.

Kada je Kilin prvi put zakoraēio u Argo, Bogmoljka je predstavljala nejasno prisustvo na ivici njegovih ēula. Cermo Sporæ i jedan od Rukovih behu prvi ušli i nisu našli ništa što bi mogli da razumeju. Sada su mikromaške neprekidno ulazile u Argo, pokušavajuēi da razumeju brod.

Kilin uhvati preliv boja Bogomoljke koji je, po svemu sudeēi, odgovarao išeēkivanju, uzbuđenju, zanimanju. Šibo i on polako su prolazili ovalnim hodnicima, mutno osvetljenim crvenim svetlosnim trakama. Bogomoljka je na osnovu starih zapisa mogla da prepozna neke modularne sekcije. Neki delovi Arga poticali su od tehnomaske, i bili su uobliēeni prema ljudskim potrebama. Drugi su bili oblikovani prema drevnim ljudskim sistemima, moŹda u skladu sa tehnologijom koju je ēoveēanstvo nekada davno donelo u Galaktiēko Središte.

Dok je obilazio Argo, Kilin oseti drhtaj prepoznavanja u nekim od svojih starih Aspekata. Stara ljudska tehnologija prizivala je topla seænja. Ėovek je bio vezan za svoje artefakte.

Bogomoljka se ponovo oglasi:

Upravo tako. Vaša dela vas ēesto nadŹive. Mi, koji se besprestance širimo dalje, ne vezujemo se toliko za artefakte. Oni su prolazne alatke, koje brzo propadaju. To je jedna od neobiēnih razlika između vas i nas.

Kada bi Bogomoljka govorila preko njegovog Aspekta Artura, Kilin je morao da se ēuva kako ne bi odgovorio niēim više do odsutnim odobravanjem. Bogomoljka je predstavljala tanki klin zabijen u Artura, i mogla je da uhvati i Kilinove najskrivenije misli. Bilo je teško zavaravati je.

Ipak, pomagali su mu ostali Aspekti. Bogomoljka ne beše i njih prikljuēila. Njihovo uzbuđeno ēavrljanje pred Argovim tajnama sluŹilo je da prikrije Kilinove opreznije, opasnije misli.

Prigušeni uzvici Aspekata nekada bi mu privlaēili paŹnju i smetali mu. Sada je otkrio da moŹe da ih priguši do obiēnih senovitih treptaja na zidu svog uma. Nauēio je to u onoj oluji Aspekata. Na svoje veliko ēuđenje, više ga nisu muēili jasni snovi, niti se morao truditi da umiri svoje Aspekte i Lica

kad bi se budio. Ipak su i dalje postojali duboko u njemu, i brzo su se pojavljivali kada bi ih pozvao. Samo se ponekad nejasno sećao kako su ga napali u oluji. Talasi koji su ga zapljuskivali, smrdljiva nagrizaјуća tečnost rojeva buba i paukova - tu sliku je mogao brzo da savlada.

Ipak, vratila mu se, nekako drugačija, dok je išao kroz tamne hodnike Arga. Mikromaške su tumarale na sve strane. Njihova insektasta energija proučavala je, proveravala i popravljala odavno uspavane mehanizme ogromnog broda. Izgledale su kao talasi koji zapljuskuju leš životinje iz morskih dubina, sada nasukane i napuštene.

Ipak, Argo se promeškoltio. Osećao je na različenim ivicama svojih čula njegovo svetlucavo, jasno prisustvo. Argove unutrašnje mreže su oživljavale.

Odredi zaposlenih maški tekli su kao tamni potoci oko oblutka malog logora ljudi. Bilo je tu mnogo vrsta maški, kakve ljudi ranije nisu ni videli. Crvolike, masivne, rasklimani spojevi sa alatkama oštrim kao brijanje. Te metodične mašine nekako su umele da izbegavaju ljude, ostavljajući njihovim otvorenim vatrama i šatorima dovoljno prostora.

Ukupno je tek nešto više od stotinu ljudi pošlo na dugo putovanje do Arga. Pošto su bili uglavnom Bišopovi i Rukovi, prepali su se od Prašanja koji ih je poneo i Zvezdarke koja ih je dovezla ovamo sa sletišta. Prvi šok doživeli su prilikom susreta sa Bogomoljkom, koja ih je dočekala odmah iza bregova koji su okruživali Metropolis. Ipak, možda zato što su je i ranije osećali u čulima, brzo su se navikli na njen sklop cevi i čvorova.

Pri svemu tome, šaroliku grupu ljudi trebalo je stalno umirivati. Kilina je to nerviralo. Stalno su ga zasipali pitanjima, kad god bi se iz Arga vratio u logor.

Kakav je to gas oko broda, zbog čega te, ako ga udahneš, tera da čudno pričaš? (Helijum, obavestio ga je Artur. Inertni gas, zaštita od rđe.)

Zašto Bogomoljka raste? (Dodaje delove kako bi upravljala sve većim brojem pomoćnih maški.)

Zašto je ovde tako hladno? (Nalaze se bliže severnom polu. Ali, i Metropolis će upoznati ovakve hladnoće, jer promene maški napreduju.)

Hrane ponestaje; mogu li maške da požure? (Za ponovno pokretanje stoležima umrtvljenog broda potrebno je vreme. Neka Kilin upita Bogomoljku može li da dopremi nešto hrane maški koju i ljudi mogu da jedu. Nije ukusna, ali je hranljiva.)

Zašto čovemaška ide sa njima? (Ako je ostave, daleko od dodeljenog joj radnog mesta, uništio je Maroderi. Nosi sa sobom neke delove starih ljudskih znanja. A i želela je da pođe.)

Bilo mu je milo što Ledrof i Fornaks nisu želeli da pođu. Da je i jedan od njih bio ovde, sve bi postalo nemoguće. Obojica su saslušali Kilinov predlog i obažali da će tokom noći razmisliti. Ali, ujutro im se na upalim licima očitavalo povlačenje. Dok su njih trojica razgovarali, dvojica Kapetana su posmatrali Kilina sa novim poštovanjem. Govoreći tiho, bez žurbe, Kilin se cenkao za ljude koji su želeli da pođu i vide šta je to Argo.

I tako je dva dana kasnije došlo vreme da duga kolona napusti Metropolis. Naravno, možda će se svi vratiti. Niko nije jamčio da Argo još postoji, niti da će još raditi. Imali su samo mapu čovemaške. Ipak, više od stotine beše rešilo da se kocka.

Ledrof je ostao sa ostalim Bišopovima. Već je bio obuzet manevrisanjem protiv Fornaksa, kako bi postao Kapetan čitavog Metropolisa. Pri svemu tome, ni jedan Kapetan nije bio dovoljno snažan da zaustavi grupu koja je želela da potraži Argo, i zato su samo stajali i gledali za njima, praznih lica.

Sekirina smrt, svedočenje o tome šta je učinio, iznenadni potres Bogomoljkinog prisustva - sve to beše uzdrimalo Metropolis i omogućilo Kilinove manevre. Sekira je čutao o svojim dogovorima sa Veštakom i onome što je viđao na pohodima. Za razliku od drevnih rituala Porodica da pričaju o pohodima, Sekira je ograničavao razgovore na doneti plen. Bogomoljkin prikaz onoga što je Sekira bio voljan da učini, onog užasnog trenutka sa stvorom nalik na Fani - zauvek su uprljali sećanje na Sekiru.

Kilin je uvek o svemu govorio kao da je samo obična mogućnost, kao neka vrsta istraživanja. Ipak, kada je izmarširao, znao je da više nikada neće videti Metropolis. Ćak i ako je Argo samo prića, on se neće vraćati. Bolje da luta polako umirućim Snegobarom nego da se sakrije u kavez.

Ipak, razumeo je osećanja većine koja je ostala. Fornaks i Ledrof biće im dobri ěuvvari. Uz zaštitu Bogomoljke, Porodice će rasti.

Ėovećanstvo je uvek u većini pripadalo onima koji ostaju, rekao mu je Artur. Bila je to razborita strategija za jednu rasu, ěvrsta zaštita od svake opasne ideje. Zato niko od onih koji su odlazili nije bio ljut na plašljivije; bez reći, intuicijom stećenom u mnogim teškoćama, odlićeno su se razumeli.

Ljudi su se okupili na goloj padini da posmatraju Argov prvi let.

Podigao se tutnjaci sa pozornice oko iskopina. Ljudske ruke su ga još davno vodile u orbitu. Argo je povezivao Citadele sa Svećnjacima. Brod je koristio delove maški, prikljućene iskljućivo na ljudske komande. Njegova ěula reagovala su na jasne oznake ljudskog naćina razmišljanja i odbacivala svaki oblik govora maški.

I, mada ljudi sada nisu znali ništa o mehanićkim stvarima, ljudske ruke ponovo su morale da upravljaju njime.

Šibo je bila oćito najbolja u tome. Njen spoljkostur će joj obezbediti spretne, brze pokrete potrebne za pilotiranje. A preko njenih ěula Bogomoljka će moći da poveće brodski um Arga sa njenim spoljkosturom.

Kilin je sedeo kraj nje dok je terala brodske motore da bruje, pa da tutnje, pa ponovo da bruje. Vežbala je danima, uz Bogomoljkinu pomoć. Kada su putevi i kanali konaćno bili usaćeni u njena ěula, složene brodske samorazumne strukture same su preuzele stvar. Preko njenog spoljkostura, mogle su se lako prilagoditi njnim mehanićkim pokretima.

Brzo je preletala rukama preko komandnih modula, dok joj je spoljkostur zujao. Kada bi, mećutim, pokušala da komanduje rećima, i obićno prenošenje naredbi teklo bi neverovatno sporo.

Dobro joj je išlo. Kilin je preko ivica svojih ěula primio sliku tamnog krivudanja toka. Bolni dodiri, prodorni mirisi i gorki ukusi, sve smešano i užasno brzo. Šibino lice se koćilo od napora dok se kretala preko ovalne table pred sobom. Pri svakom koraku, brod je proveravao je li ona zaista ljudsko biće; drevna mera predostrožnosti.

Kapci su joj treperili, a usne su joj postale tanke i blede.

"Hejbre?" šapnu Kilin kraj nje.

"Ide mi." Reći su skliznule izmeću stegnutih zuba.

"Ostavi ako misliš..."

"Mogu. Mogu ja to."

Kao da je slušala daleke glasove. Kilin je osećao kako kovitlac podataka teće kroz nju kao sve brži vetar.

Brod je zabrujao jaće. Osetio je njihanje.

"Idemo", rekla je, toliko tiho da ju je jedva ěuo.

Zapljusnulo ga je osećanje lebdenja. Bio je to samo slab odjek onoga što je ona osećala, ali po tome je znao kakav je ulaz podataka dalo hiljadu senzora. Osećao je kako se penje i nagingje se u stranu.

Izenada mu se ućinilo da gleda naniže, pravo naniže. Pod njim je visilo udubjeno brdo kao zagrizena voćka.

"Dobre!" ěuo se odozdo slabi uzvik Cerma Sporaća. "Oni lete."

"Divna si", jednostavno reće on.

Sedela je za tablom kao kraljica, prvo ljudsko biće, još od vremena Svećnjaka, koje je savladalo ovaj ěudni artefakt. Znao je koliko je to važno, ali osećao je samo najlićnije: iznenadnu ljubav prema njoj. Prasak oslobođenja. Kontrolu nad sopstvenim umom i sposobnost da se predaje bez ogranićenja.

Izenada je zaćuo Arturov glasić, osloboćen Bogomoljke:

Sada si vezan za njene feromone. To su molekularni spojevi koji se moraju povezati kako bi izazvali pun odgovor muško-ženskog privlaćenja. Bogomoljka je razgradila vezu koju je Porodica Bišop imala ugraćenu za svakog

pojedince. Nemoj ovo slučajno smatrati eteričnim ili intelektualnim. Uklapanje ovakvih nervnih spojeva nije u vezi sa daimnim društvenim položajem, niti sa tvojim mišljenjem o njoj. Parenje se odvija ne da bi izrazilo više umne funkcije, nego, na žalost, da ugoditi velikom genetskom pulu koji nas zapljuskuje. Moram reći...

Kilin ga isključio.

Tobi i on šetali su pod vešernjim nebom, više da bi se ugrejali kretanjem nego da bi gledali bekrajne poslove maški. Užurbane prilike radile su bez sna, upravljajući Argo, prikupljajući zalihe, vršeći svoja neobjašnjiva istraživanja.

"Kako ih je Bogomoljka skupila toliko da rade za nju?" upita Tobi.

"Ona je kao... Kapetan za maške", odgovori Kilin, svestan da zapravo ni sam ne zna šta je Bogomoljka.

"Misliš da će nas stvarno pustiti da odemo?"

"Bolje joj je."

"Ne vidim zašto bi to učinila." Tobi se namršti i Kilin na dečakovom licu vide trud da razume nešto što bi mu potvrdilo šta mu se desilo u fabrici-planini. Njegov sin se menjao iz dana u dan, potiskivan ozbiljnim događajima ka ranoj zrelosti. Izvesne veselosti i smirenosti naprosto beše nestalo iz Tobija, i nikada se više neće vratiti. Brinuće nad svakom sitnicom sveta, sada kad ih je video, razumeo, i kada će moći da ih možda uklopi u opšte tkanje stvari.

"Koristili smo jedino oružje koje nam je bilo preostalo", reče Kilin.

"Ranjivost."

"Ne razumem."

Kilin daje Tobiju znak rukom da isključio čula.

"Sve?"

"Dobre."

I kada su im ostala samo mutna, obična čula, Kilin reče: "Da nas je sve zadržala u Metropolisu, ne bismo bili isti."

Tobi zatrepta. "A?"

"Zatvoreni, ne bismo više bili pravi ljudi."

"Pretvorili bismo se u čvarke?"

"Dobre. Bili bi tako debeli da bi maške morale da nas nosaju unaokolo."

"Svi oni koje smo ostavili, misliš da će se nagojiti?"

"Možda. Mislim da to Bogomoljki neće mnogo smetati. Koliko ja vidim, ona će pratiti i nas."

"Kako?"

"Ovim mikromaškama."

"Aha."

Tobi zastade, ruku zavučeni u džepove jakne, dok mu se dah maglio u mirnom vazduhu. "Hejbre, čuješ nešto?"

Kilin ugleda Bogomoljku kako im se približava od Arga. "Uključio sisteme. Neću da posumnja."

Kada su mu čula sinula, osetio je teške obrise Bogomoljkinog prisustva. Rekao je kao da nastavlja neki razgovor. "U stvari, sine, ima nešto što ćemo izgubiti..."

Smeh. To je oznaka vašeg unutrašnjeg smisla. To će umreti u Metropolisu.

Tobi se okrenu, razrogačenih očiju.

"Prokletstvo!" povika Kilin u tamu. "Rekao sam ti da ne dolaziš tako."

Imamo šifru, i pravo, na lične razgovore."

Da... a i to je deo onog "nećeg" što osećate da ćete izgubiti. Taj odeljak povezan je sa vašom unutrašnjom obradom. Ne razumem zbog čega je tako. Povezano je sa vašim navikama, u to sam sigurna. Morate da spavate kako biste filtrirali svoja iskustva. To je tipično za niže, prirodno evoluirane vrste.

Tobi iskrivi usta, čiljajući. Kilin je video da dečko nije uplašen, već da samo smatra Bogomoljku za gnjavatora. Razumeo ga je, ali je i znao koliko je to opasno. Svi su se navikavali na Bogomoljku. Za tuđince je najvažnije to što su tuđi.

"A ti, a?" upita Tobi. "Ti ne spavaš?"

Dok smo pri svesti, mi obrađujemo podatke u paralelnim sistemima. Takvi zaštitni mehanizmi kao smeh i san nama nisu potrebni.

"Mora da ti to ide na živce", podrugljivo primeti Tobi.

"Nema ih. Mislím, živce", dobaci Kilín.

Tobi sleže ramenima. "Onda nije ni zabavno."

"Verovatno i nije", složi se Kilín.

Tobi se zakikota. "Verovatno ni ne zna šta je zabava, a?"

Ne baš, ne. To ima veze sa vašim unutrašnjim mehanizmom obrade vremena, u to sam sigurna. Tokom svesnog delovanja vi prikupljate te vaše neobične dinamične napetosti. Neke od njih se prazne tokom unutrašnje obrade vremena, to jest sna. (Nerazumljivo.) Druge nestaju preko ventila nepravilnih zvukova...

"Misliš na smeh?" upita je Tobi u neverici.

Da. Postoji, takođe, i sakupljanje oznaka identiteta. Morate neprekidno da održavate svest o sebi, svoju unutrašnju sliku sopstvene srži, kako bi vam podprogrami normalno funkcionisali. Mi, naravno, imamo slične sisteme. Međutim, vaši su izgleda usklađeni sa vašim seksualnim identitetom. Unutrašnja ispitivanja se gomilaju i samo stalnim potvrđivanjem svoje polnosti, spajanjem sa pripadnikom druge strane, možete da razrešite i oslobodite te nakupljene probleme oznaka - pretpostavljam da biste ih nazvali napetošću. Zanimljivo, to se dešava samo sa malim brojem uzoraka raspoloživih kandidata, često samo sa jednim kandidatom. Na primer, tvoj otac je, kada sam ga oslobodila nekog grubog unutrašnjeg programiranja, sa Šibom formirao...

"Ne govori gluposti o stvarima o kojima nemaš pojma", grubo ga prekide Kilín.

Razumem. Da, sasvim razumem.

Kilínovim ćulima prevlada prizvuk žaljenja. Imao je nejasan utisak da je Bogomoljka iz ućetivosti promenila temu i Kilín oseti blagi bes što se maška petlja u tako krhke, ljudske stvari, razgovarajući sa dečkom o seksualnom životu njegovog oca. "Vi maške uopšte nemate muda", reče on.

Ne u tom smislu.

Tobi se nasmeja. "Šta to znači?"

Nemam da raspravljam o značenju naših života, jer vi ste niža bića. Ni ne pomišljajte da vaš tip ima neku veću vrednost. Proučavali smo i druge iz vašeg tipa, na drugim mestima u Galaktičkom Središtu.

"Gde?" žudno upita Kilín.

Nemoj misliti da ćeš me lako zavarati, u nameri da pronađeš svog oca. Razumem te primitivne motive.

"Prokletstvo, hoću da znam gde su drugi ljudi."

Originalni ljudi, koji su izgradili Tadž Mahal - to ne znam. Ali, kasnija grupa, od koje vi potičete - oni su raspršeni na nekoliko mesta. Ipak ću vas poučiti. Prilagodila sam Argo. (Nerazumljivo.) Ne može da plovi unutra, ka Jedaću. Nemamo trpeti niže oblike oko njega. Morate se uputiti napolje. Tamo ćete možda naći ljude. U tom području ima i drugih oblika.

"Sigurno nećeš sa nama?" upita je Tobi. Glas mu je bio pun podozrenja.

Želela bih da kičmenjaci koji se smeju i sanjaju nađu nekakvu slobodu... inače više neće postojati u divljem obliku. Kao korisnik takvih oblika, treba da ih oćuvam.

"Izvući ćemo se nekako", odvrati Tobi.

Ostajete na dohvát Središta. Argo ne može da putuje daleko. Može stići do svega nekoliko stotina zvezda u Središtu. I ako poželim još uzoraka u prirodnom stanju, mogu doći i poñjeti ih. A ako bih vas ostavila ovde, divlje, ubrzo biste izumrli.

"Ne izgleda mi da bi umela išta da uhvatiš", odvrati Tobi sa nesigurnom hrabrošću. Kilín ga upozoravajuće pogleda.

Ne znaš o čemu govoriš. Ipak, zahtevam od tebe obećanje da nećeš tražiti one koji su vam se obratili preko magnetnog bića.

Kilín se osvrnu ka mestu gde je Argo ležao, obasjan radnim lampama. Kakav je to ćudan sistem naveo Bogomoljku da veruje kako će on održati

obećanje dato maški"

"Naravno, obećavam", slaga on.

Kilin i Šibo behu poneli hranu da jedu kraj potoka. Pljuskao je preko tamnog stenja i Kilin se nadao da će taj zvuk sprečiti da ih maške prisluškuju.

"Dobra hrana", primeti on. "Nikad nisam jeo takvu."

"Meka", odgovori Šibo. Zadovoljno su se obliživali, pošto su rukama pojeli prve proizvode Argove automatske kuhinje. Brod je pretvarao sirovine u topla, začinjena, ukusna čuda slojevitog i vlažnog bogatstva. Ukusi su probudili u Kilinu davne uspomene na kuhinju njegove majke.

"Većeras rano ležemo", dodade Šibo, gledajući ga pomalo izazivački.

Video je da namerava da se malo zabavlja razgovorom.

"Dobre. Sutra uveče spavamo među zvezdama, ili ćemo zauvek usnuti."

"Većeras æu ja odozgo."

"Već preuzimaš?"

"Zemlja je tvrda."

"Ah. Uvek si bila odozgo sa drugim muškarcima?"

"Kojim?"

"Mora da si imala neke."

"Ne."

"Zvuči k'o da lažeš."

"Dobre." Ona još veoma raširi usne u osmeh.

"Nastavi da lažeš, sviđa mi se tako. Ispuni me lažima. Dobre. Jesu li svi bili od Najtovih?"

"Nikada nisam imala druge, ni odozgo ni odozdo."

"Razumem. Jesu li bili ružni, kao ja?"

"Nisam ih imala. I ja sam bila ružna."

"Stvoreni smo jedno za drugo. Ružni privlače ružne. Koliko?"

"Koliko čega?"

"Najtovih sa kojima si bila."

"Nije ih bilo i nisam brojala."

"Dobre. Da li Najtovi prvo skidaju čizme?"

Ona se nasmeja. "Ne znam."

"Čuo sam da su Najtovi uvek bli spremni za beg."

"Onaj odozgo uvek zadrži čizme."

"Zašto?"

"Možda æe morati brzo da beži."

Kilin je izgledao zapanjen. "Čak i unutar skloništa?"

"To ne znam. Uvek sam bila na maršu."

"Na maršu niko nije unutra."

"U meni niko nije bio." Ona se ponovo nasmeši.

"Sa onoliko ogromnih Najtovih svuda unaokolo? Mora da si brza."

"Bome jesam."

"Moraš biti." Pažljivo ju je pogledao i nagnuo glavu ka velikoj, jarko osvetljenoj radnoj zoni gde se Bogomoljka muvala kroz svoju armiju maški.

"Veliki problemi traže brze reflekse."

"Mali isto."

Kilin pogleda put Arga. "Vidim mnogo malih problema."

"Moraš biti brz, to j' sve."

"Nema žurbe, mislim. Male probleme ćemo srediti kasnije."

Ona potvrdno klimnu glavom. "To svi znaju."

"Dobre, čak i čovemaška."

Ona ponovo klimnu glavom. "Ako hoćeš da budeš odozgo, budi brz, ne skidaj čizme."

"Učiniš."

"Dobar učitelj."

"Izgleda mi da si učinila i negde ranije."

Pogledala ga je meko, postrance. "Nikad nisam učinila tvoje pokrete, nebre."

"To mi se sviđa. Nastavi da lažeš i sviđaće mi se i dalje." On dovrši jelo i oliza prste i tanjir.

"Pokušaj."

"Dobre. Noćas možeš da budeš odozgo", iskezi se on.

"Nisam sigurna da hoću."

"Zašto?"

"Moraću da nosim èizme."

"Razumela si."

"To sam i htela."

2.

U dugom, protegnutom trenutku pre nego što je Argo poleteo, Kilin je osetio nejasan crveni pritisak.

Bila je to masa èoveèanstva iza njega, na donjim palubama. Njihova èula stopila su se i preplela kao lake teènosti. Nikad ih još nije tako osetio. Prožimala ih je treperava napetost, ali ispod nje je tekla mirna struja.

Duge godine marševa behu ih oèvrsnule. Mogli su da èekaju, znajuæi da im životi zavise od brzine, ne dopuštajuæi, pri tom, da ih to saznanje uèini napetim ili rasejanim. Oni koji to nisu nauèili, pali su negde duž crnih i usamljenih staza što su ih Porodice sada ostavljale za sobom. I tako Bogomoljka, koja je mnoge, u tom upanièenom stanju, potpuno ubila, danas nije mogla da u zajednièkim èulima oseti predznake onoga što æe uslediti.

Dobro. Kilin klimnu glavom Šibi. "Dobre."

"Hmmm. Sviđa mi se da budem gore."

On se nasmeja i ona zapoèe sa poletanjem.

Sedište ju je obavijalo. Bila je to poslednja zaštita od kontrole maški. Brojni slojevi sedišta odgovarali su samo na ljudski unos. Šibo je radila u njemu, ruku pruženih do kosih površina pred sobom. Ruke su joj se toliko brzo kretale, da su se pretvorile u mrlje. Spoljkostur je brujao i zujao kao napeta životinja.

Osetio je kako se brod lagani podiže iz ležišta. Moæna tutnjava ispunjavala je vazduh.

Zid pred njima se zanjihao i pružio im panoramski pogled na okolinu. Okružavale su ih legije crnih maški.

Bogomoljka je stajala u podnožju uništenog, prekopanog brda. Njeni bezbrojni èvornovati zglobovi èinili su da izgleda kao poluzavršena zgrada kraj širokog, plavog potoka.

Šibo ih povede pravo uvis. Argo se nagnuo, pripremajuæi se za pun pogon. Kroz palubu se pronosilo brujanje. Kilin je gledao njeno usredsreðeno lice i nije na njemu uoèio ni traèak straha ili sumnje.

Iza njih se oglasio Tobi. "Hejbre, hejbre. Kreæi!"

Odgovorili su mu brojni glasovi u gustom tkanju èula. Svekoliko to nasleðe sada je bilo nošeno ka preokretu koji je jurio ka njima. Ipak, nije primetio ni paniku ni nemir. Bili su instrument prekaljen u teškim godinama i stalnim tragedijama, i sada ih više ništa nije moglo odvratiti.

"Imate èizme?" upita ih on. Odgovorili su na šifru burnim i veselim potvrðivanjem.

Odozdo se javi Bogomoljka:

Želim vam dobar put. Javiću vam se ponovo, ja ili moji izaslanici.

"Dobre!" odgovori joj Kilin.

"Napred!" uzviknu Tobi.

Šibo pokrenu Argo punim pogonom. Zasula ih je zaglušujuæa buka i Argo se izvi uvis i napred. Iznenadna težina ih utisnu u sedišta.

Brod se zario put grubog neba.

A potom se pokvario. Mašine su zanemele. Brod je lebdeo, zviždeæi, bestežinski.

Potom su poèeli da padaju. Zid sa pogledom se rašèistio kada su se izduvni gasovi razišli. Daleko dole, mašine su predstavljale crni prsten.

Kilin oseti iznenadnu slobodu kakvu niko od njih nije ranije poznao. Pad je izgledao beskonaèno spor. Sva èula su mu vrištala od panike.

Argo je ronio krmom naniže, ka golom kamenu. Dolina je jurila ka njima. Kilin se ugrize za usnu, kako bi prigušio uzvik. Znao je da ne sme pustiti svoj strah u opšte èula, ali, èinilo mu se da æe ga panika nadvladati. Video je kako Šibo zastaje usred groznièavo brzih pokreta, procenjujuæi, odreðujuæi, osluškujuæi male, drevne umove samog broda.

Argo se njihao. Nije ih usporavao pritisak podizanja, veæ su lebdeli u padu. Ka tvrdom plavom potoku koji je vijugao kao žica kroz izlokani kamen.

"Sada..."

Šibin poziv stiže istog èasa kada ih je gruba ruka sve opauèila.

Kilin je gledao potok pod sobom, sa površinom koja je odražavala svetlost. Brodski izduvni gasovi pooigravali su na njoj, izazivajuæi talase. Argo se okrenu ka obali.

Bogomoljka ih je videla da stižu i imala je samo trenutak vremena da se pomeri. Podigla je cev oružja...

I ostala raznesena na komade kada je mlaz izudvnih gasova pogodio njenu krhku konstrukciju.

Šipke i zlobovi i uglaèani hromirani delovi - sve se potreslo i razbilo i razletelo kao beskorisno, sluèajno smeæe na izrovanoj steni.

Argo je za trenutak ostao nepomièan. Njegovi vreli gasovi poigravali su se sa ljupkim zaostalim detaljima rasutih metalnih delova.

"Hajde, oporavi se od ovoga!" promrmlja Kilin, i njegov prigušivani gnev eksplodira u purpurnim reèima duž opštih èula.

- Da vidiš kako je to umreti. Èak i ako se vratiš, ako si saèuvana negde drugde i možeš da se regenerišeš, oseti to sada."

Pozdravi i veseli uzvici odgovorili su mu širom èitavog Arga.

"Oseti to! Za Fani. Za ono što si joj uradila. Za sve one koje si skroz ubila i primorala da ponovo žive kao tvoja užasna umetnièka dela. Oseti!"

Udar natera Kilina da utone u sedište.

Argo se podizao sa ogromnim ubrzanjem. Zarivao se iz doline u prazno nebo, ostavljajuæi dug, žuækasti trag izudvnih gasova. Mlazevi vreline bili su upereni kao strela ka još uvek pravilnom krugu crnih maški. Hirurški odvojene od gospodara, nisu se setile da pucaju na brod koji se podizao.

Kilin oseti kako ga ogromna masa neprekidno pritiska. Nadao se da Bogomoljka neæe moæi da proèita njegova oseæanja bolje nego on sam. Njena vešta upotreba Arturovog Aspekta uèinila je da deluje gotovo ljudski. Kilin nikada neæe saznati koliko je to bilo blizu istine. Može li ogroman intelilgentni um, sveden na njihov um, da izigrava ljudskost?

Nije bilo ni bitno. Bogomoljka beše narušila dostojanstvo živih biæa i po ljudskim merilima to je bilo sasvim dovoljno. Ništa drugo nije bilo važno.

Mali problemi. To je bila njihova šifra za mikromaške koje behu preplavile Argo. Koje su sada besnele po brodu, napadajuæi ga, sekuæi i parajuæi.

Ali, kako su izlazile iz svojih skrovišta, Porodice su ih uništavale.

Ljudi su žurno ustajali sa sedišta.

Imati èizme. Oprema za trèanje dala im je snagu i sposobnost da se kreæu kroz Argo, iako je brod i dalje bio pod snažnim ubrzanjem.

Mikromaške su bile projektovane za rad u stalnoj gravitaciji. Zato je Šibo nagnala Argo u puno ubrzanje, potom ga zaustavila, pa ga ponovo pokrenula punom snagom.

Promene su ispreturale mikromaške koje su se krile po kablovima, cevima, žicama. Bišopovi i Rukovi jurili su kroz iznenada potpuno osvetljene hodnike, nerava ubrzanih lovom. Pucali su i drobili mala stvorenja. Usled naglih okreta su se udarali o zidove, ali su, ipak, neumorno nastavljali. Lov je pevao u njima. Mikromaške su žurile i bežale i pokušavale da se sakriju. Međutim, èizme su ih slale u zaborav. Ruke su ih drobile na dvoje.

Ali, i tamo kuda su bežale, ljudi su imali saveznika. Èovemaška ih je gonila, mudra kao mnogi mali mikroroboti, drobæi ih pod svojim èeliènim gusenicama. Tobi ih je pratio kroz kose, nakrenute hodnike Arga. Pucao je u mikromaške, ali bilo mu je milije da ih ubija drškom svog e-pištolja,

oseæajuæi pucketanje slomljenog metala i razbijenih mikroèipova.

Podvrisivali su, dovikivali se i galamili, groznièava rulja, dok su se razlivali kao osvetnièka bujica po ogromnom brodu. Stare krvave pesme su im same dolazile na usne. Radost i gnev su odjekivali, divlje i bez samilosti, kroz metalne odaje.

Do trenutka kada je Argo dostigao stacionarnu orbitu, mikromaške su bile zbrisane i uklonjene.

"Sve smo ih sredili", oglasi se Tobi. Oèi su mu bile krupne i blistave. "Bez Bogomoljkine pomoæi uopšte nisu pametne."

Šibo zaklima glavom, zauzeta poslom oko komandi. Poèeli su da ubrzavaju, postojanim tempom, po kursu koji im beše zacrtala sama Bogomoljka; bila je rešila da prati taj kurs i ustanovi kuda vodi. Šibo je na osnovu svojih èula poimala samo deliæ brodskih sistema, ali se sada mogla na njih osloniti. Bez Bogomoljkine kontrole, i oni su bili slobodni.

"Ima li povređenih?" upita Kilin.

Tobi se smesta uozbilji. "Džoslin je pogoðena u nogu."

"Kako joj je?"

"Rade na njoj."

Kilin iskriivi lice. Svaki gubitak bio je nenadoknativ, konaèan. Sada su oni bili njegova odgovornost, i stoga ga je to još više bolelo. Uvideo je da æe uvek imati naknadne sumnje, pitanja, žaljenja. Uvek.

"Ali, sve smo ih sredili", dodade Tobi utešnim glasom.

"Možda."

"Nebre, jesmo. Stvarno."

"Ako je Bogomoljka neke odredila da se kriju ako stvari poðu naopako, takve smo promašili", blago mu dobaci otac. Nije želeo da tako brzo obeshrabri Tobija - deèaku je pobeda bila potrebna - ali je veæ sada mogao da poène sa ukazivanjem na to kako, ako želiš da ih se saèuvaš, moraš misliti na svaku odliku maški. Takvo je ustrojstvo sveta. Deèko æe to morati da nauèi.

"Pa... možda", složi se Tobi, a onda sinu. "Hoæeš da potražimo još malo?"

"Ne, donesi jelo. Ako se maške kriju, možda æe izaæi malo kasnije. Neka neko stalno pazi."

"Dobre. Èovemaška æe biti dobra za to."

"Radila je dobro?"

"Aha. Ali, voleo bih da prestane sa tim lajanjem."

"Ne sviða ti se?"

"Pa, nije toliko loše. Samo zvuèi èudno uz ženski glas. Zar je nekada stvarno postojala životinja koja je pravila takav zvuk?"

Kilin se nasmeši. "Tako kažu. Radila je za nas."

"I sve životinje?"

"Neke. Po onom što mi moji Aspekti kažu, terali smo sve veæi i veæi broj da rade za nas. Ili smo ih jeli, što se valjda takoðe može smatrati... kao da su radile za nas."

"Jeli smo ih?"

"Dobre. Prva hrana, mislim, koju su ljudi uopšte imali."

Tobijevo èelo se nabra od sumnji. "Mislio sam da smo jeli samo biljke."

"Na Snegobaru nije ostalo životinja dovoljno velikih za jelo. Verovatno bismo ih jeli da smo ih nalazili."

"Zvuèi èudno. Nisam siguran da bih voleo da jedem nešto što se mièe."

"To se prvo skuva, kao i veæina biljaka. Aspekti kažu da je postojalo vreme kada smo uzimali životinje i stavljali ih u fabrike. Terali smo ih da brzo rastu i nismo ih puštali da izlaze i da se mnogo kreæu, pa su rasle još brže. Potom smo ih jeli."

Tobi pogleda u Kilina, pun neverice. "To smo radili?"

Kilin zausti da nešto kaže, a onda u umu ugleda groteskne scene iz fabrike-planine.

Noge koje mašu. Nizovi napetih, mišiæavih ruku. Pregrade pune svetucavih ljudskih delova. Skulpture koje je pravila Bogomoljka. I konaèno, teturava,

èudovišna Fani.

Jesu li ljudi to ikada èinili nižim oblicima? Koristili njihove delove za proizvodnju ili za usputnu zabavu?

Bilo mu je teško da poveruje kako bi ljudi èinili to životinjama. Èereèiti ih, komadati i koristiti ih kao mašine. Kao da i jedni i drugi ne pripadaju dugom nizu biæa koja ujedinjuju život protiv mehanizama.

Kilin se priseti sivog miša koji je tako davno zurio naviše u njega. Između njih beše bljesnulo svetucavo prepoznavanje zajednièkog porekla i sudbine. Samo je silna nužda mogla naterati Kilina da pojede tog miša - mada nije mogao da zamisli sebe kako to èini - ali nikada ga ne bi povredio ni ponizio. Ne na naèin na koji je Bogomoljka proždrala Faninu srž i pretvorila je u nešto užasno.

Ne. Bio je siguran da ljudi to nikada ne bi uèinili.

Ne možeš verovati svemu što kažu Aspekti. Oni ponavljaju istoriju koju su èuli, a koja je možda i pogrešna. Ili mogu i da lažu.

"Ne brini zbog toga. Samo idi i naði nešto za jelo. I pazi se u tim tunelima tamo, dobro? Možda se još krije po neka maška."

Tobijevo mrštenje ponovo ustupi mesto sjaju njegovih oèiju. I dok je deèak izlazio iz kontrolne sobe, Kilin shvati da je beše ostavio pitanja po strani i da æe se ponovo prepustio žudnji za lovom. Naæi æe èovemašku, pa æe zajedno sa njom lutati hodnicima. Kroz složeni sistem broda odjekivæe dalek, oduševljen lavež, zadovoljni uzvici i vrela energija potere. Nešto u njemu jedva je èekalo da se to zaèuje, iz razloga koje ni sam nije umeo da shvati.

Snegobar je sada predstavljao samo mrku, izbrazdanu loptu.

To ih je šokiralo, mada su bežali i borili se po bezbroj njegovih prostranih, pustih ravnica. Među Porodicama je još uvek postojalo davno seæanje na stari Snegobar: na velika, plavièasto svetlucajuæa jezera, na zelene moèvare, na visoke, vlažne doline ugrevane Deniksovim zraèenjem.

Kugla koja je lebdela na prozirnom zidu predstavljala je sada isušenu ljušturu. Ne zrelo voæe kojeg su se Aspekti seæali i koje su želeli da obnove. Snegobar je bio seme tog voæa, sada pojedenog. Maške behu zakopale njegov led, ohladile mu ravnice, pretvorile vrcavi život u prašinu i pustoš.

Noænu snagu Snegobara tragovi maški behu prošarali svojim bledoplavim svetlucanjem. Svetlo se izvijalo i prosecalo noæ zelenom, plavom, žarko žutom bojom. To je sada bio njihov svet.

Kilin je slušao uplašene uzvike dok su ljudi prolazili kroz veliku kontrolnu odaju. Trebalo im je vremena da shvate ono što vide, a ideje im se nisu lako javljale.

Èak i kada bi jednom u tome uspeli, uvek je postojao trenutak zadržavanja daha, èuðenja pred stepenom onoga što su videli i njegovog znaèenja. Snegobar je bio uništena ruševina. Legendarni zeleni raj njihovih predaka beše potpuno nestao.

Setio se Tobija kad je ovaj bio još sasvim mala beba. Ako bi ga makar za trenutak ostavio, ili mu samo malo pomerio oslonac, siæušno smeðe stvorenje smesta bi reagovalo. Pružao je ruke da ga šèepa, grèæi prste. Èak je i nogama tražio oslonac i savijao siæušne prstiæe.

Arturov Aspekt beše objasnio Kilinu da je to nagoniska reakcija. Ako se gravitacija promeni, ako nestane oslonca, mladunèe pokušava da se uhvati za roditelje i tako se zadrži. Beba ne zna da to èini. Naprosto, èini.

Kilin se upita rade li svi oni to sada: pružaju ruke sa mrtve roditeljske planete. Grèe prste, èak i dok se opraštaju.

Život je nosio impulse ugraðene u sam naèin na koji svet funkcioniše. Ne prati neki sopstveni program, veæ sklop saèinjen od iskustva, od uronjenosti u svet od kojeg se ne možeš odvojiti.

Tražæi nešto èega u njemu nema.

Šibo je ostala sa brodskim sistemima sve dok nisu poèeli da joj padaju kapci; spoljkostur joj je zujao, ruke se nesigurno kretale. A onda je zaspala.

Kada se probudila, Snegobar je predstavljao još samo suvu trunèicu koja

je brzo nestajala. Porodice su tumarale po brodu, sa štapom i kanapom, polako shvatajući kako radi. Ovo je bila prva tehnologija koju ikada behu videli, i, još, predviđena da je koriste ljudi. Petljanje oko nje, rešavanje problema jednostavnijih od kvake na vratima, otvaranje davno uspavanih načina razmišljanja, avenija zapečaćenih drevnim poistovećivanjem mašina sa maškama i maški sa smrću.

Kilina je to ohrabrilo. Ako uspeju da razumeju brod, imaju šanse. Ne velike, možda, s obzirom na ono šta ih sve, ipak, vreba ovde u sveopštoj tami. Ali, i to je bio početak. A i ranije su se nalazili pred teškim noćima.

Šibo im je ispričala sve što je saznala o kursu. "Daleko od Središta, to mi je jasno. Ovde duvaju vetrovi materije. Hvatamo tek deo toga. Ne znam kako, to brod radi. Zato idemo napolje."

Za sada je bilo dovoljno znati da ih Bogomoljka nije poslala nekom smrtonosnom putanjom. Bilo im je ostalo dovoljno vremena da nauče više, i u tome im je ležala budućnost.

"Ne možemo smatrati da je sve što Bogomoljka radi loše", podući on Šibo i Cermu kada su se našli pred prozirnim zidom. "Možda nas je poslala na neko korisno mesto."

"Ipak, volim što smo je ubili", primeti Cermo Sporać, lica iskrivljenog od gađenja. "Ono nalik na Fani..."

Kilin klimnu glavom. "Pojmatija nije imala pojma o ljudskom dostojanstvu. Kako bi i mogla?"

Cermo odmahnu glavom. "Trebalo je da ima."

"Kada smo saterani uza zid i nemamo više ništa, preostaje nam još dostojanstvo", reče Kilin. "Spremni smo da umremo za to. Da ubijemo za to. Sekira je to zaboravio i zato je umro. Svi u Porodicama shvatili su to čim su videli šta je Sekira uradio. Da je bio spreman na sve, da potone koliko god treba - ukoliko je to značilo da će se njegov san o Metropolisu nastaviti."

"Dobre", saglasi se Šibo.

Kilin nastavi. "Bogomoljka je načinila grešku, time što je svima pokazala šta je Sekira učinio. Zamolio sam je da to učini - i učinila je, nadajući se da će nas nekako razdrmati; naterati nas da učinimo ono što je želela. Da pretvori Metropolis u zoološki vrt. Ali, umesto toga, to nas je ujedinilo."

Kilin je govorio polako i pažljivo. Cermo je to morao da shvati, jer će i sam to morati da govori ostalima - da govori umesto Kilina, kada se glasovi protivljenja počnu dizati iza njegovih leđa. Kao što se uvek dešava.

Želeo je da toliko toga kaže Cermu i Šibo i svima ostalima; ali, još nije mogao, zbog zbrke tolikih novosti.

"Razumeli smo", primeti Šibo. "Sa Bogomoljkom je gotovo."

Kilin joj se blede nasmeši. "Možda. A možda i nije."

"Ali, ja sam je spržila."

"Ona se nekako širi. Ti si je raznela toliko brzo da možda nije uspela da se cela premesti, da pošalje sebe na neko drugo mesto na Snegobaru; ali, deo je možda ipak pobegao. To je radila i ranije, kada smo mislili da smo je ubili. Možda ništa ne može da je ubije."

"Sledeći put..." zausti Šibo.

"Nadam se da neće biti sledećeg puta", žurno je prekide Kilin. Voleo je Šibo i nije želeo da je ikada više izloži opasnosti nalik na onu kojoj su upravo pobegli. "Imali smo sreće. Prokleta mnogo."

Ali, uništivši Bogomoljku ugrozili su i Metropolis. Ako se Bogomoljka ne oporavi brzo, Maroderi će naći i uništiti preostale ljude.

Ta se činjenica nije mogla zaobići. To je bila cena njihove slobode i moraće da žive sa tim.

Na Kilinovo iznenađenje javio se Artur, preciznim glasom, naizgled neizmenjenim od trenutka kada ga beše preuzela Bogomoljka:

Hormoni su sjajan izvor iluzija. Bilo je to veoma mudro - upotrebiti prirodnu reakciju, tvoju i njenu, da maskirate svoj govor. Mali problemi, nije nego. Bogomoljka najverovatnije nije uspela da shvati na šta ste mislili. Ipak, mislim da je možda trebalo da pregovarate s njom, kako biste dobili

bezbednije...

Kilin prekinu Aspekta grubim gunđanjem i Šibo ga upitno pogleda, kao da podozreva šta se dešava. On joj se iskezi.

Cermo Sporaæ ga upita za neke detalje i Kilin mu odgovori napola odsutno. Bio je umoran, ali još nije želeo da se odmori. Bilo je tako mnogo da se razume, a tako malo odgovora. Moraæ da sluša svoje Aspekte više nego ikada ranije, ali uvek na oprezu zbog njihovih prepada, makar bili u najboljoj nameri.

Dokono se pitao da li je i Bogomoljka imala takve probleme. Šta je to antologijska inteligencija? Zar nije i Kilin, sa svojim Aspektima, Licima i sumnjama, takoðe zbir umova? Kako je postajao stariji, pojavljivali su se novi delovi njegove liënosti, kao novi predeli.

To je nedostajalo Bogomoljki. Civilizacija maški u mnogo èemu je bila van domašaja èoveèanstva, ali Kilin je bio siguran u jedno: mašine jesu u izvesnom smislu živele veèito, buduæi da je bezbroj njihovih liënosti bivalo okupljano i ponovo obraðivano u nekom kolektivnom umu. Potreba za tim mora da je došla odavno, u istom onom oèajanju koje je zahvatilo i ljude - izvesnom saznanju o liënom, konaënom kraju.

Stoga su maške uèinile besmrtnost svojim najveæim ciljem. Pobunjenici koji su želeli da saèuvaju sve svoje umove bivali su prognani. Civilizacija maški nekako beše zakljuèila da je samo deliaè svake svesti vredan oèuvanja. To je obeæavalo neku vrstu spasa. Kilin je slušao bljezgarije svog Aspekta Nialdija, znajuæi da je zamisao o nekom bogomdanom životu moæan pokretaè. I ljudi su verovali u to. Maške to, meðutim, behu pretvorile u stvarnost. Tražile su i našle naëin da se izmaknu pritisku materije i vremena. Njihov svet sastojao se od beskonaène pokornosti utvrðenom redu, jer bi neposlušnost znaèila istinski nestanak.

I zato je Bogomoljka propustila poentu èitave stvari. Kilin je to znao na naëin koji nije mogao da objasni, kao što nije mogao glasno da kaže šta oseæa kada je stavi ruku svom sinu na rame. Ali, duboko u sebi je znao.

Èvrsta i postojana mera smrti nije èisto zlo. Ona donosi duboko, moæno bogatstvo svakom trenutku; smrtnom èoveku svaki dan dolazi samo jedanput i zariva se pravo u srce. Mašine to nikada neæe shvatiti. One žive u nekoj vrsti mirne, sive smrti, gde ni jedan pojkedinaëni trenutak ništa ne znaèi, pošto su svi trenuci sliëni.

Jedino kiëmenjaci koji sanjaju znaju da život sadrži više od toga.

I zato je Argo pošao na put. Prelazili su preko tamnih ponora, pod svetlucavim zvezdama, velikom nebeskom rekom, možda ka nekom spokojnom kraju, a možda i ka konaënom, crnom zaboravu. Ali, napolje. Napolje.

Prolazio je hodnikom, kako bi razrešio neki problem, kada su ga Cermo Soraæ i troje Rukovih zaustavili da mu pomenu još jedan problem. Nije bilo vremena da se sazove sastanak Porodica, vremena za Svedoëenje za sve dogaðaje koji su ih zadesili toliko brzo, vremena da se sve sredi. Ali kada su se svi složili sa rešenjem problema, Cermo se iskezio i rekao: "Dabre, Kapetane."

Sve èetvoro mirno su se udaljili. Kilin je stajao i tupo zurio za njima. Ovo je bio brod, i to pod njegovom rukom, ali do sada zaista nije pomislio na èinjenicu da je ovo prvi put u dugom kotrljanju stoleæa da se ponovo behu stekli uslovi za titulu. Kilin trepnu i èak naglas izgovori reè. Potom, polako, klimnu glavom.